Digitized by Google

LIBRERIA
ANTIQUARIA INTERNAZIONALE
DOTT. LIBERO MERLINO
ROMA

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
262
9 A
31
ROMA

262.9.K61

ARTEMIDORI DAL DIANI PHILOSOPHI EXCEL-lentiſsimi, De ſomniorum interpretatione, Libri Quinq;, à Iano Cornario medico phyſico Francofordenſi, latina lingua conſcripti.

FRO BEN.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

BASILEAE ANNO M. D. XLIIII.

CLARISS. MEDICIS D. PHILIPPO PVCHEYMERO. & D. Ioanni Megobaccho, Reuerendiſsimorum illuſtriſs.q́ principum Alberti Cardinalis ac Archiepiſcopi Maguntinenſis ac Magdeburgenſis Marchionisq́ Brandeburgen. &c. & Philippi Heſſorũ, Cattorum, Dicenſiũ, ac Nidenſium principis nobiliſs. medicis ac cõſiliarijs primarijs Ianus Cornarius medicus phyſicus Francofordén. Salutem dicit.

TAMETSI non eram neſcius quàm nulla eſſet hoc turbulentiſsimo ſeculo huius argumenti expectatio, & quàm inique à pleriſq; excipietur, quod ex græco autore Artemidoro, uiro, ut apparet, multæ in philoſophia indagãda ſtudij ſedulitatis ac prudentiæ, latine cõſcripſi. Hui, inquient, Somnia nobis, in tanta optimorum quorunq; uirorum contentione, ut ſincera tandem pietas ac euangelica ueritas mundo inclareſcat? Quid minus oportuit quàm ſomnia, falla-

cia, inania, mentes ludificantia, & exploſas ab omnibus nugas, nūc tandem latinis hominibus cōmunicare, & ex autore qui ne ſuo quidem tempore gentium philoſophis tolerabilis erat? Siue autē hæc, ſiue alia his grauiora, ſupercilioſi illi iudices dixerint, tamen non eſt uiſum nobis, opus præclariſsimū diutius ſupprimere, Sed in ſtudioſorum, & eorum qui ſanis iudicijs præditi ſunt gratiam, citra longiorem dilationē publicare, Atq; id ueſtris uiri doctiſsimi nominibus inſcriptum ac uobis dedicatū. Nam quū inſignis doctrinæ nomine, & medicandi gloria, celeberrima fama ueſtra per omnem Germaniam ſit diuulgata, futurū ſpero ut quorūdam temeraria iudicia retūdantur, & ut quidā uel obmuteſcāt, uel rebus clarius cognitis ſincerius pronunciare diſcant, quum non ſit demētia alia maior aut nocentior, quàm uana ſcientiæ perſuaſio, & non ineptū ſolum, ſed etiam malignum de rebus ignotis iudicium. Huic enim debemus quod leuiſsimi quiq; homines, neq; ratione neq; uſu rerum ſatis ualentes, ac penitus ἀπειρόκαλοι, de maximis rebus, ſtudijs ac religione, falſas opiniones inuexerunt.

Quare

Quare non eſt dubium mihi quin uel no/mina ueſtra tantum, impudentibus illis bonorum ſtudiorum lauernis terrorem incutient. Et alias ſi etiam apud bonos uiros fa/cti mei ratio reddenda ſit, ſcio me non alios potiores deligere potuiſſe, qui maiore tum gratia, tum autoritate id præſtare que/ant. Scio etiam fidem erga me ueſtram, quod ut dexterrime poteſtis ſic libenter & candide amicum me ueſtrum defenditis. Sed ne tamen nimium hac parte uos de/grauem, alias maximorum negociorũ molibus ac medicandi opera ferè obrutos, Te quidẽ doctiſsime Philippe, in Reuerẽdiſ/ſimi ac illuſtriſsimi principis Cardinalis ac Archiepiſcopi Maguntini, te uero clariſsime Megobacche in nobiliſsimi Heſſorum aç Cattorum principis aula, aliqua de ſom/niorum ratione hic præmittam, quibus nõ nimium contentioſis ingenijs ſatisfacturum me confido, & bonis ac lenibus perſuaſurum ſcio, Somniorum interpretatio/nem artem eſſe utilem apprime in uita, & non uţ gentilem ac uanã contemnendam, ſed uţ piam Chriſtianis etiam ſuſpiciẽdam ac expetendam. Atq; primum omnium ne

permittimus quidẽ ut de ſomnijs iudicent, niſi uiris ualde grauibus prudentibusq; ac ſobrijs, quum temerarium ſit iudicare de ignotis & his quæ nõ intelligas. At quomodo ſomnia nota eſſe poſsint ei cui nũquam ipſi uerũ ſomnium contigit, quæ ſolum his contingunt quorum anima nullis irrationalibus imaginationibus eſt occupata, neque ciborum aut potus aut humorum ſuperfluorum onere aggrauata, neq; corporis uoluptatibus alijs dedita. Nã quæ huic generi in ſomnis obuerſantur, ſomnia non ſunt, ſed inſomnia, non futurorum ſignificatiua, ſed præſentiũ corporis affectionum ac cupiditatũ indicatiua, quorum neq; brutorum animantium genera expertia exiſtunt. Somnia uero grauibus ac ſerijs ſobrijsq; uidentur uiris, ſignificantq; futura, anima nimirum ipſis præſagiente, quæ natura ſua uaticinatrix exiſtit. eiuſmodiq; motus ac figmenta obijcit, quo corpus domum ac habitaculum ſuum, uel ab inſtantibus malis ac periculis tueatur, uel ad futura bona apprehẽdenda impellat, magna ſedulitate id agens, ut tanquã in ſpecula corporis collocata, omnia imminentia proſpiciat

ciat ac denunciet. Atq; hanc differentiam ſomniorum ab inſomnijs obſeruare diligē-ter oportet. Nam magni uiri & uocum & rerum ipſarum uſum inter ſe confuderunt, & inde adeo tam ſiniſtræ de utriſq; opiniones ortæ ſunt. At uero quum hæc ita habeant, palàm eſt ſomnia eorumq; interpretandi artem ad diuinationē pertinere, & ex his graues utros futura præſcire. Inſomnia uero quia præſentem corporis affectum ac ſtatum indicant, proprie & priuatim medicorum iudicio ſubiacere, ut qui inde affe-ctionum cauſarumq; ac morborum cognitionem aſſequantur. Hippocrates certe doctiſsimus uir & medicinæ parēs, de hoc genere diligentiſsime ſcripſit, & quomodo in ſingulis corpus tractari ac curari oporteat tum commodæ dietæ, tum medicamentorum uſu, dexterrime explicauit. Et in eodē libro ſomniorum certitudini ſplēdidum teſtimonium præbuit. Quum, inquit, corpus quieſcit, anima in motu eſt, & corporis partes perreptans domum ſuam gubernat, & omnes corporis actiones ipſa perficit, Nam corpus dormiens non ſentit. Ipſa uero uigilans cognoſcit ac uiſibilia uidet, & audi-

bilia audit, uadit, tangit, triſtatur, animaduertit. In ſumma, quæcunque corporis aut animæ munia, ea omnia anima ipſa in ſomno obit. Quicunque igitur hæc recte iudicare nouit, magnam ſapientiæ partem nouit, & qui de huiuſmodi iudicant certã artem habent. Sic Hippocrates, ſic doctiſs. quiſque de ſomnijs ſenſit, ut merito ſuo inter artificioſas diuinationis ſpecies ars interpretandi ſomnia à ueteribus ſit recepta, maiore certe quàm Aruſpicium ſiue Hepatiſpiciũ & Augurium, non minore autem quam Aſtrologia. Has enim quatuor ſpecies diuinationis ſiue uaticinationis, etiam hic noſter Artemidorus agnoſcit, reliquis omnibus exploſis uelut uanis & ad fraudẽ ac impoſturã excogitatis, quod etiã M. Cicero libro primo de diuinatione fecit. Quare non uideo quomodo uel ignorãtiæ, uel temerarij iudicij notam effugere poſſint qui de laudatiſſima arte aliter quàm res eſt, & quàm ſapientiſsimi homines ſenſerint, pronũciant, Maxime quum non gentium tantum teſtimonijs, ſed ſacrarum etiam literarum elogio commendetur, & ut ingens quoddam ac diuinum bonum pijs promittatur. Sic enim

enim Iohelis 11 dicit deus: effundam de ſpiritu meo ſuper omnem terram, & prophetabunt filij ueſtri & filiæ ueſtrę, & ſeniores ueſtri ſomnia ſomniabũt, & iuuenes ueſtri uiſiones uidebunt. Neq; uero enumerare libet, quoties in Euangelicis literis monitus per ſomnia nobis proponuntur. Quid aũt quod uir dei Ioſeph filius Iacob, hanc artẽ primus reperiſſe traditur Trogo autore, quanquam Philo ad Abraamum proauum illius hanc inuentionem referat. Certe ſomniorum interpretamenta ſolertiſſima in ipſo Ioſeph diuina ſcriptura nobis proponit, & Ioſephus ſcriptor magnam eius hac parte peritiam libro Antiquitatum ſecundo aſtruit. Et dubium adhuc certamẽ eſt Iudæis cum gentibus, utriſq; hanc artem ſibi ut inuẽtoribus uindicantibus, quum illi ad Ioſeph, hi ad Amphictyonem ſuum hanc laudem referãt. Porrò ars ipſa interpretandi ſomnia, prudẽtia & coniectura maxime conſtat, iuxta uulgatum uerſum, Qui bene coniectat uates hic optimus extat.

Nam & ſomniorum interpretes coniectores appellari Quintilianus teſtatur. Quin & obſeruationibus euẽtuum ueterum ma

xime ſomniorum conſtat, ut ſic ex multis apprehenſis meditationibus ac ſententijs collectis ad finem præſcientiæ utilem, ars ſit cõſtituta. In qua haud dubie maximum artificem Artemidorus præſtitit, uelut ex his quinq; eius libris perſpicere eſt. Neque uero ſcio alium de his ſcriptorẽ qui ad nos extet, ut etiam hoc nomine maius operæpreciū me facturũ putarim, ſi hos libros latine conſcriberem. Ridiculi autem maxime ſunt hi qui longius trahendi ſermonis cum aulicis uirginibus ac matronis gratia horum librorum lectionem nobis cõmendant, alias pro noſtra religione ac ueritate ipſa non curandã, quum certũ ſit uera ſomnia futurorum ſignificationem afferre, neque eorum monitus falſos eſſe, neq; ſuperſtitioſum ſed pium eſſe, his fidem habere. Verum quum pauci omnino ſint qui uera ſomnia uideant, pauciores qui intelligant aut obſeruent, pauciſsimi qui interpretari poſſint, hinc adeo certiſsimę artis uilitatem ac contemptum obortum eſſe. Atque hic longiſſime ſermonem extendere poſſem, ſi exempla quorundam præſtantium uirorum mihi familiariter notorum producere

libeat

libeat,qui de grauiſsimis reip.tum politicæ tum literariæ cauſis anxij, per ſomnia admoniti ſunt quid facere aut fugere conduceret,aut quid omnino ſucceſſurum eſſet. Poſſem etiam medicos proferre de ægrorũ ſuæ fidei concreditorum ſalute ſollicitos, quibus contigit ſomniorũ uiſis quid agendum,aut uitandũ,aut omnino ſperandum eſſet edoceri. Cuius rei nõ dubito quin uos fide digniſsimos teſtes habiturus ſim. Sed & Hippocrates noſter,itemq́ Galenus teſtantur aliquoties ſe per ſomnia de faciẽdis cognouiſſe. Verum non eſt ſplendidior locus quàm in epiſtola quadam Hippocratis ad Philopœmenem,ubi ſomnium enarrat quod ſibi meditanti & ſolicito de Democriti ad quem ad Abderitis curãdum uocatus erat, ualetudine ſub auroram obueniſſe dicit: Videbar,inquit, mihi uidere Aeſculapium coram, & iam ad ipſas Abderitarum portas aderamus. Aeſculapius autem non ut imagines eum alias oſtendunt, mitis ac blandus apparebat,ſed habitu concitato & aſpectu horrẽdo. Sequebantur autẽ ipſum dracones reptilium generis immanes, longum tractũ ducẽtes, & horribile quiddam

uelut

uelut in deſertis ac ſaltib. ſubſibilantes. Se-
quebantur & ſocij pyxides medicamenta-
rias probe obſignatas geſtātes. Deinde por
rexit mihi manum deus, quam ubi libentiſ-
ſime apprehēdiſſem, rogabā ut mihi ſimul
pergere liceret, & ne me in medendo deſti-
tueret. Verū is nihil inquit, in pręſentia me
opus habes. Sed hæc immortalium ac mor
talium communis dea te peregrinum dedu
cet. Et ego conuerſus uideo mulierem pul
chram & magnā, ſimpliciter ornatā, ſplen-
didam, cuius oculorum circuli puro lumi-
ne micabant, ut ſtellarū fulgorem putares.
Et deus quidem diſparuit. Mulier uero illa
apprehenſum me manu, lento gradu beni-
gniter per urbem ducebat. & ubi prope do-
mum eſſemus, in qua hoſpitium mihi para-
tum eſſe putabam, uelut ſpectrū diſparuit,
hoc ſaltem dicens: Cras te apud Democri-
tum deprehendam. Quum uero iam ſe illa
conuerteret, Rogo, inquam optima fœmi-
na, quæ nam es, & quo nomine uocari de-
bes? Veritas, inquit illa, Cęterum quam ac
cedentem uides: & derepente altera quæ-
dam mihi apparuit; neq; ipſa mala uidetur,
audacior autē aſpectu & concitatior, Opi-
nio

nio inquit appellatur, & habitat apud Ab-
deritanos. Ego igitur ubi de ſomno ſurre-
xiſſem, mihi ipſi ſomniũ interpretatus ſum
Quod non indigeret medico Democritus,
quando ſanę ipſe medendi deus diſceſsiſſet
uelut qui medendi occaſionẽ & materiam
non haberet. Sed ipſa quidẽ Veritas quod
Democritus ſanus ſit, apud Democritum
manet. Opinio uero quod Democritus æ-
grotet, reuera apud Abderitas habitat. At
que hæc uera eſſe mi Philopœmen credo,
& ſunt ſane, & non contemno ſomnia ma
xime ubi etiam ordinem conſeruant. Me-
dicina autem & uaticinatio ualde cognatæ
ſunt, quandoquidem et pater ambarum ar-
tium unus eſt, Apollo progenitor noſter,
& pręſentes et futuros morbos pręđicens,
& ægrotos & ægrotaturos ſanans. Vale.
Hæc Hippocrates. Ex quibus apparet &
ſomniorum & inſomniorum obſeruatio-
nem ac interpretationem, non ſolũ utilem
ſed etiam neceſſariam, Medicis imprimis
eſſe, utpote ex quibus & cauſas & morbos
cognoſcere poſsint, ac cõſequẽter curare.
Vt & hic calũniam non formidauerim, eo
rum qui ex medico ſomniatorẽ me factum

pro

proclamabũt, aut eorum etiam qui hos de
ſomniorum interpretatione libros me uo-
bis præſtantiſsimis medicis inepte adſcrip-
ſiſſe iactabunt. Sed difficilimum & à nemi
ne uſq; in hunc diem tentatum autorem a-
lacriter aggreſſus latinis hominibus com-
municandum duxi, καὶ οὐ φροντὶς ἱπποκλεί
δῃ, quid male feriati in literis homines de
hac opera mea ſentiant, modo uobis do-
ctiſsimi uiri hoc meum ſtudium probetur,
per quorum autoritatem ſcio fore, ut nulli
boni & ſincere docti uiri non candidiſsime
hanc meam bona ſtudia iuuandi ac augen-
di uoluntatem amplexentur. Poſſem hic
luxatos aliquot & ſauciatos locos propone
re, quos & repoſui & perſanaui. Sed nolo
hinc aliquam laudem mihi uendicare, niſi
doctiſsimi quiq; uiri iudicabunt, non mi-
norem laborem noſtrum fuiſſe in luxatis
huius operis partibus reponendis, quàm
ipſi Artemidoro fuit in ijſdem partibus ab
initio conformandis. Et iam ſatis diu uos
celeberrimi uiri detinui, Iam itaque ad Ar-
temidorum noſtrum, aut potius dedica-
tionis proprietate ueſtrũ, uos dimitto, Cu-
ius ac ſimul meiipſius patrocinium uobis

diligenter commendo. Opt. Valete. Francofordæ ad Mœnum, calend. Sept. Anno Chriſti M. D. XXXVIII

Quæ in primo libro Artemidori de ſomniorū interpretatione contineantur.

De differentia inter inſomnium & ſomnium I
De ſpeculatiuis et allegoricis, ſiue ſignificatiuis II
De ſpeciebus ſomniorum III
De ſex elementis IIII
De modo generali V
De modo ſpeciali VI
De curioſis & diuinis ſomnijs VII
De tēporibus & qualia ſunt iudicāda VIII
De moribus IX
Quæ à ſomniorum interprete ſint expendenda X
Propoſitio eorum quæ in his libris traduntur XI
Quomodo interpretationes ſunt aggrediendæ XII
Qualem eſſe oportet ſomniorum interpretem XIII

De

fol. 46. De natiuitate xiiii
48 De uteri geſtatione xv
49 De pueris & filijs xvi
50 De pueris faſcijs iuolutis, et de lacte xvii
52 De capite xviii
53. De capillis xix
54 De capillis inornatis xx
54. De pilo ſuillo xxi
55 Habere lanas pro capillo xxii
56 De eo quod quis uidetur ſibi capite radi xxiii
58 De fronte xxiiii
58 De auribus xxv
59 De formicis xxvi
60 De ſupercilijs xxvii
60 De oculis xxviii
65 De naſo xxix
66 De genis xxx
66 De maxillis & labiis xxxi
66. De barba xxxii
67 De dentibus xxxiii
72 De lingua xxxiiii
73 De uomitu ſanguinis, aut bilis, aut pituitæ aut cibi xxxv
75 De collo xxxvi
76 De decollatione xxxvii

De obtorto capite	XXXVIII	fo: 78
De eo quod quis putat ſe feræ alicuius caput habere	XXXIX	79
Habere caput in manibus	XL	80
Habere cornua	XLI	80
De humeris	XLII	80
De pectore & mammis	XLIII	81
De manibus	XLIIII	82
De lumbis & partibus circa umbilicum	XLV	85
De internarum partiũ reſpectione	XLVI	85
De pudendis	XLVII	87
De inguinibus & fœmoribus	XLVIII	89
De genibus	XLIX	89
De pedibus, ſuris, & talis	L	90
De tergo	LI	92
De alteratione	LII	94
De doctrina artium, opificiorum & ſtudiorum	LIII	96
Artem fabrilem ferrariam exercere	LIIII	98
De literis	LV	99
De pubertate, ſiue tirocinio	LVI	101
De gymnaſiis ſecundum ſpecies	LVII	102
De certaminibus	LVIII	103
De pentathlo, ſiue quinquertio	LIX	107

b De curſu

De curſu LX
De reprobatione LXI
De lucta LXII
De pugillatu LXIII
De pancratio LXIIII
De ſcuto LXV
De balneo & lauacro omnis generis LXVI
De cibo & potu LXVII
De potu LXVIII
De oleribus LXIX
De leguminibus LXX
De panibus LXXI
De carnibus LXXII
De ſalſamentis & ſalſis carnibus LXXIII
De placentis LXXIIII
De fructibus LXXV
De uaſis & reliqua ſupellectile LXXVI
De unguentis LXXVII
De ſaltatione, pyrrhicha, & cantilenis LXXVIII
De coronis omnis generis LXXIX
De coitu & rebus uenereis LXXX
De coitu præter legem LXXXI
De coitu præter naturam LXXXII

Deſo-

De ſomno & dormitione LXXXIII 154
De uale & ſalue LXXXIIII 155

ARTEMIDORVS CASSIO
Maximo gaudium.

SAepe iam ad huius operis tractationem indubitanter ſuſcipiendam impulſus ſum, uerum hactenus diſtuli, Nō ob ſegnitiē ceſſans animi aut leuitatē, uelut ait Poeta. Sed ob magnitudinem in ea ſpeculationum, & rei multitudinem maxime deterritus, cui acceſſit contradictionis hominum formido, eorum præſertim qui ſiue quod diuinationem eſſe non credant, neq; deorum prouidentiam eſſe aſſerunt, ſiue etiam alia exercitia & ſtudia ſibi ipſis exquirunt. Nunc uero præſens rei neceſſitas, quæ non ſolum in noſtram, ſed etiam eorum qui poſt uicturi ſunt homines utilitatem ſe extendit, me adeo impulit, ut neq; cunctandū, neq; ulterius differendum opus cenſeam, ſed ea de quibus per experientiam compertum habeo, cōſcribam. Spero aūt facultatem mihi ad utrunq; præſtandū, abunde ſuperfuturam, tum ut eos qui uaticinationem ſiue diuinationem è medio

tollere conantur, ſpeciesq́ eius non uulgari ſed ſplendida acie inſtructa opprimere tentant, effectuum ac euẽtuum teſtimonijs in medium productis, retundam: talia nanque ea ſunt, ut omnibus hominibus ſe opponere, eisq́ ſufficienter reſiſtere queant. Tum ut eos qui uaticinatione quidẽ utuntur, uerum quòd non certam de ea doctrinam contigerunt, ſeducti ſunt, & periculũ eſt, ne eam contemnant & relinquant, ſalutari medela pro errore oſtenſa, in rectam uiam reuocatos confirmem. ferè enim oẽs paulò ante ætatem noſtram, laudem ex ſcribendo ferre cupidi, & per hoc ſolum ſe celebres fore ſperantes, ſi de ſomniorum interpretatione ſcripta relinquerẽt, exemplaria inter ſe contulerunt, aut ea quæ à ueteribus recte dicta ſunt exponentes, aut etiam paucis ex ueteribus acceptis multa non uera apponentes. Neq; enim ex experientia, ſed impræmeditati, ut cuiq; quicquam in mentem ueniebat, ſic conſcripſerunt, atq; ex his aliqui omnes, aliqui non omnes ueterum libros indepti legerunt, aliqua uero eos ob uetuſtatem rara & corrupta, penitus latuerunt. Ego uero partim quidẽ magna ani

gna animi contentione, nullum nõ mihi librum de ſomniorũ interpretatione conſcriptum cõparaui: partim uero quum omnes uates ex foro profligati eſſent, utpote quos mendicos, præſtigiatores, ac ſcurras appellant hi qui graui ſimulato uultu ſupercilia contrahunt, cum eis tamen, omni ſpreta calũnia, per multos annos in gręcia tũ per urbes, tũ per conuẽtus cõuerſatus ſum, inſuperq; & in Aſia & in Italia, inſulisq; maximis & populoſiſsimis, quo ſcilicet uetera ſomnia, eorumq; euentus audiendo cognoſcerem: neq; enim poteram aliter circa hæc exerceri. Ex quo contigit ut abunde mihi ſuperſit, quod de ſingulis dicã, & plura fortaſſis q̃ quis expectauerit, ſic adeò ut in ueritatis narratione minime nugax deprehendar, & quorũ mentionem fecero, etiam demõſtrationes euidentes, & quæ ab omnib. facile comprehendi queant, ex ſimplicib. faciam, niſi ſanè quid adeò manifeſtũ ſit, ut ſuperfluum exiſtimẽ eius apponere interpretationem. Cæterum aggrediamur iam inſtitutum, ne longiorem q̃ ex decoro ſit pręfationẽ faciamus. quid enim uerbis opus eſt, citra rerum ipſarum teſtificationẽ, ad te pręſertim

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſertim adeò dicendi peritũ & pręſtãtem artificẽ: qualis nemo hactenus ad græcos homines acceſſit, adeò aũt prudẽtẽ et intelligẽtẽ, ut non expectes dicendi finẽ, ſed anteq̃ ad finem perducat̃, argumenti ſummã deprehendas. Porrò neceſſariũ eſt de elemẽtis quibuſdam primũ regulariter dicere.

De differentia inſomnij & ſomnij Ca. I

DE inſomniorũ & ſomniorum inter ſe differentia, non paruam etiam in alijs meis libris diſtinctionem cõſcripſi. Quandoquidem aũt indecorũ (ſcio) uidebitur tibi hoc opus, tanq̃ quod non iuſtum principium habeat, etiam nũc ab illis ipſis initium mihi rite facturus uideor: hac ratiõe enim ſomnium ab inſomnio differt, quod illud quidem futura ſignificat, hoc uero præſentia. Clarius aũt didiceris hoc modo. Quales affectiões ſurſum recurrere ſolent, & ſeipſas animæ offerre, atq̃ ſomnia efficere, uelut exempli gratia, quod amans uideatur ſibi circa delicias ſuas uerſari, & quod formidoloſus uideat ea quæ timet, & rurſus quod eſuriens comedat, & ſitiens bibat. Inſuperq̃ quod cibo expletus uomat, aut ſuffocetur, ob factam uidelicet obturationem

tionem, alimento ægre uaporẽ exhalare potente. Tales ſanè uidere eſt iam præ exiſtentibus affectibus, nõ ut habeant futurorum prædictionẽ, ſed præſentiũ admonitionem. His aũt ſic habentibus, cernis utiꝗ alias corporis proprias eſſe affectiones, alias animæ proprias, alias utriſꝗ cõmunes, uelut quòd amans uidetur ſibi apud rem amatã eſſe, & quod ægrotus uidetur ſibi curari, & cum medicis conuerſari, cõmunes corporum ac animæ affectiones exiſtũt. Vomere autem & dormire, & rurſum bibere & edere, propriæ corporis ſunt exiſtimandæ. quemadmodum propriæ animæ ſúnt, gaudere, & triſtari. Ex his porrò manifeſtum eſt, quod corporalium affectionum aliæ ob inopiam, aliæ ob redundantiã fiunt. Animalium autem aliȩ ob timorem, aliȩ ob ſpem. Et de inſomnijs quidem tantum dixiſſe ſatis ſit. Cæterum appellatio ipſorum non eſt propria: non enim qui in ſomno ſunt & dormiunt, ipſum inſomnium ſolum uident, quũ etiam ſomnium opus ſit dormientium. Verum inſomnium in ſomnis quidem efficax eſt, ceſſante autẽ ſomno diſsipatur. Somnium autem in ſomnis obueniens ſemper efficax

eſt, intendens curæ prædictionis futurorũ, & poſt ſomniũ efficaces inducens aggreſſiones, excitare & concitare animam ſolet, atq; ea gratia nomen ab ipſa re compromiſſa impoſitum habet. Siquidem ὄνειρος græcis, ab ὂν id eſt uerum, & εἴρειν quod eſt loquor componitur. Vnde & illud poetæ eſt,

τὰ δέ τοι νημερτέα εἴρω id eſt.

Hæc tibi uera loquor.

Quin & mendicum Ithacenſes Irum appellabant, propterea quòd iuſſerat ut quiſquã iam certus nuncius ibat.

De ſpeculatiuis & ſignificatiuis ſomnijs. Cap. 11

Omniorum alia ſunt ſpeculatiua, alia
s allegorica, hoc eſt aliorũ ſignificatiua,

Speculatiua ſunt quę ſuæ ipſorum uiſioni correſpondent. Velut, nauigans quiſpiam naufragiũ facere ſibi uiſus eſt, & dum ſic affectus eſſet, ita cõtigit: poſtquàm enim ſomnus ipſum reliquit, nauis penitus peribat, ipſe uero cũ paucis uix ſeruatus eſt. Et rurſus. Viſus eſt ſibi quiſpiã ſauciatus eſſe à uiro cum quo poſtridie uenatũ exire propoſuerat, & ſanè egreſſus ab ipſo ſauciatus

eſt iu

eſt iuxta humerum, quo loco & per ſomnium ſauciari ſibi uidebatur. Amplius uiſus eſt ſibi quiſpiam argentũ ab amico acci pere, et mane accepit ab ipſo minas decem, & depoſitum inſuper ſeruauit, & multa alia huiuſcemodi. Allegorica autem ſomnia ſunt, quæ alia per alia ſignificant, anima ipſa naturaliter quippiam in ipſis obſcure indicante. Ego uero ſimul & cauſam ipſorum ob quam ſic uidentur & eueniunt, & nominis originationem, pro uiriũ mearum facultate recenſebo. Primum omnium igi tur dicam, quæ ſit diffinitio ſomnij uniuerſalis, contra quam nihil opponi poteſt, niſi aduerſus contentioſos proferatur. Somnium eſt motus aut figmentum animæ multiforme, ſignificatiuum futurorum bonorum aut malorum. Hoc autem ſic habente, quæcunq; quidem eueniunt medio tem pore multo, aut modico interueniente, ea omnia per imagines proprias naturales, quæ etiam elementa appellantur, anima ipſa medio tempore prænunciat, ut quæ exiſtimet nos ratione edoctos poſſe futura diſcere. Quæcunq; uero fiunt nulla mora temporis intercedente, utpote nihil diffe

rente eo quiſquis tandem is eſt qui nos ad inductionem ipſorum gubernat, in his nullam prædictionis utilitatem nobis eſſe putans, quo tamen intelligamus ipſa antequã experientia diſcamus, ipſa per ſeipſa oſtendit, nihil extraneorum expectans ad demonſtrationem eorum quæ imminere ſignificantur, inclamans quodam modo unicuiq; noſtrum: reſpice hoc & animaduerte, ex me doctus maxime quatenus tibi poſsibile eſt. Atq; hoc ita habere confitentur omnes. Neq; enim quiſquã dicit quod non poſt uiſum ipſum talia eueniũt, ne modica quidem mora interpoſita, Imò quædam ipſorum ſimul ut ſunt intellecta, ut ita dixerim, uiſo adhuc detinente nos, perficiuntur. Vnde & appellationem ſortita ſunt non præter rationem, ſimul uiſorum & euenientium. Sequitur porrò ad ipſa, ad inſomnium quidem non ſignificatiuum, ſpectrum, de quo tum alij multi, tũ Artemon Mileſius, & Phœbus Antiochenus diſſeruerunt. Ad ſomnium uero uiſum & oraculum. Nos autem libenter prætermittimus expoſitionem, quã quidam nimis ſubtiliter & anxie ſunt rimati, quandoquidem quæcunq;

quæcunq; non ſunt manifeſta qualia ſunt, ea neq; expoſitorē aliquem intellectu aſſequi poſſe opinor. At uero Allegoricorum ſomniorum quinq; ſpecies quidā definiūt, Alia etenim propria dicunt, in quibus facere aut pati quis ſe exiſtimat. Tunc enim ipſi ſoli qui uidit euenient, ſiue bona fuerint, ſiue mala. Alia autem aliena, in quibus alius nobis uidetur agere aut pati, Illi enim ſoli euenient, ſiue bona fuerint, ſiue contraria. ſiquidem nouerit ipſum, & aliquo modo extiterit familiaris. Quæ uero communia appellantur, ea etiam nomen ipſum declarat, quod ſint quæ cum quocunq; tandem noto ac familiari in ſomnis fiunt. Quę cunque autē in portus, & muros, forumq; ac gymnaſia, & communia urbis donaria ſe extendunt, ea publica uocant. Solis poſtremum & Lunæ, & aliarum ſtellarum diſsipationem, aut perfectum deliquium, terræq; ac maris indecenter ſubuerſiones, affectus appellant mundanos, proprie autem ſomnia mundana uocantur. Sed tamē non habet ſe hoc modo ſimpliciter uniuerſalis ſomniorum ratio, quādoquidem neq; propria perpetuo his qui uiderunt ea ſolis

euenire

euenire contingit, Noui enim multa quæ patribus ac filijs euenerunt. Velut uiſus eſt ſibi quiſpiam mori, & contigit patrem ipſius uita decedere, qui erat alius, unà cum hoc quod & corpore & anima eadem participaret. Et rurſus. Viſus eſt ſibi quis decollari, contigitq́ & huius patrem mori, qui & uitæ & lucis autor ipſi erat, quemadmodũ caput totius corporis. Tale quid eſt & excœcari, filijs enim interitũ, & non ipſi qui uidit portendit. Multaq́ inſuper alia huiuſcemodi quis recenſere poſſit. Neque uero aliena non etiam ipſis uidentibus euenire quiſpiam adſtruere & explanare poteſt, qui experientia eſt edoctus. Velut: Exiſtimauit ſe quiſpiam uidere patrem cõburi, contigitq́ mori ipſum qui uiſum hoc uidit, ut ob triſtitiam ob ipſum cõceptam, inſtar ignis, ut ita dicam, ab effectu exuſtus pater conſumeretur. Et rurſus, Exiſtimauit quis amicam ſuam uita defunctam eſſe, & non ita multo poſt ipſe uitam finiuit, iucundiſſimo ſibi uſu priuatus. Tale quid eſt & uidere matrem aut uxorem ægrotare, inualida & indecentia exhibẽs ac deſignans artium lucella, Neque enim diſ-

ſonum

ſonum eſt hoc, ſed concorditer omnes aſſerunt, artem ſimilem eſſe matri quidem quoniam nutrit, uxori uero, quoniam pro prijſſima res eſt. Inſuper & amicos uidere tale quid eſt, & ſi quidem triſtantur, triſtitiam facere, ſi uero gaudeant, uoluptatem. Ab ipſis uero & communia ſomnia redargui poſſunt, Nimirũ quod etiam ipſorum, pro communibus, proprios aliqui iam habuerunt euentus. At uero prima quidem ut plurimum ſic habent, quemadmodum ueteres diſtinxerunt. Sequentia uero, raro quidem. Attamen quum aliquando ſic ut nos diximus euenientia, in errorem etiam eos qui magni hac parte habentur, inducant: diſtinguendum eſt ſanè de ipſis hoc modo. Ex ſomnijs quæcunq; non extendunt ſe ad uicinos, in ſolis uidentibus & ad ſolos exiſtentia, & non ad quoſdam & per quoſdam effecta, ea uidentibus eueniunt, uelut ſunt, dicere, canere, ſaltare, & deinceps pugilem eſſe, decertare, ſeipſum ſuſpendere, mori, crucifigi, natare, theſaurum inuenire, uenerea exercere, uomere, deſidere exonerandæ alui gratia, ſedere, dormire, ridere, plorare, cum dijs loqui, &
ſimilia

ſimilia. Quæ uero circa corpus ſunt, aut corporis partem, & circa externa, uelut lectulos, aut arculas, aut ciſtas, & aliam ſupellectilem ueſtitumq́ꝫ & ſimilia, quamuis propria ſint, ſæpe tamen ſolent etiam uicinis euenire, iuxta neceſſitatis & uſus proprietatem. Sic caput refertur ad patrem, pes ad ſeruum, Dextra manus ad matrem, ad filiū, amicum, fratrem. Siniſtra manus ad uxorem, & matrem, & amicam, & filiam ac ſororem. Pudendum ad parentes, uxorem, & liberos. Sura ad uxorem & amicā. Reliqua uero ſingula, ut ne longius ſermo producatur, eodem modo ſunt conſideranda. Ex communibus autem & alienis ſomnijs, quæcunqꝫ per nos, & ad nos ſolos fiunt, nobis ipſis propria putentur. Quæ uero non ad nos, aut per nos fiunt, ea omnia alijs euenient. Verum ſi fuerint amici, & ea quæ ſignificantur fuerint bona, illis contingent, nobisq́ꝫ ex parte gaudium & uoluptas. Si uero mala fuerint, hæc quidem itidem illis euenient, nobis uero triſtitia, & non omnino propter illorum mala, ſed iam quædam propria triſtitia nos uexabit. Quod ſi contra hoſtes fuerint,
etiam

etiam his contraria coniectare oportet. At uero de publicis ſomnijs itemq́ mundanis ſic ſentio. De his ſanè de quibus aliquis nõ fuit curioſus, nemini ſomnium occurret, quandoquidem neq; de proprijs quorum quis curam non habuit, ullus aliquis ſomnium uidit. Cæterum præter uirium facultatem paruum aliquem ſuſcipere magnarum rerum ſpeculationem impoſsibile eſt. Ratione enim conuinci poteſt, & hæc ſomnia priuata eſſe & uidentibus euenire. Niſi ſi ſanè rex, aut princeps, aut magnatum aliquis uiderit, his enim & communium cura incumbit, & ſpeculationem de ipſis ſuſcipere poſſunt, nõ ut idiotæ & priuati homines, quibus pauca cõcredita ſunt, uerum ut domini, & qui pro quarundam rerum ſucceſſu proſpero curã gerũt, quod ipſum etiam poeta de ipſis teſtatur, ubi ſenibus in concione de ſomnio Agamemnonis diſceptantibus ſic ait:

Si quis enim ex uulgo uidiſſet ſomnium Achiuus, Mendax argueremus & auerſaremur id omnes,

Nunc uidit princeps qui cunctos uicerit unus.

Vult

Vult enim dicere, Si quidē ex priuatis aliquis Achiuorum ſomnium dixiſſet, non quidem ipſum narrantem mentiri putaremus, ſed ſomnium ipſum falſum eſſe duceremus, & nobis non euenturum, & propterea auerteremus Achiuos omnes, ut ne huic animum aduerterent. Nunc uero impoſsibile eſt, ut non eueniat nobis, quandoquidem id ipſum rex uidit. Alij porrò aiūt, quod iam quidam priuati & pauperes publica ſomnia uiderint, quibus annunciatis aut ſcriptis & propoſitis fides habita ſit, propterea quod euentus ipſis ſomnijs reſponderint, atq; illi interim non uident, ac ne cogitant quidem de decoro. Neq; enim unquam euenit ſomnium in commune, quod ab uno priuato uiſum eſt, ſed quod à multis, & ſimul, quorum alij publice & ex officio annunciant, alij ſinguli priuatim, & fit hoc modo is qui uidit non priuatus, ſed & duce exercitus & principe nihilo minor. Attamen ubi bonum aliquod affuturum eſt commune multis, infinita quis ſomnia recenſeri audire poteſt, quæ ſanè futurum ſignificant, alia alia & diuerſa uiſione. Atq; hoc modo etiam in contrarijs contingere

contingere poteſt. Si uero non multi, ſed unus aliquis uideat, non æquũ fuerit unum ſolum ſpondere ac compromittere euentum, ſi non fuerit dux exercitus aliquis, aut alias principatum aliquem obtinuerit, aut fuerit ſacerdos, aut ciuitatis uates. Atque hæc etiam Nicoſtrato Epheſio placent, & Panyaſi Halicarnaſſeo, uiris celeberrimis & omnino eximijs.

De ſomniorũ ſpeciebus Cap. III

Vi circa ſomnia interpretandi artem Q præcipui habentur hoc amplius tradunt, quod iudicare oportet pro proſperis, quæ conueniunt naturæ, legi, conſuetudini, arti, nominibus, & tempori, non præmeditantes quod ea quæ naturæ conuenienter uidentur, grauiora ſunt uidẽtibus, quàm ea quæ non uidentur naturæ congruenter, niſi commodent propter ſubiectas rebus ſubſtantias. Contingunt enim uelut egenis prodigalitas, & his qui arcana faciunt, puri & clari dies, & noctu conſpicuus ſtellarum chorus, ſolisq; ac lunæ exortus, & conſimilia. Quin ea quæ iuxta conſuetudinem fiunt, non omnino cõueniunt

temporum mixturis appropriata. Atq; his ſimilia ſunt quæ de aliјs ſentio. Oportet autem & æquabilitatis atq; ſymmetriæ coniecturam facere.

De ſex elementis. Cap. IIII

Q Vum ſint ſanè ſex prædicta elementa non omnino uniuerſalia, multo riſu excepti ſunt quidã ab hominibus, Nam aliј hæc ſex, octo & decem, aliј centum, aliј ducenta & quinquaginta fecerũt, & merito ſanè ridentur, quando tot recenſentes, uitare non poſſunt, quin ea ipſa ex ſex prædictis exiſtant, aut ad aliquod ipſorum referantur. Hæc quidem igitur ad complementum eorum quæ à ueteribus defectuoſe dicta ſunt, abunde dicta ſunt. Duos porrò modos uniuerſales ſimul ſuſcipere oportet, alterum generalem, primum, alterũ ſpecialem, ſecundum, & priorem quidem in hunc modum.

De modo generali. Cap. V

S Omniorũ alia multa per multa prædicunt, alia pauca per pauca, alia multa per pauca, alia pauca per multa. Multa

ta itaque per multa ſic. Viſus eſt ſibi quiſpiam uolare, ac deferri ex animi ſui ſententia ad propoſitum ſcopum, ad quem peruenire deſtinarat. Deinde ubi iſthic eſſet, pennas habere ſe exiſtimauit, & unà cum auibus commigrare, & poſtea rurſus ad domum ſuam reductus eſſe. Huic ipſi euenit ut à domo diſcederet, ob uolatum nimirum & propoſitum: & ut ea quæ magno ſtudio deſtinarat, perficeret, ꝓpterea quod à propoſito ſcopo non aberraſſet. & ſanè quum abunde ditatus eſſet, quandoquidem diuites pennas habere dicimus, & in peregrina regione uerſatus, propterea quod aues non eiuſdem generis eſſent, ita domum ſuam rediuit. Pauca uero per pauca ſic. Viſus eſt quiſpiam ſibi, aureos oculos habere, is excæcatus eſt, propterea quod aurum oculis minime proprium exiſtat. Multum autem per pauca, uelut uerbi gratia, Exiſtimauit quis ſe proprium ſuum nomẽ perdidiſſe. Huic euenit ut tum filium perderet, non quod ſic rem precioſiſſimam ſolum perderet, ſed quod etiam eodem nomine filius uocaretur: tum uero etiam omnem poſſeſsionem.

Quum enim litibus ei intentis in ius uocatus eſſet, reus peractus & damnatus eſt, poſtulatus ob publica delicta, ignominiáque affectus, & fugitiuus factus, ſeipſum ſuſpendens uitã finiuit, ut neq; mortuus nomen haberet. Hos enim ſolos in mortuorum cœnis cognati & affines non nominant. Ex quo omnibus conſpicuum fit, quod omnia hæc ab eodem ſomnio euenerunt, propterea quod eandem rationem obtinerent. Pauca poſtremum ex multis ſic, Exiſtimauit quis Charonem teſſeris ludere cum uiro quodam, & ſe uiri partibus fauere, atque ea gratia Charonem ſuperatum iraſci & perſequi ipſum, ſe uero auerſum fugere, peruenireq; in hoſpitium, à camelo denominatum, & ingreſſum in ædes fores occludere. Dæmonem quidem igitur abire, alterum uero ſuum fœmur herbam producere. Horũ omniũ unus quiſpiam eſt iudicatus eueatus. Collapſa enim domo in qua habitabat, & colliſis in ipſum lignis attriuit fœmur, ac confregit. Etenim Charon teſſeris ludens, rationem mortis prænunciauit: quum uero non prehenderet, non moriturum quidem ſignificabat

bat, pede autem periclitaturũ, propter perſequutionem. Et hoſpitium camelus appellatum, fœmur ipſum fracturum eſſe portendit, quandoquidem etiam animal camelus appellatum media fœmora curuat, utpote iuxta crurum altitudinem conciſum ac decurtatum, unde & etymon ac originatio eius appellationis græcis eſt κάμηλος quaſi κάμμηρος, hoc eſt, curuans fœmora, quemadmodũ ait Euenus in amatorijs ad Eunomum. At uero herba enaſcens, non amplius ualidum et actuoſum fœmur habiturum indicauit, ut quæ ex terra immota enaſci ſolet. Atque horum ſi quis diligens extiterit æſtimator, enumerationem in omnibus ſic habentem reperiet.

De modo ſpeciali. Cap. VI

Omnium ſpeciale itidem quadrifa-
S riam diuiditur, ſuntq́ alia & intus & extra bona, alia utrinque mala alia intus bona, extra mala, alia intus mala, extra bona. Accipienda ſunt autem ſomnia, intus quidem iuxta uiſionem, extra uero iuxta euentum, uelut uerbi cauſa, utrinque bona ſunt talia. Deos olympios

uidere hilaros, ridentes, dantes aliquid boni aut dicentes, ipſoſque aut ſtatuas ipſorum ex materia imputreſcibili factos. Similiter parentes, amicos, famulos domum augentes, & precioſiorem poſſeſſionem, & corporis iucundum adſpectum roburque ac ſimilia. Horum enim quum iucundiſsima ſit uiſio, multo magis iucundus ipſorum ſit euentus. Contra utrinque mala ſunt huiuſmodi, putare de loco prærupto cadere, aut in prædones incidere, aut cyclopem uidere, aut antrum ipſius reſolutum eſſe, aut ægrotare, aut perdere quid eorum quorum magno ſtudio tenemur. Qualiter enim affecta eſt anima circa uiſionem ipſorum, tales etiam euentus contingere ſolent. At uero intus bona, extra mala huiuſmodi ſunt. Viſus eſt ſibi quiſpiam cum Saturno cœnare, & poſtridie in carcerem coniectus eſt. Cœnæ etenim cum deo, ueriſimile eſt iucundam eſſe uiſionem, uinculorum autem & carceris non ita. Amplius exiſtimauit quis ſe à ſole panes duos accipere, & tot ſanè dies ſuperuixit. In tantum enim præfinitum tempus, uictus ipſi

à deo

à deo datus ſufficiebat. Inſuper & aureum eſſe ſibi uideri, & theſauros reperire, & à mortuo accipere unguentum, aut roſam, aut ſimilium quiddam, ad eandem partem referendum eſt. Porrò intus mala, extra bona talia habentur, uelut fulmine feriri ſibi uideri, pauperem, & ſeruum, aut eum qui inſtituit nauigationem, aut qui ſingulari certamine congreſſurus duellumq́; commiſſurus eſt, bonum eſt. Ex his enim primus diuitias, alter libertatem aſſequetur, tertius uentum ſecundum habebit. Quarto autem nuptiæ portenduntur. Suntq́; taliũ ſomniorum uiſiones quidem ipſæ malæ, euentus uero boni.

De curioſis & diuinis ſomnijs Cap. VII

Meditari oportet quod ea quæ curioſis de re aliqua, & qui ſomnium à dijs petiuerunt, apparent curis diſsimilia, ea ipſa ſignificãt aliquid eorum quæ propoſita habent: quandoquidem ea quæ cogitationibus ſimilia apparent nihil ſignificant, & inſomniorum generis exiſtunt, uelut ſuperiori ſermone

eſt oſtenſum. appellantur autem à quibuſdam talia curioſa & petitoria. Quæ uero de nulla re curioſis inſtant, & futura bona ſiue mala prænunciant diuina appello, quemadmodum etiam Ariſtoteles dubitabat, utrum extra nos ſit ſomniandi cauſſa à Deo immiſſa, an cauſſa quædam intra nos ſit, quæ animam afficit, & facit ex natura accidens ipſi. Cæterum diuina, ut nunc conſuetudo obtinet, omnia inexpectata appellãt.

De temporibus, & qualia ſint iudicanda. Cap. VIII

IN omnibus ſomnijs quæ manifeſtã cauſſam non habent, animaduertere oportet, ſiue noctu ſiue interdiu uiſa ſint, ita ut ne putemus differre ad prænotionem noctem à die, aut crepuſculum ueſpertinum à crepuſculo matutino, ſi modo moderato cibo accepto quis ſomnum petierit. Immoderati enim cibi neq; ad ipſam auroram uerum cernere permittunt.

De moribus. Cap. IX

Q Vandoquidem communes mores à proprijs longe diſtant, ſi quis hoc ipſum non didicerit, ab ipſis decipietur. Cōmunes itaq; mores ſunt hi. Deos colere & uenerari, nulla enim gēs ſine dijs eſt, ſicut neque ſine regibus & magiſtratu. Verū alij alios colunt deos, in idem tamen omnes relationem habent: liberos nutrire, uinci à mulieribus & ipſarum conſuetudine, uigilare interdiu, dormire noctu, cibis uti, quieſcere à labore, degere in umbra, & non ſub dio. Hi itaq; communes ſunt mores. Proprios autem etiam gentiles uocamus. Apud Thracas generoſi pueri flagris cæſi ſignantur, apud Getas uero ſerui. quorum hi ad ſeptentrionem, illi ad meridiem habitant. Moſſynes in pontica regione publice coeūt, & mulieribus permiſcentur, quemadmodum canes, quod inhoneſtum ac ignominioſum eſt apud alios homines facere. Piſces edūt omnes, exceptis Syris quibuſdam qui Aſtarten colunt. Animalia & uolucrium omne genus, uelut deorū ſimulachra, Aegyptij ſoli colunt ac uenerantur, nō tamen omnes. Didici autem &

in Italia legitimum quiddam antiquũ. Vultures non occidunt, & eos qui ipſis inſidias ſtruũt impios cenſent. In Ionia Epheſii uoluntarie contra tauros certamen ineunt, & in Attica circa ſpecula in Eleuſine, adoleſcentes Athenienſes ſingulis uertentibus annis, & in Lariſſa ciuitate Theſſaliæ qui ex inhabitatoribus generoſiſs. cenſentur. quam rem in reliquo terrarum orbe ad mortem damnati obire ſolent. Eodem autẽ modo etiã de alijs omnibus moribus diſtinguere oportet, ſi quid apud quoſdam ſolos obſeruatur. Vernaculi enim mores, bonorum ſunt ſigna, peregrini autem malorum præterquã ſi ex præſentibus aliquid euentum aliorſum uertat.

Quæ à ſomniorum interprete ſint expendenda. Cap. X

VTile fuerit, & non ſolum utile, ſed etiam neceſſarium, tum ei qui uidit ſomniũ, tum interpreti, ut ſciat ipſe ſomnij interpres, quis ſit qui ſomnium uidit, & quid rerum agat, & quomodo natus ſit, & quam habeat poſſeſsionem, & quomodo circa corpus habeat, & qua ætate ſit. Sed & ipſum ſomnium exacte expendendum

dum eſt,uelut eſt:nam parua additione aut ablatione euentus alteratur, quod ſequenti ſermone oſtendet. Quod ſi quis his non inhæſerit & deceptus fuerit aberraueritq́ꝫ, is ſe ipſum magis quàm nos reprehendat.

Propoſitio eorum quæ in his libris traduntur. Cap XI

Onſequenter ſubdemus quomodo C ſomnia iudicare oportet, habebit autem tractatio ipſa huiuſcemodi ordinem. Nos non uelut ueteres à dijs initium faciemus, etiã ſi impium id alicui uideatur. Verum reſpectu ad conſequentiæ neceſſitatem habito, ordiemur primum à natiuitate, deinde educatione, conſequenter de corpore agemus, eiusq́ꝫ partibus, tum quæ acceſſerunt, tum quæ corruptæ ſunt, & auctæ in formam aliam, ſiue materiam. Deinde de doctrina artium omnigenarum, operũq́ꝫ ac ſtudiorũ. Deinde de pubertate, de gymnaſijs iuxta ſpeciẽ, de certaminibus, de balneis ac lauacris omnigenis, de alimento omni arido ac liquido. De ungentis & coronis. De coitu uenereo. De ſomno.. Atq́ꝫ hæc quidẽ primus liber cõtinet. Secundus aũt De uigilia, ſalutationibus, mũdo omni uirili

uirili ac muliebri, de aere & his quæ circa aerem ſunt, de uenatione, de piſcatu, de nauigatione, de agricultura, de iudicio, de magiſtratu publico, de militia, de cultu deorum, & de ipſis dijs, de morte, & ſi quid aliud eſt in progreſſu ſermonis commemorabitur.

Quomodo interpretationes ſint aggrediendæ. Cap. XII

OPortet ſomnia iudicare, quandoq; à principio ad finem reſpectum habẽte interprete, ubi uidelicet diſſolutæ fuerint inter ſe ſpeculationes, quandoque etiam à fine ad principium. Aliquãdo enim principium finem monſtrat inconſpicuum exiſtentem, & imperceptibilem. Aliquando uero finis principium declarat. Oportet autem & aridis ſomnijs, & quæ uelut anſas quibus prehendantur non habent, ex ſe ipſo aliquid artificioſe affingere, præſertim infinitis, in quibus literæ quædam uidentur ſententiam perfectam non habentes. ita ut aliquando nomen tranſponamus, aliquando alteremus, aliquando uero literas aut ſyllabas apponamus. Interdũ etiam quædam eundem calculum habentia, eun-

demq;

demq́ꝫ numerum referentia excogitemus, per quæ manifeſtior ſermo reddi queat.

Qualem eſſe oporteat ſomniorum interpretem. Cap. XIII

Quare cenſeo domi inſtructum eſſe oportere interpretem, & domeſtica prudentia uti, & non ſolũ libris præſtare utcunqꝫ diligenter uerſatis, quandoquidem quiſquis artem citra naturã perfectam fore putat, imperfectus eſt & incompletus. Tanto enim plus quiſque efficiet, quanto ampliorem habitũ fuerit adeptus. Etenim ab initio errare, errorem amplius extendit. Inſuper uero & ea ſomnia, quorum memoria non ex integro retinetur, iudicari non poſſe putãdum eſt, ſiue quis medij ſiue finis ſit oblitus. Ad ſanam nanque rationem expendere oportet totum quod euenire uidetur, id uero ſolum apprehendi poteſt, quod integrum nobis memoria ſuggerit. Quemadmodum igitur ſacerdotes uictimarij ambigua ſigna non negant eſſe uera, ſed ex uictimis ſe deprehendere poſſe negãt. Sic ſomniorum interpretẽ de his quæ exacte deprehendere non poteſt, pronunciare non oportet, neqꝫ ex tempore &

re & incōſiderate reſpondere. Nam & ipſi dedecus, & ei qui ſomniū uidit damnum inde conſequitur. Amplius autem & quæ, cunq; ſomnia malum quippiā ſignificant, ſi anima uidentis per ſomnium nō iniucunde fuerit affecta, minora mala euenient, & ferè euētus nō ſuccedet. Rurſus uero quæ cunque ſomnia bonum quid ſignificant, ſi non animæ affectio fuerit iucunda, bona imperfecta contingent, aut inutilia, aut omnino minora. Quare ſingulatim interrogare oportet, num iniucūdum aut iucundum ſomnij fuerit uiſum.

De natiuitate. Cap. XIIII

SI quis naſci ſibi uideatur è fœmina quacunque tandem, ſic ſomnium iudicare conuenit. Pauperi etenim eſt bonum, habebit enim unde aletur, et curatorem ſuum uelut infantes, niſi artifex manuarius fuerit. huic enim ocium prædicit, ocioſi enim ſunt infantes, & manus inuolutas habēt. Manus autē actiones appellātur. Diuiti aūt ſignificat, eum dominium domus ſuæ non obtenturū eſſe, ſed quoſdam ipſi imperaturos præter ſuam uoluntatem, Infantes enim ab alijs reguntur. Viro au

ro autem uxorem habenti non prægnantē, uxoris priuationem portendit. Neq; enim infantes uxores ducunt, neq; ipſis commiſcentur. Ei uero qui prægnantē habet uxorem, ſignificat filium natum iri, ipſi per omnia ſimilem. Sic enim rurſus ipſe naſci ſibi uidetur. Seruo autem ſignificat amorem herilem, adeò ut etiam ſi quid delinquat, ueniam mereatur, ſed tamen ut nondum manumittatur. Nam neq; infantes ſibiipſis imperant, etiamſi liberi exiſtāt. Athletis uero malum hoc ſomniū cenſendum eſt: Neq; eñ ambulant infantes, neq; currūt, neq; in quenquā impetum facere poſſunt, quum neq; ipſi pedibus inniti queāt. Ei uero qui in peregrina regione eſt reditum ad domū ſignificat, quo uidelicet ad principium ueniat, quemadmodum & quod regeneratur neceſſe habet ut in terram ueniat, hoc eſt in patriam. communis enim omnibus ex æquo patria eſt terra. Aegrotanti porrò mortem prænunciat hoc ſomnium, quandoquidē & mortui laceris inuoluuntur panniculis & linteolis, quemadmodum etiam infantes, & humi deponuntur.

De uteri geſtatione Cap. XV

QVod ſi quis ſeipſum prægnantē exiſtimet eſſe, ſi quidem pauper fuerit, multa poſsidebit, pecuniaſq; colliget ac coaceruabit magnæ molis. Si uero diues, in tormentis ac curis erit. Et qui uxorem habuerit, ipſa priuabitur, non amplius neceſſe habens ut ipſa prægnans uterũ geſtet. Qui uero non habuerit, ualde benignã ducet, ut ſibi uideatur eadem quæ uxor pati. Reliquis morbum portendit. Vterũ autem ferre inſuperq; parere, peius eſt, & ægrotantem cito moriturũ denũciat. Nam omne corpus pariens, ſpiritum emittit. & quemadmodum infans à continente ipſum corpore liberatur & abſcedit, ita etiam anima. Pauperi autem & obærato, & ſeruo, omniq; qui in calamitate aliqua uerſatur, præſentium malorum depoſitionem ſignificat, cauſſa uero ipſa eſt manifeſta. Arcana inſuper reuelat hoc ſomnium quando hactenus occultus infans in conſpicuum prodijt. Diuites uero & fœneratores, & negociatores, & omnes qui autoritate ac potentia præcellunt, lædit. Quæ enim ante habebant, deponent. Mercatoribus autem & nauium

nauium gubernatoribus ac dominis bonũ eſt. Multis uero euenit ut etiã cognatos per hoc ſomnium amitterent, propterea quod à ſanguine infans eſt reiectus.

De filijs ac pueris Cap. XVI

P Veros ſibi uideri habere, aut infantes omnino uidere, ſi quidem proprij liberi fuerint, & uiro & mulieri malum. curas enim ac triſtitias ſignificat, ac ſollicitudines rerum quarundam neceſſariarum gratia, quandoquidem infantes citra hæc educari non poſſunt. Quin & uetus ſermo hoc ipſum commonſtrat, qui hoc modo habet.

Triſticia ex nato eſt tẽpus in oĩe patri:
At uero maſculi in bonum finem deſinũt, fœmellæ finem principio deteriorem inducunt, & damnum denunciant. Nam maſculi educati nihil à parentibus accipiunt. fœmellæ uero dote data elocantur. Noui autẽ quendam qui exiſtimauit filiolam ſibi natam eſſe, & mutuo accepit pecuniã ad uſuram. Et rurſus, noui alium qui uiſus eſt ſibi filiam ſuam uita defunctam defodere. contigitq; ei ut mutuum ac debitum reddere cogeretur. Sic igitur eandem cum mutuo ra-

tionem filia habet. Cæterum alienos pueros uidere, bonum eſt, ubi fuerint formoſi & gratioſi, & gratiæ ipſis affluant. Bona enim tempora inſtare indicant, ex quibus ſpes eſt adhuc amplius peragere quiddam ac perficere iucundũ. Nam & pueri in præſens ab operis ocioſi, poſtquàm educati fuerint, agere ac operari quid poterint.

De pueris faſcijs inuolutis, & de lacte. Cap. XVII

SI quis puerorum modo in faſcijs ſibi eſſe uideatur, & lac accipere à muliercula ſibi nota, longum morbum portendit, niſi uxorẽ habeat prægnantem. Tunc enim naſcetur ipſi ſimilis filius, qui eo modo educabitur. Si uero mulier hoc ſomnium uiderit, filiam natum iri ipſi prædicit. Quod ſi quis in uinculis detentus ſomnium uiderit, dæmonium ipſi etiam alia ſuper accumulat, ad hoc ut non liber euadat. Nec præter rationẽ eſt idem fieri circa morbum. Debiles enim ſunt pueri ex lacte uiuentes, & ſanè perfecti etiam, quum ægrotantes cibo uti non poſſunt, lacte nutriuntur. At uero uideri ſibi aliquem in proprijs mamillis lac habere, iuuenculæ quidem fœ

minæ

minæ conceptum ſpondet, & fructum per fectum, itemq́ꝫ partum. Aniculæ uero pauperi exiſtenti, opulentiam. diuiti aũt ſumptus. Virgini uero maturæ nuptias prædicit. Neque enim citra uenereũ coitum lac unquam haberi poterit. Si uero ualde parua ſit uirguncula & procul à nuptiarũ tempore abſit, mortem præſagit. Omnia enim præter ætatem contingẽtia mala ſunt, paucis exceptis. Viro autem pauperi & uictus indigo, opulentiam & pecuniarum & poſſeſſionum prædicit, ut etiam alios alere poſſit. Et inſuper qui ſine uxore eſt, nuptias, & ei qui liberis caret, liberos prædicere hoc ſomnium ſæpe obſeruaui. Alter enim adeò beneuolam habuit uxorem, ut eadem quæ illa pati ſibi uideretur. Alter uero liberos educauit. Athletæ autẽ, & operario, & ſingulari pugna congreſſuro, omniq́ꝫ corpora exercenti, morbum denunciat. Nam effœminata corpora lac habent. Quin & huiuſmodi euentus à me obſeruatus eſt. Quiſpiam & uxorem & filios habens, in hoc ſomnio uxore priuatus eſt, & ſuos filios ipſe educauit, æqualem uſum ipſis exhibens patris ſimul ac matris. Et hæc quidem de edu-

catione. Nunc uero de corporis tum quæ accedunt, tum quæ decedunt, ſiue alterantur in aliam formam aut materiã, partibus ſermonem faciam. Leuiter autẽ perſtrictos inhibebo eos qui ſubtiliter ac minutim explanantibus rem indignanť. Nos enim nõ ſolum contrahentibus hæc & diſſolute tractantibus indignamur, ſed cõmunem quandam cladem eſſe iudicamus, nõ de ſingulis exacte & ad unguẽ tradere. Proinde à capite principaliſſima corporis parte initium explicandi faciam.

De capite. XVIII

Magnum caput ſe putare habere, bonum eſt uiro opulento, qui nõdum magiſtratũ geſſit, et pauperi & athletæ, & fœneratori, & nummulario, & ſymbolo conuiuali colligendo præfecto. Primo enim principatum prædicit, in quo corona, aut faſcia, aut diademate opus habebit. Alteri autem opulentiam & magnarum diuitiarum poſſeſsionem, atq; ea gratia maius ipſi caput futurum. Nam & pecunias κεφάλαια græci, hoc eſt capita appellant, quẽ admodum à Latinis ſummę uocanť. Athletis autem inde uictoriam ſignificari manifeſtum

feſtum eſt. tunc enim caput maius ipſis accedit. Nummulario autem & fœneratori & ſymbolo conuiuali colligendo præfecto, plurium pecuniarum collectionem præſagit. At uero diuiti qui iam in principatu cõſtitutus eſt, & rhetori, & tribuno plebis, aggrauationes & contumelias ex populo denunciat. Et ægrotãti capitis grauitatem, & militi labores, & ſeruo nõ citam manumiſſionem, & ei qui uitam quietã elegit, labores & contumelias portendit: Cæterum caput minus quo pro natura contraria pro ratione uniuſcuiuſq; euentus præſcripti capitis ſignificat.

De capillis. Cap. XIX

Capillos habere magnos & pulchros, & ob ipſos ſuperbire, bonum eſt maxime mulieri. Etenim pulchritudinis gratia quandoque etiam alienis capillis mulieres utũtur. Bonum eſt & uiro ſapienti, & ſacrifico, & uati, & regi, et principi, & Dionyſiacis artificibus. Ex his enim quibus mos eſt comam nutrire, bonũ eſt, quandoquidem profeſsio comam alere permittit. Bonum eſt & reliquis, uerũ minus, ipſis enim opulentiam ſolum ſignificat, non iu-

cundã ſed laborioſã, ꝓpterea ꝙ multo labore opus ſit ad ꝓducẽdos magnos capillos.

De capillis inornatis. Cap. XX

At uero magni quidẽ capilli, uerũ inornati, ut non coma, ſed potius piloſitas & hiſpiditas quędam eſſe uideatur, omnibus hominibus luctus & triſtitias annunciant. Comere enim curare & ornare eſt. Neglectus aũt capillus in calamitatibus augeẽ. Ego aũt aliquando quendam celebrem uirum in principatu conſtitutũ, & aliâs ſucceſſu rerũ felicẽ, qui per ſomniũ ſibi uiſus erat in urbe præmitti ab ordine & acie, cui præfectus erat, ita ut capillos capitis habet arentes & incomptos, edocui & interpretatus ſum triſticiam ipſi ſignificare hoc ſomnium. Non multis aũt progreſsis diebus magiſtratu abdicatus eſt, quod ipſi & damnoſum ualde erat & luctuoſum.

De pilo ſuillo. Cap. XXI

Villos pilos habere ſibi uideri, pericula inducit uiolẽta, & oĩno talia, quibus animal expoſitũ eſt, ipſe uidelicet porcus. At uero equinos habere pilos, ſeruitutes & erumnas ſignificat, & ſeruis legitimis & domi noſtræ natis uincula addit,

ut plu

ut plurimum enim ſæta equina ligamenti uſum præbet.

Habere lanas pro capillis. Cap. XXII

LAnas pro capillis habere, morbos longos & phthiſin ac tabem prædicit, ut ea gratia ſæpe in capite lanas geſtans, uideat ſibi ipſas agnatas habere. Si uero in aliam quandam materiã capilli tranſmutentur, à ſimilibus coniecturã facere oportet, hoc eſt à tranſmutatione. At uero circa faciem uideri ſibi omnem partẽ nudatam eſſe, in præſens ludibrium & infelicem ſucceſſum præſagit. Si uero poſteriorem partem talem habere quis ſibi uiſus fuerit, in ſenecta paupertatem & infortunium non uulgare habebit. Poſterior enim pars econtrà futuri temporis ſignificatiua eſt. Nuditates autem pilorum nemini conferũt, aut propterea quod per defectum caloris fiunt, aut quod apprehendendi anſam nemini præbent. Si uero dextram partẽ capitis nudam quis habeat, omnes ſibi ſanguine iunctos maſculos perdet. Si aũt nullum habuerit, ipſe damnum patiet̃. Si contrà ſiniſtram, fœminas amittet, ſi ſanè aliquas habuerit, ſi minus, etiam ſic ipſe damnum in-

curret. Cognatorum enim ſignificationem caput habet, atq; eius dextræ quidem partes, maſculorum, ſiniſtræ fœminarũ. Quam diſtinctionem etiã per totũ corpus dextræ ac ſiniſtræ partes habent. Vtram autẽ capitis partem quis nudam habet, ut nõ probe cognoſci queat, damnabitur in opus publicum adiudicatus. Hoc enim etiam iſthic inſigne eſt damnatis. Totum poſtremum caput habere nudum, bonum eſt in iudicium poſtulato, & timẽti, & qui à quibuſdam ui detinetur. Hæc enim effugerit & uitare poterit quum incõprehenſibilis exiſtat. Aliſs autem perditionem annunciat omnium ad uitæ ornatum pertinentium.

De eo quod quis uidetur ſibi capite radi. Cap. XXIII

Radi autem ſibi uideri totũ caput, exceptis deorũ Aegyptiorum ſacerdotibus, & riſus mouendi ſtudioſis, & his quibus mos eſt radi, quibus bonũ eſt, omnibus aliſs malũ eſt. eadem enim quæ nuditas ſignificat, uerũ uehementiora & cita mala inducit. Nauigantibus aũt palàm naufragium portendit, & ægrotantibus in extremũ periculũ collapſionẽ, ſed non mortẽ. Naufragi

fragi enim aut ex magno morbo ſeruati homines raduntur, minime uero mortui. Verum prædictis bonũ eſt ob conſuetudinem radendi. Tonderi aũt à tonſore, bonum ex æquo omnibus prædicit. Eſt enim tondẽdi uerbum græcis κείρεσθαι à uerbo καρῆναι ut ita dicã, quod permutatione elemẽti unius χαρῆναι eſt, & gaudij ac exceptionis ſignificationem habet. & ſanè nullus in caſu quopiam malo aut calamitate aliqua cõſtitutus tondetur, ſed qui maxime decoris ſtudio tenentur, & qui triſtitia carent, ac minime indigi exiſtunt. At uero à tonſore, adiectum eſt, quãdoquidem ſi quis ſeipſum tondeat, luctum ſubitaneum, aut calamitatem magnis malis refertam ſignificat. Qui enim in talibus uerſantur, neceſſario ſeipſos circumtondent. Cæterum unguibus conſcalpi debitori quidem redhibitionem uſuræ ſignificat, uerum reliquis damnum ab his à quibus conſcalpti ſunt, ſiquidem uiderint ſeipſos ab alijs quibuſdam conſcalpi. Nam conſcalpi unguibus dicimus, eum qui damnum paſſus, & ab aliquo deceptus eſt. Porrò de pectinatione, & implicatione capitis capillorum, & de ſpeculi contuitu, &

alijs ad hæc conſequentibus in ſecundo libro mentionē facimus, ubi de omni mundo uirili ac muliebri ago.

De fronte. Cap. XXIIII

FRons ſana & carnoſa omnibus bona eſt, & dicendi libertatem & fortitudinem ſignificat. Verum æream, aut ferream, aut lapideam frontem habere ſibi uideri, publicanis, & cauponibus, & qui uitam cum impudentia tranſigunt ſolis confert, reliquis uero odium parit.

De auribus Cap. XXV

AVres habere plures, bonum eſt uolenti acquirere aliquē ſibi obedientem futurū, uelut uxorem, liberos, famulum. Diuiti uero magnum nomen ſignificat, bonū quidem, ſi formoſæ fuerint aures, malum uero, ſi deformes & inconcinnæ. Malum autem ſomnium eſt ſeruo, & cauſſam in iudicio habēti, ſiue ipſe aliū actione conueniat, ſiue ab alio in iudicium uocetur. Illi enim obedientiã multi temporis ſignificat. Huic uero ſiquidē ipſe actionem inſtituat, etiam uiciſſim actione conuentum iri. Si uero in ius uocet̃, plura crimina quàm quæ manifeſta ſunt obijci ſibi audiet

audiet, ut quodam modo pluribus auribus opus habeat. Bonũ porrò eſt manuario artifici, multos enim audiet qui eius operã requirunt. At uero perdere aures etiã quas iã habes, cõtraria ſingulorũ prædictorũ ſignificat. Aures purgare à ſordibus aut ſanie, alicunde nunciũ bonum nos audituros eſſe ſignificat. Verberibus aũt impeti aures, alicũde mali nuncij auditionem prædicit.

De formicis. Cap. XXVI

FOrmicas in aures ingredi putare, ſolis Sophiſtis bonũ eſt. Similes enim ſunt formicæ adoleſcentibus ſophiſtas audiendi gratia adeuntibus. Reliquis mortẽ denunciat hoc ſomniũ. Terræ enim ſunt filiæ, & in terrã ſubeũt. Igitur uelut in ſubterraneũ locũ, hoc eſt demortuũ ingrediuntur. Noui aũt quendã qui exiſtimauit ſibi ex auribus ſuis tritici ſpicas excreuiſſe, & ipſum triticũ dilabẽs manibus excipiẽs colligebat: is abſentis fratris hæredem ſe appellari audiuit, ob ſpicas quidem hæres, fratris autẽ quod aures etiã inter ſe fratres exiſtant. Videri ſibi aures aſini habere, philoſophis ſolis bonũ eſt. Nã nõ cito mouet aures aſinus. Alijs ſeruitutẽ & erũnas ſignificat.

Aures

Aures leonis aut lupi aut pardalis habere, aut alicuius alterius feri animalis, inſidias ex calumnia habere ſignificat, & ea quę auditus ſunt per uiſum excepturum eſſe. De reliquis porrò animalibus cōſequenter proprio loco diſtinguam & edocebo. Cæterū in auribus oculos habere ſibi uideri, cœcū futurum eſſe ſignificat, & ea quę uiſus ſunt per auditum ſuſcepturum eſſe.

De ſupercilijs. Cap. XXVII

S Upercilia denſa & florida, omnibus bona ſunt, maxime mulieribus: hæ enim formæ gratia etiam atramento illinunt ſupercilia: Talibus itaque uoluptates & felicitatem portendūt. Nuda aūt non ſolum rerum improſperū ſucceſſum, ſed & futurum luctum prædicunt. Vetus enim mos eſt in luctu ſupercilia nudari.

De oculis. Cap. XXVIII

O Culorum aciem acutam habere, bonum ex æquo omnibus eſt, cæcutire uero inopiam argēti indicat, quandoquidem etiam oculi calculos habent. Actionem aūt impeditam, quoniam cæcutientes minus ea quæ ante pedes ſunt uident. Ei uero qui filios habet, ſignificat filios

lios ægrotaturos eſſe. Similes enim oculi ſunt liberis. Nam & amabiles ſunt, & corporis pręuij ac duces, quemadmodum pueri parentum in ſenecta. At uero putare utriſq; oculis excœcatũ eſſe, pueris eius qui ſomnium uidit perniciem ſignificat, & fratribus, & parentibus. Pueris quidem ob prædictam rationem. Fratribus uero propterea quod etiam oculi inter ſe fratres exiſtunt. Parentibus autem, propterea quod oculi cauſa ſunt ut lucem uideamus, uelut etiam ipſi parẽtes. Quare etiam oculorum perditio, ſimilium perditionem ſignificat. Cæterum ei qui uinculis tenetur, bonum eſt ſi excœcari ſibi uideatur, item ei qui ui ab aliquibus detinetur, ſimiliter uehementer egeno. Primi enim duo non uidebunt circa ſe mala. Tertius autem habebit qui ei miniſtrent ac ſubſidium ferant. Nam cœcum non pauci accedunt, ut ipſi obſequiũ præſtent, & ipſe à laboribus quietus degit. Verum ſomnium hoc prohibet peregrinari, & eum qui peregre profectus eſt ad ſuas ædes non rediturum eſſe prædicit: neq; enim exteros, neq; domũ ſuam, abſq; oculis uidere poteſt. Graue eſt & militi ſomnium

mnium hoc, non enim procedit ei res, & omni in aula regia uiuenti. Athletas uero qui grauia certamina obeunt, in conflictu inferiores futuros eſſe denunciat, curſorib. uero uictoriam præſagit. Noui ego quendam ſtadij curſorem, qui decertaturus in Italia ludis Euſebijs ab Antonino in honorem patris Adriani actis, uiſus eſt ſibi cœcus factus eſſe, & uictor euaſit. Aeque enim ut cœcus, is qui in curſu reliquos præit, certantes uidere nequit. Graue eſt ſomnium etiã gubernatoribus nauium, & qui cœleſtium rerum cõtemplatione tenẽtur, & uatibus, quod ſæpe à nobis eſt obſeruatum. Et ſi quis rem aliquam perditam quærens, hoc ſomniũ uiderit, illam ipſam nunquam amplius uidebit, neq; fugitiuum perſequens prehẽdet. Poetis aũt optimũ ſomnium eſt, Multa enim quiete opus habent ubi poemata facere uolunt. In hac aũt quiete uel maxime fuerint, qui ꝓpterea quod oculos non habeant, non diſtrahãtur, neq; per figurarũ neq; per colorũ obiectũ. Inualuit aũt & ſermo quidã, quod & poeta Homerus fuerit cœc9. Aegrotãtib. porrò ſemper mortẽ hoc ſomniũ portendit, propter

lucis

lucis priuationẽ. Noui autem aliquem qui uiſus eſt ſibi dicere quendam fide dignum, (Qui uero fide digni ſint, in ſecundo libro commemorabo) pater tuus non eſt mortuus, ſed dormit. huius pater cœcus iam factus erat, & non longe poſt ipſi de hac re nuncius ueniebat. Si quis autẽ altero oculo cœcus eſſe ſibi uidebit, ex parte ea quæ ſignificantur ipſi euenient, & ut ita dicam ex dimidio. Quin & hoc cõſiderare oportet, quod dexter oculus ſignificat filiũ & fratrem, & patrem. Siniſter uero filiam, & ſororem, & matrem. Quod ſi cui duo ſint filij, aut filiæ duæ, aut duo fratres aut ſorores, dexter oculus ſeniorem filium, aut fratrem, aut patrem, aut filiam ſeniorem ſignificat. Siniſter uero filiam iuniorem, aut fratrem, aut filium itidem iuniores. Cęterum tres aut quatuor oculos habere, ei qui uxorem ducere propoſuit, itemq; ei qui liberis caret, bonũ eſt. Illi em̃ uxor cõtinget, huic liberi, atq; ſic circa unũ corpus plures erũt oculi. Bonũ eſt & fœneratori, plures enim calculos habebit, debitori aũt & obærato malum ſimiliter ob calculos exiſtit. Diuiti aũt prẹſagit, ut & ſe, & poſſeſsiones ſuas in

multa

multa cuſtodia ac cura habeat, quarundam inſidiarum gratia. Ait enim ſomnium, ipſi pluribus oculis opus eſſe. Si quis uero peregre proficiſci uelit, errorem ipſi inducit, & nauiganti recurſum, propterea quod oculi lucem ac ſplendorem circumtrahant. Notus autem eſt mihi quidam qui uiſus eſt ſibi, tres oculos habere, & cœcus factus eſt, non ob fabulam cyclopis, ſed propter tertium oculum, qui alterius luminis indigentiam ſignificabat, quia proprium non ſufficiebat. Viro inſuper malefico, & mulieri formoſæ, multi oculi malum ſignificant. Illum enim plures oculi obſeruabunt, circa hanc uero plures adulteri cōſpicui fient & deprehendentur. Inſuper autem ſi quis oculos in aliquo alio loco habere ſibi uideatur, ſi in manibus aut pedibus, cœcus erit. Si in alia aliqua corporis ipſius parte, illa ipſa pars ægrotabit aut uapulabit, quo manibus & pedibus ipſam ueluti quæ uideat, leuiter cōtrectet, aut ut, uelut illa pars oculum unū habeat, nullam omnino materiam medicam adhibere poſsit. Noui autē quendam qui elapſos ſibi oculos ad pedes procidiſſe putauit, & cœcus quidem non eſt

eſt factus, uerum filias ſuas famulis elocauit, atq; ſic inferiora melioribus permixta ſunt. Oculos autem habere alienos, cæcitatis præſagium eſt, & manuductionis alienæ. Si uero quis nouit eũ cuius oculos habere ſibi uiſus eſt, filiã illius, aut aliam quãdam magnam beneficentiam traditam ſibi ab illo accipiet. Narrauit porrò mihi quidam, quòd cuidã qui uiderat in ſomnis, oculos circa ſingulos digitos manus ſuæ ſe habere, prædixerit cæcitatem, & ſanè ſic euenit. Propterea quod oculis orbati manus ſtudioſe præferre, easq; ſubſequi ſolent.

De naſo. Cap. XXIX

NAſum habere pulchrũ & magnum & formoſum, omnibus bonum eſt. Multam enim ſenſus ſubtilitatem, & in rebus agendis prouidentiam ſignificat, & cum præſtantioribus conſpirationem. Per naſum enim homines aerem meliorem adtrahentes reuera iuuãtur. Verum naſum non habere, omnibus ſenſus ſtupiditatem præſagit, & aduerſus pręminentes inimicitiam, & ægrotãti mortem. Nam & caluæ mortuorum abſq; naſo reperiuntur. Duos habere naſos, diſsidiũ aduerſus præ-

minentes domeſticos ſignificat, diſsidium quidem, quia dupla præter naturam ſeditionem ſignificant, aduerſus domeſticos autẽ, quia naſus non eſt res aliena.

De genis. Cap. XXX

GEnas habere craſſas, omnibus bonum eſt, maxime mulieribus. Verũ graciles aut ulceratas, triſtitiã aut luctum ſignificat, graciles quidem triſtitiam, ulceratas uero luctũ. Nam in luctibus homines genas dilaniare ſolent.

De maxillis & labijs. Cap. XXXI

MAxillæ ad apothecas & cellas repoſitorias referendæ ſunt, & labia ad frequenter oſculantes & nos accedentes. Sunt autem hi, uxor, filij, cognati. Proinde utrum tandẽ horũ affectũ eſſe uiſum fuerit, res eorum qui nobis chariſsimi ſunt, non in tuto, neq; illæſas eſſe ſignificat.

De barba Cap. XXXII

BArbã habere magnã, & denſam, & hirſutam, uiro ſermonis ſtudioſo & philoſophãti bonũ eſt. Item his qui ad aliquid agendũ animũ intenderũt, illos .n. decoros, hos uerẽdos facit. Mulier aũt ſi barbam habere ſibi uideatur, ſiquidẽ fuerit

uidua

uidua maritũ reperiet, & uirũ habebit ualde benignũ, ut perſonę mixtę eſſe uideanť. Si uero nupta fuerit, uiro ſpoliabiť, aut ab ipſo recedet, & domũ ſuã gurbernabit, uelut ſimul uir atq; mulier exiſtat, niſi ſanè uterum ferat, aut cauſam habeat iudiciariã. Illa enim maſculum pariet, quẽ factum perfectũ intuita, ſeipſam habere barbã putabit. Hæc uero incontẽptibilis, uelut uirago manebit. Puero aũt ualde iuuẽculo mortẽ præſagit, propterea q; ætatẽ barba præuertat. Ei uero qui iam adoleſcentiã attigit, & nõ ita dudũ barbam geſtauit, à ſe ipſo ornatũ affuturũ ſignificat, & ſolum diuerſaturum eſſe, ſiue ſeruus, ſiue liber exiſtat, ut ſit perfectus & ſibijpſi proſpiciat. Defluens autẽ barba, aut deraſa, aut uiolenter euulſa à quibuſdã, ſupra hoc quod ſanguine iunctos diſperdit, damnum ſimul ac turpem confuſionem prædicit.

De dentibus Cap. XXXIIII

IVdicatio de dentibus multam ſuſtinens diſtinctionẽ, à paucis omnino noſtri ſeculi ſomniorũ interpratibus recte tractata eſt, Ariſtãdro ſanè Telmiſenſi documẽta plurima & optima pro-

ponente. Res aũt ſic ſe habet. Ex dentibus ſuperiores, eos qui in domo eius qui ſomnium uidit potiores & pręſtãtiores ſunt homines ſignificant. Inferiores uero, uiliores. Domum enim putare cõuenit os ipſum, dẽtes uero, homines qui intra domum degũt, & ex his dextri uiros ſignificãt, Siniſtri mulieres, prætercꝙ ſi quædã raro accidant, uelut ſi quis Leno exiſtens, in domo ſua omnes fœminas habeat, aut Agricola omnes uiros. In his enim dextri dentes, ſeniores ſignificant, ſiniſtri uero iuniores. Inſuper et ualde iuuenes, dẽtes ſectores appellati, hoc eſt anteriores, ſignificant. Mediæ ætatis, canini. Senes, Molares: quos etiã gomphios hoc eſt, clauares quidã appellant. Qualemcunqꝫ igitur quis amiſerit dentem, talem hominem amittet. Quando uero nõ homines modo, ſed etiã poſſeſſiones perdentes ſignificantur, cẽſendum eſt Molares quidẽ theſauros repoſitos ſignificare. Caninos uero ea quę non magni momenti ſunt. Sectores uero ſupellectilẽ uaſorũ. Veriſimile eſt igitur aliquos ipſorũ excidentes, pecuniarũ ac facultatum perditionẽ ſignificare. Inſuper aũt dentes etiam res uitæ neceſſarias ſignificant

cant, & ex his Molares, ſecretas & arcanas. Canini uero eas quæ non multis manifeſtæ ſunt, Sectores autem manifeſtiſſimas, & quæ per ſermonẽ & uocẽ comparant. Excidentes igitur dentes, ſimiliũ rerum impedimentum ſunt. Verum age de ipſis amplius quiddam diſtinguamus. Obæratis quicũq; dentes exciderint, æris alieni redditionẽ ſignificant, atq; hoc in communi & copulatim dictum eſt. Dicetur tamen etiam quem nam dentes ſignificent. Et ſi quidẽ unum quis amiſerit dentẽ, uni reddet, aut multis una uice: ſin multos, multis, aut uni ſępe. & ſi quaſſatos ac fiſſos amiſerit, paulatim & particulatim reddet, & ſi quidẽ citra dolorem abiecerit, quæſtu facto & ditatus. Si uero in amiſſione dolere ſe putauerit, reddet addens aliquid de ſuo. Dentes anteriores eiecti qui ſectores appellantur, nihil per ſermonem conficere ſinunt. Et ſi quidẽ ſequatur ad ipſos dolor, aut ſanguis, aut caruncule, in totũ oblitterant ac tollũt propoſita. Sin abſq; moleſtia excidant, præſens tantũ differunt ac tranſmittunt. Dẽtes ſimul oẽs excidentes, deſertã domum ſignificãt, omnibus ſimul diſcedentibus deſtitutã. Habẽt

- *le 27e Jun* [handwritten margin note]

prꝫterea dentes excidentes & in non ſanis, & nō liberis, & exercētibus mercaturā aliquid. Ipſis enim ægrotātibus longū quidē morbū & tabē prꝫdicunt, uerū nō morituros eſſe cōfirmant. Citra enim dētes ſanorū cibo uti non datur, ſed ſorbitionibus & ſucco. Ex demortuis aūt nullus dētem amittit. Quapropter quicquid mortuis nō contingit, ægrotantibus ſignū ſalutis exiſtit. Præſtat tamen ægrotos oēs dentes perdere. Citius enim ſic conualeſcunt. Seruo uero nullum dentē habere, libertatē denūciat. Aut enim non exhibēt miniſteriū, uelut dentibus alimentū, aut ab alio alimentū non accipiens, uelut qui neq; à dentibus nutriatur, penitus liber erit. Mercatoribus aūt citam onerū ac bonorū curationem ac diſpoſitionem hoc ſomnium ſignificat, & præſertim ſi in motu fuerint ipſa. Augeſcētes aūt quidam ex dētibus, ita ut alter alterum magnitudine ſuperet, ſeditionē in domo eius qui ſomniū uidit ſignificant, quandoquidē harmonia nō amplius utuntur, quæ ſignificatio eſt & mobiliū etiā ſi nō elabantur. Quicunq; uero nigros, & putrefactos, ac corroſos, aut mutilos dentes habentes, uiſi ſibi

fuerint

fuerint eos amiſiſſe, hi omni moleſtia, omniq; malo liberabuntur, & aliqui ſanè ſæpe ſeniores homines ex hoc ſomnio amiſerũt. Porrò dentes habere eburneos, bonũ eſt omnibus. Philologis enim qui ſermonis ſtudio tenẽtur, ſuauiloquentiã, alijs uero ſumptuoſitatẽ circa domũ ſignificat. Verũ aureos habere dentes, bonũ quidẽ eſt philologis, uelut ab aureis dentibus ſermonem prolaturis. Reliquis aũt incendia futura in domo ſignificat, quibuſdam uero morbum ex bilis multitudine conſiſtẽtem, qui etiam Icterus & arquatus nominatur. Cereos dẽtes habere celerẽ mortẽ affert, Tales enim cibũ conficere non poſſunt: plũbeos habere aut ſtãneos, ignominiã & pudefactionẽ. Vitreos uero aut ligneos, uiolentã mortẽ inducit. Argenteos aũt habere dentes, pecuniã parare per ſermones & eloquẽtiam ſignificat. Diuitibus uero pecuniarũ ſumptum in alimentũ ac cibos prædicit. Si uero quis eiectis prioribus dentibus, alios naſci ſibi putet, ſomniũ hoc immutationẽ totius uitæ ſibi præſagit, in melius ſanè, ſi fuerint ſecundi dentes prioribus meliores, in peius aũt, ſi fuerint deteriores. Carunculas

aut ſpinulas, aut aliud quid ſibi uideri in dentibus habere, de quibuſdam neceſſarijs loqui prohibet, quandoquidẽ etiam actionum impedimentum prænunciat. Si quis uero talia in dentib. habens, ea eximere ſibi uidetur, actionum impedimentum ceſſabit, & per eloquentiam opes parabit.

De lingua. Cap. XXXIIII

Linguam commoderatam & ori conuenientem habere, & clare loqui, omnibus bonũ eſt. Verum non poſſe loqui, aut linguam ligatã habere, actionum impedimentũ ſimulq; paupertatem ſignificat. Nam & paupertas ſermonis ac dicendi libertatẽ adimit, ut hic Theognidis ſententiam uſurpare liceat.

Vir paupertatis pedicis uinctus, neq; dicto Nec facto præſtat, linguaq; uincta ſibi eſt. Lingua tumefacta, uxori eius qui ſomnium uidit morbũ præſagit, ſiquidem uxorem habet: ſi nõ, ipſi. Lingua quę ſupra os cadens ipſi incumbit, à petulantia ſermonis damnũ ſignificat. Sæpe uero etiam uxorem eius qui uidit adulteram eſſe criminata eſt. At uero exiſtimare pilos habere è lingua enatos, ſiue albos, ſiue nigros, nequa-

nequaquam fuerit bonum, quamuis dicãt his qui è ſermone ac eloquẽtia ſibi rem parãt, bonũ huiuſmodi ſomniũ eſſe. Nos autẽ obſeruauimus, omnibus nõ bene tale ſomniũ ceſsiſſe. Nihil enim quod non ocioſum eſt & indetritũ pilos producit. oportet aũt linguam minime ocioſam habere. & nigri quidẽ pili citius, albi uero tardius ipſos euẽtus inducunt. Quæcunq; autem obſeruaui de hoc ſomnio, ea ipſa ſcribo. Qui equidem per uocem operantur, his ocium & uacationẽ ad ſermonem faciendũ lingua habuit. Reliquis ad cibum capiendum: aut enim ægrotauerunt multo tempore & non fuerunt uſi ſolitis cibis, aut ab ęgrotatione mortui ſunt. Teſtimoniũ autem contulerit utiq; huic obſeruationi Apollonius Attalenſis in ſecundo libro, multa de hoc ſomnio dicens. Nihil differt autem ſiue ex lingua ipſa, ſiue ex palato pilos enaſci, aut etiam ex gingiuis, aut dẽtibus, aut labris; eandem enim ſignificationem habent.

De uomitu ſanguinis, aut bilis, aut pituitæ, aut cibi. Cap. XXXVIII

S Anguinem uomere multũ, & boni coloris, & non corruptum, bonum

eſt pauperi, acquiſitionem enim ſignificat, & abundantiam pecuniarum. eadem enim ratio ſanguinis & argenti eſt, uelut etiã ueteres prodiderũt. Bonum eſt & ei qui liberis caret, & qui cognatum apud exteros habet. alter enim filium ſibi natum, alter cognatum reducem, utroſq; eiuſdẽ ſanguinis exiſtentes, uidebit. Verum ſi in uas profluxerit ſanguis, filius quidem educabitur. Viuet autem cognatus apud exteros degens, qui etiam poſt reditum morietur. Si uero in terram defluat, ambo cito moriẽtur. & qui apud exteros degit, in ſuam ipſius concedet, propter ſanguinem, hoc eſt in ſuam terrã, quæ uidelicet patria exiſtit. Sanguinem geſtare uidere, abſurdum & minime cõueniens eſt ei qui latere uult, manifeſtabitur enim. Corruptus autem ſanguis omnibus ex æquo morbum annunciat. Modicum ſanguinem, adeò ut neq; uomitu, ſed ſpuendo reijci uideatur, obſeruaui ſeditionem portẽdere. Bilem porrò aut pituitam uomere, ei qui in calamitate, aut anguſtia aliqua, aut morbo eſt, ceſſationem inſtantium malorũ ſignificat. Omnia enim eiuſmodi excreta, amplius non moleſtant. Ei

uero

uero qui pro uoluntate diuerſatur, prius aliquid moleſtiarum inducit, à quibus poſtea ipſum liberat. Cibum uomere quencunq; tãdem, damnum ſignificat, ex eo quod corpus alimentum non ſentit. Sua ipſius inteſtina aut uiſcera per os reijcere, filiorũ perniciem & uiro & uxori prædicit. Verum his qui liberis carent, optimæ rei quam in bonis ſuis habent perditionem denunciat. Aegrotanti autem mortem pręſagit hoç ſomnium. Horum cauſas, ſequens ſermo exhibebit.

De collo. Cap. XXXVI

Quodcunq; ulcus, aut morbum, aut affectum, circa collum, ſiue ceruicẽ, ſiue barbam, habere quis exiſtimauerit, omnibus ex æquo morbũ prædicit. Dependet enim aliquo modo ex capite ac collo uniuerſum corpus, & his quidem ſanis, ſanum eſt. ægrotantibus uero ægrotat, & firmum non eſt. Duo habere capita aut tria, bonum eſt athletæ, plurima ſacra certamina decertaturo. Tot enim ſacris certaminibus coronabitur. Bonum eſt & pauperi, ſupra hoc enim quod multa capita poſſidebit, & multam bonorũ ſubſtantiam colli

get

get, etiam liberi ipſi boni, & uxor ex animi ſententia contingent. Diuiti porrò aduerſitatem ſignificat ex cognatis. Et ſi quidem prius caput ſupereemineat, non deijcient ipſum aduerſarij. Si uero à reliquis præminentibus excellatur, periculum ipſi & mortem ſignificat.

De decollatione. Cap. XXXVII

CAput decollatũ eſſe ſibi uideri, ſiue iudicio damnatum, ſiue à prædonibus, ſiue in ſingulari certamine, aut quocunq; alio modo, nihil enim refert: malum eſt parentes habenti, & habenti liberos. parentibus enim ſimile eſt caput, propterea quod uitæ autores exiſtant. filijs uero ob faciem & imaginẽ. Iam uero & uxore, & amico, & uillico bono, quidã ex hoc ſomnio priuati ſunt, & non habuerunt faciem poſſeſsiones ipſorum inſpicientem. Quidam etiam domum habens, eam perdidit. Nam caput domus eſt, ut ita dicam, ſenſuum. Si uero quis hæc omnia ſimul habeat, manifeſtũ eſt non in omnia euenturũ eſſe ſomnium, ſed uelut ego obſeruaui, magis in fauorabilem ac dilectum ac neceſſarium exiſtentem ei qui ſomnium uidit. Bo

num eſt autē hoc ſomniū in capitis cauſſa reo. Quæcunq; enim ſemel circa aliquem fiunt, & impoſſibile eſt bis eadē fieri, hæc facta non amplius contingent. iam enim facta ſunt. Nummularijs autem & fœneratoribus, & ſymbolo conuiuali colligendo præfectis, & naucleris, mercatoribusq; & omnibus pecunias colligentibus, perditionem ſummarum pecuniariarum ſignificat, ob æquiuocationem uocis κεφάλαια, quæ de capitibus, & ſummis pecuniarijs dicitur. Bonum eſt autē obæratis, propter eandem cauſam. Qui uero apud exteros degit, in ſuam patriam redibit. & qui de terra litem habet, cauſam uincet. Ablatū enim caput in terram cadit, & in ipſa manet, & reliquo corpori nō amplius moleſtias exhibet. Seruo autem in cuius fidem domus tradita eſt, fide exolutum eſſe ſignificat. Nemo enim ante damnationem capite plectitur. aut quod caput non habens, fidem & autoritatem nō habet. Acephalum enim & ſine capite eſſe dicimus ignominioſum. Reliquis omnibus libertatem ſignificat. Dominus enim corporis exiſtens caput ubi fuerit ablatum, ſeparatum ab hero ſeruum liberum

fore

fore ſignificat. Multi aũt per hoc ſomnium ſolum uenditi ſunt. Cæterum in cauſis famæ & nominis, aut pecuniaria damnationem præſagit hoc ſomnium, & cauſa ſanè eſt manifeſta. Si uero quis nauigans hoc ſomnium uideat, apicis mali perditionem ſignificat, niſi nautarum aliquis ſit qui uidit. In his enim obſeruaui, principibus mortẽ ſignificare. Imperat autẽ perineo tœcharchus qui lateribus nauis præeſt, tœcharcho proreta, proretæ gubernator, gubernatori nauclerus. Verum in mercatoribus & nauigantibus, qui tantum ut uehãtur nauem cõſcendunt, & ob id Epibatæ dicuntur, toto corpore in nauem diuiſo, caput dixeris apicem mali. Noui quendam qui uiſus eſt ſibi decollatus eſſe, & græcus exiſtens Romanam adeptus eſt ciuitatem, & ſic priori nomine ac dignitate priuatus eſt.

De capite obtorto. Cap. XXXVIII.

Caput ſuum obtortũ & auerſum uidere, ita ut poſteriora reſpiciat, prohibet quidem à ſua patria diſcedere, pœnitentiam profectionis denuncians. Prohibet autem etiam omnia quæcunque tandem facere. Non enim ea quę nunc grata &

ta & iucunda apparent, ſed futura reſpicere prædicit. Cęterũ his qui apud exteros populos degũt, reditũ ad domum, ſero & pręter expectationẽ pręſagit. Viſionem enim domus etiam præter facultatẽ ſignificat.

De eo quod quis putat ſe feræ alicuius caput habere. Cap. XXXIX

Leonis & lupi, & pantheræ, & elephãtis caput habere putare, pro ſuo ipſius, bonũ eſt. Maiores enim quàm pro uiribus ſuis res aggreſſus is qui ſomniũ uidit, in his uictoriam adipiſcitur, & ſuperior euadens plurimum iuuabitur, terribilis quidem cõtrarijs & aduerſarijs, ſuis autẽ oneroſus & grauis redditus. Multi uero qui ad principatus & magiſtratus animum adiecerũt, ſucceſſum in hoc ſomnio ſenſerunt Canis, aut equi, aut aſini, aut alicuius aliorũ quadrupedum, aut uolucriũ caput, pro ſuo habere ſibi uideri, ſi quidẽ quadrupedis fuerit, ſeruitutem & erumnas ſignificat. Si uero alicuius ex uolucriũ genere, in propria regione non manſurũ eſſe præſagit. aut propter uolatum, aut quod auium gentes in proprijs regionibus non permanent. immo neq; apud parentes.

Habere

Habere caput in manibus. Cap. XL

C Aput ſuũ in manibus habere ſibi uideri, bonum eſt non habẽti liberos, & non habenti uxorẽ, & expectanti aliquem apud exteros degẽtem. Si uero quis adhuc capitis ornandi curam habeat, recte diſponet quippiam eorum quæ circa ipſum male habent, & ex uitæ malis ac erumnis ſe extricabit. Idem ſignificat etiam, ſi quis ſimul tenens in manibus caput ſuum, aliud habere ſe putet ſecundum naturam.

Habere cornua. Cap. XLI

C Ornua habere adnata, bouis aut alterius cuiuſdam animalis uiolenti, uiolentas mortes inducit. Vt plurimum uero decollationem ei qui ſomnium uidit ſignificat. Hæc enim & animalib. cornigeris euenire ſolet.

De humeris. Cap. XLII

H Vmeri craſſi & carnoſi, omnib. boni ſunt. præterquam his qui in uinculis aut carceribus detinentur. fortitudinem enim & felicitatẽ ſignificantes, his ſolum mali ſunt. Lõgiori enim tempore mala ſuſtinebunt, uelut in humeris reſiſtere uolentibus. Si uero quid patiãtur humeri

meri, prædictis contraria ſignificant. Sæpe autem & fratribus mortem aut morbum prædicunt. Nam & humeri ipſi inter ſe fratres exiſtunt.

De pectore & mammis. Cap. XLIII

P Ectus ſanum & illæſum, bonum eſt. Hirſutum uero etiamſi pilis denſum fuerit, uiris quidem bonum & lucroſum eſt. Mulieribus autē uiduitatem ſignificat, negligentius enim degūt, & pilis denſæ fiunt, quum non adeſt ob quem corpora exerceant. Mammæ autem extra omnem querelam & inculpate habētes, bonæ ſunt. Si uero maiores appareant, concinnitatem & gratiam ſeruantes, liberorum ſimul ac poſſeſsionum acquiſitionem ſignificāt. At uero ſi quid patiantur, & uelut ulceratæ uideantur, morbum portendunt. Decidentes uero mortem pueris, ac liberis eius qui ſomnium uidit. Si liberi nō ſint, indigentiā præſagiunt. Sæpe etiam luctum præſertim mulieribus ſignificant. Hę enim in luctu etiam mammas dilaniant. Nutrici autem ſi filium habuerit, ſomnium in eum quem nutrit eueniet. Multas habere mammas, idem ſignificat quod ſolito maiores factas eſſe.

Mulieri uero & adulteriorum conſuetudinem. Vulnerari in pectus à quodam familiari & noto, triſtis nuncij auditionem alicunde ſignificat ſenibus. Iuuenibus & uiris & fœminis amorem prædicit.

De manibus. Cap. XLIIII

MAnus robuſtæ & pulchræ, felicitatē ſignificant, maxime artificibus manuarijs, & qui per dationem & acceptionem uictum ac rem comparāt. Timenti autem ligationem & uincula, nō abſq; timore ſomniū hoc eſt. Verum iam particulatim etiam de manibus dicā. Quicquid tandem patiantur brachia, luctum ſignificant. Quicquid uero cubiti, negotia quæ in manibus ſunt diſſoluūt, & miniſtrantibus ſpoliant. Audiui porrò quendam circa hanc artem excellentem, qui ſanè mihi ualde placentia ac probata retulit, quandoquidem etiā euentibus ea cognouiſſe ipſum deprehendi. Si uero alicui nō ueriſimilia, nec credibilia dicere uideor, placitis ſibi utatur. Ille itaq; dixit, dextram manum ſignificare ea quæ parantur bona, ſiniſtram uero ea quæ iam parta ſunt. altera enim ad accipiendum

parata

parata eſt, altera idonea ad ſeruandum. Eſt autem antiqua diuiſio uera iam. Et dextera quidem manus ſignificat filium, patrem, amicum. Siniſtra uero uxorem, matrem ſororem, filiam, ſeruam, ſeruum. Vtram igitur quis ablatam eſſe, per ſomnium uiderit, priuabitur aliquo ex his qui per ipſam ſignificantur. In communi autem utræque manus ſignificant artes, chirographa, ſermones. Artes quidem, quoniam per manus fiunt artes. Chirographa autem, quoniam etiam ipſa manus appellantur. Sermones uero, quoniam ſimul cum ſermone manus mouentur. Cæterum quod nautis, & ſaltatoribus, & miraculorum editoribus, manus non habere, bonum non ſit, quandoquidem impoſsibile eſt abſque his operari, manifeſtum ſané exiſtimo. Rurſum digiti manuũ amiſsi omnes aut ex parte, damnum ſignificant, & miniſtrorũ perditionem. Scriptoribus autem & philologis ocium & ferias portendunt. Debitoribus uero plurium quàm debent perſolutionem, & fœneratoribus uſuræ interceptionem. Noui autem quendam qui putauit ſe digitos non habere, huic fœnerator etiam

citra ſcriptum credidit. Plures habere digitos, contraria ſignificat ei ſomnio quo pauciores habere ſe quis uidet. Morbi enim accedunt ex digitis non ſecundũ naturã habẽtibus, ipſisq́ ſimul ſunt ocioſi, ſimulq́ his quibus enati ſunt ferias pariunt. Verũ quidam errore decepti, bonũ eſſe eiuſmodi ſomnium ſuſpicati ſunt. Pilos habere ex manibus enatos, ex articulo quidẽ manus, uincula ſignificat: ex lata aũt palmę interna parte, ocium & ferias omnibus prædicit, maxime uero agricolis, & artificibus manuarijs. Quando enim nõ amplius circa opera teruntur manus, neq; ſuperficies ipſarũ denſatur, ueriſimile eſt etiã pilos enaſci. Multas porrò habere manus, bonum eſt artifici manuario. Neq; enim ab operis interquieſcet. Somniumq́ ipſi quodã modo dicit: Opus eſt tibi pluribus manibus, propter operarũ multitudinem. Bonum etiam eſt iuſte agentibus: acquiſitionem enim & liberorum & famulorũ, itemq́ pecuniarum ſignificat hoc ſomnium, quemadmodum ſæpe obſeruaui. Maleficis autem uincula præſagit, atq; hoc modo circa unũ corpus plures manus futuras eſſe.

De

De ilĳs & partibus circa umbili cum. Cap. XLV

Lia & imus uẽter, & omnia uſq; ad
I inguina mẽbra, corporis robur, &
ſubſtantiã bonorũ ac opum ſignificare, putandum eſt. Proinde ubi hæ partes fuerint affectæ, corpori quidẽ morbum, uictus uero inopiã denunciant. Ipſe aũt umbilicus ſi cui ſint parentes, eos ipſos ſignificat, ſi nõ ſint, patriam. ex qua quis natus eſt & prodĳt, uelut ex umbilico. Si itaq; quid circa umbilicum moleſti fuerit, aut parentũ aut patriæ priuationẽ præſagit. Et eum qui apud exteros eſt non reducit.

De internis partibus Cap. XLVI

Eſectũ eſſe ſibi uideri, & cernere in
R ternas ſui partes ſecundum naturam
& ſingulas decẽter ſitas, bonum eſt non habenti liberos, & pauperi. alter enim liberos proprios uidebit, alter uero poſſeſſiones. Nam & liberi uiſcera appellantur, uelut etiam interanea. Et quemadmodum in domo poſſeſsiones, ſic intra ilia uiſcera inſunt. Diuiti autẽ & omni qui latere uult, pudefactionem & deprehenſionem ſignificant. Graue eſt aũt omnibus, uiſcera à quo

piam conſiderari, negociorum enim moleſtorum & litium inductionem deſignat, & occulta reuelat. At uero reſectum aliquem ſibi uideri uacuum eſſe, nullo uiſcere intus exiſtente, deſertam fore domum eius qui ſomnium uidit ſignificat, & filiorum perniciem, & ægrotanti mortem. Bonum uero fuerit ei tantum qui in malis & anxietatibus uerſatur, malorum enim ante pedes exiſtentium ceſſationem prædicit. Qui enim partes curarum contentrices perdidit, merito à triſtitia liber exiſtit. Quin & illud ſupra prædicta conſiderare oportet. Cor uxorem ſignificat uiri qui ſomnium uidit, & maritum mulieris quæ uidit. propterea quod totus corporis habitus uideatur, & animus, & ſpiritus, eius qui uidit. Hæc enim comprehendit, & in ſe habet. Et pulmo ſimiliter. Hepar uero filium, & uictum & curas. Fel autem bilioſum humorem, & pecunias, & mulieres. Splen uoluptates, & riſum, & uaſorum ſupellectilem. Venter autem & inteſtina, liberos primum, deinde fœneratores, quoniam multa uiolentia alimentum expoſtulant. Renes fratres & cognatos, reliquos autem liberos ſignificant

ficant. Proinde ubi hæ partes permāſerint, meliora etiam ea quæ portendunt̃ ab ipſis ſignificant. & ſanæ quidem omnes, aut ſin/gulæ per ſe, eandem ſignificationē habent. Duplicatæ autē omnes aut unaquæq; ſeor/ſim, duplicata futura eſſe ea quæ ſignifican tur indicant. deperditæ uero perditionem.

De pudendis. Cap. XLVII

Pudendum ſimile eſt parentibus, ob ſeminariam rationem in ipſo conten tam. liberis uero quod etiam ipſum liberorū cauſa exiſtit. uxori & amicæ, quia ad res uenereas aptum eſt. fratribus & o-mnibus ſanguine nos attingentibus, quo/niam totius domus & familiæ ratio ex pu-dendo dependet. Robori autem & corpo-ris uirilitati, quia & ipſum horum cauſſa exi ſtit. quapropter etiam uirilitas à quibuſdam appellat̃. Orationi & diſciplinæ, uelut prin cipaliſs. omnium pudendorum. Eſt autem fœcundum uelut item oratio & ſermo. Et ſanè quū aliquando in Cyllene eſſem Mer/curij ſtatuā uidi, nihil aliud ꝙ pudendum naturali quadā ratione fabrefactū. Inſuper ſimile eſt opulētiæ & poſſeſsionib. ꝓpterea quòd aliquando intēdi, aliquādo remitti, &

præbere & excernere poteſt. Conſilijs autem & arcanis, quoniam & conſilia, & pudenda, μήδεα græcis appellantur. Paupertati etiã & ſeruituti ac uinculis, quia & neceſſariũ uocatur, & neceſsitatis ſymbolum exiſtit. Inſuper & dignitatis ac nominis autoramẽto. Verendum enim & autoramentum appellatur. Proinde præſens quidem, & in propria ſede permanens pudendum, permanſurum eſſe quod unicuiq; adeſt eorum quæcunque tandem pudendo ſimilia ſunt, ſignificat. Augeſcens uero etiam auget, ablatum, priuat. Duplicatum autẽ apparens, omnia quæ adſunt dupla futura ſignificat, præter uxorem aut amicam. his enim ſpoliat. Neq; enim duobus pudendis ſimul uti datur. Noui autem quendam qui uiſus eſt ſibi tria pudenda habere, & quum eſſet ſeruus, liber factus eſt. & pro uno nomine tria accepit, duobus nominibus à manumittẽte aſſumptis. Verum hoc ſemel contigit. Oportet autem non à raris, ſed ab his quæ ut plurimum eueniunt, omniũ iudicationes facere.

De inguini-

De inguinibus & fœmoribus
Cap. XLVIII

I Nguina nō procul à pudendis ſita, necꝙ diuerſum ſignificāt. Quare eandem utrorumcꝙ rationem habere oportet, Cæterū fœmora, alia omnia pudendis ſimiliter ſignificant, ſolum autem ſuper tepefacta diuitibus iniucunda ut plurimum obſeruata ſunt. Et circa rem Venereā ſumptus ſignificant, & fermè non ſumptus, ſed damna ac detrimenta.

De genibus. Cap. XLIX

G Enua ad robur & fortitudinem referenda ſunt, & ad motus & ad actiones, Quare robuſta et ſana exiſtētia, peregrinationem & alium quemcunꝙ motum moueri permittunt, & actiones prædicunt, & ſanitatem, ei qui de ipſis ſomnium uidit. Si uero fuerint affecta & læſa, contraria. Quæcunꝙ autem planta ex genibus enata cuipiam uidebitur, tardum & impeditum genuum uſum ipſi portendit. Si uero ægrotus hoc ſomnium uiderit morietur. ex terra enim naſcuntur plantæ. In terram uero reſoluuntur corporum concrementa. Noui ego quendam qui exiſtimauit ſe

uidere ex genu dextero harundinem ſibi excretam, & contigit ipſi fiſtulam in genu illo generari. Nam & harũdo genu habet, & in fiſtulam cauatur. Sæpe uero & ad fratres, & ad familiares ac ſocios pertinent genua, quoniã & ipſa inter ſe fratres ſunt, & in ambulando ſocij ac communicantes. Inſuper & ad liberos pertinent. Aequaliter enim cum pedibus deſeruiunt, & rurſus ad ipſos pedes exiſtentes pertinẽt, Meritò igitur ſeruos & libertos ſignificant.

De pedibus, ſuris, & talis
Cap. L

Vræ & poſteriore & anteriore ſui S parte, eadem genibus ſignificant. Tali uero & pedes ſummi, reliqua quidem æqualiter genibus ſignificant, Verum in eo quod non libertos, ſed ſeruos ſignificant, differunt. Plures pedes habere, bonum eſt mercatoribus, & nauclero. pluribus enim ſeruis imperabunt. bonum eſt & omni qui mercede ſeruos alit. Nauis autem gubernatori quietem & tranquillitatem ſignificat, pluribus enim pedibus utetur

tur, nauem remis impellendo. Bonum eſt & pauperi. ſeruos enim acquiret. Diuiti autem morbum præſagit, ut non ſolum ſui ipſius pedibus, ſed & baiulantium ipſum utens, plures habere uideatur. Multos uero hoc ſomnium cœcos fecit, ut præuio duce uterentur, & maleficos in uincula coniecit, quo uidelicet cum cuſtodibus, & non ſoli procederent. Noui aũt quendam qui uiſus eſt ſibi, reliquo toto corpore quieto manente, pedes ſuos ſolos baiulare ac portare, & ne minimum quidem progredi, & tamen moueri. Contigit ipſi in exhauriendã ſentinam damnari. Nam haurientibus contingit, ut tranſigant opus tanquam ambulent, ſemper autẽ in eodem loco maneant. Sed & alius quidã putauit de pedibus ſuis profluere aquã, & contigit ut in ſentinam damnaretur quum maleficus eſſet, atq; hoc modo de pedibus ipſius aqua profluxit. Quandoquidem alius non maleficus homo, eodem ſomnio uiſo, aquam inter cutem incidit. At uero pedes ardentes uidere, omnibus ex æquo malum eſt, & amiſſionem & peſſundationem bonorum ſignificans, imò etiam filiorum & ſeruorum.

Filij

Filij enim æque ut ſerui, parentibus famu-lantur, curantq́; ipſos ueluti famuli, quæ res multos ſomniorum interpretes fefellit, qui exiſtimauerunt ſolos ſeruos per pedes ſignificari. Curſoribus porrò conducit ſo-mnium, ubi decertaturi ipſum uiderint. Cito enim & ut ita dicam, ex igne rapient crura.

De tergo Cap. LI

T Ergum & omnia poſteriora, ſenectę ſignificationem habere iudicamus. unde aliqui & recte Plutonis ꝓpria ipſa appellant. Proinde quales ſe quis ha-bere putauerit poſteriores partes, talis eue-niet ipſi ſenecta.

De alteratione. Cap. LII

I N ſomnijs de alteratione, primum oportet quantitatem, quæ circa ma gnitudinem conſiſtit, conſiderare. Deinde qualitatē, quæ circa materiā atten ditur. Tertio qualitatē quæ circa ideā conſi ſtit, quæ propria formæ exiſtit. Et in ſom-nijs quidemiuxta quātitatem, ſiue ex par-uo magnum factum eſſe, ſiue ex priore ma gnitudine maiorem, bonum eſt, ſi non ul-tra humanum modum quis magnus factus ſibi

ſibi uideatur. Non enim corporis,ſed actio num augmentum ſomnium ſignificat, & rei familiaris eius qui ſomnium uidit. At uero ſupra humanum modum magnum factum eſſe ſibi uideri, mortem ei qui uidit portendit. Et ſi quis filiolum ſuum paruum exiſtentem, in uirum euaſiſſe putabit, mo rietur filiolus. Graue eſt & ſomnium ſeni, in adoleſcentem tranſmutari, & adoleſcen ti in puerum. Vterq; enim ipſorũ in peius & ignobilius tranſijt. Cæterum bonum eſt puero in adoleſcentẽ, & uiro in ſenem per mutari, uterque enim ipſorum in meliorem & honoratiorem ſtatum tranſiit. Si uero adoleſcens in ſenem permutetur, non qui-dem morietur uelut puer, uerum ægrota-bit. & ſi uir in puerum permutetur, impru denter in rebus agẽdis ſe gerens, damnum perpetietur, & in ipſum poeticum illud re-cte dicetur: Sunt ſemper ſuſpenſa ui-rorum corda minorum. Porrò quali tas permutationis ſic habet. Si quis in mu-lierem tranſmutetur qui antea uir fuit, pau peri quidẽ bonum eſt & ſeruo. alter enim habebit qui ipſum enutriet, uelut mulier: alter uero minore labore ſeruiet. Minores

enim

enim ſunt mulieri labores. Diuiti uero ma lum, & maxime rempublicã adminiſtranti. Vt plurimum enim domus cuſtodes & intra tectum uerſantes ſunt mulieres. qua propter ſomnium omni magiſtratu exuit eum qui id uidit. Corporum autem exercitatoribus morbum ſignificat. fœminoſiores enim ſunt mulieres uiris. Si uero mulier in uirum mutetur, ſi quidem innupta fuerit, uirum reperiet, & ſi liberis caruerit, maſculum pariet, atq; ſic in uirilem naturã tranſibit. Si uero uirũ habeat & filium, uidua uitam traducet. Nõ enim uiro opus eſt uiro ſed muliere. Seruæ aũt & ancillæ ſomnium maiorẽ ſeruitutẽ inducit. Bonum eſt & meretrici. Illa enim ut uir, amplius labores ſuſtinebit. Hæc uero à quæſtu meretricio ceſſabit. Si porrò quis uir aut mulier, argenteus aut aureus eſſe ſibi uideatur, ſi quidem ſeruus eſt, uendetur: quo uidelicet argentum & aurum fiat. Si uero pauper, ditabitur, ut ſit circa ipſum talis materia. Diues autem in inſidijs erit, omnia enim aurea & argentea, multos inſidiantes habent. Aegrotanti autẽ omni mortem prædicit hoc ſomnium, uelut etiam æreum ſe

factum putare, præterquam athletæ & ſeruo. Ille enim ſtatuas aſſequetur, hic uero libertatem nanciſcetur. Aereæ enim imagines & ſtatuæ liberorum eriguntur. Idem ſignificat etiam, ſi quis imaginem ſuam aut ſtatuam, æream in foro poſitam uideat. At uero in ferrum permutari, calamitates intolerabiles ſignificat, quibus tolerandis ad ſenectam perueniet is qui ſomnium uidit. Ferreos enim appellamus qui multa mala ſuſtinent. Cæterum luteum aut teſtaceum factum eſſe ſibi uideri, omnibus mortem denunciat, exceptis his qui per terram aut lutum quæſtum faciunt. Lapideum factũ eſſe, uulnera & conciſiones ſignificat. Neque enim poſsibile eſt abſq; ferro aliquem lapideum fieri, Eodem modo & de alia materia iudicare oportet: ſi uero in animal quis permutetur, ab animalis natura iudicationum coniecturam facere oportet. de qua re in ſermone de uenatione ſecundus liber edocebit. Omnibus ex æquo bonam eſſe obſeruaui pulchritudinem, & corporis bonam habitudinem, ac robur ubi non ſupra humanum modum exceſſerint iſta. Quoniam ſuperexcellẽter pulchrum eſſe,

& nimis

& nimis decorum ſibi uideri, aut robuſtũ, ſimilem euentum habent, uelut eſſe turpẽ, aut reſolutum eſſe, aut uiribus deſtitutum, quæ ſanè ægrotantibus quidem mortem, amantibus autem rem infectam, & proditionem ſignificant.

De doctrina artiũ, opificiorumq́ ac ſtudiorum Cap. LIII

IN uniuerſum autem in omnibus infallibile hoc eſt. Quæcunq; quis didicit & edoctus eſt, & exercuit, & facit opera ſiue artes, ea per ſomnium operari & exercere, & propoſitum aſſequi, omnibus bonum eſt. Quæ enim quis mente uolutat perficiet, & pro animi uoto conſummabit. Verum ſucceſſu fraudari, malum eſt. Contraria enim uoluntati ſignificat. Quæcunq; uero quis neq; didicit, neq; exercuit, ſi per ſomnium facere ſibi uideatur, ſi quidem ei res ſuccedit, bonum eſt. Si uero uix aſſequitur, operoſum, & ad irritum laborem omnis propoſiti, etiam ludibriũ conſequitur. Cæterum particulatim hoc ferè modo habet. Agriculturã exercere, aut ſeminare, aut arare, aut plantare, bonum eſt

uxorem quærentibus, & non habentibus liberos. Aruũ eñ nihil aliud eſt, quàm mulier. Semina autem & plantæ, liberi, triticũ quidem filij, ordeum uero filiæ & abortus. Reliquis morbos & malas affectiones ſignificat. Et ſi quis ægrotet in domo eius qui ſomnium uidit morietur. Nam ſemina & plantæ, uelut etiam ægri defodiuntur. Metere autem & uindemiare ac putare, quæcunq; tandem tempore huiuſmodi quis facere ſibi uideatur, actiones & aggreſſus omnes in illud ipſum tempus ac horam diſferunt, quo ea ipſa fieri ſolent. Gubernare nauem omnibus bonum eſt, ſiquidem probe ſuccedat, & citra periculum perducantur, non tamen ut ſine timore & labore ſit ſucceſſurum. Si uero tempeſtatibus diuexentur aut naufragium faciãt, ingens malorum exceſſus denunciatur, quam rem ego ſæpe obſeruaui. Coriariam artem exercere omnibus iuxta legem uiuentibus bonũ eſt, ob menſuras: bonum eſt & nuptias aut ſodalitatem inſtituere uolentibus, propter ſuturas & iuncturas. Verum coria tingere omnibus malum eſt. Nam mortua corpora tractat coriarius tinctor, & ab urbe ſemo-

tus habitat. Quin & occulta reuelat, propter odorem. At uero medicos uidere peſſimum omnium eſt. Aurifuſorem eſſe, maleficia circa eum qui uidit ſignificat, ob uenena quę ſub manibus habet, & monilium implicationes. Plaſticen exercere, & buxum tornare, & ſculpere, & ſtatuas facere, bonum eſt mœchis, & rhetoribus, & falſarijs, & omnibus fraudulosis hominibus. Propterea quod hæ artes ea quę non ſunt, uelut uera & exiſtentia oſtentēt. Reliquis celebritatem nominis, & turbarum cōcurſus ſignificat, propterea quod hæc opera multis oſtendātur.

Artem fabrilem ferrariam exercere. Cap. LIIII

A Rtem fabrilem ferrariam exercere, & incudi adſtare, turbas & lites ei qui uidit portendit. Verum ſi quis nuptias celebrare uelit, ei benignam uxorem præſagit, atq; id propter folles. Ipſi em̄ conſpirāt: ſed & pugnantem habebit, propter malleos, ſonum enim hi ædunt. Porrò circa alias artes iuxta hæc exempla, ſimiliter coniectationem facere oportet, ita ut ad utriuſq; ſubſtantias reſpectus habeamus

mus, tum ipſarum artium, tum eius qui uidit. Sed & illud obſeruare oportet, Quod quęcunque ſignificant artes ſi quis ipſas operari uideatur, eadem ſignificant etiam artifices uiſi, & ipſorum officinæ, ac inſtrumenta, modica exceptione in inſtrumentis ſeruata. Quæcunque enim ſecant & diuidunt, ea omnia diſcordiam, & ſeditionẽ, ac damnum ſignificant. Quæ uero uniunt aut colligant, ea utilitates & nuptias, & ſodalitates prædicunt, uerum peregre proficiſci prohibent. Quæ autem leuigant, inimicitias ſedant. Quæ dirigunt aut directionem indicant, occulta reuelant. Quapropter etiam Geometriam ad huiuſcemodi aptam iudico, Itemq́ geometras per ſomnium uiſos.

De literis Cap. LV

LIteras diſcere eum qui ipſarũ ignarus eſt, bonum eſt. pręnunciat enim quiddam ei qui uidit affuturũ, cum labore & timore. Nam & timent, & ſimul laborant, qui literas diſcunt, & tamen ob utilitatem diſcunt. Si uero quis literarum gnarus literas rurſus diſcat, malum & abſurdum cenſendum eſt, puerile enim eſt di-

ſcere, quapropter rerum ac actionum improſperum ſucceſſum, cum timoribus & laboribus ſignificat. Soli uero ei qui filium ſibi naſci concupiſcit, bonum hoc eſt ſomnium. Non enim ipſe, ſed filius qui ex ipſo naſcetur, literas diſcet. Si uero quis græcas litteras diſcat ex Romana gente, aut Romanas generis græci, alter ad Romana, alter ad Græca exercitia & conuerſationes perueniet. Et ſanè multi Romani græcas uxores, & uiciſsim Græci Romanas duxerunt ab hoc ſomnio uiſo. Noui quendam qui exiſtimauit ſe Romanas litteras diſcere, & in ſeruitutem damnatus eſt. Nullus enim græcus in ſeruitute docendus emandatur. Cæterum barbaras literas legere bene ac diſpoſite, in barbaras nationes tranſgreſſum, in eisq; conuerſationem ſignificat. atque iſthic ſplendidum quiddam deſignare. Verum male legere litteras barbarorum, etiam male inter barbaros conuerſaturum eſſe ſignificat, aut ægrotum delira turum eſſe, atque hoc ob uocis peregrinitatem. Qualeſcunq; aũt litteras quis neq; ſcribere neq; legere poſſe ſibi uidetur, rerũ & actionũ ſucceſſu carebit, ſiquidẽ paucæ fuerint

rint, ad aliquot dies, ſin multæ, ad menſes.

De pubertate ſiue tirocinio Cap. LVI

P Vbeſcere id eſt puberum ac tyro- num habitũ geſtare, ſi ſeruus ſibi uideatur, liber erit, quãdoquidem ſolis liberis id lege permiſſum eſt. Omni- bus autẽ artificibus manuarijs, & rhetori- bus ocium & ceſſationem in annum ſigni- ficat. Oportet enim Ephebum ſiue Tiro- nem in chlamide manum dexteram inuo- lutam habere, propterea quod minime ſit ocioſa, tum ad opera, tum ad ſermones, hęc manus. Dixi autẽ in annum, propter puber tatis tempus, quod iuxta locum expen- dere oportet. Cæterũ à peregrinando pro hibet hoc ſomnium, & eum qui apud exte ros degit, in patriam reducit. Nam Ephe- bus in populo ſit oportet. Et à nuptijs libe ro, nuptias portendit. Nam ex legis ſanci- to chlamys circundatur. Et ex lege etiam uxor ducitur. Et ſi quidem chlamys fuerit alba, liberam ducet is qui ſomnium uidit. Sin nigra, libertam. Si purpurea, ſeſe gene roſiorem. Nequaquam aũt ſeruam. Si uero quis liberorum gignendorum deſiderio ca-

ptus, aut etiam iam natum filium habens, hoc ſomnium uideat, non ipſe ſed filius ipſius pubeſcet, & pubertatis habitum geret. Viro ſeni & ſupra ætatē exiſtenti, mortem præſagit ſomniū, & eos qui præter leges agunt prodit. Iuſte aūt agentibus prodeſt. Nā ipſa pubertas ferme regula eſt rectæ ac ſanæ uitæ. Athletę aūt anteq̃ in ordinem lectus ſit, malum eſt, quandoquidem emotionem ex ordine uelut ſupra ætatem prędicit. Neq; enim longe poſtea ephebus uir erit. Luctatori uero & certatori ſignificat, quod ad certamen nō ſit peruenturus: ſi uero perueniat, quod non ſit decertaturus. Non enim decertant Ephebi, extra patriæ terminos egreſsi.

De gymnaſiis ſecundum ſpecies. Cap. LVII

TRochum agitare, laboribus implicatū iri ſignificat, ex quibus tamen fructus ad eū qui ſomniū uidit perueniat. Harpaſtū et pila cōtentiones nunq̃ finiendas ſignificāt. Plerunq; etiam amorem erga meretrices. Similis eſt enim pila, itemq; Harpaſtū meretrici, propterea quod nullibi maneant, & ad multos perueniant.

Arteres

Arteres aũt ſiue halteres & gymnaſia ipſo rum propria, in præſens quidẽ improſperũ actionũ ſucceſſum & labores, rurſus autẽ actiões cũ quiete prędicũt. Eſt enim huiuſmodi exercitiũ nihil aliud ꝙ manuũ præparatio. Vtriculi uero, & ſcyphi, & translationes, & quæcunq; alia eius generis exercitamenta puerilia, cõtentiones præſagiũt. At uero de lucta in tractatu de certaminibus dicemus, ut ne eadem bis ſcribamus.

De certaminibus. Cap. LVIII

Vccinare ſibi uideri tuba ſacra, bonum eſt uolentibus quibuſdam congredi, et eis qui mancipia perdiderũt aut aliquos famulos, Nam in bello congregat hoc organũ diſperſos. Verum occulta reuelat, ob ſoni magnitudinem, & ægrotos tollit, Cõpoſitũ eſt enim ex oſſe & ære, per quæ prodit quidem ſpiritus, non autem reuertitur. Seruos & miniſterijs addictos, ſeruitute liberat. propriũ enim liberorum eſt inſtrumentum. At uero rotunda tuba buccinare, malum eſt. Neq; enim ſacrum eſt organum, ſed bellicũ, et alia omnia quæcunq; per os dicit is qui hoc organo utit̃, in caput ipſius recurrunt. quare nemini litem inten-

dere permittit. Qualecunqꝫ autem inſtrumentum quis inflari audiuerit, turbabitur. Si uero ipſam ſolum uiderit tubam, uanum incurret timorem. Cæterum præconem agere, eadem quæ buccinare ſignificat. præterquam quod ſeruos inuitis dominis liberat, & præconio publico liberatum iri dicit. Tibia canere tibijs præſertim pythicis, luctum ſignificat, aut ſimilem luctui triſtitiam. Idem ægrotos occidit. Calamos inflare omnibus bonum eſt, item in libationibus ac ſacrificijs canere, & pſallere, & citharam pulſare, bonum eſt ad nuptias & ſodalitatem, propter harmoniam. Verum ad alias aggreſsiones & conatus malum, & ſeditionum cauſa, propter intenſionem. In pleriſque etiam podagram innuit, propter neruos. Ipſum etiam cithara canere ad eandem rationem referendun eſt. Tragœdiam agere, aut tragica habere dramata aut figmenta, aut tragœdos audire, aut Iambica dicere aut facere, reminiſcenti quidem dictorum, euentus omnes iuxta argumentũ contentum fient. non reminiſcenti autem erumnæ, pugnæ, iniuriæ, & pericula euenient, & ſi quid etiam his grauius aut crudelius

lius exiſtit. Talibus enim Tragœdiæ ſunt refertæ. At uero comœdos audire, aut comicos habere luſus ſiue libros, ſi quidem ueteris comœdiæ fuerit, cauillos, & turbas, & ſeditiones & uituperia ſignificat. Si uero noſtræ ætatis comœdiæ erunt, reliqua quidem tragœdiæ ſimilia ſignificat, fines uero commodos & bonos prædicit. Eiuſmodi enim ſunt argumenta comicorũ dramatũ. Chori autẽ & hymni, ſimulationes & deceptiones ſignificant. Quæ enim non adſunt alicui, proprij lucri gratia, poetæ laudibus uehere ſolent. Poetas uero & encomiorũ ſcriptores, & dicendi artifices, in eundem cum choris locum referre oportet. Neq; quicq; intereſſe arbitror, ſiue quis ſeipſum aliquid horum facere putet, ſiue ijſdem dum fiunt adſit. At uero de pyrricha ſaltatione, & reliquo tripudij genere, ubi de coronis agemus, tractabimus, quo loco & de cantilenis agere commodum fuerit. Nunc uero de equeſtribus & gymnicis certaminibus conſequenter dicemus. Equum deſultorium, celetem græcis appellatũ, agitare, tum habenæ, tum agitatori probe obedientem, ex æquo omnibus bonum eſt. Equus enim

eandem cũ uxore & amica rationẽ habet. Nam & ob pulchritudinẽ ſuperbit, & agi tatorem geſtat. Similis autem & nauibus equus eſt. Nam & poeta naues equos dixit. Et nos Neptunũ Hippion, id eſt equeſtrem uocamus, & ſanè quam rationem in terra equus habet, eandem habet nauis in mari. Similis item exiſtit hero & operarum imperatori, & amico nutrienti, & omni baiulanti. Quomodo igitur equus eum qui ſomnium uidet fert, ſic etiam uxor, & amica, & herus, & amicus, & nauis, eundem tractabunt. Bigæ ſimiliter nihil à deſultorio equo differũt, exceptis ægrotis, quibus mortem prædicunt, quemadmodum etiam currus quadrigarius ſiue quadriga, quæ & ipſę alia quidẽ æqualiter equo deſultorio ſignificant, uerum Athletis qui grauibus & magnis exercitijs exercentur, bonæ ſunt, & uictoriam prædicunt. agitatione enim & impulſu utuntur. Curſoribus uero uictoriæ amiſsionem ſignificant. Ait enim quodam modo ſomnium, ipſos non ſufficientes eſſe quo proprijs pedibus utantur. Cæterum liberis mulieribus, ſimulq; uirginibus opulentis, currum per urbem agitare, bonum-

eſſe

eſſe aſſero. bona enim ſacerdotia ipſis acqui rit. uerum pauperculis ſcortationem prænunciat, ſi ſibi per urbem equis uectari uideantur. Seruis autem libertatē, proprium enim liberis hominibus eſt per urbem equitare. In urbem equos agitare bonū eſt athletæ & ægrotanti. ille enim ſacrorum certaminum uictor erit, hic uero non morietur. At uero ex urbe agitare equos, utriſq; malum eſt. hic enim effertur, ille uero uictor nō erit. Currum aūt per deſertum agitare, omnib. quicunq; hoc ſomniū uiderint, mortem annunciat non ita longe inſecuturam.

De pentathlo ſiue quinquertio.

Cap. LIX

Quinquertium ſiue pentathlos, hoc eſt quinq; gymnicorū certaminum generibus exerceri, obſeruaui in omnibus primum quidem peregrinationem, aut motum ex loco in locum ſignificare, atque id ob curſum. Deinde damnū aliquod, aut intempeſtiuos ſumptus, aut expenſas quaſdam præter animi ſententiam, propter diſcum, qui æreus exiſtens è manibus abijcitur. Sæpe uero & anxietates & curas ſupra prædicta, ob ſaltus qui alterum adminiculo

niculo fiunt. Exilire enim dicimus etiã eos qui in accidẽtibus derepente anguntur. Inſuper uero & pugnas & contentiones adverſus aliquos ſignificat, propter iacula, & ſtrepitum, & celeritatẽ, quæ uerbis contentioſis ſimilia exiſtũt. Poſtremũ etiam de locis aut terra cõtra quoſdã litem, opulentis præſertim ſignificat: egenis aũt morbum, propter luctam. Horum cauſa ſequenti ſermone explicabitur.

De curſu Cap. LX

C Vrrere curſum ſimpliciter, omnib. bonum eſt, exceptis ægrotis ubi uincere ſe putauerint: omnes enim ad terminum propoſitum peruenient. Quapropter etiam ſerui liberantur ex hoc ſomnio. Aegroti uero uita decedentes hoc modo ad metam uitæ peruenient. Diaulus autem curſus, qui duorũ ſtadiorum circuitionem habet, hoc eſt ſtadium permenſum repetit, ac recurrit, eadem quæ ſtadium ſignificat, quorum ſingula ex dilatione & prolongatione inducere conſueuit, quẽadmodum Dolichus hoc eſt longus appellatus curſus, ex multis dilationibus excellẽter eadem facere ſolet. Solis autem mulieribus

dolichus ſcortationem, & uitam meretricariam præſagit.

De reprobatione. Cap. LXI

REprobari et ordine moueri ſibi uideri, omnibus malum eſt. Athletis autem omnibus minine glorioſum eſt, propter reprobationis ætatē. Viris uero im proſperum rerum ac actionum ſucceſſum ſignificat, puerilis eſt enim ipſa reprobatio. Atqui quum reprobari ſibi uideri omnibus damnoſum ſit, inſuper etiam ægrotātes occidit. Noui aūt quendam qui ſibi uiſus eſt in olympijs ordine moueri, & in metallum damnatus eſt, propterea quod ſacri certaminis iura non haberet.

De lucta. Cap. LXII

LVctari cum aliquo ſanguine iuncto aut amico, ſeditionem aduerſus ipſum aut contentionem ſignificat. In his uero qui iam ſeditionem agunt, utrius luctantis per ſomnium uictoria fuerit, huius etiam robur poſtridie præcellet, niſi de terra pugnent. in eiuſmodi enim cōtrouerſiis & diſceptationibus, melius eſt cadere, niſi quis ſit qui ex infernis detrahat. eius enim qui terram tenet, etiam terra ipſa futura eſt

ra eſt. Noui quendã qui ſibi uiſus eſt lucta-
ri, & ex digitis, duo alternatim, quod dici ſo
let, faciẽdo, aduerſariũ deijcere. huic conti-
git uictoria, acceptis literis ab aduerſario
ſcriptis. At uero cum aliquo ignoto luctari,
pericula ob morbũ inducit. Quomodo enĩ
luctator aduerſariũ tractare cupit, ſic etiam
morbus ægrotũ, nimirum ad terram demit-
tere. Lapſo itaq; mors imminet, deijcienti
uero ſalus. Inſuper & uirum luctari cũ pue
ro, nequaquã bonũ eſt. Si enim proſtraue-
rit puerũ, ſepeliet aliquem. Si uero à puero
fuerit proſtratus, ſupra irritũ laborẽ, etiam
ludibriũ & morbum ſuſtinebit. & ludibriũ
quidem propter conſequens. Morbum au
tem propterea quod à teneriore corpore
eſt ſuperatus. Verum puero bonum eſt cũ
uiro luctari, res enim magnas præter expe-
ctationem aſſequetur. Sed tamen Athletæ
puerũ colluctari, non eſt bonum. Significat
enim pueris reprobationem, & ex ordine
emotionem. Cum mortuo luctari, ægritudi
nem ſignificat, aut contentionem cum ali-
quo filiorum aut hæredum ipſius mortui.
Porrò in luctando ſemper melius eſt hoſte
deiecto, uictorem ſibi uideri.

De

De pugillatu Cap. LXIII

PVgillatu decertare omnibus nociuum eſt, ſupra turpitudinem enim etiam damnum ſignificat. Nam & facies indecora inde fit, & ſanguis effunditur, qui argentum eſſe iudicatur. Bonũ autem eſt ſomniũ hoc ſolis his qui ex ſanguine uictum quærunt, nimirum medicis, lanijs, cocis, & uictimarijs.

De pancratio. Cap. LXIIII

PAncratium eadem quæ pugillatus ſignificat, damno excepto. Validiores enim ſeditiones inducit, ob pugnam. præſtat autem ſemper in utriſq; uincere. Quõcunq; porrò certauerit ſeruus in certamine ſacro, & uicerit, & coronatus fuerit, præconis uoce proclamatus libertatem aſſequitur. Sunt enim hæc propria liberorum. Verũ meminiſſe oportet, quod in ſacro certamine ſolũ hoc contingit, nam in alijs non ſimiliter habet. Sed & alijs hominibus certaminum præmia, tum bona, tum mala ad finem perducunt quũ quis uſque ad coronam peruenerit.

De ſcu-

De ſcuto. Cap. LXV

QVod ſcutum appellatur, moras ac dilationes ſignificat. eſt enim ultimũ, & in omnibus præmium. Aegrotantibus idem hoc mortem portendit.

De balneo, & lauacro omnis generis. Cap. LXVI

VAlde ueteres lauari non malum eſſe iudicabant. Balnea enim non nouerunt, quandoquidem in labris domeſticis, Aſaminthis græcis appellatis, lauabantur. Poſteriores iam balneis exiſtentibus lauari malum iudicabant, itemq́ balneum uidere, etiamſi quis non lauaretur. & cenſuerunt ſanè balneum ſignificare quidem turbationem, propter tumultũ qui in ipſo fieri ſolet. damnũ uero, propter ſudorem qui iſthic excerni ſolet. Inſuperq́ animæ ſolicitudinem ac cõtentionem, propterea quod color & ſuperficies corporis in balneo mutatur in alium colorẽ. Et certè quidam noſtræ ætatis horum placita ſequentes, eandem iudicationem faciunt, errantes & experientiã nõ animaduertentes. Quondam enim uериſimile eſt balnea mala fuiſſe, quum non aſsidue homines lauarentur, neq́

neq; tot balnea eſſent, ſed aut à bello reuerſi, aut magno labore tranſacto digreſsi lauarentur. Erat igitur ipſis balneũ laboris aut belli monumentum, ſicut etiam ipſum lauari. Nunc uero alĳ non prius edunt, quàm lauerint, alĳ uero etiam accepto cibo lauantur, inde uidelicet ſumpturi cœnam. Et eſt nunc balneum nihil aliud quàm uia ad cibum. Proinde lauari in balneis pulchris & lucidis, & aerem temperatum habentibus, opulentiam & proſperitatem ſimul, ſanis & ualentibus ſignificat, ipſisq; ægris ſanitatem. Sanorum enim eſt lauari, & eorum qui eo opus habẽt. Si uero quis lauetur frequenter, & debita hora, non tamen conuenienti modo, non eſt bonum ipſi, uelut ſi quis unà cum ueſtimentis in calidam ingrediatur, morbum & magnas ſollicitudines ſomnium ipſi præſagit. Aegrotantes enim induti ingrediuntur. & de rebus magnis ſoliciti, etiam in ueſtibus exſudant. Malum eſt & pauperi, ſi cum multa curatione, & multis ipſum tractantibus lauetur. Morbum enim longum ipſi annunciat. Neq; enim aliàs pauper multis ipſi miniſtrantibus lauatur. Similiter autẽ & diuiti malum eſt,

ſi ſolus lauetur. In cõmuni uero omnibus abſurdum eſt non poſſe exudare, aut balneum ſub diuo paratũ uidere, aut ueterem formam perdidiſſe, aut aquam in ſolijs non reperire. hoc enim omnino abſurdum eſt. Et quæ quis ſperat, non perficiet, & præſertim ſi in turba, aut ex turba ſperet. Noui autem quendã citharœdum qui Smyrnæ certamen Adriani decertaturus erat, & uiſus eſt ſibi dum lauaret aquam in balneo non reperire, & contigit ipſi ut deprehenderetur, uelut qui certamen corrupiſſet, & mulctaretur, & à certamine eijceretur: atq; hoc erat quod ſomnium ipſi ſignificabat, nõ inuenturũ uidelicet eſſe quod quærebat, balneo theatrum ſignificante. Aquis calidis: naturalibus inquam: lauari ægrotis quidem ſanitatem, Sanis uero actionũ impedimentum & ocium ſignificat. Aut enim ſe recolligentes à morbo, aut ocioſi, ad calida lauacra proficiſcuntur. Bonum aũt eſt & in fontibus, & in ſtagnis, & in ſaliẽtibus, & in fluminibus, puram ac perſpicuam aquam habentibus lauari, ſed non natare. Nam natare omnibus malum eſt, & periculi & morbi ſignum. Cauſſam refert Panyaſis Hali-carnaſſeus

carnaſſeus diligenter in hac parte uerſatus. Strigiles & inſtrumenta deſtringendi ac detergendi, ſeruos ſignificant. Quare ſi quis ex his aliquod per ſomniũ perdiderit, mancipium perdet miniſterio commodum. Priuatis aũt ſtrigiles damnum præſagiunt, propterea quod ſudorẽ deradunt, & corpori nihil apponunt. Aliquando etiam amicam inſinuauerunt. Idem enim amica corpori admota facit. Lecythus autem in quo oleum, & xyſtrophylax in quo ſtrigilis ſeruatur, alijs uxorem domum ſeruantẽ, aut fidelem, aut etiam famulam ſignificat, alijs uero etiã famulum frugi & commodum.

De cibo & potu Cap. LXVII

DE cibo & potu tractaturi, neceſſariò diſtinguimus claræ doctrinæ gratia, ut ne arida cum humidis & liquidis confundamus, ſed & liquidorũ ſimulꝙ aridorum qualitatem ſeorſim ſingulorum explicabimus, & primum de liquido alimento dicemus.

De potu Cap. LXVIII

AQuam bibere frigidã omnib. bonũ eſt, aqua uero calida morbos & impeditas actiones ſignificat,

 his qui

his qui in cõſuetudine habẽt aquã potare. Nõ enim ſecũdũ naturã habet calida aqua. Vinũ bibere modicũ, nõ in magnis poculis, & nõ inebriari, bonum eſt. Videtur aũt mihi oportune uſurpari poſſe illud Xenophontis Socratici. Vinum triſticias, uelut Mandragoras dolores ſopit: beneuolentias autem, uelut oleum flammam excitat. Atq; ea gratia additum eſt, modicum bibere ſibi uideri, quandoquidẽ multum & immoderate bibere, multorum malorũ cauſſa eſt omnibus ex æquo. Hic uero recte quis Theognid. illud dixerit. Vinum potatũ multum, malum: at hauriat ipſum Si quis prudenter, non malum, at hinc bonũ erit. Ego uero non ſolum multum uinum bibere, malum eſſe dico, ſed etiam inter multos potores uerſari. Sequitur enim ſemper ad ebrietatem contumelia, ex qua ſeditio belli mater generatur. Vinum mulſum & melimelum & hydromelum, & uinum Myrtites, omneq; aliud præparatum uinum bibere diuitib. quidem bonũ eſt, ob delicias. Pauperibus uero malum. Non enim prius appetunt huiuſmodi potiones, q̃ à morbo cogantur. Acetũ bibere ſibi uideri, ſeditionem ad.

nē aduerſus domeſticos ſignificat, & hoc ob corporis contractionem. Garum bibere phthiſim ſignificat. Eſt enim garum nihil aliud quàm putredo. Oleum bibere, uenenum quoddam aut morbum ſignificat. Semper autem bonum eſt ſitientem bibere. Verum non reperire quod quis bibat, & ad fluuium, aut fontem, aut puteum uenire, & non inuenire aquam, nihil pro uoto & cupiditate efficere ſignificat: ſitire enim nihil aliud eſt, quàm concupiſcere, bibere autem, quietem & ſedationem concupiſcentiæ habet, quod eſt nanciſci. Quin & hoc conſiderare oportet, quod ex poculis aurea & argentea & teſtacea, omnibus bona ſunt, & multæ ſecuritatis ſignificatiua exiſtunt. partim ut ex materia ſolida, partim ut ex familiari & conſueta. Inſuper & cornea, tū propter antiquitatē, cum quod infracta ſint, bona ſunt. Vitrea uero mala, propter materiam exiſtunt, quandoq; uero & pericula annunciāt, propterea quod facile franguntur, & occulta reuelant, propter perſpicuitatem. Eſt autem & alia quędam ratio nō male etiā ipſa habens. Quod uidelicet pocula ſignificent eos quos labijs

admouemus. quum itaq; franguntur, aliquem ex his moriturum eſſe indicant: ſi uero quis ſolitarius ſit, illi ipſi mortem præſagiunt. At uero hoc ego ipſe in nauigantib. obſeruaui, ꝙ uidere poculum frangi, naufragium ſignificat. Atq; hæc quidem igitur uetus eſt diſcriminatio, nūc uero ſæpe eueniens, etiam ad nos eiuſmodi ſomniū peruenit. Sunt quædam pocula anguſti oris, non ita dudum ab hominibus inuenta. hæc ſi frangantur, omnis tribulationis & anguſtiæ ſolutionem pollicentur.

De oleribus. Cap. LXIX

Conſequenter de alimento ſicco uerba facturi, initium ab oleribus ſumemus. Quęcunque olent à comeſtione, occulta reuelant, & aduerſus cohabitantes odium operantur. uelut eſt raphanus, ſeris, porri ſectiui. Quæ uero deradun tur, & cruda comeduntur, damnum ſignificant, propter ſuperfluitatum reiectionē. Lactucæ autem & ſi quod aliud ſimile eſt olus, uelut etiam ea ſpecies quæ picris appellatur, tum propter ſpinoſitatē, tum ob acumen, dolores ſignificant, et rerum agendarum difficultatem, propterea quod ægre

conco

concoquuntur: ſunt enim minimi hæc ipſa alimenti. Betæ, malua, rumices, oxylapathum, atriplex, ſolis obęratis bona ſunt, propterea quod uentrem turbãt, & inſidentia ipſi ſtercora ſubducunt. proprie enim uenter & inteſtina creditoribus ſimilia exiſtũt. Capitata aũt olera & paſtinaca, & quæcũq; probe nutriunt, cõmoditatum ſignificatiua ſunt, ſolis uero his qui de terra litigant contraria ſunt. radicitus enim euelluntur. Braſſicæ nullius utilitatis exiſtunt. Maxime autem cauponibus, & uinitoribus, & omnib. dionyſiacis artificibus, malæ ſunt: quoniam uitis ſoli braſsicæ non circumplicatur. Ex albis appellatis oleribus, rapum & napi, & cucurbita, uanas ſpes ſignificant. Sunt enim hæc omnia magnæ molis, & nullum alimentum ſufficiunt. Aegrotis autem & uiatoribus conciſiones & diſſectiones per ferrum imminere ſignificant, propterea quod talia concidantur. Cucumeres atuem etiam circumciſi ægrotis boni ſunt, propter humiditatum excretionem. Pepones ad amicitias quidem & concordias boni ſunt. Pepon enim dilectum & amabile poetæ uocant. Verum ad alias actiones ineffi-

caces exiſtunt. Nam & exolutum pepon appellatur. Cepas & allia edere malum eſt, habere autem bonum. Solis uero ægrotis cepæ diuerſos euentus habent. Tametſi Alexander Myndius, ualidis quæſtionibus de ipſis motis, finem minime attigit. Verũ ego ſic ſentio. Si quis multas cepas edere ſibi uideatur, & forte ægrotet, cõualeſcet. Si uero paucas, morietur. Qui enim moriuntur parum lachrymantur. Qui uero lugent, multum itemq; diu.

De leguminibus. Cap. LXX

Legumina omnia mala ſunt, præter piſum: propter nomen eſt enim perſuaſionis quæ peitho græcis appellatur, ſignificatiuum, nauiũ præſertim gubernatoribus & rhetoribus: illis enim gubernacula, his iudices obediẽt. Faba freſa & ipſa integra faba, ſeditionem ſignificant: illa propterea quod fracta ſit, hæc quod flatum abſurdum gignit. Nec ſolum ea gratia, ſed quod etiam ab omni feſtiuitate ac ſacrificio excluſa ſit. Lenticula luctum præſagit, & ptiſana laborem. propterea quod difficulter conteratur, & ægre concoquatur. Milium & panicum, & zea, paupertates &

egeſtates

egeſtates ſignificant, Solisq́ꝫ his qui ex turba rem & uictum ſibi comparāt bona ſunt. Alica uero & Tragus quoniam probe nutriunt, ob id etiam lucroſi ſunt, quandoquidem uero cum labore fiunt, labores excellentes ſignificant, pauperi uero morbum. Seſamum & lini ſemen & ſinapi, ſolis medicis bona ſunt. Reliquis acres labores inducunt, & occulta reuelant.

De panibus Cap. LXXI

PAnes cōſuetos edere ſibi uideri, bonum eſt. Conuenientes autem ſunt pauperi quidem panes ſordidi. Diuiti autem omnino puri. Quod ſi uice uerſa uidere contingat, non modo nō boni ſunt, ſed etiam mali. puri enim pauperibus morbum, Sordidi opulentis deſperationē ſignificant, aut certe ea quæ nūc ſperantur non perficiunt. Panes ordeacei omnibus boni ſunt. Primū enim cibum hunc hominibus à dijs datum eſſe proditur. Farinæ autem & polentæ eadem quæ panes ſignificant, uerum minora & tardiora.

De Carnibus. Cap. LXXII

CArnes quas quis edit & parat, bonæ obſeruatę ſunt, paucis exceptis. Ouil-

læ enim omnibus abſurdæ ſunt, & luctum domeſticum portendunt. Sunt enim oues nihil aliud q̃ homines, ex his aũt uiuentib. carnes nõ fiũt. Quin & bubulæ malæ ſunt, propterea quod ægre cõteri poſſunt, & paruum quæſtũ, ob uilitatẽ ſignificant. Seruis uero tormenta, propter lorũ & flagrũ taurinũ. Eis uero qui in tẽpeſtate uerſant̃ bonæ obſeruatæ ſunt, Verũ alijs lucri quidem priuationẽ ſignificãt, pericula aũt diſſoluunt, ꝓpterea quod animalia tẽpeſtati apud græcos cognomina & æquiuoca, ſublata & occiſa ſunt, quãdo ſanè alias nõ comederent̃. Quibuſdã uero propter oſſa, paruũ lucrum exhibent. Optimæ omnib. ſunt carnes porcinæ, atq; id uerißimiliter. Porcus eẽ̃ uiuus nullius utilitatis hominibus exiſtit, mactatus uero magis alijs animalibus nutrit. Reliqua animalia meliora ſunt uiuẽtia q̃ mactata. Sed ſuillas carnes aſſatas edere, omnino bonũ eſt. accedit aũt & celeritas utilitatib. propter ignem. Quę uero ſimpliciter coctę ſunt, tardius eaſdem utilitates præſagiunt. Conditæ aũt probe à cocis, cũ moleſtia aut unà cũ ſumptibus utilitates ferũt. Nequaq; uero crudæ comeſtę carnes bonę ſunt, perditionem

ditionẽ enim cuiuſdam ex rebus noſtris ſi-
gnificat. Nã noſtra natura crudas carnes ſu
perare nõ poteſt. At uero maximũ et excel
lenter bonũ eſt, uelut ego obſeruaui, huma
nas carnes edere, hominis non familiaris,
neq; domeſtici. Nã qui cuiuſdam domeſtici
carnes edit, eũ de quo edit defodiet, & ipſe
nulli⁹ magnæ rei gratia ijſdẽ ueſci ſuſtinet,
ueriſimileq; eſt eum id præ magna inopia
facere, quẽadmodum in bello & fame fieri
ſolet, ut ad tales cibos perueniamus. Inauſpi
catiſſimum aũt omnium fuerit, proprij filij
carnes edere, cõpendiarium enim interitũ
præſagit. Niſi ſanè quis ſe de his filij partib.
edere putet, è quibus uictũ ac rem filius pa-
rat. uelut ſi curſoris, pedes, aut artificis ma-
nuarij, man⁹, aut luctatoris, humeros come
dat. Tunc enim filio quidẽ opulentiã, patri
uero fructũ & utilitatẽ ex filio ſomniũ præ-
dicit. Si porrò aliorũ hominum carnes edã-
tur, bonum eſt. Quum enim mutuo iuuant
homines, quodã modo ſe inuicẽ comedũt.
Præſtat aũt ſemper uirorũ q̃ mulierum car
nem edere, & puerorũ q̃ ſeniorũ. At uero
auicularũ et anſerũ carnes edere, omnib. bo
nũ eſt. Afferũt aũt auiculæ utilitates ex fœ-
minis

minis, aut litibus, propterea ꝙ ex fœminis ſunt tranſmutatæ, aut quod blandæ ſint alites. Anſerinæ uero à uiris petulantibus & ſuperbis. Bonum eſt etiam omnis feræ carnes edere, multam enim ex inimicorũ ſub ſtantia & opibus utilitatẽ ſignificat. Qualium autem inimicorum, oſtenderit ipſa comeſi ſpecies ac forma, de quibus in ſermone de uenatione mentionem faciam. Bonũ eſt & piſces edere, maxime aſſatos, neq; minus alios legitime præparatos omnes, exceptis paruis: hi enim multum ſpinarũ haben tes, eſu ſuo nequaquam utilitates ſignificant, uerum inimicitias aduerſus familiariſſimos, & ſpes uanas. Cæterum particulatim de piſcibus in ſermone de piſcatura exacte explicabo.

De ſalſamentis, & ſalſis carnibus Cap. LXXIII

SAlſamenta, & oẽs carnes, itemq; piſces ſalſi, in propoſitis quidẽ moras ac dilationes ſignificãt. Sale enim di utius hæ carnes adſeruant̃. In aliȷs uero tabem ac triſtitiã, ſæpe uero etiã morbũ ſigni ficant, propterea quod à ſale tales colliquefactæ ſunt, & aliquo modo conſumptæ.

De

De placentis Cap. LXXIIII

PLacentæ quibus caſeus non eſt admixtus, bonæ ſunt. Quæ uero caſeum receperunt, dolum & inſidias ſignificant. hæc enim & ipſe caſeus portendit. Placentæ autem coptæ dictæ tum ex ſeſamo, tum ex tritico coactæ, ſeſamides & pyrami græcis appellatæ, omnibus bonæ ſunt, maxime his qui litē habēt. Erat enim apud ueteres pyramos uictorialis. In reliquis placētis quæ in feſtiuitatibus ac ſacrificijs confici ſolent, iudicationes ex ratione feſtorum faciendæ ſunt. Cęterum de capparibus, & oliuis, & omnibus oleribus repoſititijs, item de intritis quæ hypotrimata græcis appellantur, deq; omnibus cōſimilibus, ultrò hic dicere præteriui, ut de quibus cōſtet, quod bona non exiſtant.

De fructibus. Cap. LXXV

MAla uerna dulcia & matura, & uidere & comedere bonum eſt. Multam enim uenerem & iucunditatem ſignificant, his præſertim qui de uxore aut amica curioſi ſunt. Hæc enim in ueneris tutela exiſtunt. Acida autem mala ſeditiones & contentiones ſignificāt, Sunt enim Liti

dicata

dicata. Hyemalia uero cydonia appellata, triſtitiam inducunt, ob adſtringendi facultatem. Amygdalæ, & nuces, & auellanæ, tenues ſiue paruæ nuces græcis dictæ, & quæcunque confringuntur, turbationes ob ſtrepitum ſignificant, & triſtitias, propterea quod ex natura amara exiſtant. Noui autem quendã præminentis loci ac ſumptuoſi ueſtitus uirum in græcia, qui ſibi uiſus eſt per ſomnium ab aliquo nucem accipere, & ubi iam expergefactus eſſet, contigit ut nucem manu teneret, quam per ſomnium uiderat. huic euenerunt multa quidẽ alia mala, ad finem uero infamis ac ignominioſus factus eſt. uerum huic ob ſcelera & impietatem, huiuſmodi ſomnium, uelut monſtrum, in tam magnos euentus euaſit. Ficus circa propriũ tempus bonæ ſunt, & ex his albæ nigris iucundiores. Verũ extra tempus oportunũ apparentes, calumnias & detractiões prædicũt. συκάζειν enim quaſi dicas ficare, ueteres græci calumniari dicebant. Solis uero his qui ſub dio operantur, albæ ſerenitatẽ, nigræ tempeſtatem & hymbrem ſignificant. quandoquidem per has aliud nihil denunciatur animæ, quàm

qualis

qualis conſtitutio aeris ſit futura. Vua autē & extra tempus oportunum bona eſt, & tempore proprio conſpecta, Vt plurimum uero utilitates per mulieres, aut ex mulieribus ſignificat, apertas quidem alba, occultas uero nigra. Mala punica uulnerum ſunt ſignificatiua, propter colorem, et tormentorum, propter ſpinas, & ſeruitutis & ſubiectionis, propter ſermonem qui fertur Eleuſine. Perſica, & pręcocia, & ceraſa, omniaq́ſ ſimilia, exceptis moris, temporaria uoluptates & deceptiones ſignificant: Extra tempus oportunum, uanos labores. Mora autem eadem quæ mala punica portendunt, de fructu ſanè loquor. Nam arbor progeniem eius qui ſomnium uidit ſignificat. Vnde ſi florida exiſtat, bonum quid futurum prædicit. ſi uero radicitus euertatur, progeniem eiuſdem peſſundat. Pira ſatiua bona ſunt. horum enim fructus etiam reconditus & adſeruatus, integer & nō putreſcens permanet, & ſi etiā ſtatim edatur, ſupra alimentum etiam uinoſum quiddam habet. Scioq́ſ ex ipſis aliquas gentes etiam potum præparare. Pyra ſylueſtria & piraſtra ſolis agricolis conferunt, alijs iniucūda

exiſtunt

exiſtunt. Porrò de pauonibus & gallis, in ſermone de animalibus dicemus. Oportet autem exempla eorum de quibus dictũ eſt, ſic propoſita habere, ut ex ipſis de eis quæ non ſunt ſcripta coniecturam faciamus, ratione iuxta ſimilitudinem tranſlata.

De uaſis ac reliqua ſupellectile Cap. LXXVI

QVandoquidem ad ſermonem de cibo & alimẽto, ſequitur ſermo de uaſis domeſticis ac reliqua ſuppellectile, iuſtum arbitror & de his dicere. Habet aũt hoc modo. Pocula quidem quemadmodum antea dictum eſt, uitam ſignificant. Patinæ uero & paropſides ipſum uitæ actũ ac ductũ, qualis ſane focus eſt, ſignificant. Accipere autem eiuſmodi oportet a ſumptuoſitate, aut ab eo quod maiora facta ſunt ex minoribus, aut minora ex maioribus, aut ex integris fracta, aut ex fractis integra. Ita ut permutationem in melius, bonam iudicemus, in peius uero, contrariam & malam. Eadem ratio & in alijs uaſis ſeruetur. Candelabrum uxorem ſignificat. Lucerna domus principem, & ſpiritum eius qui ſomnium uidit. Aut quod ea quę intus ſunt inſpiciat

inſpiciat, aut propter facilem extinctionẽ. Significat etiam amorem, propter ſplendorem. Tripes & focus uitam ſignificant, & totam conſtitutionẽ, & uxorem. Quicquid igitur patietur tripes, & focus, ad illa damnum referendum eſt. Menſa autem à tripode nihil differt, ſicut neq; aliud quodcunq; uas, in quo quis cœnat. Puluinus & lectus, omniaq; ad cubile pertinentia, uxorem eius qui ſomnium uidit ſignificant & totam uitam, Idem etiam grabatum & ſcabellum ſignificat. horum autẽ pedes famulos deſignant. Clauiculorum uero externa pars proprie uxorem, Interna uirum ſignificat, pars ad caput liberos maſculos. pars ad pedes, fœmellas Eodem modo cum clauiculis & parietes lectorum diſtinguantur. Sextarij, ſeruos. Amphoræ, miniſtros, fulcra menſæ, Trapezophori græcis dicti, œconomos ac uillicos. Vaſa frumentaria, cuſtodes penus in domo ſignificant. Similiter etiam ipſum promptuarium. Ancones & cubiti ſiue angulorum flexus, omniaq; quę applicãtur, ornatũ uitæ ſignificãt. Ciſtæ & turriculæ, et theſaurariæ, uxorem eius qui ſomniauit deſignant, propterea quod res

precioſiſsimæ eis cõcredantur. Stragulorũ faſciculi & inuolucra, pellices aut libertas ſignificant. At uero de alijs uaſculis ac ſupellectile longum eſſet dicere. Quare petimus ab his quibus libri hi obueniẽt, ut non citra experimentum legãt, & ex ſeipſis aliquid ſtudioſe affingere conentur.

De unguentis. Cap. LXXVII

V Nguẽtis illini, mulieribus omnibus bonum eſt, præterquam adulteris. Viris uero pudefactionem portendit, exceptis his quibus conſuetudo eſt ungento delibutis eſſe.

De ſaltatione, & pyrricha, & cantilenis. Cap. LXXVIII

S Altare ſibi uideri intus apud ſeipſum, domeſticis ſolis præſentibus, nullo externo adſiſtẽte & ſpectãte, omnibus ex æquo bonũ eſt. Sed & uxorẽ ſuam, & filios, & aliquẽ ex cognatis uidere ſaltantẽ, bonũ eſt. Lætitiã enim multam & rerũ abundantiã ſignificat, Quũ nõ ſaltẽt prius homines, quàm principi parti, uelut domino ſeuero ac crudeli, penſionẽ per ſoluerint. Tunc autẽ ſaltant, & corpora expandunt. At uero ægrotanti homini, tum uiro

uiro,tũ mulieri, malũ eſt. Propter multam enim motionẽ ſaltationis, deſipientiã & delirium ſignificat. Malũ eſt & ei qui ægrotũ aliquẽ habet. Eadẽ enim quæ anxius ſolet, & patitur & facit is qui ſaltat. Cæterum peregrinis & alienis hominibus præſentibus, multis ſiue paucis, ſaltare ſibi uideri, aut quendã ex proprijs ſaltantẽ uidere, nemini bonum eſt,neq; ſano,neq; ægroto. alteri enim quiſpiam intra domũ morietur. alter in ſaltando magnopere turpiter ſe geret. Puerulũ aũt ſaltantẽ uidere, ſurdum ſimul ac mutũ puerulum fore ſignificat, quo uidelicet nutibus indicet quæ ſignificare uelit.In theatro ſibi uideri ſaltare, cõpoſitum ad hoc, & alio apparatu inſtructũ, probariq; ac laudari,pauperi quidem opulentiam ſignificat, ſed nõ uſq; ad ſenectam. Regias enim perſonas exprimit ac imitatur,et multos miniſtros habet ſaltator, Verum poſt actum & finitũ drama,ſolus relinquitᷣ. Diuiti uiro turbas quaſdã, aut lites plurimas prędicit, ꝓpter uarias dramatũ implicationes.Mulieri aũt neq; diuiti neq; pauperi,bonũ hoc ſomniũ obſeruatũ eſt. Magnas em̃ & famoſas turpitudines committent. Quo

i 2 modo

modocunq; autẽ ſaltauerit ſeruus, & quocunq; loco, multas plagas accipiet, & nauigans aut naufragium faciet, aut etiam ſolus elapſus natabit, atq; ille quidem uapulans, hic uero natans, toto corpore mouebitur. Atqui uiro captiuo bonum eſt ſaltare, liberabitur enim propter motus facilitatem & corporis laxitatem. Si uero quis in alto aliquo loco ſaltet, in timorem, & terriculamẽta incidet. Quod ſi is malefactor ſit, crucifigetur, propter altitudinẽ, & manuũ extenſionem. Pyrricha ſaltatio eadem quæ ſaltatio aliâs ſignificat. Trocho ludere, aut gladijs circumuolui, aut in caput deuolui, manibus ac pedibus adductis, his qui hęc in cõſuetudine habent non malum eſt. Reliquis ad extremum periculum progreſſum præſagit. Idem adhuc magis hos ludos exercentem uidere denunciat. Mimologi qui hominum ſermones ac mores ridicule exprimere conantur, omneſqúe qui riſum hominum captant, deceptiones & inſidias ſignificant. Verum idẽ facere, riſum concitare, homines ridicule imitari, perſonam agere, decipere aliquos ſignificat. Cantilenas ſibi uideri canere, atq; id bene & cõcin

ne

ne,tum cantoribus, tũ muſicis, omnibusq́ aliјs bonũ eſt. Verũ male & nõ conſonanter canere, improſperi rerũ ac actionũ ſucceſſus ac paupertatis ſignũ eſt. Quando uero cantilenas ipſas quis memoria tenuerit, ab ipſis cantilenis iudicationẽ facere oportet. Canere in uia bonũ eſt,pręſertim ſi quis iugũ ſequatur. Verũ in balneo canere, bonum non eſt. Illud enim decenter & hilariter uitã tranſacturũ eſſe ſignificat. Hoc uero,nõ clara uoce uſurũ eſſe :multi uero etiã in uincula ex hoc ſomnio dãnati ſunt. At uero in foro aut plateis cantiones modulari, diuitibus quidẽ turpitudinem & deriſiones præſagit. Pauperi uero inſaniam.

De coronis omnis generis. Ca.LXXIX

C Orona cinctũ eſſe ex floribus facta, in uniuerſum quidẽ & ſummatim ſi tẽpeſtiui ſunt flores, bonũ eſt. Si intẽpeſtiui,malũ. Quando uero maioris claritatis gratia neceſſariũ eſt de ſingulis dicere, hinc initiũ ſumam. Coronæ ex narciſſo factæ, omnibus malæ ſunt, etiã ſi tẽpeſtiue uideantur, atq́ hoc maxime propter hiſtoriam,quæ de Narciſſo fertur, præſertim his qui ex aqua,aut per aquam uictum ſibi pa

rant, & nauigaturis. Quæ uero ex uiolis fa-
ctæ ſunt, iuxta oportunũ tẽpus bonæ ſunt,
præter tẽpus uero malę. Et ex his ſanè quæ
albis uiolis conſtant, manifeſtas & inſignes
incõmoditates ſignificant, quæ ex croceis,
minus inſignes, quæ ex purpureis, etiam
mortẽ portẽdunt. Habet enim purpureus
color conſenſum quendã ad mortẽ. Coro-
næ ex roſis iuxta tẽpus oportunum, omni-
bus bonæ ſunt: exceptis ægrotis, & his qui
latere conantur. Illos enim occidunt, pro-
pterea quod facile marceſcunt. hos uero
manifeſtant, propter odorẽ. Vbi uero etiã
hyeme roſis uti datur, ibi ſemper ut de bo-
nis iudicare oportet. Quæ ex Amarãto fa-
ctæ ſunt, omnibus bonæ exiſtunt, & maxi-
me lites agentibus, quoniã immarceſcibi-
lem penitus propter nomen ſuum, colorẽ
ſeruant. Aegrotantibus aũt hæ ipſæ malæ
ſunt. Nam aut tẽplis aut dijs dicatæ ſuſpen
duntur, hominibus uero raro. Coronæ ex
lilijs concinnatæ res in ſpes differũt ac pro-
latant. Ex Siſymbrio autẽ & amaraco, &
rumice, & Phrygio, et Helenio, et Fremio,
& Samſucho, coronas circundatas habe-
re, omnibus malum eſt. Vt plurimũ enim
morbum

morbum ſignificant. At uero Maluæ flos, itemq́; rhododaphnes, hortulanis & agricolis ſolis bonus eſt. Reliquis labores & peregrinationes ſignificat. Eadem ſignificatio & thymi, & epithymi, & meliloti eſt, exceptis medicis, quibus bona exiſtunt. Apij corona ægrotos occidit, & ferè eos qui aqua inter cutē laborãt, propter frigiditatem & humiditatē, & quod certamini ſepulchrali hæc corona dicata ſit. Athletis autē bona eſt, reliquis abſurda. Palmę & oleę coronę, mulierum liberarũ nuptias conciliant, propter nexum. liberos etiam pręſagiũt diuturnos & longæuos, propter perpetuã floriditatem: & filium quidem palma, filiam uero olea. Conferũt etiam principatũ appetentibus et athletis, et pauperibus: hos enim opulētos, illos uero confidētes, et intrepidos faciũt. Seruos etiã liberãt, propriæ enim liberorum ſunt coronæ, & præſertim quum à certamine ipſas accepiſſe ſibi uidētur. Occulta aũt reuelãt, propter coronarũ celebritatē. Eadē ſignificatio coronæ quernę exiſtit, itēq́; laureæ. Myrtea uero eadē quæ oleacea ſignificat. Verũ agricolis magiscommodat, propter Cererē, et mulieribus, pro-

pter Venerem. Eſt autem cõmunis utriq; deæ hæc planta. Coronæ cereæ omnibus malæ ſunt, maxime uero ægris. Quoniam & mortem poetę κῆρα uocant. Quæ uero ex lanis factæ ſunt, propter uarietatẽ, uenena ac uincula ſignificãt. Ex ſale autem aut ſulphure aggrauationẽ ex aliquibus ſuper eminentibus ſignificant. Sunt enim natura graues, & nihil iucundi habentes. Coronam auream habere ſibi uideri, malum eſt ſeruo, niſi etiam ſimul ea quæ ad coronam pertinent habeat, purpuram dico & comitatum. Malum eſt & pauperi, propterea quod eſt præter dignitatem. Proinde ille quidem torquebitur, ueriſimile eſt autem & hunc tormenta ſubiturum eſſe. Aegrotanti uero compendiariam mortem præſagit. Pallidum enim eſt aurum, & graue, & frigidum, & propterea morti ſimile exiſtit. Reuelat etiam occulta, penitus enim conſpicuum eſſe oportet eum qui coronam auream geſtat. Cæterum opulentis, & tribunis plebis, & his qui principatum aſſequi meditantur, hanc coronam cõmodam eſſe obſeruaui per ſomnium oblatam. Corona uitis & hederę, ſolis Dionyſiacis artificibus confert

cōfert. Reliquis uincula ſignificat, propter pāpinos retortos, & hederę amplexus, aut morbū, eadem gratia. Malefactoribus autē decollationem portendit, propterea quod eiuſmodi ferro reſecentur. Cepis coronatū eſſe uideri, ei qui ſomniū uidit prodeſt, uerum his qui circum ipſum ſunt, obeſt.

De coitu & rebus uenereis. Cap. LXXX

IN tractatu de coitu uenereo ſi quis optimam diſtinctionem facere uelit, primum ſanè de coitu ſecundum naturam, & legem, & conſuetudinem dixerit. Deinde de eo qui præter legem eſt, & tertio loco de eo qui eſt præter naturam. Et primum quidem de coitu ſecundum legem hoc modo res habet. Vxori ſuæ miſceri uolenti, & appetenti, & non repugnanti, omnibus ex æquo bonum eſt. Eſt enim uxor, aut ars eius qui ſomniū uidit, aut negociatio, ex qua uoluptates comparat, aut cui præeſt & imperat, uelut etiam uxori. Significat igitur ſomnium utilitatem ex talibus, delectantur enim homines rebus uenereis. delectanturq́ etiam utilitatibus. Si uero repugnet uxor, aut ſe non exhibeat,

contraria ſignificat. Eadem ratio & amicæ eſt. At uero meretriculis in lupanari proſtantibus miſceri, paruam pudefactionem, et modicũ ſumptum ſignificat. Nam & pudefiunt ſimulq; ſumptus faciunt homines has accedentes. Verum ad omnem aggreſſionem commodæ ſunt, etiam à quibuſdam quæſtuariæ dicuntur, & nihil negantes ſeipſas exhibent. Bonum autem fuerit ingredi lupanaria & exire. Quoniam exire non poſſe malum eſt. Noui ego quendam, qui uiſus eſt ſibi ingredi in lupanar, & egredi non poſſe, & non ita poſt multos dies mortuus eſt, rationabiliter hoc ipſi eueniente. Communis enim locus ille uocatur, ueluti etiam is qui mortuos ſuſcipit, & ſanè multorum ſeminum humanorũ iſthic contingit corruptio. Merito igitur locus ille morti ſimilis eſt, ipſæ tamen mulierculæ nihil cum loco cõmune habent. Ipſæ enim bona ſignificant, locus autem non eſt bonus. Quare uagabundæ meretrices commodiores ſunt, ſi per ſomnium uideantur. Bonæ ſunt etiã in officinis deſidentes, uendentesq; aliquid & mercimonia ſuſcipientes, tum ſi uideantur, tum ſi miſceantur. Si

uero quis mulierem ignotam ſe inire exiſti met, ſi quidem formoſa fuerit & gratioſa, ſupellectilemq́ habuerit ueſtium precioſarum & mollium, & monilium aureorum, & ſeipſam exhibuerit, bonum eſt ei qui ſomnium uidit, neq; paruum actionum euentũ promittit. Si uero anicula fuerit, aut turpis, aut etiam deformis, & malis ueſtib. induta, in triſtitia uitam deget. Et ſi non exhibuerit ſeipſam, contraria prioribus ſignificat. Oportet enim opinari mulieres ignotas imagines eſſe actionum obuenientium ei qui ſomnium uidit. Qualis igitur fuerit mulier, & quomodo affecta, taliter etiam actio afficiet ipſum ſomniatorẽ. Seruæ propriæ & ſeruo proprio miſceri, bonum eſt. Sunt enim ſerui poſſeſsiones eius qui ſomniauit, quapropter ſignificãt ipſum ex proprijs poſſeſsionibus uoluptatem percepturum eſſe, ut ueriſimile ſit ipſas ampliores & precioſiores euaſuras eſſe. Iniri à ſeruo bonum non eſt, cõtemptũ enim ſignificat, & damnum ab ipſo famulo. quæ ſignificatio item fratris exiſtit, ſiue iunior ſit qui ſubagitat, ſiue ſenior. Nec aliud iudiciũ de inimico ferendum eſt. Mulieri notæ & famiiari

liari miſceri, ſi quidem amanter erga ipſam affectus fuerit, eamq; appetiuerit qui ſomniũ uidit, nihil prædicit, propter intentam concupiſcentiã. Si uero mulierem nõ concupierit, bonum eſt ipſi, ſi mulier opulenta fuerit. Omnino enim aliquid commodi ſibi ab ipſa comparabit, aut per ipſam mulierem, quã uir uidit. Quæ enim corpus ſuum alicui exhibet, merito etiam ea quæ circum corpus ſunt exhibuerit. Sępe uero huiuſce modi ſomnium oblatum, etiam in arcanis mulieris, eum qui uidit iuuit. Exhibet enim ſe eiuſmodi mulier hoc modo, ut etiam ſecreta reuelet. Cęterum maritatam & iuxta leges nuptam inire, nõ eſt bonum, propter legem. Qualibus enim pœnis lex ſubijcit deprehenſum in adulterio, ijſdem etiam ſomnium obijcit. Iniri autem à quopiam familiari, mulieri quidem iucundum & utile eſt, quicunque tandem initor ipſe fuerit. Verum uiro ab opulentiore & ſeniore iniri, bonum eſt. Ab huiuſmodi enim mos eſt accipere. A iuniore autẽ & inope iniri, malum eſt, huiuſmodi enim mos eſt dare. Eadem ſignificatio eſt etiã, ſi ſenior fuerit initor, & mendicus. Maſturbari ſi quis ſibi uideatur

deatur, ſeruum aut ſeruam inibit. propterea quod manus pudendo admotæ miniſterio funguntur. Si uero non habeat ſeruos, damnum ſuſtinebit, propterea quod inutiliter ſemen excernit. Noui quendam ſeruum qui ſibi uiſus eſt, heri ſui uirilia tractare, & factus eſt filiorum ipſius pædagogus & nutritor, habuit enim in manib. domini pudendum, propriorum eius liberorũ exiſtens ſignificatiuum. Et rurſus noui qui ſibi uiſus eſt, uirilia ſua ab hero tractari, & alligatus columnæ, multas plagas accepit, atq; ſic ab hero intentus, & ad tentiginem excitatus eſt.

De coitu præter legem. Cap. LXXXI

DE coitu præter legem ſic iudicare oportet. filium inire nondum quinque annos natum, puero mortem præſagit, quemadmodum ſæpe obſeruaui. Veriſimile eſt autem hoc ſignificare, propter pueri corruptionem, corruptionẽ autem interitum uocamus. Si uero quintum annum puer fuerit tranſgreſſus, & adhuc intra decimum cõſiſtat, ægrotabit quidem puer, qui uero ſomnium uidit, inſipienter ſe in aliqua re gerens, damnũ perpetietur.

atq;

atq; ille quidem ob puerilem ætatem intem peſtiue initus, ex dolore ægrotabit. hic uero ob inſipientiam damnum incurret. Non eſt enim uiri ſana mente præditi, non dico filium, ſed ne alium quidem tantillum puerulum inire. Si uero reluctetur filius, ſi quidem pauper fuerit pater, ad magiſtros mittens filium, mercedemq; ipſi ſuppeditans, in ipſum excretiones & expenſas faciet. Si uero diues ſomnium hoc uiderit, multa filio largiens, & bona ſua ipſi adſcribẽs, hoc modo excretiones faciet. At uero ſi uir perfectæ iam ætatis filio miſceat̃, peregrinanti quidem bonum eſt. conuentionem enim & cõuerſationem ſomnium ſignificat, propter ipſum coitus nomen. præſenti uero & ſimul degẽti, malũ. Neceſſe eſt enim ipſos inuicem ſeparari, propterea quod uirorum inter ſe coitus ut plurimum ex auerſione fiunt. Iniri autem à filio per uim, damnum per filium acceſſurum ſignificat, ex quo damno etiam filius plorabit. Si uero quis patrem ſuum ſibi uideat̃ inire, fugitiuus à patria ſua erit, aut à patre in regionẽ aliquam relegabitur. Aut enim ipſe pater eum auerſabitur, aut populus, qui cum patre eãdem rationem

rationem habet. Filiola parua omnino, & nondum quinq; annos nata, item quæ intra decimum annum conſiſtit, eadem quæ filius ſignificat. Quum autem circa nubiles annos puella fuerit, in uiri domũ tranſibit, & qui ſomniũ uidit dotem ei dabit, atq; ſic in filiam ſubſtantiã ſuam diſperget. Noui autem quendam qui ob hoc ſomnium uxore priuatus eſt, recte & pro ratione: reliqua enim ipſi filia erat, quæ per cuſtodiam domus & uxoris & filiæ opera exhibuit ac ſubiuit. Si uero quis filiæ ſuę iam uirum habenti ſe coire exiſtimet, ſeparata à uiro filia ad ipſum perueniet, quo cum ipſo ſit & conuerſetur. Bonum eſt pauperi diuitem filiam habenti, ipſi commiſceri. Multum enim emolumenti à filia capiens, uoluptate proinde fruetur ex ipſa. Sæpe uero opulenti etiam citra uolũtatem filiabus aliquid dederunt, hoc ſomnio uiſo. Et ægrotantes mortui ſunt, filiabus hæredibus relictis. Porrò de ſorore ſuperuacaneum eſt dicere. Eadem enim quæ filia ſignificat. Fratrẽ autem inire, tum iuniorem, tum ſeniorem, bonum eſt ei qui hoc ſomnium uidit. Superior enim fratre erit, ipſumq; cõtemnet.

Qui

Qui uero amicũ inierit, inimicus eius fiet, læſus prius ab ipſo. Cæterum de matre, quod ad rem uenereã attinet, ratio uaria & in multas partes diſtracta, multamq; diuiſionem admittens, multos ſomniorũ interpretes latuit & fefellit. Habet autẽ hoc modo. Ipſa mixtura per ſe nõ eſt ſufficiens ad ea quæ per ipſam ſignificantur demonſtranda, ſed & complexus, qui diuerſæ corporũ figuræ ſunt, diuerſos euentus faciunt. Primum igitur de ea quæ iuxta conſuetam hominibus corporũ figurã initur, ſimulq; uiuit, dicendũ eſt. quandoquidem etiã uiua non eadem quæ mortua ſignificãt. Si quis igitur matrẽ ſuam, iuxta conſuetam hominibus corporum figuram, quod etiam iuxta naturam quidam appellant, uiuentem ineat, ſiquidem pater adhuc fuerit ſanus, inimicitia ipſi aduerſus patrẽ orietur. propter zelotypiam, quæ etiam in aliis hominibus oboriri ſolet, & ſanè magis in his continget. Si uero ægrotus fuerit pater, morietur. præficietur enim matri filius ſimul & uir. Bonum eſt autem hoc ſomnium omni opifici manuario & operario. Nam matrẽ appellare mos eſt ipſam artem. Matri autem

tem miſceri quid tandem aliud ſit, q̃ nõ ua/care & non ocioſum eſſe, ſed ab arte rem pa rare? Bonũ eſt etiã omni tribuno plebis, & rempublicam adminiſtrãti. Significat enim patriã mater. Quemadmodum igitur is qui iuxta legem Veneris miſcetur, toti coeuntis corpori imperat, ea quam init obediente & uoluntarie ſe exhibente: ſic is qui ſomnium uidit omnibus urbis rebus ac negocijs præficietur: & ſi inimicus fuerit matri, in amicitiam redigetur, propter mixturã. nam hæc amicitia uocatur. Sæpe uero & ſegregatos habitatiõe, in idem reduxit hoc ſomnium, & cohabitare ac ſimul eſſe fecit. quapropter etiam peregrinum ad domum reducit, ubi ſanè mater in patria uixerit. Si uero non, ubicunq; mater ipſa uitam degerit, eo profecturum ſomniantem ſignificat. Et ſi quis pauper & inops rei familiaris, diuitem habuerit matrẽ, accipiet ab ipſa quæcunq; uolet, aut nõ ita multo poſt defunctæ hæres erit, atq; ſic ex matre uoluptatem capiet. Multi uero etiã uice uerſa matres exceperunt ac nutrierũt, ita ut illæ ex ipſis uoluptatem ferrent. At uero ægrotantem erigit hoc ſomnium, ſignificatq; ipſum ſecun-

dum naturam habiturum eſſe. Mater enim communis omniũ eſt natura. Dicimus aũt ſanos, & non ægros, ſecundum naturam habere. Meminit eius & Apollodorus Thelmiſſenſis, uir doctrina & eloquentia clarus. Cæterum non ſimilis ſignificatio contigerit in ægris, ſi mortua fuerit mater. Nam ſtatim omnino morietur qui ſomnium uidit. Mortuæ enim corpus reſolutum eſt in materiam, ex qua conflatum eſt & concretũ. & plurima eius pars terrea exiſtens, in propriam materiã tranſmutatur, & ſanè ipſam terrã nihilominus matrem uocamus. Quare miſceri matri mortuæ, quid aliud ægro ſignificet, quàm terræ miſceri? Bonum eſt autem ſomniũ ei qui de terra litigat, & terram emere uolenti, & agriculturã exercere uolenti, mortuæ matri miſceri. Quanquam alij dicant ꝙ agricolæ non conferat. Nam tanquã in mortuam terrã conijciet ſemina, hoc eſt fructũ non feret. Verũ mihi hoc nequaquã uerum eſſe uidet̃, niſi quis utiq; in coitu pœnitere aut triſtari ſe putet. Quin & peregrinus apud exteros degens ad domum reuertetur. & qui de ſubſtantia & bonis matris litigat, ex hoc ſomnio uincet. atq;

ſic ille domum reuerſus, hic uero non ex corpore, ſed ex rerum ſubſtantia ipſius matris uoluptatẽ capiet. Si uero quis in patria ſua uiuens hoc ſomnium uiderit, patria exibit. Non enin licet in tanto crimine ad maternum focum diutius manere. & ſi quidẽ triſtetur in coitu, aut pœniteat, patria exulabit, ſin minus, ultro peregrinabitur. Matrem auerſam inire, nõ eſt bonũ. Aut enim ipſa mater auerſabitur eum qui ſomniũ uidit, aut patria, aut ars, aut qualecunq; tandem propoſitum habuerit. Malum eſt etiã recte adſtare matri iuxta coitionem. penuria enim cubilis & ſtragulorum huiuſmodi figura homines utuntur. quapropter tribulationes & anguſtias ſignificat. Sed et in genua innixæ matri miſceri, malum eſt. inſuperq; indecorum eſt etiã ſupinæ proſtratæ miſceri. Multã enim rerum difficultatẽ & penuriã ſignificat, propter matris immobilitatẽ. Natiuitatẽ enim aut fortunã, aut dæmonem aliquem, eius qui ſomniũ uidit res diſpenſantẽ, & uniuerſorũ cauſſam exiſtentem, matrẽ eſſe putamus. At uero ſuperne incumbentẽ & inequitantẽ matrem inire, aiunt aliqui mortẽ ei qui uidit portendere.

Terræ enim ſimilis eſt mater, quandoqui-
dem nutrix omniũ & generatrix terra exi-
ſtit. atq; hęc mater ſuper mortuos, nõ ſuper
uiuos incũbere ſolet. Ego uero obſeruaui,
ægrotos quidẽ ſemper ex hoc ſomnio de-
functos uita eſſe. Verũ ſanos in multa quie
te, & ex animi ſententia, reliquã uitã tran-
ſegiſſe, recte & rationabiliter hoc ſic eueni
ente. In alijs enim figuris & labor, & anhe
latio, circa marem fere conſiſtit. fœmina
uero nullo labore defatigatͣ. In hac autẽ fi-
gura, labor circa fœminã eſt, mari uero ci-
tra negotiũ & extento cõtingit iucunditas
& uoluptas. ſed & minores labores exhi-
bet hæc figura, propterea quod citra con-
cuſſiones fiat: & eos etiã qui prope ſunt la-
tet, ſi nõ in luce fiat, propterea quod pluri-
mum anhelationis aufert. Multis porrò &
alijs figuris non expedit uti in matre, neq;
enim iuſtũ eſt contumelia afficere matrem.
Quod uero alias quidem omnes figuras ob
contumeliam, & laſciuiã, & petulantiã ex
ebrietate, repererint homines, eã uero ſolã
quæ iuxta conſuetã hominibus corporum
figurã fit, ex natura edocti ſint, ex alijs ani-
malib. manifeſtũ fit. Omnia enim ipſorũ ge
nera

nera,cõſueta quadam utunt̃ figura, & eam non tranſmutãt, propterea quod rationem quæ ſecũdum naturã eſt ſequantur. Velut exempli gratia. Alia quidẽ pone coeunt,uelut camelus, & canes. Alia uero ſuperne inſcendunt, uelut equus, aſinus, taurus, hircus, uerres, aries, ceruus, & reliqua quadrupedia. Alia ora prius conſerũt, uelut uiperę, & columbæ, & feles. Alia paulatim conueniunt, uelut paſſer. Alia inſcendentia grauitate ſua fœminas conſidere cogunt, uelut omne auiũ genus. Alia inuicẽ non coeunt, ſed expreſſum à maſculis ſemen fœminæ colligũt. uelut piſces. Eodem modo uerisimile eſt etiam homines propriam figurã naturalẽ, corpori uidelicet aptam & congruã habere, reliquas aũt excogitaſſe, contumelia proteruitateq́ ac libidine perſuaſos & inductos. Cæterum quod omniũ grauiſsimum & abſurdiſſimũ obſeruaui, eſt fellari ſibi uideri à matre. Nã & liberorũ interitũ, & poſſeſſionũ amiſsionẽ ſignificat, & morbum magnum ipſi qui ſomniũ uidit. Noui etiam quendã qui ex hoc ſomnio pudendo priuatus eſt. Veriſimile enim erat eum ea parte corporis plecti, qua peccabat. Si ue-

 ro quis

ro quis à propria uxore aut amica ſibi uide atur fellari, inimicitia & nuptiarũ aut ami/ citiæ ſolutio ipſi cõtinget. Non enim hone ſtum eſt cum eiuſmodi, neq; menſa, neque oſculis cõmunicare, niſi ſanè uterũ geſtet uxor: tunc enim perdet fœtum, propterea quod præter naturam ſemina ſuſcepit. Inſu per uero ſi locupletior uiro fuerit, multum æs alienũ uiri perſoluet. Et ſi ſeruo cohabi- tauerit, de ſuo pecunias conferens, uirum li berabit. atq; ſic cõtinget uiri neceſſariũ, (ſic enim etiã ipſum pudendum appellat̃) hoc eſt ipſam neceſſitatem puram & mundam eſſe. Qui uero ab amico, aut cognato, aut filio non amplius infante fellatus eſt, in ini- micitiam cum fellatore ueniet. Verũ à pue/ ro infante fellatus, infantẽ defodiet. Neq; enim poſſibile eſt ut talẽ infantẽ amplius o/ ſculetur. Qui uero à quopiã ignoto fellatus eſt, damnũ aliquod qualecunq; tandẽ incur ret (neq; eñ exacte id dici poteſt) propter inutilem ſeminis excretionẽ. Quod ſi quis uideatur ſibi aliquẽ alium fellare, atq; is no- tus ſibi ſit et familiaris, ſiue uir, ſiue mulier, inimicitiam cum ipſo ſuſcipiet, propterea quod per ora cõmunionem amplius habe- re non

re nõ poſſunt. Si uero ignotus fuerit quem quis fellat, omnibus nocuũ eſt, exceptis his qui per ora quæſtũ faciunt, uelut ſunt tibici nes, & tubicines, & rhetores, & ſophiſtæ, & ſi qui alij his ſimiles exiſtunt.

De coitu præter naturã. Cap. LXXXII

E coitu præter naturã hæc ſanè dici D poſſunt. Sibi ipſi miſceri ſibi uideri, diuiti quidem amiſsionem bonorũ, & multam inopiam, & peſtem pręſagit, tan quam uidelicet non ſit aliud corpus. paupe ri autem morbum magnum, aut tormenta ſuperexcellentia portendit. Citra magnam enim torturã, nemo ſibijpſi miſceri poteſt. Si uero quis exiſtimet ſe pudendum ſuum oſculari, ſi quidem liberis careat, filij ipſi na ſcentur. Si autẽ apud exteros habuerit, re‐ uerſos uidebit, eoſq́ oſculabitur. Multi aũt & uxores duxerunt ob hoc ſomnium, qui prius non habuerunt. Si uero quis ſeſe fella re putet, pauperi quidem, & ſeruo, & obæ‐ rato conducit, etenim ex ſua ipſorũ neceſsi tate ſeſe excitabunt. Malum eſt autem fili‐ os habenti, & liberos generare meditanti: quos enim iam habet amittet, & nulli am‐ plius generabuntur. Nam pudendum ſi‐

mile eſt pueris, os uero ſepulchro. Quæ enim acceperit os, ea corrumpit, & non ſeruat. Inſuper & uxore & amico ſpoliat hoc ſomnium. Qui enim ſibijpſi rem ueneream exhibere poteſt, itemq́ fellationem, uxore non habet opus. Reliquis grauem indigentiam ac inopiam portendit, & peſtem, aut morbum, ut ad pudenda alimẽti gratią perueniant, hoc eſt ad ea quæ dare nõ poſſunt. Aut ut corpore per morbum conſumpto, præ gracilitate queant os pudendo adhibere. Porrò ſi mulier mulierem inire ſibi uideatur, ſua arcana initæ communicabit. Si uero non noſcat initam, uana negocia aggredietur. Si uero mulier à muliere ineatur, ſeparabitur à uiro, aut uidua reddetur, & tamen arcana eius cum qua mixta fuit, nihilo minus diſcet. Deo aut deę miſceri, aut à deo iniri, ægrotanti quidem mortem præſagit. Tunc enim anima deorum congreſſus ac mixturas uaticinatur, quũ prope iam adeſt tempus ut corpus relinquat, cui inhabitat. Reliquis uero ſi quidem delectentur in coitu, à præſtantioribus utilitates ſignificat. Si uero non delectentur, timores & turbationes. Verum Dianæ & Mineruæ, Veſtæq́

ac Rheæ

ac Rheæ, Iunoni etiam atq; Hecatæ, ſolis his miſceri, non conducit, etiam ſi quis inde uoluptatem capere ſibi uideatur. Interitum enim non ita longe abeſſe ſomniãti ſomnium præſagit. Caſtæ enim ſunt hæ deæ, & eos qui ipſas tentarunt, non bonas aggreſſiones tentaſſe deprehendimus. Lunæ miſceri, naucleris & nauium gubernatoribus, mercatoribusq; & his qui cœleſtium rerum ſpeculationi intenti ſunt, itemq; peregrinationis ſtudioſis, & uagabundis hominibus ualde prodeſt. reliquis aquam inter cutem portendit, atq; illis quidem propter motũ, & quod Theoremata ac ſpeculatiões abſq; ipſa non conſiſtunt, conducit. hos uero humida exiſtens corrumpit. Mortuo miſceri & uiro, & fœminæ, excepta matre, & ſorore, & uxore, & amica, Item à mortuo iniri, ualde abſurdum eſt. Mortui enim in terram tranſmutati ſunt. Inire igitur ipſos, nihil aliud eſt, quàm in terram impelli: & iniri ab ijſdem, nihil aliud eſt, quàm terram in corpus ſuſcipere: quæ ambo mortem ſignificant, exceptis his qui in aliena regiõe ſunt, & nõ ubi mortui ſepulti exiſtunt: his enim reuerſionem in illam terram ſignificat. Sed

& eos qui ex ſua terra abitionem moliuntur, retinet ſomnium hoc. Qualicunq; autẽ feræ ſeu beſtiæ mixtus eſſe ſibi quis uideatur, ſi quidem ipſe ineat, utilitates aliquas capiet à tali quopiam, qualis ſanè fuerit fera. Demonſtrabimus aũt ſingulatim has ipſas in tractatu de uenatione, & de animalibus. Si uero ipſe ineatur, uiolenta & grauia negotia ſuſtinebit. Multi autem & in huiuſmodi mortui ſunt. Et de coitu quidem hactenus.

De ſomno & dormitione. Cap. LXXXIII

1 Ipſum quidem dormire ſibi uideri, actiones impedit. Et parare ut dormias, etiam ipſum actionibus obſtat, & omnibus malum eſt, exceptis his qui timent, & tormẽta expectant. Ab omni e͂m cura & timore liberat ſomnus. At uero exurgere à ſomno, actiones & operas prædicit. Solis uero timẽtibus malum eſt. In templo dormire ſibi uideri, ægrotanti quidem ſanitatem, ſano uero morbũ aut magnas curas præſagit. Ille enim quietem à morbo habebit, propterea quod dormientes non capeſſunt

peſſunt labores. hic uero ad deorũ cultum perueniet, ut eos roget pro impetranda ſanatione. In monumentis aũt & ſepulchris & in uia dormire, ægrotantibus quidẽ mortem prædicit. Sanis uero actionum impedimentum. Ocioſæ enim ſunt eiuſmodi conuerſationes ac regiones.

De Vale & Salue. Cap. LXXXIIII

Vale & ſalue, neq; dicere, neq; audire bonum eſt. Non enim accedẽtes ſe, neq; aliquid facere parãtes homines talia dicunt, ſed inuicem diſcedentes, & ad ſomnum ſe conuertentes. Quapropter etiam nuptias & ſocietates dirimunt, & ægrotantes occidunt. Primus quidem igitur liber huius tractatiõis Caſsi Maxime, pertinentem ad ſe & debitum ſermonem ſufficienter, & ut neq; neceſſarium quid deſit, neq; eorundem quid ſuperfluat, accepit. In ſecundo autem libro eum quem in principio huius libri promiſimus, ſermonem exequemur.

Quæ in ſecundo libro Artemidori de ſomniorum interpretatione contineantur.

De uigilia	Cap. I
De progreſſu & ſalutationibus	II
De ueſtitu, & mundo omni uirili ac muliebri	III
Videri ſibi ſua ueſtimenta lauare	IIII
De mundo exteriore	V
De pectinando & complicatione capillorum	VI
De uſu ſpeculi	VII
De aere & his quæ circa aerẽ fiunt	VIII
De igne uſuali	IX
De partibus domus ardentibus	X
De uenatione & canibus	XI
De animalibus omnis generis	XII
De reptilibus	XIII
De piſcatura	XIIII
De ranis	XV
De feris marinis	XVI
De laris & mergis	XVII
De piſcibus mortuis	XVIII
De aucupio	XIX
De animalibus uolatilibus	XX

De auibus paluſtribus XXI

De apibus XXII

De nauigatione XXIII

De agricultura XXIIII

De arboribus omnis generis XXV

De ſtercore omnis generis XXVI

De fluminibus, ſtagno, fonte, ac puteo XXVII

De paludibus, montibus, uijs, ſaltibusq́ ac conuallibus XXVIII

De foro iudiciario, & litibus XXIX

De medicis XXX

De omni principatu XXXI

De bello, exercitu, ac militum delectu XXXII

De pugna ſolitaria XXXIII

De cultu deorum XXXIIII

De dijs cœleſtibus ac terreſtribus XXXV

De ſole XXXVI

De luna XXXVII

De ſtellis XXXVIII

De iride ſiue arcu cœleſti XXXIX

De nebulis XL

De uentis XLI

De dijs terrenis XLII

De dijs marinis XLIII

De dijs

De dijs inferis XLIIII
De heroibus & dæmonibus XLV
De terræ motibus ac hiatibus XLVI
De ſcala, ſartagine, mola, pila, & gallo XLVII
De ouis XLVIII
De hippocentauro, & ſcylla, & dijs humana ſpecie XLIX
De tabula & libris L
De perdicibus LI
De uinculis ac pedicis LII
De plagis LIII
De morte LIIII
De ſtrangulatione LV
De mactatione, ſiue cæde LVI
De uiuentis combuſtione LVII
De cruce LVIII
De pugna cum feris LIX
De deſcenſu ad inferos LX
Portare aut portari LXI
De mortuis LXII
De numiſmatis LXIII
De theſauro LXIIII
De lachrymis LXV
De monumento LXVI
Si mortui reuiuiſcant LXVII

Si mor-

Si mortui denuo moriantur	LXVIII
De medicamento letali	LXIX
De nuptijs	LXX
De hirundine & luſcinia	LXXI
De dentibus	LXXII
De uolatu	LXXIII
De fide dignis	LXXIIII
De temporibus uitæ	LXXV

ARTEMEDORI DALDIANI de ſomniorũ interpretatione liber ſecundus, Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

PRAEFATIO

IN primo libro Caſsi Maxime, de artis documentis, & de doctrina quomodo ſomnia iudicare oporter, & de his de quibus in utroq; libro à me ſcribetur, & de omnibus circa hominem communibus, & in uſu exiſtentibus, ſermonem feci, ſemper hoc obſeruans, ut niſi magna urgente neceſsitate, ueteres non cõtingerem, nihil relinquens eorum quæ ad rem ſpectare uidentur

dentur, niſi ſi quid ueteres nos anticipantes erudite expoſuerũt, de quo me uerba facere non erat neceſſe, ut ne contradicere aggrediens, mentiri cogerer, aut eadem dicẽs, laborem ueterũ ab acceſſu in medium excluderem. Verum in hoc libro promiſſam diuiſionem ex debito perſoluam. Peto aũt à te ut rerum conſequentiam, etiam ad iudicationum certitudinem, in qua magnopere mihi placeo, recte habere ac ſequi iudices, & ut ipſam dictionem cum tua eloquentia non conferas, ſed quantum noctis tempore lucerna ſolis uſum exhibet, his qui eo opus habent, tantam putes me habere facultatẽ, ad ea quæ intelligo & mente concepi prodenda. Cæterum tempus iam uocat, ut ad iudicationem conuertar.

De uigilia Cap. I

DE eo quod quis ſibi uideatur ex ſomno excitari, in ſermone de ſomno prædiximus. Verum uigilare ſibi uideri aliquem noctu reclinatum in cubili, curas quaſdam ſuperexcellentes opulentis præſagit. Pauperibus uero, & his qui aliquibus inſidias ſtruunt, bonũ eſt. Illi enim uacationem non habebunt. Hi uero cum

multa

multa prouidentia ſtruentes inſidias, à propoſito ſcopo non aberrabunt. Huic ſimile eſt ſomnium, quum quis ſe noctu acute cernere oculis putat, & in nocte ac tenebris, luminis repentinum ſplendorem uidere.

De progreſſu & ſalutationibus
Cap. II

Progredi mane facile, & neq; prohiberi, neq; includi, ab aliquo eorum qui intus ſunt, bonum eſt. Iuxta uoluntatem enim & ex animi ſententia actiones proceſſuras ſignificat. At uero progredi non poſſe, & domus propriæ aut cuiuſcunq; in qua quis ſe eſſe putat, exitus non reperire, Detentiones quidem peregrinari uolentibus, Impedimenta autem agere quid deſtinantibus, longum uero morbum ægrotanti, & ei qui diu ægrotauit, mortem præſagit. Salutare autem familiares & compellare, & oſculari, bonum eſt. Iucundos enim ſermones tum dicturum, tum auditurũ eſſe ſignificat. Verum non familiares, alias autem notos alloqui, minus bonum eſt; Hoſtes uero & inimicos compellare & oſculari ſibi uideri, inimicitiæ ſolutionem facit. Mortuos oſculari, ægrotanti quidem inte-

ritum præſagit. ſano aũt ſermonibus ſerijs in præſens uti interdicit, propterea quod mortuo ori labra coniunxit. Eos uero qui in uita amiciſsimi & iucundiſsimi nobis fuerunt, mortuos oſculari, nõ impedit neq; ſermonibus uti, neq; aliud quid facere.

De ueſtitu & mundo omnis generis uirili ac muliebri Cap. III

De ueſtitu, & ornatu omnigeno uerba facturus, primum de uirili ſupellectile, tum uernaculo, tum peregrino, opinor tractare oportere. Veſtitus, conſuetus, omnibus bonus eſt, & qui iuxta anni tempus cõmodus exiſtit. Aeſtatis enim tempore lintea, & ueſtimenta detrita geſtare ſibi uideri, bonũ utiq; fuerit, & ſanitatis ſignum. hyeme uero lanea, eaq; noua. Soli uero litem habenti, & ex ſeruitute manumitti cupienti, nouæ ueſtes malæ ſunt, etiã ſi hyeme uideantur, propterea quod operoſum ſit ipſas deterere, & plurimum reluctentur. Alba ueſtimenta ſolis ſacrificis conferunt, & ſeruis græcorũ, reliquis turbationes ſignificãt. proprerea quod hi qui in turba uerſant̃ albo ueſtitu utantur. Opificibus autem manuarijs ceſſationem & otiũ portendunt

tendunt, & quanto precioſiora fuerint ueſtimenta, tanto plus ocij prædicunt. Neq; enim operas obeuntes homines, & maxime qui mechanicas artes exercent, albis ueſtibus utuntur. Seruis autē Rhomanorum ſolis his qui recte agunt conferunt, reliquis mala ſunt. Manifeſtos enim faciunt male facientes, & propterea quod eundem cum dominis ut plurimum ueſtitum habent, ob hoc ſomnium liberi non fiunt, quemadmodum ſerui græcorum. Viro ægrotanti alba ueſtimēta habere, mortem prædicit. propterea quod mortui in albis efferantur. Niger ueſtitus ſalute prænunciat. Non enim mortui, ſed mortuos lugentes eiuſmodi utuntur. Noui autem ego multos & pauperes, & ſeruos, & uinctos ægrotantes, qui etiam quum uiderētur ſibi nigra habere ueſtimēta, mortui ſunt. Veriſimile enim erat hos non in albis propter inopiam efferendos eſſe. Eſt aūt alias niger ueſtitus omnibus malus, exceptis his qui clancularia operantur. Variam autem habere ueſtem aut purpuream, Halurgidem græcis appellatam, ſacrificis quidē & Thymelicis, hiſtrionibusq; & ſcenicis, & Dionyſiacis artifici-

busconfert. AliJs turbationes & pericula ſola inducit, & occulta reuelat, Aegrotos uero ab acribus humoribus & multa bile infeſtari ſignificat. Purpurea ueſtis, ſeruis bona eſt, & diuitibus. Illis enim propterea quod aliâs ius geſtandi non habent, liberta tem & manumiſſionem ſignificat. his uero propterea quod alias imperiũ & iubẽdi poteſtatẽ non habent, & quod dignitati purpura cõueniẽs exiſtat, honorẽ & celebritatẽ pręſagit. Aegrotãtẽ aũt occidit, & paupe ri damnoſum eſt ſomniũ. Multis etiam uin cula annunciauit. Oportet enim eum qui purpurã gerit, omnino diadema aut coronam habere, & multos comites ac cuſtodes. Verum Dionyſiacis artificibus eadem quæ Halurgis ſignificat. Coccina et omnis ueſtis huiuſmodi, aut purpurei tinctus, aliJs quidẽ uulnera, aliJs uero febrẽ inducit. Fœminea ueſtis ſolis his qui uxores non habẽt cõducit, & his qui in orchieſtrã cõſcendũt. Illi enim uxores ducent adeo ex animi ſen tentia, ut iJſdem utantur ornatibus. hi uero ex conſuetudine agendi perſonas, magnos quæſtus ac lucrũ facient. Reliquos aut uxo ribus ſpoliat, aut morbo magno obiJcit, propter

propter molliciē & debilitatē eorum qui talia geſtant. Et tamen in feſtiuitatibus & cōuentibus, neq; uaria, neque muliebris ueſtis quenq; lædit. Barbaricā ueſtem habere eo quo Barbari ſolent modo præparatam, ei quidem qui ad eos abire conſtituit, qui tali ueſtitu utuntur, bonas cōuerſationes iſthic futuras ſignificat. Sæpe uero & uitā iſthic finiturum & tranſacturū eſſe prænunciat. Reliquis morbū aut actionum impedimentum indicat. Eadē ſignificat & ueſtis Rhomana, toga uidelicet, quam nunc Tibenū uocant, à Timeno Arcade, qui primus ſuā chlamydem hoc modo circumdedit, quum per ſinum Ionium nauigaſſet, & ab his qui iſthic habitant ſuſceptus eſſet, à quo indigenæ edocti eodem modo præparauerunt, & ueſtitum Timeniū uocauerunt, cognominem Timeno inuentori. Verū poſterioribus tēporib. corrupto nomie Tibenus appellatus eſt. Molli & ſumptuoſa ueſte uti, diuitibus & pauperibus bonū eſt. Illis enim præſentes deliciæ perſeuerabunt, his uero res luculentiores erūt. Seruis aūt & egenis morbū prædicunt. Mutilæ & indecoræ ueſtes, damnū & improſperū rerū agēdarum

 ſucceſſum

ſucceſſum ſignificant. Chlamys quam aliqui Mandyan, alij Epheſtridẽ, alij Bereon uocant, tribulationem & anguſtias, & litigantibus damnationẽ ſignificat, propterea quod corpus circũamplectatur. Idẽ etiam penula, & ſi quod aliud ueſtimenti genus his ſimile ſit ſignificat. quare tales ueſtes perdere melius eſt ꝙ habere. Verum nullius alterius ueſtimenti perditio confert, præterquam pauperibus, & ſeruis, & uinctis, & obæratis, & omnibus in captiuitate detentis. Deperdita enim hæc, malorum corpus occupantium perditionem ſignificãt. Alijs uero neq; nudari, neq; ueſtimẽta perdere bonum eſt. Quicquid enim ad ornatũ alicuius ſpectat periturum eſſe prædicit. Mulieri aũt florida et uaria ueſtis conducit, maxime meretrici & opulentæ. Illa enim ob quæſtum, hæc ob delicias, floridis ueſtibus utitur. Veſtimenta coloris natiui, omnibus bonum ſignificãt, maxime uerecundis. Hic enim color manifeſtari non ſinit. Præſtat aũt ſemper munda & ſplendida ueſtimenta habere, itemq; probe lota, quàm ſordida & illota, exceptis his qui ſordida opificia exercent.

Videri

Videri ſibi ſua ueſtimenta lauare Cap. IIII

V Ideri ſibi ſua ipſius ueſtimenta lauare, aut etiam alterius, incōmodi alicuius circa uitam depoſitionem ſignificat. propterea quod etiam ueſtimenta ſordes abijciunt. Occulta etiam deprehendere ac condiſcere facit. Lauare enim abuſiue etiam redarguere ueteres dicebant, uelut alicubi etiam Menander.

Si tu meæ uxori male inde dixeris,
Patrem tuum, teq; & tuos ego lauero, hoc eſt, redarguam. unde etiã his qui deprehendi ac redargui timent, terribile eſt ueſtimenta lota geſtare ac uidere.

De mundo externo Cap. V

A Nuli extra ferrei, bonũ quidem, ſed non citra laborem ipſa bona ſignificant. Poeta enim πολύκμητον, hoc eſt multo labore factũ, ferrum uocat. Boni ſunt etiam aurei qui lapillos habent, Nam qui lapillis carent, minime lucroſas aggreſſiones ſignificant, propterea quod calculos non habent. Calculũ enim uocamus tum lapillũ in anulo, tum etiã pecuniarũ numerũ. Semper aũt meliores ſunt anuli ex toto fa-

brefacti, nulla inanitate & completi. Vacui enim cauiq́ꝫ & qui diuinũ ac ſacrũ quippiã intra ſe habent, dolos & inſidias ſignificãt, ob id quod in ſe continent occultatum. Vacui uero ac caui etiam maiores expectationes quàm commoditates præſagiunt, propterea quòd maiorem molem quàm grauitatem habent. Anuli Succinei & Eburnei, & quicunqꝫ alij fieri ſolẽt, ſolis mulieribus conferunt. Monilia uero & catenulæ, & inaures, & lapides pretioſi, omnisq́ꝫ ornatus muliebris circũcollaris, mulieribus bonus eſt. Nam & innuptis nuptias portẽdit, & liberos eis quæ liberis carẽt, & his quę utraqꝫ habent, poſſeſsionũ acquiſitionem & opulentiam magnam. Quemadmodum enim ab illis ornant̃ mulieres, ſic à uiris, & liberis, & diuitijs. Etenim à natura diuitias amant mulieres, uelut etiam ornatus ſunt ſtudioſæ. Inſuper collo illa circumdantur, uelut etiam uir ac liberi ſolent. At uero uiro dolos, & inſidias, & pecuniarum implicationem ſignificant, non ob materiam, ſed ob figuram & ſtructuram. Eſt enim aurum nõ ut quidam prodiderunt, malum ob materiam, ſed omnino uice uerſa bonũ, uelut ſæpe obſer-

pe obſeruaui: ſed tamen non immodicum, neq; multum, neq; inconueniẽs propter figuram, quemadmodum uiris monilia, neq; ſupra dignitatẽ, uelut pauperibus coronæ, & magna uaſa, & multa numiſmata. Nam quum tale quid aliquis uiderit, nõ amplius ob materiã, ſed ob ſtructurę & opificij qualitatem, aurum malum exiſtit. Porrò ſi frangantur aut perdantur aut diſſoluantur ornamenta collaria, perditionẽ mulieri ut prius dixi ſignificant. Viro autem ornamẽta manualia, non ſolum perditionem eorum quibus rem familiarem potiſsimum concredidit, uxoris inquam & uillici, ſed etiam ipſarum poſſeſsionum ac rerum corruptionem portendũt, & quod his quibus iam aliquid credidit, de cætero non amplius ſit concrediturus. Non enim amplius tales anulis opus habent. Multis uero etiam oculorum cæcitatem ſomnium annunciauit. Habent enim conſenſum quendam oculi ad anulos, propter lapillos. At uero calciamenta eadem quę ueſtitus præſagiunt.

De pectinando & cõplicatione capillorum. Cap. VI

P Ectinari & uiro & mulieri conducibile eſt, eſt enim tempus quoddam dura omnia diſſoluens ac corrigens. Complicare capillos ſolis mulieribus confert, & uiris qui hunc morem habent. Reliquis æris alieni implicatiões, & debita multa prædicit. Aliquando etiam uincula & ſeditiones præſagit.

De uſu ſpeculi Cap. VII

A D ſpeculum ſtare, & ſuam imaginem ſimilem uidere in ſpeculo, bonum eſt & uiro & mulieri nuptias celebrare uolentibus. ſignificat enim ſpeculum uiro quidem uxorem, Mulieri uero maritum, quoniam facies oſtendit, quemadmodum hi uiciſsim liberos alter alteri oſtendunt. Bonum eſt & triſtitia affectis, triſtitiæ enim expers res eſt ſpeculo uti. Verum ægrotos tollit. terreum eſt enim ſpeculum ex qualicunq; materia fuerit factum. Alios autem in alienam regionẽ transfert, quo in alia terra ſuas facies contemplentur. Cæterũ diſsimilem ſibijpſi in ſpeculo ſe uidere, ſpuriorũ aut alienorũ puerorum patrem

trem aliquem uocandum eſſe præſagit. At uero turpiorem aut deformiorem uidere ſeipſum, non confert. Morbos enim & triſtitias ſignificat. Quemadmodum etiam in aqua ſe contemplari, mortem ipſi qui ſomnium uidit prædicit, aut alicui familiariſſimo ipſi.

De aere, & his quæ circa aerem ſiunt. Cap. VIII

A Er purus & clarus omnibus bonus eſt, maxime aũt his qui perdita quærunt, & qui peregrinari uolunt. Omnia enim in puro aere conſpicua ſiunt. Verum aer caliginoſus, aut tenebricoſus, aut nebuloſus, ſupra actionũ impedimentum, etiã triſtitias ſignificat. In qualemcunq; aũt materiam tranſmutatus fuerit aer, bonus eſt his qui eandem materiam tractant. Reliquis malus obſeruatus eſt. Humilis factus aer, ſolis cœleſtia comtemplantibus & uatibus bonus eſt. Reliquorũ uitam humilem reddit. Pluuia citra tempeſtatem ac multum uẽtum, omnibus bona eſt. exceptis his qui ad exteros homines dimittuntur, & his qui ſub dio opificia ſua exercent. His enim impedimento eſt. Minutæ plu

tæ pluuiæ guttæ & pruinæ, agricolis quidem ualde bonæ ſunt. reliquis paruū quæſtum prædicūt. Hymbres & nimbi, & tempeſtates, omnibus turbationes & pericula ac damna inducūt. Solis uero ſeruis, & egenis, & qui aliqua incōmoditate uexantur, alterationes ac liberationem à malis quę pedibus ſubiacent prædicunt. Nam poſt magnas tempeſtates, ſtatim ſerenitas ſequitur. Nix & glacies ſi ſuo tempore uideantur, nihil ſignificant. Meminit enim diurni frigoris etiam dormiente corpore anima ipſa. Verum ſi extra tempus uideantur, agricolis quidem conferunt, reliquis frigidas aggreſsiones & propoſitas actiones futuras ſignificant, & iter facere prohibent. Grando turbationes & triſtitias indicat, & occulta reuelat propter colorem. Tonitru citra fulgur, ſeruis turbationes & inſidias, propter inexpectatum, fulgur uero citra tonitru, uanum timorem ſignificat. Nam poſt fulgur rurſus expectare tonitru timorem indicat. Nihil enim aliud eſt ꝙ minæ inanes. quando igitur nō ſuccedit tonitru, inutilem timorem facit. Sequitur aūt hanc tractationem etiam de igne ſermo, de quo

dupli

duplicem iudicationē facere ex re eſt, partim quidem ut de cœleſti & diuino, partim uero ut terreſtri & uſuali. Primum quidem igitur de cœleſti hoc modo iudicationes facere oportet. Ignem in cœlo uidere, ſplendidum, purum, & modicum, minas ex quibuſdam præminentibus ſignificat. Multus autem & hoſtium incurſum, & egeſtatem, & famem præſagit. Vbicunque uero fuerit ignis, aut ubi ſurſum fertu, uelut à ſeptentrione, aut meridie, aut occidēte, aut oriente, inde ſanè hoſtes ueniunt, aut iuxta illas regiones ſterilitas erit. Verum peius omnino fuerit ignem deferri uidere. Idem ſignificant etiam ex cœlo deſcendentes faces, item ligna & arbores ardentes uidere, quæ omnia periculum circum caput eius qui ſomnium uidit conſtituunt. Quemadmodū enim cœlum, omnem mundum ſuperemi- net, ſic caput corpus. Fulmen citra tempeſtatem propè allapſum, & non contingens corpus, eum qui uidit extra locos eijcit, in quibus degit. Neq; enim propinquum fulmen quiſquam ſuſtinere poteſt. Si uero ante aliquem ceciderit, prorſum progredi prohibet. At uero extremis partibus à fulmine pe

ne percuti, ualde quidem ueteres bifariam diſtinguunt, pauperibus quidem bonum eſſe pronunciãtes, diuitibus uero malum, atq; hoc hac ratione. Similes etenim ſunt pauperes locis uilibus & ignobilibus, in quos ſterquilinia abijciũtur, aut aliud quid uitioſum. Diuites uero nemoribus deorũ aut hominum, aut ædibus templorum, aut templis deorum, aut ſaltibus aut alij cuipiam loco luculento. Quemadmodum igitur fulmen ignobiles locos nobiles facit, propter aras quæ in ipſis extruuntur, & ob ſacrificia quæ in ipſis fiunt. & contra ſumptuoſos locos, deſertos & inacceſſos reddit. nemo enim in ipſis deinceps conuerſari ac degere expetit. Sic ſomnium pauperi quidem prodeſt, diuiti autem obeſt. Præterea fulmẽ nihil aliud eſt quàm ignis, proprium autem ignis eſt omnem materiã coerumpere. habet autem pauper paupertatem, diues diuitias. proinde ille quidem paupertatem, hic uero diuitias corrumpet. quoniam aũt & fulmine ictus ſtatim inſignior redditur, ſimiliter etiam pauper repente ditatus, & diues repente amiſſa rerum ſubſtãtia, inſigniores fiunt. His igitur rationibus primi

primi perſuaſi ſunt. Verum poſteriores etiam quædam de ſeruis dixerũt, & pronunciauerunt fulmine feriri ſeruis bonum eſſe, propterea quod fulmine icti neq; dominos amplius habent, neq; laborant. Splendida autem ueſtimenta eis circumdantur, uelut honore à Ioue affectis. Multa etiam Alexander Myndius & Phœbus Antiochenſis, de eo quod quis fulmine icitur, ex propria experientia expoſuerũt. ueruntamen non omnia exacte potuerunt inuenire. Habet autem res hoc modo. Seruos quidem non magna autoritate præditos, liberos facit. uerum eos qui alicuius precij ſunt apud dominos, aut multas poſſeſsiones habent, priuat & fide, & autoritate, & poſſeſsionibus. Ex liberis autẽ pauperes quidem, non uolẽtes latere infelicitatem & peccata ſua, iuuat. eos uero qui ea celant & latere uolũt, redarguit & manifeſtat. Neq; enim occulte cadit fulmen, propterea quod cum magno tonitru, & multa tempeſtate deferatᷓ. Neq; etiam fulmine ictus latere poteſt. Diuites autem qui aurum geſtaturi ſunt, propter principatum aut ſacerdotium, non lædit, ſed magis inſigniter principatum aut ſacerdo-

cerdotiũ adminiſtraturos eſſe præſagit. Simile enim aurum igni, iuxta colorem ſanè. uelut etiam Pindarus dixit.

Candentis aurum ignis modo.

reliquis bonorum ſubſtantia ſpoliat, propter ſuperiorem rationem. niſi quid aliud impediat. Cęterum his qui uxore carent nuptias prædicit, tum pauperibus, tum diuitibus. Nihil enim à deo corpora calefacit, uelut ignis & mulier. At uero iam contracta matrimonia diſſociat, & ſodales, & fratres, & amicos, inimicos facit. fulmen enim non unit, ſed etiã unita ſeparat. Inſuper & liberos habentem, liberis priuat, ita ut moriantur, ſi doleat ad hoc ut fulmine ſit ictus. aut aliàs diſcedant, ſi non doleat. Nam & arbores ubi fulmine ictæ ſunt exareſcunt, & germina perdunt. Quemadmodum autem arborũ filij ſunt germina, ſic uirorum germina ſunt filij. Athletas porrò celebres fulmen facit, omneſq; philologos, & in medium prodire uolentes. Confert etiam in litibus de fama & nomine, ſi quis ſibi uideatur fulmine feriri. Nullus enim fulmine ictus infamis & ignominioſus exiſtit. unde etiam uelut deus colitur. Qui uero de poſ-

ſeſsioni-

ſeſsionibus omnis generis litigant, his damnationem præſagit, excepta terra, & his quæ in terra exiſtunt. Etenim damnatos conſueto more fulmine ictos dicimus. Cæterum in litibus de terra, poſsidentes quidem terram, & timentes expulſionem, permanſuros eſſe ſignificat. Non enim tranſferuntur fulmine icti, ſed ubicunque ab igne deprehenſi & tacti ſunt, iſthic ſepeliuntur. Qui uero alienæ terræ adhærent, eamque ſibi uendicare ſtudent, eos non peruenturos eſſe in ipſam prædicit, ſed ubicunque fuerint, iſthic manſuros eſſe, hoc eſt extra. niſi ſanè quis non ſe putet fulmine ictum eſſe, ſed in terram, alicubi fulmen uiderit dilapſum. Nam huiuſmodi ſomnium ſemper inhabitantibus inacceſſam terram facit. Inſuper uero fulmen etiam apud exteros degentes ad domum reducit. & qui domi uiuũt, eos domi retinet. Verum meminiſſe oportet, eandem ſignificationem eſſe, ſi quis ſibi uideatur fulmine ictus eſſe, & ſi quis ſe à fulmine exuſtũ eſſe putet, aut in caput uel pectus fulmen cecidiſſe. Quoniam quũ aliam quandam corporis partem fulmen cõbuſſerit (modo non ſit totum corpus, ex quo

uériſimile eſt mortem fulmine icto ſequi) tunc ſanè minores euentus fiunt. atq; ſic iudicationes facere oportet, uelut partibus læſis, & non de toto corpore pronunciare, de quibus exacte & ut nihil deſit, in ſermone de corpore, in primo libro particulatim tractaui. Sed & eius meminiſſe cõuenit. Quod neq; nauigantem, neq; in cubili decumbentem, neq; in terra ſupinũ aut pronum à fulmine comburi cõfert. Reliquum eſt igitur ſolum bonum eſſe, erectũ ſtare, aut in throno, aut alio quopiam ſedili ſedentem, fulmine feriri. Noui aũt quendam qui per ſomnium exiſtimauit, externum clauiculum lecti à fulmine tactum eſſe ac conſumptum, & ſanè uxor ipſius mortua eſt.

De igne uſuali. Cap. IX

I Gnem uſualem modicum, & purum, ac ſubmiſſum uidere, bonũ eſſe dico. Multum uero & immodicum, malum eſt. Eſt igitur optimus ignis qui in foco clarus ac purus conſpicit̃. Multam enim opulentiam ſignificat. Nam citra ciborum præparationem, non temere ignem in foco uidere dat̃. Idem extinctus,

inopiam

inopiã portendit, & ſi quis in domo ægrotat, mortem ipſi prædicit. Bonum eſt & faces noctu ardẽtes habere ſibi uideri, maxime iuuenibus. Vt plurimum enim amores non iniucundos ſignificat, & actiones prædicit, propterea quod poſſint pedib. ſubiecta uidere, Verum alium facem habentem uidere, malum eſt latere cupientibus. Lucerna ardens in domo ſplendida, bona eſt. acquiſitionem enim & opulentiam omnibus ſignificat, & innuptis nuptias, & ęgrotis ſanitatẽ. Verum non ſplendida ſed obſcura, triſtitiã ſignificat. & ægrotos non longe poſt occidit, extincta aũt conſeruat. Nã poſtea accendetur. Lucerna ærea, & bona firmiora, & mala fortiora præſagit. Teſtacea uero minus. Vtraq; autẽ occulta reuelat. Lucerna in nauigio conſpecta ingentẽ tranquillitatem à uentis portendit.

De partibus domus ardentib. Cap. X.

Domus ardentes puro igne, & non collabentes, & corruptionem non ſentientes, pauperibus opulentiam, diuitibus principatus comparant. Quæ uero ardent puro igni, & cõburuntur, & concidunt, & ab igne corrumpũtur, omnibus

male ſunt, & talium interitum hominum ſi-gnificant, quales fuerint domus, aut parie-tes. Velut uerbi gratia. Thalamus uxorem ſignificat ſi extet, ſin minus, dominum do-mus. Andrones uero in quibus uiri uerſan-tur homines qui in domo ſunt ſignificant, tum cognatos, tum ſeruos. Gynæciũ uero ſeruas. Veſtibulum domus, dominos ſigni-ficat. promptuaria & apothecæ, poſſeſsio-nes & opes, aut etiam promos ſiue uillicos ſignificant. Atque hæc quidem in totis do-mibus. Ex parietibus uero, is qui ianuã ha-bet, dominum deſignat, qui feneſtrã, domi nam. Vbi aũt nõ eſt feneſtra, medius paries, dominum. dexter, liberos. ſiniſter uxorem. Quum uero domus multas habuerit fene-ſtras, & fratribus et ſocijs mortem prȩſagit, ſenioribus quidem partes domus ad orien-tem, iunioribus partes ad occidentem. par-tes ſeptentrionales ſimiliter orienti, meri-dionales ſimiliter occidẽti iudicandæ ſunt. Qui uero magnum ignem augent parietes, & ſplendidiores apparẽt, ſumptuoſiorem uitam in melius transferunt. Ianuæ arden-tes, uxoris interitũ ſignificant, & uitã eius qui ſomniũ uidit non in tuto poſitam eſſe.

ex his

Ex his aũt ea quæ ſeram ac uectem habet, liberam uxorem ſignificat, quæ uero facile aperiri poteſt & admittit, uxorẽ. columnæ puro igne ardentes & non pereuntes, libe ros ſignificãt ſomniãtis ad meliorẽ & ſplen didiorẽ fortunam tranſgreſſuros eſſe. Si ue ro corumpantur, filiorum interitum portẽ dunt. Etenim uelut Euripides alicubi ait:

Domus columnæ liberi ſunt maſculi.

Altæ domus partes, & ſuperior ianuę pars, & cancelli cõbuſti, filiorum interitũ, & bo norum perditionẽ præſagiunt. Fundamen ta uero dominorũ, murorũ ambitus ac ſepi um munimẽta, cognatorum & amicorum. Arbores ante ædes enatæ, dominorũ. Quæ uero intra domũ ſunt, magnæ quidem ar dentes ſimiliter dominorum, & maſculæ ſa nè uirorũ. fœminæ uero fœminarũ, paruæ aũt amicorũ & cognatorum. Quæ uero pe nitus humiles ſunt, uelut buxi, & myrti, fa mulorũ. Si quis ſibi uideatur ignẽ accende re, isq; cito ardeat, tum in foco, tum in cliba no, bonũ eſt & filiorũ generationem pro mittit. Similis eſt enim & focus & clibanus mulieri, propterea quod ſuſcipiant ea quæ ad uitã cõmoda exiſtunt. Ignis aũt in ipſis,

prægnantẽ fore mulierem uaticinatur, tũc enim etiã ipſa mulier callidior redditur. At uero immittere ignẽ his, deinde extinguere, ſibijpſi damni cauſſam fore ſignificat. Hæc quidem igitur ad ignis rationem conſequentia abunde dicta ſunt.

De uenatione & canibus. Cap. XI

Conſequẽter de uenatiõe & canib. agere, cõmodum mihi uidetˀ. Lina & furcillæ, pedicæ, laquei, & totus plagarum ac indaginis ordo, & quę nubeculę ſiue plagulæ appellantˀ, omniaq́ quæ ad uenationẽ homines cõparare ſolẽt, mala ſunt, & ſolũ his bona qui fugitiuos perſequuntˀ, & qui perditũ aliquid quærũt. celerem eñ horũ inuentionẽ prędicunt. Reliquis impedimenta rerũ neceſſariũ propter cõplicationes, & pericula & inſidias ſignificant. In perniciẽ eñ animaliũ homines hæc præparant. præſtat aũt talia habere, q̃ aliũ habentem uidere, quanto etiã melius eſt lędere q̃ lędi. Canes uenatici ad uenationẽ exeũtes, omnib. boni ſunt, & actionũ prænũcij. Verum reis & in ius uocatis, mali. A uenatione aũt redeũtes, intrepidi & ocioſi obſeruati ſunt, hoc eſt pauorẽ eximunt, & actiones impediunt

impediunt. Sequit̃ porrò ad ſermonẽ de uenatione, ſermo de animalibus omnibus terreſtribus bipedibusq́; & apodib. ac quadrupedibus. Initiũ autẽ à quadrupedibus faciã. Canes alij ſunt qui ad uenationẽ educant̃, & ex his alij ſunt ueſtigatores, alij feras perſequuntur & capiunt. Alij ad poſſeſsionũ cuſtodiam habentur, quos domus cuſtodes & uinctos appellamus. Alij ad delicias, qui Melitæi uocant̃. Qui igitur ad uenationem aluntur, ea quæ foris comparant̃ bona ſignificant, itemq́; actiões. Quare bonũ eſt ipſos uidere uenantes, & quid accipiẽtes, aut iam accepiſſe, & ad uenationẽ exituros. Actionum enim ſignificatiui ſunt. Qui uero in urbem redeunt, actionũ impeditionem ſignificãt. Ab operis eñ ceſſant. Cuſtodes domus canes, uxores & famulos, & quæſitas poſſeſsiones ſignificãt. Quare ualentes & adulantes bonã domus cuſtodiã, tum circa uxorem, tum circa domeſticos portendunt, & poſſeſsionũ multam ſecuritatẽ. Aegrotãtes ijdem, morbũ denunciant, & damnũ rei pecuniariæ. Aſperi uero aut latrantes, iniurias ex huiuſmodi perſonis præſagiunt, & dãna magna. Alieni canes blandientes quidem,

dolos & inſidias ex malis uiris, aut mulierib. alienis ſignificãt, mordẽtes uero aut latrantes, aduerſitates et iniurias. & ſi albi fuerint, apertas. Sin nigri, clancularias. Si uero rufi, non omnino apertas. Si uarij, grauiores aduerſitates ſignificãt. Similes ſunt aũt nõ penitus generoſis, neq; liberis, ſed ualde uiolentis & impudentib. Tales em̃ ſunt canũ mores. Sæpe uero & febres portenderunt, ꝓpter aſtrũ, ſiriũ uidelicet ipſum, qui febris cauſſa exiſtẽs, à quibuſdam canis appellat̃. Etenim uiolentũ eſt & blandũ aĩal, & febri ſimile. Porrò Melitæi, quę iucũdiſsima in uita ſunt ſignificãt, et quicq̃d inde uoluptatis emergit. Proinde quicquid perpeſsi fuerint mœroris ac triſtitiæ ſignificationẽ habent.

De animalib. omnis generis. Cap. XII

OVes uelut ueteres prodiderũt, albæ quidem bonæ ſunt, nigræ uero malæ. Verum ut ego obſeruaui, oues hominibus ſimiles ſunt, propterea ꝙ obediunt paſtori, & in eadem caula cohabitant. Suntq; progreſſus & profectus in melius, ex ipſo nomine quo græcis appellant̃ πρόβατα uidelicet, ſignificatiuæ. Optimũ igit̃ eſt & multas proprias oues habere, & alienas

nas uidere ac paſcere, maxime his qui turbæ præeſſe uolũt, & qui ad magiſtratus per uenerũt, & ſophiſtis, & doctoribus ac magiſtris. opera enim ſignificant. Inſuper aũt & aries ad dominũ referendus eſt, & ad principem, & ad regem. κρίνειν enim imperare ueteres dicebant, & græci ſanè arietem κριὸν appellant, & græcis dux aries exiſtit. Bonũ eſt etiam ſuper ipſos uehi ſibi uideri, ſecure & per planos locos, præſertim philologis, & his qui ad diuitias parandas animũ adiecerunt. Nam & uelox eſt animal, & Mercurij figuram referre creditur. Capræ neq; albæ neq; nigræ bonæ ſunt, ſed omnes malæ. albæ quidem minus, nigræ autem amplius, & maxime nauigãtibus. Nam & magnos fluctus caprarũ uocabulo, αἶγας uidelicet, græci appellare ſolẽt, & ſanè poeta inquit: λάβρος ἐπαιγίζων, hoc eſt, fortis capriſſans, id eſt, Fortis & undoſus, de uehementi uento loquens. & pelagus maxime omnium horrendum Aegæum uocatur. Nuptias aũt, & amicitias, ac ſocietates, neq; conciliant, neq; iam contractas conſeruant. Non enim gregatim paſcuntur, ſed ſeorſim in rupibus ac precipitijs paſcentes,

 & ſibijpſis

& ſibijpſis & paſtori negotia exhibēt. Vnde etiam poeta latos caprarum greges dixit, quum inquit. οἵδ᾽ ὥς τ᾽ αἰπόλια πλάτε᾽ αἰγῶν, hoc eſt. Hi uero caprarum grex uelut amplus. Et rurſus:

αἰγιβότην αἰέτ᾽ ἀγαθὴν κουροτρόφον, hoc eſt, Capras paſcentem, & natos pulchros generantem. At uero de equis in ſermone de certaminibus prædictum eſt. Fuit quiſpiam ſomniorum interpres, qui cuidam qui ſibi uiſus fuit deſidere ſuper ariete, & ex ipſo ex anteriori parte cecidiſſe: erat autē is procus, puellamq; deſponſatam ſibi habēs, in illis ipſis diebus nuptias celebrare ſtatuerat: hoc ſomnium ſic expoſuit. Nimirū prædicere ipſi ſomnium, uxor tua ſcortabitur, & quod dici ſolet, cornua tibi faciet, atq; ſic euenit. & ſanè ob ſomnij præſagiū recuſatis nuptijs, & tandem uix poſt multum tempus ab amicis perſuaſus, duxit quidem illam ipſam quæ antea ipſi erat deſponſata, Verum præ ſomnij timore, uxorem cuſtodiebat, & omnem diligentiam eius tutandæ gratia adhibebat: & illa quidem quum annum ſuperuixiſſet, inculpata, uita deceſsit. Quum autem aliam rurſus duxiſſet

xiſſet uxorẽ, & putaret ſomnij minas iam pretergreſſas eſſe, & impetum ſuum id per feciſſe, in infortunium incidit. hæc enim ad ultimam ſcortationem progreſſa eſt. Aſini onus quoddam ferentes, & agitatori obedientes, ualentes q; & uelociter ambulantes, boni ſunt & ad amicitiam, & ad ſocietatem. Ad hoc enim ut non ſumptuoſa ſit uxor, & ſodalis, ac amicus, etiam alacriter obedituros eſſe eoſdem ſignificant, itemq; beneuolos futuros. Sed & ad alias actiones commodant, propter nomen ὄνοι, quo græcis appellantur. ὄνασθαι enim, id eſt utilitatem, exprædictis ſignificant, & uoluptatem ex ijſdem. Nam ſuauiſsimo dæmoni dicati ſunt Sileno. Boni ſunt etiam ad timores, propter hiſtoriam quæ de ipſis fert̃, & fabulam apud omnes diuulgatam. Ad peregrinationes autem multam ſecuritatem prædicunt. Verum moras & tarditates operantur, ob ambulandi tarditatem. Muli ad omnia commodi ſunt, propterea quod ad operas commonefaciunt, & maxime ad agricultutam. Nanq; bobus parte hac multum ſunt anteferendi.

Solis nuptijs reſiſtunt & filiorum generationi

tioni, ob id quod ſemine gignitiuo hoc animal caret. Vbi uero efferati fuerint aſini aut muli, inſidias ex ſubditis ſignificant. Muli uero etiam morbum, quẽadmodum ſæpe obſeruaui. Boues operarij omnibus boni ſunt, Gregarij uero turbationes & diuulgationes ſignificant, propter nomen, quo græcis βόες appellantur: ſed neq; periculum minus. Taurus autem non uulgarem aliquem ſignificat, maxime ſi minetur, aut perſequatur. Item minas ex præminentibus, ſi pauper ſit qui ſomnium uidit aut ſeruus. Nauigantibus autem tempeſtatem ſignificat, & ſi percuſſerit, nanfragium, ex mali apice graue aliquid perpeſſo. Similis eſt enim malo nauis, & toti ipſius ſtructuræ, ob coria & cornua, atq; hoc ego ualde ſæpe obſeruaui, & ſemper concorditer in omnibus euenit. Hæc quidem de manſuetis & familiaribus nobis animalibus. Reſtat autem ut & de feris dicamus. Leonem uidere manſuetum, & blandientem, & innocue accedentem, bonũ eſt & utilitatem ferens, militi quidem à rege, Athletæ uero à bona corporis habitudine, plebeio ex principe, & ſeruo ex hero. His enim hoc animal

animal ſimile eſt, ob potentiam & fortitudinem. Quum autem minatur, aut aliquo modo efferatur leo, timorē inducit, & morbum præſagit. Similis eſt enim morbus ipſi feræ, ſed & minas ab huiuſmodi uiris portendit, aut pericula ex igne. Catulos leonis & habere & uidere, ex æquo omnibus bonum eſt. Vt plurimum uero & filij generationem prædicit. Leæna eadem quæ leo ſignificat, præterquam quod minores commoditates blandiens, & minora damna minans ac mordens portendit, eáque non ex uiris ſed fœminis oritura. Obſeruaui autē ſæpe & uiros opulentos criminoſos per ipſam ſignificari. Eſt enim cinæda. Pardalis & uirum & fœminam ſignificat, maleficosqúe & malis moribus præditos, propter uarietatem coloris. Sæpe uero & gentes externarum nationum, in quibus plurimi plagis inſigniuntur. Sed & morbum, & aliquem alium timorem non uulgarem ſignificat, & periculum circa oculos. Vrſa mulierem ſignificat, Aiunt enim ex Caliſtone Arcadica transformatum eſſe animal ipſum, qui de transformationibus fabulati ſunt. Significat & morbum, propter

feritatem

feritatem & motum, & peregrinationem quoniam cognominis eſt ſyderi quod ſemper mouetur, & rurſus ꝓpter illud ipſum, reditum præſagit. Etenim ſydus hoc ſemper in eodem mouetur, & nō occidit neq; mergitur. Elephas extra Italiam & Indiam per ſomnium uiſus, periculum & timorem ſignificat, propter colorem, & ob magnitudinem. Horrendum enim eſt animal, & maxime non aſuetis. Verum in Italia dominum ſignificat & regem, & uirum præminentem. Quare ubi portauerit intrepide, obediens ei qui in ipſo uehitur, lucrum ab huiuſmodi hominibus & beneficia præſagit. Vbi uero læſerit, damnum ex ijſdem portendit. Sæpe aũt obſeruaui, quod Elephas perſequens & minans, morbum prædicit, & ſi apprehēderit ac interfecerit, mortem ſomnianti ſignificat. Si uero non prehenderit, tum demum ſeruãdum præſagit, ubi ad extremũ periculum fuerit redactus. Aiunt enim Plutoni ſacrũ hoc animal eſſe, At uero mulieri nequaquã bonus eſt Elephas, neq; uiſus, neq; accedens neq; portans. Noui autem quandam fœminam in Italia opulentam & non ægrotantem, quę

ſibi

ſibi uiſa erat ſuper Elephante uehi, & non ita diu poſt uita deceſsit. Onagri inimicitiam aduerſus aliquem beneuolum nõ ualde generoſum ſignificant. Habent enim aliquam aſinorum ſignificationem. Meminiſſe porrò oportet, quod omnia ſylueſtria animalia in communi ad inimicos referuntur. Semper igitur melius eſt ſuperare ea, quàm ab ipſis ſuperari. Inimicis enim ſuperiorem fore ſignificat, ita ut & uita illis ſuperſis. Lupus annum ſignificat, atque hoc propter Lycabantem, id eſt anni tempus, qui ei cognominis apud græcos exiſtit, ueluti poetæ appellant: Contigit autem hoc ex eo quod circa hæc animalia accidere cõperimus. Semper enim in ordine quodam ſe mutuo ſequentia flumen tranſmittunt. Quemadmodum anni horæ inuicem ſuccedentes annum perficiunt. Significat etiã inimicum quendam uiolentum, rapacemque ac maleficum, qui palàm aduerſum inſurgat. Vulpes eadem quæ lupus ſignificat, uerum in hoc differt, quod inimicos nõ palàm adorientes, ſed clandeſtine inſidiantes portendit. Vt plurimũ uero mulieres inſidiantes ſignificat. Simia uirum maleficum

& im-

& impoſtorem ſignificat. Cynocephalus eadem quæ ſimia ſignificat, apponit autem euentui etiam morbũ, ut plurimum illum qui ſacer appellatur. Eſt enim Lunæ dicatus. Produnt autem ueteres etiam morbũ hunc lunæ ſacrum eſſe. Sphingas & lynces & cercopithecos, hoc eſt ſimias quæ caudas habent, & ſi quod aliud eſt huiuſcemodi animal, ad eandem cum prædictis rationem referre oportet. Hyæna mulierem ſignificat ſemiuirum, androgynon græcis dictum aut ueneficam, aut uirum cinædum non beneuolum. Syagros ſiue aper pluuiã & tempeſtatem uiolentã ſignificat, his qui iter faciunt, aut nauigãt, & litigantibus aduerſarium potentem ſimulq; uiolentum, ac perfidum, ſceleſta uoce ſæpe utentem. agricolis aũt ſterilitatem, propterea quod plantas peſſundet. & ducenti uxorem, neq; benignam, neq; manſuetam coniugem copulat. Nihil uero miri eſt, ſi etiam ſyagros mulierem ſignificat. Nam ſi inepte æmulatur mulier, certe reperietur & aper exemplum ſui edens, uelut ſæpe obſeruaui. Quin & prouocatur hoc animal. Et merito uxorem ſignificat, ſic enim dicuntur quę ad libidinẽ

ſunt

ſunt procliues. Sed & κάπριον, id eſt, aprinum, infelix, Menander dixit. Ceruus in naui quidem gubernacula ſignificat, & nauis celeritatem: in uia uero promptitudinẽ motus ad eundum, & profectionem abſoluendam, aut uice uerſa difficultatem, prout ceruus fuerit diſpoſitus. In cæteris uero locis, fugitiuos, & eos quibus lis in iudicio intenta eſt, eamq; fuga euitarunt: & quibus conuictus hominũ relinquuntur, perfidos quidem, uerũ timidos & puſillanimos, reddit. Quod ſi quod eſt animal ex infrequentibus & raris, quod aut Africa, aut Oceanus, aut Occidens gignat, & in hoc ſermonis cenſu non repeariatur, id ipſum iuxta dictorum rationem, ſemper ad ſimile, aut nõ multũ diſtans animal referre oportet, atq; ſic de ipſo iudicationes facere. Hæc igitᷣ de quadrupedibus tum manſuetis, tũ feris, regulariter pronunciare oportet, præſertim eos qui pompã ſermonis non ualde probãt aut expectant, ſed ipſam rei ueritatẽ expendunt. Quin & illud conſiderare conuenit, quod animalia ex manſuetis quidẽ fera facta; mala exiſtunt, ex feris aũt manſuefacta, bona & utilia fiunt. Verũ magnas omnino

utilitates ſignificant ea quæ etiã uocem humanam edunt, & maxime ubi quid boni & iucundi dicere uideantur. Quicquid autem dixerint, omnino uera dicunt, fidemq́ ipſis habere oportet. Et ſiquidem ſimplex fuerit quod dictum eſt, ipſi per ſe animum adhibere. Sin ænigmatis ſpecie obſcuratum fuerit, tentare ac eniti ut interpretemur. Cæterũ de apodibus deinceps agam.

De reptilibus Cap. XIII

D Raco uiſus regẽ ſignificat, ob potentiam: dominũ item & magiſtratũ, & tempus, ꝓpter longitudinẽ, & quod exuat ſenectam, & rurſus iuueneſcat. Idem enim etiam tempori contingit iuxta certas anni horas, ut uidelicet ſeneſcat, ac rurſus adoleſcat. Diuitias item & pecunias, propterea quod theſauris incumbit, & deos omnes, quibus eſt ſacratus. Sunt autẽ hi. Iupiter reuerẽdus, ſol, ceres, proſerpina, hecate, Aeſculapius, Heroes. Quãdo aũt acceſſerit, aut dederit aliquid, aut dixerit quippiam, ingentia bona ſignificat, à relatis, aut per relatos deos aut dæmonas. Si uero contraria faciat, malus eſt. Circumplicatus aũt & perterrefaciens aliquẽ, grauia portendit & uin-

& uincula, & ægrotantibus perniciem, ferè enim ad terram ducit. Nam & ipſæ terrę filius eſt, & conuerſationes ſuas in terra habet. Serpens morbum ſignificat, & inimicitiam inducit. Quomodo autem affecerit aliquem, ſic & morbus, & inimicus eum qui ſomnium uidit tractabunt ac excipiēt.

Aſpis & uipera, argentum ſignificant, propter multam rubiginem, & opulentas mulieres, ob eandem rationem. Hæ uero etiam mordētes bonę à me obſeruatæ ſunt, item accedentes & circumplicatæ & circūuolutæ. Qualemcunq; autem feram mulier habēs in ſinu occultauerit, & ex ipſa delectetur, ſtuprabitur ab amico eius qui ſomnium uidit. Si uero timeat aut triſtetur, ægrotabit. Et ſi uterum geſtauerit, corrumpet & non conſeruabit fœtum.

Hydri eadem quæ ſerpens ſignificant, & morbum ex humoribus & liquidis, aut in aqua periculum inducunt. Prædicunt etiā inimicos ex aqua aut per aquam quæſtus facere. Dryinæ & pareæ, ac phyſali, mali omnes ſunt, & iniurias ex aliquibus ſignificant, non urbanis, neque in ciuitate degentibus.

Seps uero, & dipſas, & diphas, & leo uocatus, & quæcunq; alia animalia, quæ multa adeò Nicander enumerauit, neq; uiſa, neq; propè accedentia ac impetentia, bonum quicq; ſignificant, ſed & pericula non uulgaria inducũt. Phalangia aũt, & ſcorpij, & ſcolopendræ, malos homines ſignificant.

De piſcatura Cap. XIIII

Agena, & gripus, & rete, & quecũ-
S que alia ex lino texuntur ad piſcaturam, eadem quæ retia uenatoria, de quibus antea mentionẽ feci, ſignificãt. Funiculi uero ſetacei, & hamuli, & uncini, & qui Dolones appellanť, dolos & inſidias ſignificant. Semper aũt melius eſt hæc habere ſibi uideri, q̃ alium habentem uidere. Capere piſces ſimul multos ac magnos, bonũ eſt, & utilitatem ac lucrum omnibus parit, exceptis his qui ſedentarium opificium exercent, & ſophiſtis. Illis enim ocium ſignificat ſomniũ, propterea quod nõ poſſint ſimul operas cõſuetas obire, ſimulq; piſcari, his uero ineptos auditores acceſſuros eſſe præſagit. Muti enim ſunt piſces. Parui piſces ſi prehendantur triſtitiã ſignificant, & nequaq; lucrum. horum autẽ mentionem,

in

in primo libro, ubi de cibo egi, feci, uelut ſunt, chalcides, mænulæ, ſardæ, pſæſtoaphyæ, hoc eſt apuæ quæ in ſartagine frigũtur, & aliæ multæ piſciũ ſpecies. Iam uero ſpeciatim piſciũ ſingulæ ſpecies diuerſam ſignificationẽ habent, quorũ ratio hæc eſt. Quicunq; piſces uarij ſunt, ægrotantibus uenena, ſanis uero dolos & inſidias ſignificant, uelut turdus, phuca, hiatula, iulia, ſtromateus, & conſimiles. Quicunque uero piſces rufi ſunt, ſeruis quidem & malefactoribus tormenta ſignificant, ægrotantibus uero, febrem uehementem, & inflãmationes: his uero qui latere conantur, manifeſtationem portẽdunt, uelut dentex, rubellus, cuculus, mullus, quæ trigla Græcis exiſtit, & fœminis liberos non habentibus bona eſt. Ter enim parit, unde & nomen ipſi merito impoſitũ eſſe, & Ariſtot. in libris De animalibus, & Ariſtophanes in commentarijs in Ariſtotelẽ tradunt. Quicũq; piſces exuuntur, boni ſunt ægrotãtibus, & in carcere detentis, & pauperibus, & omnib. in aliquo infortunij caſu exiſtẽtibus. Deponunt eñ incũbentia et circũſita mala. Exuunt aũt ſe nectã piſces cruſta intecti, ſquilla, locuſta

ſiue carabus, cancer, gāmarus, pagurus, & quæ graus, id eſt anicula appellatur, & quicunq; ſimiles exiſtūt. Eadē aūt genera etiā plagas ſæpe portenderūt, propterea quod ſeipſa feriāt. & peregrinatiōes indicāt, quia amphibia ſunt geminūq; uictū tū in terra, tū in aqua habent. Quicunq; piſces uentrē noſtrū exturbāt, & ſterquilinia educūt, eadem quæ olera ſignificant, & eundē uſum hominibus exhibēt, de quibus in ſermone de alimento libro primo dixi. Soluūt aūt al uū, omnia teſta intecta, purpura, murex, cō chæ, rhombus, erinaceus, mitilus, peloris, chamæ, pectūculi, carcinades, & ſi qͦ aliud huiuſmodi exiſtit. Purpuræ aūt & carcinades, piſcatorib. & purpuratoribus ſæpe cōferūt. Pina aūt & pinophylax, & cācer, etiam ad nuptias & ſocietatē boni ſunt, propter mutuā ſocietatē ac beneuolētiā. Molles piſces ſolis his qui malefactū quoddā aggrediunť conducunt, Nam ipſi mutato colore, & locis in quibus fuerint aſſimilati, latent. reliquis impedimēta & detentiones ſignificant, ob uim retinēdi & uiſcoſitatem. ſed & in actionibus multā imbecillitatem prædicunt, propterea quod oſſa nō habēt.

Robur

Robur enim corporis ſunt oſſa. Sunt autē hi polypus, loligo, urtica, nauplius, porphyrio, ſepia. Hæc uero ſola, etiam fugam meditantes iuuat, propter dolum, quo utens ſæpe effugit. Meminit huius ſomnij etiam Antipho Athenienſis. Quicunq; uero piſces chartilaginei ſunt, ex his longi omnes uanum laborem ſignificant, & quæ ſperamus non perficiunt: quoniam manibus ela buntur, & ſquamas non habent, quæ corpori circumſitæ ſunt, uelut hominibus colo res. Sunt autem hi. Muræna, anguilla, congrus. At uero plani piſces etiam pericula ſignificant, propter feritatem, & inſidias. uelut, paſtinaca, torpedo, bos, & quæ Aquila dicitur, muſtelus, ſquatina, & alia his ſimilia genera. Quicunq; piſces ſquamoſis quidē ſimiles ſunt, ſquamas aūt non habēt, ſpes eius qui ſomniū de ipſis uidit diſſoluūt, uelut Thunnus, & ſpecies ipſius, pelamis, ſimos, malleolus, monedula, & conſimiles. Mormyri aūt & melanuri, & ſcorpij, & gobij, morbū pręſagiunt, maleficis & iniucun dis hoībus. Coracini uero & blemij, malis & inutilib. Piſces ſtagnorū boni quidē ſunt uerū minus. Nā & minus ꝙ marini pretioſi

 ſumptu-

ſumptuoſiq; ſunt, & nõ ſimiliter nutriunt.

De ranis Cap. XV

R Anæ homines impoſtores & ſcurras ſignificãt, uerũ his qui ex turba rem parant, bonæ ſunt. Noui aũt quendã famulũ qui ſibi uiſus eſt ranis pugnos & digitorũ nodos incutere, & præfectus eſt domui domini, ita ut imperaret hominib. qui in domo eſſent. Stagnũ enim domũ ſignificabat, ranæ uero homines in ipſa. Digitorũ uero illiſio, quã græci condyliſmum, Latini quidam Talitrum appellant, imperium.

De feris marinis Cap. XVI

F Erã marinã in mari exiſtentẽ uidere, nemini conducit, excepto delphino. Hic eñ in mari uiſus bonus eſt, et quo abit, inde uentũ ſpiraturũ promittit. Extra mare aũt & liquidũ, omnis fera marina bona eſt conſpecta, Non enim amplius lædere poteſt, quando neq; ſeipſum ſeruare ualet, utpote tremens & doloroſe moriens, quapropter inimicos ſupra hoc quod nihil cõtra nos efficere poſſunt, etiã malos male perdendos eſſe ſignificat. Cæterũ delphin extra mare uiſus non eſt bonus, ex chariſſimis eñ aliquem defunctũ uidere ſignificat.

De laris

De laris & mergis. Cap. XVII

L Ari & mergi, & quæcunq; eiuſmodi marinæ aues, nauigantes in extremum periculum inducunt, ſed non perdunt. Merguntur enim tales aues omnes, & in mari non ſuffocantur. Reliquis hominibus aut amicas aut ſcorta ſignificant, aut uiros impoſtores, raptoreſq; ac perfidos, ex aqua aut per aquam quæſtum ad alimoniã habentes. Porro quæ perduntur, in hoc ſomnio non inuenientur, quicquid enim ceperint deglutiunt.

De piſcibus mortuis. Cap. XVIII

P Iſces mortuos in mari uidere aut reperire, non eſt bonum. uanas enim ſpes ſignificant, & quæ expectantur perfici nõ ſinunt. Viuentes autem piſces accipere melius eſt, ſiue ipſe ueneris, ſiue ab alijs emptos accipias. bonũ eſt etiã appoſitis ueſci, cæterum de præparatione ipſorum, itemq; conditura, ex carniũ conditura iudicationes facere oportet. At uero putare piſcem in cubili uidere, iudicandum eſt ut malum, & nauiganti, & ægrotanti. illi enim naufragiũ, huic periculum ex humoribus & liquidis, aut per liquida ſignificat.

Quod ſi mulier prægnans ſepiſcem parere ſomniet, iuxta ueterum ſententiã, mutum pariet. Verum ut ego obſeruaui, breuis uitæ & nõ diu ſuperuicturum. Multæ uero etiam mortuos pepererũt. Omnis enim piſcis extra continens ſuum, ipſam uidelicet aquam, poſitus moritur.

De aucupio. Cap. XIX

Alami aucupatorij & uiſcũ, peregrinos cõgregant, & fugitiuos reperiũt, & perdita ſeruãt, & quæ expectamus perficiunt, uerum non omnia. Quæ enim longe diſtant ad utentem ducunt, hoc eſt ad aucupem. Quædam uero etiam calamos effugiunt. At uero quæ nubeculæ ac plagulæ appellantur, & quæcunque alia texta ſunt, & ad auium uenationem cõparata, eandem cum ſagenis & retibus rationẽ habẽt. Conſequenter autem promiſſus ordo exigit, ut de animalibus uolatilibus dicamus.

C

De animalibus uolatilibus. Cap. XX

A Lites magnæ diuitibus magis quam pauperibus cõducibiles ſunt. Paruæ aũt & pingues pauperibus cõmodiſsimæ. Etenim magnę propterea quòd ſimplicibus cibis non utant̃, & aliquãdo magnos appeten

appetẽtes, & uulgarẽ auerſantes, fameſcũt. Verũ paruæ & ſeminilegę parabilẽ uictum habẽtes, nõ ita indigentiã tolerant. Cæterũ iuſtum uidetur mihi eſſe etiã harum ſpeciatim mẽtionẽ facere. Aquilã uidere in petra deſidentẽ, aut in arbore, aut in altiſsimo loco, bonũ eſt ad actionẽ progredientibus. timentibus uero, malũ. peregrinũ etiã reducit. Volantẽ aũt uidere ſenſim & imperturbatã, ſimiliter bonũ eſt. tardius aũt euenire ſolet, ut rationabile eſt. Aquila deſidens in capite eius qui ſomniat, mortem ipſi præſagit. Quicquid enĩ unguibus apprehenderit mortificat. Vehi ſuper aquila, regib. quidẽ & magnatib. ac opulentis uiris interitũ prędicit. Vetus enim mos eſt hos mortuos, tũ fingere, tum pingere aquilæ inſidentes, & per huiuſmodi opificia colere. pauperibus aũt bonũ eſt, ſuſcepti enim à quibuſdam diuitibus nõ parũ cõmodi ſentiẽt, atq; id peregrę proficiſcẽtes ut plurimũ, & in alienam regionẽ tranſlati. Aquila minãs, minas uiri potentis ſignificat. Manſueta aũt & accedens, aut dans aliquid, & uoce ſua loquẽs, bona obſeruata eſt. Mulier ſi aquilã parere ſibi uidebitur, filium gignet, qui ſi quidem fuerit pauper, militabit, & toti exercitui

imperabit, uelut aquila auibus. Nam & aquila omnem exercitum præcedit. Sin mediocris fortunæ fuerit, athleta euadet, & regi familiaris erit. Si uero diues, multis imperabit, aut etiam regnabit. Aquilam mortuam uidere ſoli ſeruo cōducit, & ei qui aliquem timet. Nam minãti & domino mortem portendit. Reliquis actionum impedimenta ſignificat. Significat etiã aquila præſentem annum. Eſt enim nomen eius ſcriptũ Græcis, uox uidelicet ἀετὸς, nihil aliud quàm primus annus. At uero iuxta aquilarum differentiam, etiã differentes ac diuerſos euentus euenturos eſſe iudicãdum eſt. Harpe mulierem ſignificat regiam & opulentam, & quæ ob pulchritudinem ualde ſuperbit, ſibiq́ placet, & aliàs benignã, ac bonis moribus præditam.

Aegypius eadem quæ aquila ſignificat.

Vultures & figulis, & tinctoribus coriorum, boni ſunt, propterea quod ab urbe ſeorſim habitãt, & quod mortua corpora cõtingant. Medicis aũt & ægrotis mali, mortuis enim gaudent corporibus. ſignificant etiã inimicos ſceleſtos & execrabiles, non habitantes in urbe. Sed & ad alia omnia incõmodi exiſtunt.

Accipi

Accipiter & miluus, raptores & prædones ſignificant. Accipiter manifeſtos & palàm impetentes: miluus clandeſtine inſidiantes. Coruus adultero & furi aſſimilari poteſt, & propter colorem, & quod ſæpe uocem alteret.

Cornix, multum tempus & dilationem rerum agendarum ſignificat. & aniculam propter annos, & hyemem, propterea quod hyemis nuncia exiſtat.

Sturni turbam ſignificant & uiros egenos, itemq; uanam turbationem. quam ſignificationem etiam graculi habent.

Palumbes & columbæ mulieres ſignificãt. palumbes quidẽ omnino ſcortatrices. Columbæ uero aliquando etiam honeſtas & matresfamiliâs. Licet autem & ex multis, de una muliere coniecturam facere, & ex una de multis. Significant etiam columbæ in rebus agendis delectationem, propterea quod Veneri ſunt ſacræ. Sed & ad amicitiaſq; ac ſocietates ac conciliationes omnes, bonæ ſunt. propterea quod congregatim uiuant. Grues & ciconiæ, gregatim quidem & agminatim ſi uideantur, prędonum incurſum ac hoſtium aduentum ſignificãt.

hyeme

hyeme uero conſpectæ, tempeſtatem inducunt, æſtate autē ſiccitatem. ſeorſim autem & ſingulatim tum ciconia, tum grus commodant, & ad peregrinandū, & ad reditū ab externis, propterea quod ſecūdum temporum circuitus uideantur & profectionē, & reuerſionem ſiue tranſmigrationē ſeruare. Cōmodant etiam ad nuptias, & liberorum generationē, propterea quod etiā ipſæ nubant ac filios generent. Maxime aūt ad liberos gignēdos ciconia apta eſt, propter ſubſidium alimoniæ quod nati parentibus retribuere ſolent. Cygnus uirum ſignificat muſicū, atq; adeò ipſam muſicam. & occulta reuelat propter colorem. Aegrotantibus autem cōſpectus quidē, ſalutem præſagit. canens uero auditus interitū. Non enim canit prius quàm morti uicinus ſit. De hirundine in ſermone de morte mētionem faciam. Pelecanes uiros perfidos ſignificant, improuide & præter rationem omnia facientes, & futura, itemq; fugitiuū, prope flumen & ſtagnū eſſe ſignificant.

De auibus paluſtribus. Cap. XXI

Anates & quæcunq; aliæ paluſtres aut fluuiatiles aues, eadem quæ lari

&mer

& mergi ſignificant. Quandoquidem uero etiam inſecta animalia uolant, ea ipſa quoque in auium cenſu recenſebo.

De apibus. Cap. XXII.

Pes agricolis quidem, & his qui ex
A ipſis quæſtum faciunt, bonæ ſunt. reliquis turbationes prædicũt, propter bombum & ſonum quem edunt, & uulnera, propter aculeum. & morbũ propter mel & ceram. Inſidentes autem capiti ſomniantis, exercitus duci ac imperatori futuro, bonæ ſunt. reliquis malæ, & ut plurimũ à turba aut militibus interemptũ iri eum qui ſomnium uidit præſagiũt. Similes enim ſunt turbę aut exercitui, propterea quod duci ac regi ſuo ſubiectę parent. Occidunt autem, eo quod morticinijs inſidãt. Includere apes bonũ eſt, ſimiliter bonũ eſt omnibus ipſas occidere, agricolis tantum exceptis. Veſpæ omnibus malæ ſunt. Significant enim in malos & crudeles homines inciſurum aliquem eſſe. Locuſtæ & parnopes & maſtaces appellati, agricolis ſterilitatem, aut ſeminũ corruptionem ſignificãt. lædũt enim ſemina, eaque corrumpũt. Reliquis cum malis uiris aut mulieribus rem fore ſignificãt.

Scarabæi

Scarabæi, gallerucæ, quæ Græcis melolonthæ, & cicendulæ, ſolis his, qui ſordida & inhoneſta opificia exercent, utiles ſunt. Reliquis & damni, & actionum periculoſarum ſignificatiui ſunt, maxime unguentarijs & aromatarijs.

De nauigatione. Cap. XXIII

SI quis nauigãs uideatur ſibi bene nauigare, omnibus bonum eſt, uerum in tempeſtatem incidere, triſtitias & pericula ſignificat. At uero naufragium facere, naue aut ſubuerſa, aut corrupta, aut petris illiſa, omnibus nociuum eſt, exceptis his qui ui ab aliquibus detinentur, & ſeruis. hos enim à detinentibus liberat. Similis eſt enim nauis his qui ipſos retinent. Semper autem melius eſt in magna naue nauigare, & quæ ſolida onera habet. quandoquidem parua nauigia, etiamſi bene quis nauiget, non abſq; timore bona inducunt. Inſuper & illud melius eſt, per mare uidelicet nauigare quàm per terram. Nam per terram nauigare, tardiora & difficiliora, & uix euentura bona ſignificat. Peius autem eſt, ut quis per mare nauigãs tempeſtatem incidat, quàm ſi per terram. Si uero quis uelit nauigare

nauigare & non poſsit, aut ui ab aliquibus detineatur, impedimenta & detentiones aggreſsionum ſignificat. Similiter etiam per terram nauigare, arboribus aut petris obiectis & in medio poſitis, detentiones & impedimenta ſignificat. Videri porrò nauigia à terra per mare nauigantia, aut bene curſum abſoluentia, omnibus bonum eſt. & peregrinationis ſignificatiuum, & peregre profectis reuerſionis. Sæpe uero etiam nuncios marinos prædixit. & ex portu quidem in altum educta nauigia, tardiora bona faciunt, iam enim auſpicantur nauigationem. ex alto uero in portum redeuntia & appellentia, citius: iam enim ad terminũ nauigationis peruenerunt. Portus ſemper ſignificant benefactores & amicos, etiam qui artificiales exiſtunt omnes. Scopuli aũt & ſubterfugia, eos quos per neceſsitatem, & non uoluntarie amamus, quiq; nobis uolentes benefaciunt. Ancoræ uſuum neceſſitatem & ſecuritatem ſignificant, peregrinari autem prohibent. Semper enim ob nauium detentionem eijciuntur, eaq; gratia repertæ ſunt. Rudentes, & funes nautici quibus naues ad terram religantur omnes,

debitum ſignificant, & redempturas, & pacta, & detentiones. Malus nauis, dominum ſignificat nauis aut domus. facies ſiue prora nauis, proretam. Puppis, gubernatorem. gubernacula, nauigationem, aut ipſius naucleri pueros. Carina, merces naui inditas. Arma, nautas. Apex ſiue cornu, tœcharchos, id eſt lateribus præfectos. Qualiſcunque igitur nauis pars ardeat aut corrumpatur, naue ſtationem habente, ueriſimile eſt ſimile & per ipſum ſignificatũ corruptum iri. Verum naue curſum ſuum peragente, & non quieſcente, non uulgare periculum circa illam ipſam partem fore ſignificat, naue uiolenta tempeſtate compreſſa. Vndecunq; aũt ignis in nauem feratur, inde tempeſtatem futuram prædicit. Noui autem quendam nauclerum qui ſibi uiſus eſt deos in naui locatos perdidiſſe, & quum ualde timeret ipſe, putaretq; ſomniũ perniciem ſignificare, totum contrarium in bonum euaſit. Re enim multum aucta, æs alienum creditoribus exoluit, quibus nauis erat oppignorata, atq; cõtigit ipſi hoc modo, ut non amplius haberet qui nauẽ detinerent. Semper porrò bonum eſt, mare leniter purpureum

reum & undoſum uidere. Actiones enim magnas denũciat. Tranquillitas autẽ actiones impedit, propter motuũ ceſſationem. Tempeſtas uero turbationes & damna portendit. Horum enim eſt cauſſa.

De agricultura. Cap. XXIIII

Seminare, & plantare, & arare, quid ſignificent in tractatione de artibus prædictum eſt. Nunc de his quæ agriculturam ſequuntur ſermonem faciam. Aratrum bonum eſt ad nuptias, & liberorum generationem, & ad actiones. tempus aũt & moras apponit euentibus. Iugum alijs quidem bonum eſt, uerum ſeruis obſtaculum eſt libertatis, quare fractũ magis ꝙ integrũ his cõducit. Falx ablationis & damni ſignum eſt, propterea quod oĩa diſſecet, & nihil uniat. Indicat & ſemeſtre temporis ſpatium. Eſt enim dimidium circuli. Bipennis ſeditionis & damni, ac pugnæ ſignũ eſt. Aſcia mulieris, & muliebris quæſtus. & quæſtus quidẽ muliebris, propterea ꝙ tenẽti cõducat & attrahat. Mulieris aũt propter ipſum nomen, quo græcis ἀξίνη appellat. Vomer, & pala, & uãnus, & uentilabrũ, damnũ & abiectionẽ amiſſioneꝗ; ſi-

gnificāt. Vomer aūt priuatim, uelut ſæpe obſeruaui, etiā uidentis ſomniū pudendū ſignificat. Quare neq; fractus uomer, neque perditus bonus eſt. Lora iugi, & ſubligar, per omnia bona ſunt, maxime ad nuptias & ſocietatem Cophini famulos ſignificant. Plauſtra uitā ſomniantis. propterea quod ex multis compoſita ſunt, & multa portāt, & aliàs alia. Quum tamē aliquis extra tempus & horam anni, uindemiare, aut metere, ſibi uideatur, ſiue bonum ſiue malum fuerit id quod aggredi conſtituit, in illam ipſam horam anni qua hæc fieri ſolent. ea quæ ſignificantur differt. Faſces, manipuli, & aceruí ſpicarū, remoras in rebus agendis ſignificant, itemq; laborem. Talia enim nondū cibi idonei exiſtunt. Siri & foueæ ſubterraneæ, ac foſſæ frumentariæ, omniaq; in quibus adſeruātur & deponuntur ſemina frugū, uxorē ſignificant, & uictum ac ſubſtantiam bonorum eius qui ſomnium uidit. Vnde neq; ſi cōterantur, neq; ſi concidant, bona iudicantur. Septa, ambitus, ſepes, pali, & foſſę circum terminos egeſtæ, mala quidem ſunt, ſed timentibus ſecuritatem ſignificant. Ad motus uero &

ro & peregrinationes, non penitus conue-niunt. Nam detentiones ſignificāt, propte rea quod quæ intra ipſa ſunt concludant. Iuxta reliquas uero aggeeſſiones, auxilia-rios & adſtātes adiutores, & qui in neceſſi-tatibus ſubſidio ſunt, ſignificant. Cæterum cōſequenter de arborib. ac plātis agemus.

De arboribus omnis generis.

Cap. XXV

Quercus uiros ſignificat opulētos, ob alimoniā. Huius ẽm fructum comedebant Arcades, & Archæ-us inquit, Arcades ex dura uiuentes glan-de. Indicat & ſenem propter annoſitatem. & tempus, eadē gratia. Olea mulierē ſi-gnificat, certamen, & principatum, & li-bertatem. Quare bonū eſt floridam uide-re, & radicibus innixam, & fructū haben-tem maturū ac tēpeſtiuum. At uero ſi uin-demiantur oleæ, alijs quidem omnibus bo-næ ſunt, uerum ſeruis plagas præſagiunt, propterea quod cum plagis fructus eius de-cutiatur. Legere autem oliuas de terra, aut eaſdem terere, labores & moleſtias ſignifi-cat. Laurus mulierem ſignificat opulen-tam, ob perpetuam uiriditatem. & formo-

ſam, ob ſpecioſitatẽ. & eorum quæ ſperamus irritum ſucceſſum, ob amaritudinẽ, & quod edi non poteſt. In medicis autẽ & uatibus ad artem referẽda eſt, propter Apollinem. Cupreſſus longanimitatis, & moræ ac dilationis ſignum eſt, propter longitudinem. Pinus & ſtrobili, naucleris & omnibus nauigantibus ad naues referendæ ſunt, propter nauium ſtructurã, & picem, & reſinam, quæ ex huiuſmodi arboribus fiunt. reliquis omnibus pigritiam & timores ſignificãt, propter ſolitudinis amorem.

Mali punicæ, & mali, & piri, ac piraſtri, & omnia huiuſcemodi, eandem cum fructu ſuo rationem habent, de quo in tractatione de alimẽto dixi Platani & populi nigræ & ulmi, & oxyæ, & fraxini, omĩaq; ſimilia, ſolis his qui ad bellũ & militiam animum adiecerunt, & fabris lignarijs conducunt. illis propter quæſtum quẽ ex ipſis faciunt. his propter opificiũ quod his fabricandis exercent. Reliquis propter ſterilitatem, paupertatem & inopiã portẽdunt. Sola populus alba athletis confert, atq; id propter Herculem. Buxi, myrti, & rhododaphnæ, mulieres ſcortatrices & non ualde

bone

honeſtas ſignificāt. & his qui ad agendum aliquid prodeunt bonæ ſunt. Et ægris refe-ctionem ac ſanitatem portendūt. Reliquis uani laboris ſigna exiſtunt. Cæterum de re liquis arboribus iuxta prædictam rationem iudicationes facere oportet, ita ut ſemper ſimilia euentibus aſſumamus. Etenim ni-hil aliud eſt ſomniorum iudicatio, quàm ſi-milis appoſitio. Quin & eius meminiſſe proderit, Quod arbores bonum quiddam ſignificantes, florentes & fructum ferentes bonæ exiſtunt. Arefactæ autem, aut fundi tus euerſæ, aut fulmine ictæ, aut aliàs igni combuſtæ, contraria ſignificant. Et rurſus, quæ malum quiddam ſignificant, & abſur-dos euentus habent, hæ arefactæ & corru-ptæ, commodiores exiſtunt. Conſequen-ter porrò poſt agriculturam, iuſtum fuerit & de ſtercore dicere.

De ſtercore omnis generis. Cap. XXVI

Stercus bubulū agricolis ſolis condu cit, ſimiliter & equinū, aliudq; omne, excepto hūano. Reliquis triſtitias & dāna ſignificat. Inquinans uero etiā morbū.

Solis autem his qui ſordida opificia exercent conducit, eisq; utile eſſe obſeruatum eſt. At uero humanũ ſtercus multum ſi uideatur, multa & diuerſa mala ſignificat. Habet autem hoc modo. In platea, & foro, & omni publico loco conſpectum, prohibet uti locis in quibus fuerit. Sæpe uero & progredi impedit, & aliquando obediẽtes uxoribus ſuis magna mala luere fecit. Abſurdum eſt & humano ſtercore inquinari aliunde defluẽte. Noui quendam qui ſibi uiſus eſt, ſociũ & familiarẽ quendam diuitem, qui ipſi amicus erat, per ſomniũ in caput ei cacare. hic ſucceſſor bonorũ & hæres illius ſocij factus eſt. Et rurſus uiſus eſt ſibi quiſpiam à quodam familiari paupere percacari, & ab ipſo multũ læſus eſt, ampliusq; confuſione magna pudefactus eſt. Veriſimile enim erat, illũ quidem opulentũ bona ſua ſomnianti tributurũ eſſe. hunc uero pauperem, & nihil quod relinqueret habentem, eum qui ſomniũ uidit contempturũ eſſe, & in magnã confuſionẽ proiecturum. Si uero quis ſeipſum ſtercore inquinet, crura ſua inde conſpurcans, eaq; percacans, ſibijpſi magnorum malorũ autor erit, inſuperq; ægro-

tabit

tabit. Malum eſt etiam ſi quis in cubile ſtercus emittat, magnum enim morbum præſagit. Nam qui exurgere non poſſunt, & in extremis conſtituti ſunt, cubile percacant. Sæpenumero uero & uxorem & amicam diſſociat ſomniũ, culpa ſomniantis, & non uxoris, propterea quod cubile inquinet. Cæterum ſi quis in domo quam inhabitat humi aluum exonerare ſibi uideatur, non amplius domo uſurũ eſſe ſignificat. Non enim iucunda eſt in inquinatis conuerſatio. Omnium autem periculoſiſsimum & maxime horrendum eſt, in templo dei cacare, aut in foro, aut platea, aut balneo. Deorum enim iram, & magnã turpitudinem, & damnum non uulgare præſagit. Inſuperq; & occulta manifeſtat. Sæpe uero etiam odiũ ſomniantis efficit. At uero cacare aliquẽ deſidentem in oleto, aut ſuper matula ſolida, multaq; ſtercora excernere, omnibus bonum eſt. Multam enim alleuationem curarum omniſq; triſtitiæ ſignificat. Corpus eñi poſt aluum exoneratam leuiſsimum redditur. Cõmodat & ad peregrinationem huiuſmodi ſomnium, & ad eius qui apud exteros peregrinatur reditum, atq; hoc propter

ipſum nomen quo ſtercus græcis ἄφοδος quaſi reditus & receſſus appellat. Ego uero obſeruaui & iuxta litus, & in uijs, & in aruis, & iuxta flumen, & ſtagnum cacare, bonum eſſe, idemq; ſignificare ſicuti ſi quis putet ſe in oleto excernere, recte & rationabiliter huiuſmodi ſic eueniente. Neq; enim loci illi à cacante læduntur, exhibentq; ipſi cacanti commoditatem, ut abſq; turpitudine onus uentris deponat. Sequitur autē adhūc ſermonem, ut & de fluminibus, & fontibus, ſtagniſq; ac puteis dicamus.

De fluminibus, ſtagno, fonte, ac puteo. Cap. XXVII

Flumina purā & perſpicuam aquam habentia, & quiete fluentia, bona ſunt ſeruis, & litigantibus in iudicio, & peregrinari uolentib. Similia enim ſunt flumina heris & iudicibus. propterea quod faciant quæcunq; uolunt citra correctionem, & ex ſuijpſorū ſententia. Similia ſunt item peregrinationibus & moribus, propterea quod aqua non maneat, ſed ſemper præterfluat. Vbi uero turbatum & ſordidum fuerit flumen, dominorū & iudicum

minas

minas portendit, & ab omni peregrinatione arcet. Si uero etiam aliquam poſſeſſionẽ eius qui ſomnium uidit abreptam uexerint flumina, omnino damnũ maius inducunt, unaq́ꝫ cum damno etiam periculum ſignificant, ſi ipſum uidentem ſimul abripuerint, & adhuc peius eſt, ſi in mare deuexerint. Malum eſt & in flumine ſtare ac adundar. circumallabente flumine, & nõ poſſe exire. Neqꝫ enim ſufferre poterit quis mala ex hoc inſomnio, etiã ſi ualde magno ac generoſo animo præditus ſit.

Torrentes autem iudices ſignificant inclementes, & dominos inſuaues, & turbas, propter uiolentiam & ſtrepitus magnitudinem. Bonũ eſt hos penetrare, maxime pedibus, aut etiam natatu, Si uero quis reuertere ſe putet, ob id quod torrentem tranſmittere non poſſit, melius eſt ipſi deſiſtere, & non amplius lites agere, neqꝫ dominum in præſens adire, neqꝫ in turba uerſari. Natare ſibi uideri in flumine aut ſtagno, ad extremũ periculũ deuẽturũ eſſe ſignificat, ſed magis ſi flumine natet. Quæcũqꝫ em̃ piſces in terra patiunť, talia ueri ſimile eſt & hominẽ in liquido paſſurũ eſſe. Semper uero melius

lius eſt pernatare inceſſanter, quam natatori interim ſomnum obrepere. Fluuius in domum fluens purus, uiri diuitis in domū ingreſſum præſagit, unde utilitas inhabitan tibus eſt acceſſura. Turbatus uero ac tur- bidus, & maxime ſi quid eorum quæ in do mo ſunt mouetur, inimici uiolentiam ſigni ficat, qui & domum & inhabitatores mul- to damno afficiet. Si uero è domo effluat fluuius, opulento uiro & multum potenti conducit. Imperabit enim urbi, & multa munifice & liberaliter in rem publicam ex pendet, Multiq; in domum ipſius uenient egeni & indigentes, omnes enim flumine opus habent. Cæterum uiro pauperi criminatur uxorem, aut aliquem ex dome ſticis, adulterijs inquinatum, aut aliâs tur- piter ſe gerentem. Ad uero aliam aquam in domum fluentem uidere, ardentem do- mum uiſurum eſſe ſignificat, ſi quidem tur bida fuerit aqua. Pura enim poſſeſſiones & pecunias acceſſuras præſagit. Puteum ui- dere in domo aut agro qui prius non fuit, bonum eſt: bonorum enim acquiſitionem ſignificat. Ei uero qui uxorē & liberos non habet, uxorem & liberos portendit. Nym-
phæ

phæ enim ſunt in puteo, & quemadmodũ uxor, ſic puteus domeſticis neceſſaria, & quibus opus habent, exhibet. Bonũ eſt & plenum puteum uidere aqua inundante, modo non ſuperfundatur, quandoquidem aqua quæ ſupereffunditur & ex puteo fluit, bona quæ acceſſerunt, uxorem uidelicet & liberos, non permanſura eſſe præſagit. Eadem ſignificatio eſt etiam, ubi alieni homines eam ipſam aquam ex puteo hauriant. Stagnum magnum eadem quę flumen ſignificat, exceptis peregrinationibus. hoc enim à peregrinãdo arcet, propterea quod aqua in ipſo non fluat, ſrd ſemper in eodem loco manet. Paruum aũt ſtagnũ aut etiam mediocre, fœminam ſignificat opulentam rebus uenereis gaudentẽ. Suſcipit enim & ſtagnum eos qui inſcendere uolunt, neminemq́ arcet. Optimum inſuper eſt & in ſtagno, aut flumine nauigare, & non natare. Fontes autem & ſcaturigines, & ſalientes, aqua bona inundantes, omnibus ex æquo boni ſunt, maxime ægrotantibus & egenis. alteris enim opulentiæ, alteris ſalutis ſignum exiſtunt. Nihil enim æque nutrit ut aqua. Reſiccati autem fontes

tes & aquam non habentes, contraria omnibus ſignificant.

De paludibus, montibus, uijs ſaltibusq; ac conuallibus Cap XXVIII

P Aludes paſtoribus ſolis conducunt, reliquis actionũ impedimenta ſignificant, & uiatoribus impedimento ſunt propterea quod imperuiæ exiſtant. Montes aũt & ſaltus, uallesq; ac cõualles, & ſyluę omnes, triſtitias & timores, & turbationes & ocia præſignant. Seruis uero & malefactoribus tormenta & plagas, Et diuitibus damna, propterea quod cædãtur, & ſemper aliquid amittant. Præſtat autem ſemper tales penetrare, & uias in ipſis inuenire, & ex his in campos deuenire, & non in ipſis ſomno obrui. Qualeſcunq; porrò uias ſe quis ambulare putauerit, eiuſmodi uita utetur. Etenim latæ & planæ ac leues & campeſtres, multam in rebus agẽdis facilitatem prædicunt. Verum leues ſed tamen accliues, cum dilatione & anxietate ac triſticia propoſita ſucceſſura eſſe ſignificant. Si uero quis tranſgreſſum eſſe & ad finem perueniſſe ſe putet, decliues quidem omnibus actiones impeditas & infectas reddunt

dunt, exceptis timentibus & fugientibus. Hos enim citius effugituros eſſe præſagiũt. At uero anguſtæ penitus uiæ anxietates portendunt.

De foro iudiciario & litibus.

Cap. XXIX

F Orum iudiciale, & iudices, & aduocati, & leges, omnibus turbationes & anxietates & ſumptus intempeſtiuos præſagiũt, & occulta reuelant. Aegrotantibus uero iudicatorios dies prænunciant, in quibus ſi quidem per ſomnium uicerint, in melius uitam tranſmutabunt. Si uero damnati fuerint per ſomniũ, morientur. Si uero quis litem habens exiſtimet ſe in iudicis loco ſedere, nõ damnabitur. Neq; enim iudex ſuam ipſius cauſam damnabit, ſed potius aliorum omnium.

De medicis Cap. XXX

O Mnibus litem habẽtibus medici conſpecti eandem cum aduocatis rationem habent.

De omni principatu. Cap. XXXI

R Egnare ſibi uideri, ægrotanti quidẽ mortẽ prædicit. Solus enim rex nemini ſubiectus eſt, quemadmodum

etiam

etiam mortuus. Sano uero cognatorum & ſodalium omnium amiſsionem ac ſeparationem portendit. Eſt enim inſociabile regnum. Malefactori autem uincula ſignificat, & occulta reuelat. Cōſpicuus eſt enim rex, & à multis cuſtoditur. Idem ſignificat etiam regius ornatus, hoc eſt ſceptrum, diadema, & Halurgis. Si pauper ſibi uideatur regnare, multa faciet ſplendide & glorioſe, ſed nullo ſui cōpendio aut lucro. Seruo regnare libertatem ſignificat. Omnino enim regem liberum eſſe oportet & nemini ſubiectum. Regnare optimum eſt philoſopho & uati, Nihil enim liberius eſt ſana mente, neq; quicquam regalius eſſe putamus. Ducem exercitus eſſe, adſuetis bonum eſt. Pauperibus autem turbationes ſignificat & diuulgationes. Seruis uero libertatem. Scribam eſſe ſibi uideri, alienas & nihil ad ſe pertinentes res curare ſignificat, ex quibus labor quidem multus ſomnianti erit, utilitas autem nulla penitus. Aegrotanti uero etiā hic principatus mortem præſagit, propterea quod præeat ſcriba. Seruo idem ſomnium œconomiam & fidem ac autoritatem conciliat.

Vrbi

Vrbi præeſſe, aut pueris præfici, aut mulieribus curas & uexationes ei qui ſomniũ uidit denunciat, propter rempublicam aut pueros aut mulieres. Præfectum annonæ eſſe, his qui ad medicinam animum adiecerunt conducit, & maxime his qui diætetices, quæ uictus rationem habet, ſunt ſtudioſi, propterea quod annonæ præfectus alimoninæ ac ciborum curam gerit. Reliquis turbationes ac diuulgationes ſignificat. Si uero & lites intenderit, & ſumptus inutiles fecerit, omnino etiam uituperium habebit. Neq; enim poteſt abſq; his annonæ præfectus degere. Erogationes publicas elargiri de ſuo, ægris mortem prædicit, & bonorum diſsipationem. Sanis uero turbationes & diuulgationes. Solis autem his qui omnino inopes ſunt, bonum eſt & lucroſum hoc ſomnium. Non enim poſsibile eſt elargiri multis eum qui non multa habeat. Bonum eſt & ſcenicis, & thymelicis, & omnibus qui ſe in turbam demittũt. Honorem enim multum ex turba acceſſurum eſſe ſignificat. Laudãtur enim ac prædicantur qui erogationes & congiaria diſtribuunt. Vbi datur porrò congiarium ui-

deri ſibi id accipere, bonum eſt. Non accipere autem, non bonum eſt omnibus, ſiue publica ſit erogatio, ſiue priuata. Mortem enim prædicit palàm, quoniam in mortuos non amplius congiarium diuiditur. Noui autem quendam ad olympia profectum, ut iſthic decertaret, qui ſibi uiſus eſt, græcorum iudices athletis dare panes, ipſi autem tardius uenienti, illos nō habere quod darent, & ſanè alij omnes uates iudicauerunt eum ad certamen non peruenturum eſſe. Et mihi quidem meritò ſic iudicaſſe uidebātur, Etenim ſic euenit. Poſt factā enim deſcriptionem, ſtatim ut nomen dediſſet, mortuus eſt. Qualiſcunq; principatus purpuram aut aurū geſtare cogit eum qui principem agit, is ipſe interitum ægrotantibus ſignificat, & occulta reuelat. Sacerdotem fieri, & ſacerdotium à populo accipere, omnibus bonum eſt, exceptis his qui occultantur. Inſignes enim ſunt ſacerdotes. Cuiuſcunq; autem dei ſe putet quis ſacrificum eſſe, eiuſmodi bonum ipſi à talibus uiris ſiue mulieribus eueniet. Congregationi aut domui præfici, eorumq; curam gerere, uexationes & moleſtias tempo

rales

rales inducit, ſæpe uero etiam damna, maxi me his qui ſibi uidẽtur de ſuis munifici eſſe ac elargiri, & cœnas quaſdam facere, aut cõ giaria diuidere.

Omne ſacerdotium omnisq́ꝫ magiſtratus ac principatus, à quibus mulieres excluſæ ſunt, ſi mulier putet ſe ſacerdotio fungi, aut principem eſſe, mortem ipſi prædicit. Et rurſus, omne ſacerdotium et omnis principatus, cuius uiri exortes ſunt, aut propter conſuetudinem, aut legem, ſi uir putet ſe ſacerdotio fungi, ſimiliter ipſi mortẽ præſagit.

De bello, exercitu, ac militum delectu, Cap. XXXII

Bellum & bellica opera, omnibus turbationes & anxietates ſignificant, exceptis militibus & ducibus belli, & his qui ex turbis, aut ex armis, aut in armis quæſtũ faciunt. His enim opulentiam prædicũt. Cæterũ ex armorũ generibus, ea quæ uelãdi corporis gratia fabricata ſunt, multã ſecuritatẽ prædicunt, uelut ſunt ſcutũ, galea, thorax & ocreæ. Quæ uero ꝓcul iaciũtur, ſæpe delictorũ inuitis admiſſorũ

cauſa exiſtunt, itemq́ ſeditionum ac contentionis, uelut haſta, lancea, iaculum & funda. Machera & gladius animum ſomniantis ſignificant, & manuum fortitudinem, & mentis audaciam. Scutum autem proprie mulierem ſignificat, itemq́ galea, diuitem quidem & formoſam, pretioſa. Pauperem uero & deformem, non pretioſa. Delectum militum habere, aut militare, his qui quomodocunq; ægrotant mortem ſignificat. Nam qui militat ex priuato uitam ſuam tranſmutat, & ad alias conuerſationes tranſit priore relicta. Sæpe uero etiam ſenibus mortem prædixit, reliquis autem uexationes & moleſtias, & motus præſagit, & peregrinationes. Segnibus & ocioſis ac indigentibus actiones ſignificat & quæſtus. Neque enim ocioſus eſt miles, neque indigus. Seruis æſtimationem quidem maiorem portendit, ſed tamen nondum manumiſſionem. Multi autem manumiſsi nihilominus ſeruierunt & ſubditi fuerunt. Nam tametſi liber ſit miles, nihilo minus ſeruit.

De pugna

De pugna ſolitaria Ca. XXXIII

Vellum & pugnam ſolitariam cum D uno ſolo committere, litigare ſignificat, aut aliam aliquam ſeditionẽ, & pugnam depugnaturum eſſe. Pugna enim appellatur etiã pugillatus ipſe, etiamſi non per arma fiat. Eadem ſignificant & mulctæ & iura pugnantium. Semper autem arma fugientis, in iudicium uocari ſignificant, arma uero perſequentis, in ius uocare. Obſeruaui ego ſæpe etiam nuptias portendere eiuſmodi ſomnium, talis mulierculæ, qualia erant arma eius qui putauit ſe pugillatu decertare. Quando uero citra nomenclaturam non poſſunt demonſtrationes manifeſte exhiberi, utar etiam ipſis ſeorſim appellationibus. Si quidem igitur quis armatus pugillatum decertare ſibi uideatur, uxorem ducet, diuitem, callidam, & primi loci cupidam: & diuitem quidem, propterea quod hoplomachus armis eſt ꝓtectus, callidam aũt, quod gladium non habeat erectũ. Primi uero loci amantem, propterea quod aſcendat & inuadat. Si uero quis argenteis armis pugilatũ decertet, uxorem ducet mediocriter opulentã, fidelẽ, &

 domum

domum cuſtodientem, ac uiro obedientẽ. Nam ſubit & protectus eſt, & formoſior eſt hæc armatura priore. Si uero quis cõtra ſequutorem pugnet, formoſam quidem ducet uxorem & opulẽtam, uerum faſtuoſam propter opes, & ob id uirum contemnentem, & malorum cauſam futuram, ſemper enim perſequitur. Si uero contra Retiarium, uxorem ducet inopem & amatoriam, & fugitiuam, & quæ ſe facilime cuique uolenti adiungit. Eques autem uxorem diuitem quidem eſſe dicit & generoſam, uerum mentem non habentem.

Aridareus ſegnem et fatuam uxorem ſignificat. Probactor formoſam quidem & gratioſam, uerum audaculam & amatoriam. Dimacherus autẽ, & qui orbelas appellat̃, aut ueneficã, aut aliâs malignã, aut deformẽ uxorẽ ſignificat. Atq; hæc non ut probabilia, neq; ut qui iuxta ueri ſimilitudinem libros componit, ſcribo, ſed per experientiam edoctus, per quam ſingula ſic euenire ſolere ſæpenumero obſeruaui.

De cultu deorum Cap. XXXIIII

SAcrificare dijs ea quæ unicuiq; ſolẽnia ſunt & legitima, omnibus bonũ eſt

eſt. Aut enim bona adepti homines dijs ſacrificant, aut aliàs ad ipſorum tutelam confugientes. At uero non ſolennia aut non legitima ſacrificia dijs offerre, iram deorum, quibus aliquis ſacrificauit, denunciat. Alios autē ſacrificantes uidere, malū eſt ægrotanti, etiamſi Aeſculapio ſacrificantes uideat, propter mactatæ uictimæ interitum & cædem, mortem enim ſignificat. Coronare deos floribus & ramulis conuenientibus, eiſq; recepto more dicatis, omnibus bonū ſignificat, non tamen citra curas euenturū. Seruum autem admonet hoc ſomnium, ut domino obediat, & quæ illi grata ſunt faciat. Extergere deorū ſtatuas, aut purgare, aut ungere, aut locos ante ſtatuas uerrere, aut etiam ante templa, deliquiſſe quid contra illos ipſos deos ſignificat. Noui ego quendam qui ex hoc ſomnio peccauit in eum deum, cuius ſtatuam purgare ſibi uidebatur, atq; hoc erat quod ſomnium ipſi prædicebat, quòd uidelicet uideret ſe ſupplicem deo. Cōterere ſtatuas deorū, & eijcere è domo intus ſtantes & ſacratas, aut deſtruere tēpla, aut quid impiū in tēplis facere, oībus malū eſt, & magnas clades portēdit.

Qui enim in magnis calamitatibus uerſantur, etiam à pietate erga deos recedunt. Quod ſi ſua ſponte dij diſcedant, ſtatuæq́; ipſorum concidant, mortem ei qui ſomnium uidit, aut alicui ſuorum prę̨ſignant. Dei deis ſacrificantes, deſertam domum ſomniantis fore ſignificant. Tanquam enim non ſint homines, ſibijpſis ſacra faciunt, & ob raritatem colentium ipſos ſibijpſis legitima ſacra perſoluunt. Si uero moueãtur deorum ſtatuæ, omnibus timores aut etiam turbationes ſignificant, exceptis his qui in uinculis ſunt, & qui peregrinari deſtinauerũt. Horum enim alteros liberos fore ſignificant, ut quo libeat mouere ſe poſsint, alteros ex ſedibus mouent & educunt.

De dijs cœleſtibus ac terreſtribus Cap. XXXV

D Eorum alij ſunt intelligibiles, alij ſenſibiles. Et intelligibiles quidem plures ſunt. Senſibiles uero pauci, de quibus ſequẽti ſermone adhuc exactius declarabo. Iam uero hoc tradamus, deorum alij Olympij ſunt, quos etiam Aetherios uocamus, alij cœleſtes, alij terreſtres, alij ma

rini

rini, alij fluuiatiles, alij ſubterranei, alij hos circum circa ambientes. Aetherij igitur merità dici poſſunt, Iupiter, Iuno, Venus Vrania, Diana, Apollo, & ignis ætherius, & Minerua. Cœleſtes autem ſol, luna, aſtra, uenti, & nebulæ, & ſub his conſiſtentia ac coagmentata parelia, & trabes, & iubar, & iris. Sunt autem hi uiſibiles ſenſibiles omnes. Ex terreſtribus autem ſenſibiles quidem ſunt hecate, pan, ephialtes, & Aeſculapius, qui etiam ſimul intelligibilis dicitur. Intelligibiles uero Dioſcuri, Hercules, Dionyſius, Mercurius, Nemeſis, Venus popularis pandemos græcis appellata, Vulcanus, fortuna, Pitho, ſiue Suada, Charites, horæ, Nymphæ, Veſta. Marini deinde intelligibiles ſunt, Neptunus, Amphitrite, Nereus, Nereides, Leucothea, Phorcys. Senſibiles autem ipſum mare, undæ, litora, fluuijq́ ac ſtagna, & Achelous.
Subterranei poſtea & inferi ſunt, Pluto, & Proſerpina, ceres, Core, Iacchus, Serapis, Iſis, Anubis, Harpocrates, Hecate ſubterranea, Erinnyes, & dæmones qui iuxta hos ſunt, & timor & terror, quos aliqui Martis filios dicunt, Ipſum autem Martem alicubi

inter terreſtres, alicubi inter ſubterraneos deos locare oportet. Qui demum circũ circa hos ambiunt dij, ſunt Oceanus, & Tethys, & Saturnus, & Titanes, & natura uniuerſorum. Porrò ſi quem in progreſſu ſermonis deum protulero, ſimul repetam ſermonem ac rationẽ de ipſo. Ex his itaq; propoſitis dijs olympij, multũ potentibus tum uiris, tum fœminis, proſunt ſi conſpiciãtur. Mediocribus uero cœleſtes, pauperib. terreſtres. Subterranei autem ut plurimum ſolis agricolis, & qui cœlare quid conantur, boni ſunt. Sicut marini & fluuiatiles nauigantibus, & his qui ex aqua, aut per aquã, quæſtum faciunt. Qui uero hos circum circa ambiũt dij, omnibus mali ſunt, exceptis philoſophis. Hi enim uſq; ad finem uniuerſi mentem ſuam extendunt. Cæterum de ſingulis dijs ſingillatim dicere euidentioris doctrinæ mihi eſſe uidetur. Primum igitur de olympijs ſermonem faciam.

De Ioue olympio.

I
Ouem ipſum uidere qualem eſſe opinamur, aut ſtatuas ipſius in cœlo proprium ornatũ habentes, bonum eſt uiro regi, & opulento. alterius eñ

diuitias

diuitias, alterius fortunã ac regnũ adauget. Aegrotãti uero ſalutẽ præſagit, ſed & alijs bonus exiſtit. Pręſtat aũt ſemper qete ſtante, aut in throno ſedentẽ, ita ut nõ moueat̃, deũ uidere. Si uero moueat̃, & id quidẽ ad exortum, bonus eſt. ſin ad occaſum, malus. quẽadmodũ etiã ſi non propriũ habeat habitũ. Nã ut Panyaſis ait, inualida & imbecilla fore negocia ſomniantis prædicit.

De Iunone & Rhea.

Vno eadem mulieribus quę Iupiter
I uiris portendit, uerum uiris minora.

Eadẽ aũt ſignificatio Rheæ eſt, quæ & ipſius Iunonis.

De Diana.

Iana timẽtibus bona eſt. nam quum
D Artemis gręcis appellet̃, propter ipſum ἀρτεμὴς, hoc eſt in columitatẽ intrepidos ipſos conſeruat. Eſt & puerperis bona hæc dea, λοχία enim à curando partu, græcis uocatur, ſicut latinis Lucina à proferendo in lucem eadem dicitur. Venatoribus etiam uel maxime conducit, propter Dianam ἀγροτέραν appellatam, & piſcatoribus, propter eandem λιμνᾶτιν dictam. priore ab Agra regione, in qua primum

mum uenata eſſe ferũ, poſteriore à ſtagno deducta appellatione. Fugitiuos aũt & ea quæ perdita ſunt, inuentum iri promittit, nihil enim deam effugit. Agrotera autem & ceruos perſequẽs, & arcum pro inſigni habens, ſemper cõmodior eſt ad actiones obeundas, quàm quæ iuxta alium modum fabrefacta eſt. Cæterum qui caſtiorem uitam delegerunt, his ſubmiſſus & frugalis deæ habitus melior eſt, uelut & Diana Epheſia, et Pergæa, & quæ apud Lycios Libera appellatur. Nihil autem differt, ſiue deam qualẽ eſſe credimus, ſiue ſtatuã ipſius uideamus. Siue enim carnei dei appareant, ſiue uelut ſtatuæ ex materia fabricatæ, eandem rationem habent, uerum citius tum bona, tum mala ſignificant ipſi dij immortales conſpecti quàm ſtatuæ ipſorum. Dianam nudam uidere iuxta omnem modum nemini conducit.

De Apolline.

APollo muſicis bonus eſt, eſt enim eloquentiæ & totius muſicæ inuẽtor deus. Bonus eſt & medicis, pæon enim appellatur, & uatibus & philoſophis, perfectos enim & celebres ipſos

fore præſagit, occulta etiam reuelat, idem enim cum ſole eſſe putatur. Apollo porrò delphicus peregrinationes & motiones ſignificare conſueuit.

De Minerua

MInerua bona eſt manuarijs artificib9, propter appellationem, Ergane enim hoc eſt operatrix uocat̃. bona eſt & uxorem ducere uolentibus, pudicam enim & domum cuſtodientem uxorem futurã eſſe præſagit. Bona eſt & philoſophis, prudentia enim eſſe putatur ipſa dea, unde etiam ex cerebro ipſam natam eſſe aiunt. Eſt & agricolis commoda, eandem enim quam terra rationem habet, uelut philoſophi tradunt. Cõducit & belli ſtudioſis, eandem enim cum Marte rationem habet. At uero mulieribus ſcortatricibus & adulteris mala eſt. Inſuper & nubere uolentibus, eſt enim uirgo hæc dea.

De igne ætherio.

IGnis ætherius omnibus bonus eſt, maxime ægrotantibus, ſalutis enim ſignum ipſis exiſtit, quoniam demortui ipſo non fruuntur. Conſequenter porrò de cœleſtibus dicemus.

De ſole

De ſole Cap. XXXVI

S Ol ab exortu emergens ſplendidus & purus, ſubiensq; ſic in occaſum, omnibus bonus eſt, alijs enim actiones prędicit, expergefacit enim ex ſomno, & ad agendũ cohortatur. alijs puerorũ generationẽ. ſoles enim maſculos liberos parentes ad blandientes appellant. ſeruos aũt liberos facit. Solẽ enim etiã libertatem homines uocant. reliquis ad opes parandas cõmodus eſt. At uero eos qui latere & ſe occultare conantur lędit. omnia enim reuelat & conſpicua facit. Sol ab occaſu exoriens, occulta reuelat eorũ qui ſe latere putant, & ægrotũ poſt deſperationẽ erigit, & lippientem non fore cæcũ dicit. ex multis enim tenebris lucẽ uidebit. & apud exteros degentem reducit, etiã ſi iam deſperatus exiſtat. Bonus eſt & ei qui ad occidentẽ abire inſtituit, reditũ enim ipſi inde prædicit. & ei qui ab occaſu aliquẽ expectat, iam enim ipſum ad reditum accinctum eſſe ſignificat. Reliquis ad omnem aggreſſionem & omnem ſpem cõtrarius exiſtit, & quę propoſuimus perficere nõ ſinit. Nã ſi hic cõtrario naturę motu moueatur, uériſimile eſt & totã natu

ram

ram, & eius partes ægrotare. eſt autẽ omnino etiã is qui ſomnium uidit pars aliqua totius naturæ. Cæterũ pro ratione dictorum, etiã ſolem à meridie aut ſeptentrione orientem, aut in meridiẽ uel ſeptentrionem occidentem iudicare oportet. Sol obſcurus, aut ſubcruentus, aut præ feruore murmurans, omnibus malus & abſurdus eſt, partim actionum impedimenta indicans, partim liberis ſomniantis morbum aut periculum, aut ipſius oculis morbum prædicit. Eis uero qui aliquid latere uolunt, & timentibus commodus obſeruatus eſt, alteri enim latebunt, alteri nihil patientur mali. Obſcurus enim ſol minus adurit. Sol in terram deſcendens incendij ac uſuræ ſignũ eſt. Idem ſignificat etiam ſi in quoddam domiciliũ intrauerit. Sol in cubile alicuius incumbẽs & minans, morbum magnũ & inflammationes prædicit. Si uero quid dicat boni aut demonſtret, opulentiæ ſignũ eſt. Multis uero etiã filiorum generationem prædixit. Sol diſparens omnibus malus, exceptis his qui latere uolunt, & qui arcana operãtur. Vt plurimum uero oculorũ cæcitatem futurã, aut liberorũ interitum prædicit. Sol non qualis

eſt, ſed

eſt, ſed qualis ab hominibus eſſe putatur, & recepto more colitur, in humana ſpecie ſi uideatur, habitum habens aurigæ, athletis bonus eſt, & his qui peregrinari cupiūt, & aurigis. uerum ægrotantibus periculoſus & perniciosus exiſtit. Semper autem melius eſt ſolis ſplendorem in domum intrantem, quàm ipſum ſolem uidere. Splendor enim propterea quod lucidiorem domum facit, acquiſitionem bonorū portendit. Sol uero non ſuſtinere poſſe eos qui in domo ſunt malorum uim ſignificat. Nemo enim contra ipſum tueri poteſt. Sed neq; dans aliquid, neq; auferens ſol, bonus exiſtit. dans etenim pericula denunciat, auferens uero perniciem. præſtat porrò ſemper ſtatuam huius dei in templo locatam uidere, baſiq; innixam, quàm ipſum deum qualis eſſe creditur. Nam & bona perfectiora hoc ſomniū prædicit, & mala minora. Qualis autem eſt, & qualis in cœlo apparens cernitur, talis ſanè ſi per ſomniū uideatur, bonus itidem fuerit.

De luna Cap. XXXVII

LVna uxorem ſignificat ſomniantis, itemq; matrem, nutrix enim eſſe putatur

tatur, & filiam & ſororē, Core enim, id eſt puella appellatur. & pecunias et diuitias et negociationē decernit, itē& nauigationē, ad huius enim motum gubernatores nauigant, & peregrinationē, quia in perpetuo motu uerſatur, & ſomniantis oculos, quoniam uidendi etiam ipſa cauſſa eſt & domina. Cõmunem porrò omnes dei rationem habēt ad dominos. Mares quidē ad mares, fœminæ uero ad fœminas. Recte enim uetus prouerbium ait: Quicquid dominatur uim habet dei. Quare ſiquidē in melius & iucũdius mutetur luna, utilitatē ab his aut per hos qui dominãtur ſignificant. Si uerò in peius. detrimentũ ex ijſdē aut per eoſdē. Similiter etiam quum plures fiunt lunæ, & quum ea quæ eſt euaneſcit. At uero ſi quis putet ſe imaginem ſuam in luna uidere, ei quidem qui liberos non habet, filij natiuitatem præſagit, mulieri uero ſomnianti, filiæ. Cernit enim unuſquiſ& ſimilem ſuijpſius imaginē, hoc eſt filiũ uel filiã. Bonum eſt hoc ſomniũ & nummularijs, & fœneratoribus, & ſymbolo conuiuali colligendo præfectis, multũ enim quæſtũ facient. Bonum eſt & his qui uideri uolũt, uerũ occul-

tatos reuelat. Aegrotantes autẽ & nauigã-
tes occidit, illos quidem morbo inter cutẽ
aquæ ſubijciẽs, quoniã natura humida exi-
ſtit. Hos uero in naufragiũ delapſos. Quæ-
cunq; bona ſol ſignificat, eadem prædicit
etiam luna. Similiter & quæcũq; mala, ſem
per tamen minora. Nam & hæc minus ca-
lida eſt quàm ſol. Significatq; ſemper euen
tus non ſine fœmina perſona perfectũ iri.

De ſtellis. Cap. XXXVIII

STellæ ſimul omnes ſplendidæ ac pu
ræ cõſpectæ, & ad peregrinationẽ,
& ad alias actiones, & ad arcana, bo
næ ſunt. Neq; enim eandem cum ſole aut
luna rationem habent. Nam & abſq; his
conſpicuæ exiſtunt & illuſtres. Cum his ue
ro aut penitus latentes, aut obſcuriores ap
parent. Vnaquæque autem ſtella priuatim
aut à colore, aut magnitudine, aut motu,
aut figura motus iudicetur. ſi ſanè quis er-
rorem uitare uelit, quæ res uel maxime in
aſtrorum ſpeculationis tractatione mani-
feſta fieri poteſt. At uero aſtra ſiue ſydera
ſingula iuxta ſuas uires etiã euentus faciũt,
uelut, quæ hyemis ſunt cauſſa, anxietates
& pericula, & turbationes ſignificãt. Quæ
uero

uero ſerenitatis, felicitatẽ & proſperitatem, & opulentiã. Quæ deinde cõſtitutionis ſolſtitij cauſſa ſunt, æſtiua mutationem in melius ſignificant, hyberna, in peius. Quin & aliqua ex ipſis etiã fabulis quæ de ipſis feruntur, ſimiles euentus inducunt, de quib. ſingulatim dicere longũ ſanè foret, præſertim quum tota ratio ipſorũ omnibus nota ſit, qui ſaltẽ non penitus eruditionis omnis ſunt expertes. Stellæ deficiẽtes è cœlo, diuitibus quidẽ multam paupertatẽ & ſolitudinem ſignificãt. Simile eſt enim cœlum domui ſomniantis, ſtellæ uero poſſeſſionibus opibusq; ac hominibus in domo. Pauperibus uero interitũ præſagit. Solis aũt his bonum fuerit huiuſmodi ſomniũ, qui magnũ aliquod malũ perpetrare ꝓpoſuerũt: perficient ẽm utcũq; ardua tentauerint. Audiui porrò quodã mihi narrãte, quod quidã putarat ſtellas è cœlo oẽs defeciſſe, & caluus factus eſt. Quã enim rationẽ habet cœlũ ad totũ mundũ, eandem habet etiam caput ad corpus. & rurſus, quam rationem habent ſtellæ ad cœlum, eandem etiam capilli ad caput. Cæterum neque delabentes in terram ſtellæ, neque diſparentes bonæ ſunt:

Multorum enim perniciē præſagiunt. Magnæ quidem, hominum magnæ æſtimationis, uulgariū uero & ignobilium paruæ & obſcuræ. Sed neq; furari ſtellas ſibi uideri bonum eſt. Vt plurimū enim ſacrilegi hoc ſomnium ſomniantes euaſerunt, nō tamen elapſi, ſed deprehenſi pœnas pependerunt. & perpetrauerunt quidem facinus, propterea quod ſtellis potentiores eſſent. deprehenſi uero ſunt, ob id quod plus quàm humanarum uirium eſt tentaſſeat. Inſuper uero neq; comedere ſtellas bonum cuipiam eſt, exceptis uatibus, & qui cœleſtium ſpeculationi ſunt intenti, his enim quæſtum ſignificat & multam rerum acquiſitionem. reliquis interitum pręſagit. Malum eſt item ſub tecto ſtellas uidere. Aut enim domum deſertam redditam, detectum & exuſtum iri ſignificant, quo etiam intus ſtellæ appareant, aut dominum domus moriturū eſſe. At uero parelij, & trabes, & iubar, & ſtellæ quæ cometæ ſiue crinitæ appellantur, item ſtellæ barbatæ ſiue pogoniæ, eadem ſignificant, quæ facere ſolēt, ubi in aere apparentes ſunt conſpectæ.

De

De iride Cap. XXXIX

I Ris dextra quidem conſpecta bona eſt. Siniſtra uero mala. Dextram autem & ſiniſtram, nō ad cœlum intelligere oportet, ſed ad ſolem. Quomodocunq; aūt aparuerit, ſemper his qui in multa paupertate, aut alio aliquo infortunio cōſtituti ſunt, bona iudicetur. Hæc enim aeris conſtitutionem & ſtatum ſemper mutat, & ambiētem alterat, omnibus aūt in infortunio cōſtitutis, et aliqua calamitate preſſis, bonę ſunt pręſentis ſtatus mutationes.

De nebulis Cap. XL

N Ebulæ albæ felicitatis ſignificatiuæ ſunt, & à terra in cœlū ſurſum uergētes ut plurimū peregrinationē ſignificāt, & eos qui apud exteros uiuunt reducunt, & occulta reuelāt. fuluæ aūt improſperū rerum ſucceſſum ſignificant. Caliginoſæ, anxietates. Nigræ, tēpeſtatē aut triſtitiam.

De uentis Cap. XLI

V Enti leniter & placide ſpirātes boni ſunt. impetuoſi uero & uiolenti, homines iniucundos & perfidos ſignificant. Turbines aūt & uenti uehementes dericula & magnas turbationes inducunt.

Sed hoc cōſiderare oportet, Quod uēti nubilū aerē faciētes omnib. quidē alijs qui in ꝓpatulo agūt, mali ſunt. Solis uero his qui occultanť boni. Qui ſerenitatis cauſa ſunt, cōtraria ſignificāt. Porrò his qui ex peregrinatione reduces expectāt, ſemper hi uenti boni ſunt, qui ex his regionibus ubi illi peregre degunt, ſpirant. Contrarij uero eoſdē apud exteros detinent. Atq; hæc quidē de cœleſtibus, uerum de terreſtribus dijs hoc modo iudicare conuenit.

De dijs terreſtribus. Cap. XLII.

Senſibiles quidem dei timorum & periculorum & calamitatū ſignificationem habēt. Nam interdiu impetētes eiuſmodi malorum cauſſa fiunt. Significant item diuerſimode, & nihil ſimile inter ſe unuſquiſq; apparens. Velut uerbi gratia, Hecaten uidere trina facie præditam ſuper baſi ſtantē, motus & peregrinationes ſignificat. ἐνοδία enim dea appellať, propterea quod in uijs ſtatua eius poni ſoleret. Eandē uero unam faciem habentem uidere, omnibus malū eſt. Vt plurimum ab externa regiōe aut ab externo homine mala futura prædicit, Semper aūt præſentiū re

rum

rum ſtatu emouet ſomniantē, & in ijſdem manere nō ſinit qualicunq; tandem ſpecie appareat. Si uero moueatur ipſa dea & ob uiam ueniat, iuxta habitum, & aſpectū, & ea quę ab ipſa tenentur, euentus ſignificat. Sed de his dicere, neq; pium, neq; tutū eſt. Quorū ſanè omniū ratio manifeſta eſt his qui eius deę ſacris initiati ſunt. Qui uero nō initiati ſunt, ab initiatis diſcāt. De pane.

P An paſtoribus bonus eſt, propter paſturam, & uenatoribus, propter feritatem. Reliquis ſeditiones & tumultus ſignificat, & ea propter quæ quis maxime ſibi placet non firma eſſe. Non enim ſecure ſuffultos pedum greſſus deus ipſe habet. Dicunt aliqui quòd Dionyſiacis artificibus commodum ſit numen.

De Ephialte.

E Phialtes idē eſſe qui Pan creditur, et latinis incubus appellatur. Diuerſa aūt ſignificat, grauiter enim premēs & nihil reſpondēs, tribulationes & anguſtias ſignificat. Quicquid autē reſpōderit interrogatus, hoc uerū eſt. Si uero etiā quid dederit, & coiuerit, magnas utilitates prędicit, maxime ſi nō grauauerit. Quicqd uero

accedẽs fecerit, ægrotos erigit. Nunquã enim mortuos homines accedunt panes.

De Aeſculapio.

Æ Sculapius locatus in templo, & ſuper baſi ſtans conſpectus & adoratus, omnibus, & in omnib. aggreſſionibus bonus eſt, breues ſolũmodo morbos inducere ſolitus. Si uero moueatur, aut accedat, aut in domũ ingrediatur, morbũ & peſtem præſagit. Tũc enim maxime hominibus opus eſt hoc deo. His aũt qui iam ęgrotãt ſalutẽ prædicit, pæon enim deus appellatur. Semper porrò eos qui domeſticis uſibus ac neceſsitatib. inſeruiũt, & domus uillicos, Aeſculapius indicat. Verum in litibus aduocatos & patronos ſignificat.

De dioſcuris.

D Ioſcuri nauigantibus hyemem portendunt, his uero qui ſuper terram ſunt ſeditionem, aut lites, aut bellum, aut magnum morbum. Ad finem uero omnibus malis indẽnes liberant, & eos qui iam in aliqua clade ſunt cito eripiunt. Seruatores enim dij ſunt, uerum eorũ qui prius in aliquo timore diſcriminecꝫ ac periculo fuerunt.

De

De Hercule.

H Erculem uidere aut ſtatuam ipſius, omnibus bonum propoſitũ haben-tibus, & iuxta legem uiuẽtibus, bo-num eſt, & maxime ſi ab aliquibus iniuria afficiantur. Semper enim hic deus, etiam quum in humanis eſſet, auxilium tulit in-iuria oppreſſis, eorumq; uindex ac aſſertor fuit. Verum his qui præter leges faciunt, & qui iniuſtum quiddam perpetrant, malus eſt deus, ob eandem rationem. Bonus eſt autem prodeuntibus in certamen, aut ad litem, aut pugnam aliquã. Callinicus enim quaſi præſtans uictor, deus appellatur. At uero uideri ſibi conuerſari cum deo, & ali-quid cõmuniter facere, aut eodẽ cibo com municare, aut habitum eundem habere, aut à deo leoninam, aut clauam aut aliud quoddam armorum genus accipere, omni-bus abſurdum & malum eſſe obſeruatum eſt, & ſanè per longam experientiam hu-iuſmodi cognoui, quanquam hæc nullo cu iuſquam bono euenire, & rationi et uerita ti conſentaneum eſt. Qua enim deus uſus eſt uita, eam ſomnianti impartitur, Dura autem et erumnoſa erat dei uita; quũ in hu

manis ageret, etiam ſi ualde clarus & illuſtris eſſet. Sæpe uero & in eiuſmodi monſtra illapſurum eſſe ſignificat, quibus ipſe deus hæc arma habens congreſſus eſt.

De Dionyſo.

DIonyſus agricolis cōducit, qui ligno ſum fructum plantāt, & maxime uites. Conducit et cauponibus, & omnibus dionyſiacis artificibus. Bonus eſt & his qui in infortunio aliquo uerſantur, quietem enim & liberationem à malis ſignificat, propter ipſum adeo nomen, Eſt enim dionyſus dictus ab eo quod expediat & perficiat omnia, hoc enim ſignificatur per uerbum διανύειν græcis, unde dionyſi appellatio eſt formata. His uero qui delicatam uitam degunt, & præſertim pueris, turbas & pericula & inſidias & diuulgationes ſignificat, propter hiſtoriam quæ de deo narratur, & propter naturalem dionyſi rationē. Maximi enim periculi hominib. autor ipſe deus exiſtit, & tamē nihilo minus etiam hos ſeruat, & corrūpi non ſinit. Iter faciētibus, & nauigātibus malus eſt deus. Nam palàm & ex propinquo prædonum

donum incurſus ſignificat, & uulnera, & obtruncationes. At uero chorus qui dionyſum comitatꝰ, uelut ſunt Bacchi & Bacchæ, & Baſſarę, & ſatyri, & panes, & quæcunque alia ſunt ſimilia nomina huic deo ſacra, tum ſimul omnes, tum unuſquiſque ſeorſim, magnas turbas & pericula, & diuulgationes ſignificāt, excepto ſileno, qui ſolus omnibus bonus eſt, & his qui ad agendum aliquid prodeunt, & timentibus. Choream deo ducere, aut thyrſum aut arbuſculam geſtare, aut aliud quid gratum deo facere, omnibus malum eſt, exceptis ſeruis. Illis enim propter emotionē & perculſionem mentis, deſipientiam & cladem prædicit. His uero quod nihil rerum curæ ſuæ commiſſum habent, & propter dei appellationem, ac benignitatem, libertatis ſignum eſt.

De Mercurio

M Ercurius bonus eſt his qui ad eloquētiam animum adiecerunt, & athletis, & pædotribis, & omnibus mercatoriā uitā degētibus, & libripendis, propterea quod oēs huiuſmodi homines deum hunc

hunc pro tutelari numine uenerantur, bonus eſt & peregrinari uolentibus. Alatum enim deum eſſe putamus. Reliquis ſeditiones & tumultus denunciat, ęgrotantes autem occidit, propterea quod animarũ ductor eſſe creditur. Mercurius quadrangularis, σφηνοπώγων ab incuneata barba appellatus, ſolis philologis conducit. Verum quadrangularis & imberbis, nihil his cõducit. Etenim quod amputatam barbam habet, omnium eorum qui circum ſomniantem ſunt interitum pręſagit.

De Nemeſi

NEmeſis ſemper bona eſt uiuentibus ſecundum legem, & moderatis hominibus, & philologis. At uero contra leges delinquentibus, & his qui aliquibus inſidias ſtruunt, & magnas res auſpicãtur, contraria exiſtit, eorumq́ conatus impedit, Nam impedimẽto eſſe, & obſtare his quæ incõſulte & præter animi noſtri ſentẽtiam fiunt, Nemeſim uocamus.

Quidã prodũt quod dea hæc bona quidẽ in peius uertat. Mala autẽ in melius.

Deue

De Venere

VEnus pandemos, hoc eſt popularis appellata, circulatoribus & cauponibus, & libripendis, & thymelicis, & medicis, & ſcenicis omnibus, ac meretricibus bona eſt. Matronis autem pudefactionem, & detrimentum prædicit, & eos qui uxorem ducere propoſuerũt impedit, tanquam cummuni uxore futura.

At uero Vrania, de qua in ſuperiore ſermo ne dicere uolens reliqui, ut ne ſermo diuelleretur, cõtraria ueneri pandemo ſignificat. Maxime uero bona eſt ad nuptias & ſodalitates contrahendas, & ad producendos liberos. Nam coniunctionum ac ſobolis eſt cauſa. Bona eſt & agricolis, Natura eñ & mater uniuerſorum eſſe creditur. Bona eſt & uatibus, o͞mis enim uaticinationis & prę notionis, inuentrix eſſe putatur. Cæterum Venus marina naucleris & gubernatoribus & omnibus nauigãtibus, bona obſeruata eſt, itemq; omnibus peregrinari uolentibus, propter perpetuũ maris motum. Eos uero qui in eodem loco ſemper permanere propoſuerunt, etiam inuitos ad motum cogit.

Venerem

gubernaculũ tenet, motus prædicit. Nulla eſt enim gubernaculi utilitas citra motum, Semper autem bona eſt ſedens aut reclinata, ſecuritatem enim & conſtantiam per ipſam figuram demonſtrat. Quãto uero ſumptuoſior & formoſior apparuerit, tãto melius eſſe putandum eſt. Quidam tamen tradunt, quod fortuna ſumptuoſa & ualde ornata, maxime ubi non ut ſtatua, ſed uelut ipſa fortuna appareat, paupertatis ſignum ſit. Veriſimile eſt enim quod ſui ſtudioſa, hominum negligens exiſtit. Quæ uero frugaliter ueſtita eſt, & ſui negligens apparet, diuitias et delitias pręſagit. Manifeſtum eſt enim quod non ſuĳpſius, ſed hominum curam gerit. Verum illi mihi non uidentur uerıſimilia dicere, Eſt enim fortuna nihil aliud quàm ipſæ ſomniantium opes.

De pitho, et aliĳs.

Pitho, et charites, et horæ, et nymphæ, ad omnia et omnibus bonæ ſunt. Ariſtobule uero et Eunomia, quæ deæ optimum conſilium, et bona lex nobis dici poſſunt, eadem quæ Nemeſis ſignificant.

De ue-

De Veſta.

V Eſta tum ipſa, tum ſtatuæ ipſius, ciuitatis ſenatum, & loculos ſiue recõditoria redituum ſignificant. Priuatis autem ipſam uitam. Principibus uero & regibus, ipſam imperij uim ac poteſtatem. Porrò de marinis & fluuiatilibus dijs ſingulatim ex ordine ſic res ſe habet.

De dijs marinis. Cap. XLIII

N Eptunus & Amphitrite, et Nereus, & Nereides, tum ipſi, tũ ſtatuæ ipſorum cõſpecti, ita ut nihil mali faciãt, aut dicant, boni ſunt omnibus in mari operantibus, & his qui moueri uolũt, ſed & ad reliquas aggreſsiones nihilo minus boni ſunt. Ex omnibus autẽ uel maxime his qui ad turbas progrediuntur, ualde conducibiles eſſe obſeruatum eſt. Si uero moueãtur aut turbentur, aut mali quippiam dicant aut faciant, aut patiantur, aut minẽtur, contraria prædictis ſignificant. Sæpe etiam terræ motum & hymbrem futurum præſagiuerunt.

De Leucothea.

L Eucothea his qui in mari operantur bona eſt, ad reliqua mala, & triſtitiæ ac luctus

ac luctus ſignificatiua, propter hiſtoriam quam de ipſa narrant. Proteus autem & Glaucus, & phorcys, & dæmones qui circa hos ſunt, dolos ac deceptiones ſignificant, propter facilem adſpectus tranſmutationem. Vatibus autem boni ſunt.

De Mari porrò & Vndis, in ſermone de nauigatione ſuperius in hoc ipſo libro mẽtionem feci. Litora & portus, ſpei ſignificationem habent, & ſalutis ipſis ægris. Nam qui in magna tempeſtate ſunt, ubi litus uiderint & portus, ſuauiſsimam ſpem potiundæ ſalutis ſecum nutriunt.

Fluuij deinde & ſtagna, & Nymphæ, & Ephydrides, boni ſunt ad generandos liberos. Verum exactius de ipſis in ſuperiori ſermone tractaui. Achelous autem eadem quæ fluuij, & omnis potabilis aqua ſignificat, & ualidiores euentus facit. Quandoquidem uero de his quantum poſsibile fuit ſufficienter dictum eſt, reliquum fuerit ut de ſubterraneis ac inferis dijs deinceps dicamus, itemq; de his qui circumcirca ambiunt.

De dijs inferis, & de his qui circumcir ca ambiunt. Cap. XLIIII

PLuto & proſerpina timentibus boni ſunt. Imperant enim his qui non amplius timent. Boni ſunt & paupe ribus. diuitias enim & acquiſitionem ſignifi cāt, propterea quod nullius rei indigi ſunt ipſorum ſubditi. Boni ſunt & his qui ter ram emere uolunt, & ad principatum con tendentibus. Multis enim imperant hæc numina. Sed & ad myſticos & arcanos u ſus boni obſeruati ſunt hi dij. Verū ſi quid graue ac dirum faciant aut minentur, con traria ſignificant. Ceres autem & core, & qui Iacchus appellatur, his qui initiati ſunt horum deorum ſacris, bonum quid dam, atq; id non uulgare, futurum ſignifi cant. Non initiatis, prius timorē aliquem & periculum inducunt, deinde uero nihi lominus bonum ipſum perficiunt.
Agricolis autem & his qui terram adipiſci propoſuerunt bonæ ſunt, dominari enim & imperare terræ præſignificant. Et ægro tantes erigunt & ſeruant. Nam fructuum hominibus commodorum ſunt cauſæ, qui bus mortui non fruuntur.

Inſuper

Inſuper Cererem eandem cum terra rationem habere ſapientes aiunt. ζείδωρος enim & φερέσβιος uocatur terra, itémque βιόδωρος, ab eo quod uitam & uictũ mortalibus impertiatur, & fruges producat.

Bona eſt etiam Ceres ad nuptias, & alias aggreſſiones omnes per ſe conſpecta, Non uero item Core, propter hiſtoriam quæ de ipſa fertur. Hæc enim ſæpe etiam oculis ſomniantis periculum induxit, propter nomen. Core enim appellatur etiam in oculo pupilla. Serapis, & Iſis, & Anubis, & Harpocrates, tum ipſi, tum ſtatuæ ipſorum ac myſteria, & omnis de ipſis ſermo, atque etiam de dijs qui cum ipſis communia templa ac aras habent, turbationes & pericula, & minas, & infortunia ſignificant, ex quibus præter expectationem prætérque omnem ſpem ſeruant. Semper enim ſeruatores crediti ſunt hi dij, eorum qui per omnia exercitati ſunt, & ad extremum periculum peruenerunt. Nam eos qui iam in huiuſmodi periculis conſtituti ſunt, ſtatim omnino ſeruant. Præcipue autem myſteria ipſorum luctus ſignificationem habent. Tametſi enim

neque nuptias celebrare permittunt, neq; filios futuros prædicunt. At uero natura uniuerſorum, & fatum, & prouidentia, & ſi quid aliud æqualem cum his potentiam habet, omnibus bonum prædicunt, exceptis ęgrotantibus, hos enim occidunt, niſi aliqua ualde benigna dixerint. Communem autem rationem & dij, & ipſorum ſtatuæ habent. Ex ipſis uero ſtatuis, hæ quę ex materia ſolida & imputreſcibili factæ ſunt, bonæ fuerint, uelut quæ ex auro conſtant, aut argento, aut ære, aut ebore, aut lapide, aut Electro, aut Ebeno. Quę uero ex alia materia fabricatæ ſunt, minus bonæ cenſentur, Sæpe uero etiam quæ humiles ac uiles ſunt, teſtaceæ, fictiles, cereæ, itēq; imagines pictæ, & ſimiles. Inſuper & hoc obſeruare oportet, Quicunq; dij bona ſignificant, tum ipſi, tum ipſorum ſtatuæ, eorum neque contritas neque confractas ſtatuas uidere bonum eſt. Quicunque uero mala ſignificant, eos & deſtructos & diſsipatos omnes uidere, itemq; ſtatuas ipſorum, bonum eſt, maxime uero eadem cum Nemeſi ſignificant.

De Heroíbus & dæmonibus
Cap XLV

DE Heroíbus porrò & dæmonibus quid opus eſt dicere? eadem enim quæ dij ſignificãt tum bona,tum mala,uiribus tamẽ minora. Meminiſſe autem oportet, quod ſingulos ipſorum proprium habitum habere conuenit, & non permutare, neque abijcere, neque ſimpliciter ſtare,neque ſine his quæ ipſis ſolenni more dicata ſunt eſſe. Quoniam quicquid ſignificant ſiue bonum,ſiue malum fuerit, decipiunt & mentiuntur.

De terræ motibus ac hiatibus
Cap. XLVI

TErra ſi moueatur, res & negocia ac uitam ſomniantis motum iri ſignificat. Hiatus autem & cõcuſsiones et collapſiones, omnes homines iniuria afficiunt, ipſosq; perdunt, aut bona ipſorum corrumpunt. Solis autem his qui peregrinari propoſuerunt, & obæratis, fortunata & dextera omnia huiuſmodi obſeruata ſunt. Quæ enim diſſoluuntur & non coniuncta ſunt, non amplius in priore loco cõ

tinent

tinent ſomniantes. Quare & ex debito, & ex uinculis liberant. Cæterum de relictis & prætermiſſis in utriſq; libris ſuperfluum fuerit dicere. Quoniam ex ſcriptis & relatis iuxta ſimilitudinem coniecturam facere oportet. Et tamen adhuc de ipſis dicetur.

De ſcala, ſartagine, mola, pila, & gallo Cap. XLVII

S Cala peregrinationis ſignum eſt, & tranſitionis in alium locum, Gradus uero eius, promotionem ſignificāt. quidā dicūt quod etiā periculum ſignificāt Sartago uero damnum ſignificat, & mulierem guloſam. Mola ſemper durorum & difficilium negociorum ſolutionem portendit, et fidelem ſeruum ſignificat.

Pila uxorem ſignificat. Piſtillum autem uirum. Gallus in domo pauperis, patrem familias, In domo diuitis, œconomum ſiue uillicum ſignificat, propterea quod eos qui in domo ſunt excitet ad operas obeundas.

Depilari aut pice illini, detrimentum ac damnum ſignificat.

De ouis. Cap. XLVIII

O Va medicis, et pictoribus, et his qui ex ipſis quæſtū faciūt cōmoda ſunt.

Reliquis pauca quidem, lucri ſunt ſignifi‑catiua, ob alendi facultatem. Multa uero, curarum & anxietatis. Sæpe uero & litiū. Quoniam qui ex ipſis naſcuntur fœtus ferè ſemper terram pedibus eruunt, & occultata inueſtigant.

De Hippocentauro & Scylla, & dijs humana ſpecie. Cap. XLIX

Quin & huius meminiſſe oportet, quod quæcunq; monſtroſa ſunt & nequaquam poſsibilia præter naturam intelliguntur, & rationem nō habent ut interdiu fiant, uelut Hippocentauri, & Scylla, & ſimilia, ea mendaces ſpes & nunquā perficiendas inducunt. Apparent autē dij in humana ſpecie & forma, quandoquidem credimus ipſos nobis ſpecie ſimiles eſſe. Si itaq; ignoti dij ac deæ conſpiciantur per ſomnium, dinoſcere eos oportet, ab ætate, aut ab externis, aut ab artibus, hoc modo. Ab ætate quidem, uelut puerulus conſpectus, tēpus futurū ſignificat, adoleſcens autem præſens, & rurſus, Adoleſcentulus ualde iuuenis, Mercurium. Adoleſcens, Herculem. Vir, Iouem. Senex, Saturnum. Duo adoleſcentes, dioſcuros, hoc eſt Caſtorem

ſtorem & Pollucem. Virgo Spem, aut Dianam aut Mineruam. Spem quidẽ, Ridens. Dianam uero, reuerendam faciẽ præferẽs. Mineruā autem, acribus oculis intuẽs. Fœmina iuuencula, fortunā. Senex, Veſtam. Tres fœminæ, Parcas, ubi fuerint ueſtibus indutæ, Nudæ, horas, Lauātes, Nymphas. Ab externis autem ſic. Dij habẽt inſignia, qui ergo ea inſignia habẽt, pro illis ipſis dijs agnoſcendi ſunt. Neq; enim eſt neceſſe ſingulatim ea recęnſere, quum res ſatis manifeſta exiſtat. Ab artibus poſtremum. Qui cognomines diis artes habent, hi deos artibus ipſis præfectos ſignificant. Porrò ſomnia iam uiſa, & ipſorum euentus, non conuenit ſcribere in arte ipſa iudicādi ſomnia, & in doctrina ſpeculationū, neq; uidebantur mihi idonea eſſe hæc huic loco. Et quidem quū Geminus Tyrius, & Demetrius Phalereus, & Artemon Mileſius, multa ſomnia conſcripſerint; primus in trib. libris, ſecundus in quinq;, tertius in uiginti duobus, & preſertim cōpoſitiones medicamentorum ac curationes à Serapide datas.

De tabula & libris. Cap. L

T Abula uxorem ſignificat, propterea quod omnigenas literarum formas ſuſcipiat. Typos autem, hoc eſt formas, in cõſueto uſu etiam ipſos liberos uocamus. Liber autem uitam eius qui ſomnium uidit ſignificat, percurrunt enim homines libros, quemadmodum etiam uitam ipſam. Sed & ueterum res geſtas in memoriam reuocat liber, quandoquidem quæ olim facta ſunt, in libris ſcripta continentur. Comedere libros, præceptoribus puerorum, & ſophiſtis, & omnibus qui ex eloquentia aut libris uictum ac rem ſibi comparant, conducit. Reliquis mortem repentinam prædicit.

De perdicibus. Cap. LI

P Erdices & uiros & mulieres ſignificant, utplurimum uero mulieres magis, impias & religionis negligentes, quæ nunquã nutritoribus ſuis beneuolentiam mutuam exhibent. Nam & ægre manſueſiunt, & uariæ ſunt perdices, & ſolæ ex auium generibus deorum cultum non habent.

De pe

De pedicis Cap. LII

PEdicæ detentionis & impedimenti ſignum ſunt & morbi, propter detentionem. Seruis autem, fidem & autoritatem magnam prædicũt, ex quibus ingrati excident. In nuptis uero nuptias, & liberos nõ habentibus, liberos promittunt. At uero ab ipſa pedicarũ materia, cõiecturã de nuptiarũ ſũptuoſitate facere oportet.

De plagis, Cap. LIII

VErberare eos ſolũ bonũ eſt quibus quis imperat, excepta uxore. Nã hęc ſi uerberatť, adultera fit, reliqui ipſius uerberãtis cõmodo plagas accipiũt. At uero eos percutere quib. quis nõ imperat, bonum nõ eſt. damnum enim ex lege irrogatũ prædicit. Verberari aũt bonũ nõ eſt, neq; à dijs, neq; à mortuis, neq; à ſubditis, ſed à reliquis. Sẽper uero bonũ eſt lignis aut manu uerberari, malũ aũt loro, propter uibices inflictos, & calamo, propter ſtrepitũ & ferula. Nam & hoc lignũ ſtrepitũ ędit. Quandoquidem uero uerberati plagas accipiũt, inde adeò utilitatẽ accedere contingit, ab accipiendo uidelicet. Ego uero obſeruaui hoc quod mihi ipſi accidit. Aliquando enĩ per

per ſomnium uiſus ſum mihi, ab uxore mea uituperijs & plagis impeti, illa die obuiam ueniente mihi quodã, à quo animus meus planè diſſidebat, turbatus ſum & ualde ægre tuli: neq; enim erat ueriſimile, eum qui à perſona ſibi ſubiecta, & à qua coli ac honorari debebat, contumelia affectus erat, non triſtari, aut non moleſtiam in aliqua re concipere.

De morte. Cap. LIIII

Mortuum eſſe ſibi uideri, & elatũ, & defoſſum, ſeruo quidẽ cui res & domus heri non cõcredita eſt, libertatẽ ſignificat. Mortuus enim nullum dominum habet, & laborum & miniſterio rum requiem inuenit. Verum ſeruo cui bona domini cõmiſſa ſunt, fidem adimit mors. Viro autem uxorem non habenti nuptias prædicit. Nam & nuptiæ & mors, utraque fines hominibus eſſe putantur, & ſemper ſe mutuo indicant. Vnde etiam ægrotanti bus uxorem ducere, ac nuptias celebrare, mortem præſagit. Nam eadem utriſq; contingunt, tum nuptias celebranti, tum morienti. Velut uerbi cauſſa, deductio & comitatus amicorum, tum uirorum, tum fœminarum

minarũ, & coronæ, & aromata, & ungenta, & cautio de bonis. At uero eum qui uxorẽ habet, mors ab uxore ſeparat, & ſocios, & amicos, & fratres diſſoluit, inuicemq́ ſeparat. Mortui enim cum uiuis nõ conuerſantur, neq; uiui cum mortuis. Eum uero qui domi eſt ad exteros extrudit, propterea quod nõ in ijſdẽ amplius maneat mortuus. & apud exteros degentem, domum reducit. Nam mortuus in terrã deponitur, quæ communis eſt omnium patria. Athletis autem ſacrorũ certaminum uictoribus, mortem inducit. Perfecti enim & abſoluti ſunt mortui, quemadmodum & uictores. Bonum eſt autẽ & philologis & patribus mortuum eſſe ſibi uideri. Habebunt enim monumenta, hi liberos, illi uero ſapientiæ ſuæ ſcripta ac libros. Obſeruaui deniq; & triſtibus & timentibus mortẽ bonam eſſe. Timoris eñ & triſtitiæ expertes ſunt mortui. Item his qui de terra litem habent, & qui terram emere uolunt. Terræ enim domini ſunt mortui. In alijs autẽ litibus, malum eſt mortuum eſſe. Nam in rebus efficiendis impotentes ſunt mortui, & in uiuorum poteſtate poſiti. Si uero quis ægrotans

aut

aut dolens aliqua parte, uideatur ſibi mortuus eſſe, à morbo & à dolore liber erit. Nã & mortui neq; dolent, neq; ægrotant. Nihil autem differt ſiue quis mortuus eſſe ſolũmodo ſibi uideatur, ſiue elatus aut ſepultus. Viuum ſepeliri ſibi uideri, nemini confert, ut plurimum enim carcerẽ aut uincula ſignificat. Quicquid autem boni ſiue mali ſignificauerit mors, idipſum ſi quidẽ quis ſeipſum occidat, cõtinget ei ſuiĵpſius cauſſa. Sin ab alio interimatur, euenient ob alterius cauſſam etiam euentus. Omnes mortes lege irrogatæ, ea quæ ſignificant tum bona, tum mala uehementiora faciunt. De quibus ſpeciatim dicere operæpretium exiſtimo.

De ſtrangulatione Cap. LV

STrangulari & ſeipſum ſuſpendere, tribulationes et anguſtias ſignificat, propter id quod his qui ſtrangulantur contingere uidemus. Inſuper etiam nõ manſurum eſſe in domo, neq; ubi quis erat dum ſomnium uidit. Nam ſtrangulatus nõ amplius terram contingit, neque eſt in firma ſede.

De ma-

De mactatione ſiue cæde. Cap. LVI

M Actare aliquem ſeipſum, aut ab aliquo mactari, eadem ſignificat quæ antea de morte relata ſunt. uerum citius perficit euentus. Sacrificari autem, & pro uictima tractari ad aram dei, aut publice in congregatione ſiue eccleſia, aut in foro, omnibus bonum eſt maxime ſeruis, qui inde præclare & ſplendide liberi erunt.

De uiuentis cõbuſtione. Cap. LVII

V Iuentem comburi, eadem ſignificat quæ fulmine feriri, de quibus in ſuperioribus diximus. Priuatim autẽ & proprie uiuentem comburi, ægrotis ſalutem ſignificat, propter ipſius uerbi κατακαίεσθαι compoſitionem. Cæterum iuuenibus, calamitates irrationabiles, & concupiſcentias amatorias ſignificat.

De cruce. Cap. LVIII

C Rucifigi omnibus qui nauigare propoſuerunt bonum eſt. Nam ex lignis & clauis conſtat crux, quemadmodum etiam nauis. & malus eius ſimilis eſt cruci. Bonum eſt & pauperi. Nam altus eſt crucifixus. Verum diuitibus damnoſum eſt. Nudi enim crucifiguntur, & car-

& carnes deperdunt crucifixi. Cæterũ uiro uxorem non habenti nuptias prædicit, ob ligationem, ſed tamen non adeo commodas. Eadem autẽ ratio eſt amicitię & ſodalitatis. Seruos uero liberos facit. Nemini enim ſubiecti ſunt crucifixi. Qui autem domi agere uolũt, & qui propriam terram colunt, & qui alicunde eijci timent, eos eijcit, & non ſinit in locis in quibus ſunt manere. prohibet enim crux terram cõtingere. Porrò in ciuitate crucifixum eſſe ſibi uideri, talem magiſtratum ſignificat, qualis fuerit locus in quo crux poſita fuit.

De pugna cum feris. Cap. LIX

PVgnare cum feris pauperi bonum eſt, multos enim habebit quos nutriat. Nam & qui cum feris pugnat à proprijs carnibus feras nutrit. Verum uiro opulento iniurias futuras à talibus denunciat, quales fuerint ipſæ ferę. Multis etiam morbũ ſignificauit. Nam ut à beſtijs ſic etiam à morbo corrumpuntur carnes. Seruos autem liberos facit ſomnium hoc, ſi ſibi uideantur à beſtijs occiſi eſſe.

De de-

De deſcenſu ad inferos. Cap. LX

A D inferos deſcendere indeq; redire, & ſpeculari quæ iſthic ſolenni more inſtituta ſunt, his quidem qui feliciter agũt damnoſum eſt. Nam ad res gerendas impotentes ſunt inferi, & frigidi & immobiles. Verũ cauentibus & uerentibus, aut curioſis, aut triſtatis, curarũ & triſtitiæ alleuiationem promittit. Sunt enim omnis triſtitiæ ac curæ expertes inferi. Reliquis peregrinationis ſignificatiui ſunt, aut eos omnino ex locis in quibus ſunt expellunt. atq; hoc partim ueteres declarant, qui eos qui longam peregrinationem profecti eſſent, ad inferos profectos eſſe dicebant. partim etiam ipſa ratio cõmonſtrat, quod non in iiſdem conuerſationibus mortui exiſtãt. Quod ſi quis ab inferis rurſus aſcẽdere ſibi uideatur, ab exteris in patriam reuertetur. Si uero non, apud exteros uitam finiet. Sæpe uero etiam eos qui apud exteros ſunt, deſcenſus ad orcum ad domum reducit. At uero ſi quis ad inferos profectus uideatur ſibi prohiberi uiolenter à regreſſu ad ſuperos in humanis degentes, huic detentionẽ ab aliquibus ſomnium ſignificat, aut incluſionem

ſionem in carcerem. Multis uero morbum longum prædixit, & ob morbum mortem. Cæterum aſcendere perfugio aliquo reperto, ab extremo periculo ægrotum ſeruat. Conſueto enim ſermone eum qui præter expectationē ſeruatus eſt, ab inferis reuerſum eſſe dicimus.

Portare aut portari. Cap. LXI

PORTARE aliquem dæmonem ſubterraneum, ſiue ipſum plutonem, ſiue cerberũ, aut alium quendam ex inferis, ſi quidem maleficus id ſomnium uiderit, crucem ipſi ſignificat. Similis eſt enim & crux morti, & qui crucifigendus eſt prius ipſam portat. Si uero non maleficus uir ſomnium uiderit, ferã portabit, & ſi quidem grauabitur, ab ipſa mordebitur & morietur. Sin minus, gaudens eam deponet, & ab ipſa non lædetur. Portare aliquẽ uiuentium melius eſt quàm portari, quanto præſtantius eſt alicui auxiliari poſſe, quam auxilio & ope alterius opus habere. Similis eſt enim is qui portat ſubleuanti & beneficium danti, qui uero portatur, beneficium accipienti. Quanto debilior eſt is qui portat, ueluti ſi ſit mulier aut puer, tanto peius

eſt ei

eſt ei qui portatur. Nam uilium & minus auxiliari potentium opem implorabit. Soli ſeruo bonum eſt ab hero portari, & penitus pauperi ab opulento. Multũ enim opis ferent à portantibus.

De mortuis Cap. LXII

Ortuos uidere, atque id ſolum, & M nihil aliud memorabile facere aut pati, ſic affectũ iri ſignificat, quomodo affecti fuerunt mortui dum uiuebãt erga ſomniantem. Si enim fuerunt iucundi & benefici, bona ſignificãt, & præſens tempus ſuauiter tranſigendũ. Si uero non, contraria. Si uero acceperint quid tale mortui, qualia mortuis dicantur, incõmodum eſt. Sed omnium pernicioſiſsimi ſunt qui ueſtes auferunt, aut argentum, aut cibos. Aut enim ipſi ſomnianti mortem ſignificant, aut alicui ex cognatis aut affinibus ipſius. Quicquid autem aliud rapuerint, iuxta proportionem iudicare oportet. Quin & dantes mortui, etiam ſic mali ſunt, niſi ſanè cibos, aut argentum, aut ueſtes dederint. Ego autem obſeruaui quendam qui ſuam uxorem defunctam in ſomnijs uidit, procul ſtantem in domo, & lectos ſter-

nentẽ, & poſtridie cõtigit plures ex præmi nentibus illius amicis ægrotare, & apparuit manifeſtè ſomniũ poſt euentũ. Aegrotãtes enim indigent pro neceſſitate ſua præpara tione lectorum, & non ſani.

De numiſmatis. Cap. LXIII

Liqui tradunt argentum eſſe ma A lum, & numiſmata omnia. ego ue ro obſeruaui, tenuia quidem & æ rea numiſmata triſtitiæ eſſe cauſſas, & ſer monum moleſtorũ. Verum argentea uer borum in paucis de rebus grauibus ac ſerijs ſignificationem habere. Aurea uero adhuc de magis grauibus. Semper autem melius, paucas pecunias & numiſmata habere, pu tandum eſt. Quoniam multæ pecuniæ pro pterea quod ægre diſpenſari poſſunt curas & triſticias ſignificant, quemadmodum eti am theſaurus.

De theſauro. Ca. LXIIII

I quis putet ſe theſaurum effode S re paucas pecunias habentem, mi nora mala ſignificat. Verum the ſaurus multarum pecuniarum, triſtitias & curas ſignificat, & mortem prædicit. Neq; enim abſq; terræ effoſſione theſaurus repe ritur

ritur, quemadmodum neq; mortuus depo-
nitur. Atq; ego ſanè hoc obſeruaui. Quum
enim aliquando in triſtitia ac cura eſſem, ui
di me in ſportula habere tenuẽ ualde mone
tam, & ingreſſus in officinam quandam,
eam ipſam furto amiſi ac perdidi. & conti-
git ut illa die mihi nuncius lætus aduenirer,
de rebus quarum cura angebar, atq; ſic ex
hilarabar, & melius afficiebar. Porrò in
conuentu quodam quum aliquando tales
narrationes mouerent̃, memini quendam
dicere, quod quandoq; ad comparandas &
exigendas pecunias proprium filium ſuum
ablegarit, & eo adhuc apud exteros degen
te, in ſomnis ipſum uiderit reuerſum & di-
centẽ, tria milia octingenta numiſmata at-
tuli: & delato ad quendam ſomniorum do
ctum interpretẽ hoc ipſo ſomnio, reſpon-
ſum tulerit, quod re infecta filius ipſius re-
uerſurus eſſet, quod ipſum etiam ſic euene
rit. ac primum quidem quod contraria ſem
per euenire ſolent, deinde quod etiam ſem
per per eiuſmodi poſitionem digitorum
trium milium octingentorum, nihil
ſignificare con-
ſueuimus.

De lachrymis. Cap LXV.

L Achrymari & dolere tum ob mortuum, tum propter aliud quiddam, & ipſum adeò triſtari, gaudium ob aliquam rem, & uoluptatem propter recte factum quoddam futuram prædicit, atque id recte & iuxta rationem. Habet enim anima noſtra cognatum quiddam ad ambientem & aerem externum. Quemadmodum igitur ambiens & aer, in contrarium mutatur ſemper, à tempeſtate in ſerenitatem, & rurſus à ſerenitate in tempeſtatem. Sic uериſimile eſt & mentem noſtram, à triſtitia in uoluptatem & gaudium mutari, & à gaudio in mœrorem. Quare etiam gaudere in contrarium mutatum, triſtitiam ſignificat. Semper aũt ob aliquid triſtari oportet, & non ſine cauſſa, quoniam fruſtra triſtari, ob aliquid triſtem fore præſagit.

De monumento. Cap. LXVI

M Onumentum habere aut ædificare, bonum eſt ſeruo, et liberos nõ habenti. alter enim liber erit. quoniam non ſerui, ſed liberi monumenta extruunt ac poſſident, alter filium relinquet monumentum ſui. Sæpe uero & nuptias

præ

prædixit eiuſmodi ſomnium. Quoniã monumentũ uelut mulier, multa corpora complectitur. & terræ acquiſitionem, & in uniuerſum omnibus bonum eſt hoc ſomnium, tum diuitibus & fortunatis, tum inopibus & infelicibus. At uero monumenta contrita aut collabentia, contraria ſignificant.

Si mortui reuiuiſcant. Cap. LXVII

M Ortui reuiuiſcentes, turbationes ſignificant & detrimenta. Etenim uelut res ſuppoſita eſſet cogitare oportet, qualis turbatio futura ſit, ſi mortui reuiuiſcant. Veriſimile eſt enim quod ſua bona ſint repetituri. Vnde & detrimenta, & damna, ac contentiones ſint orituræ.

Si mortui denuo moriantur Cap. LXVIII

M Ortui denuo morientes, cognominibus, aut ſimilibus, aut propinquis genere, mortem præſagiũt, ut hoc modo ijdem bis mori uideantur.

De medicamento letali. Cap. LXIX

M Edicamentum letale, eadem quæ mors ipſa ſignificat. Eadem ſignificatio eſt ferarum omnis generis,

& beſtiarum lectos ſubeuntium, quæ celeriter occidunt.

De nuptijs. Cap. LXX

Quandoquidem & nuptiæ ſimiles ſunt morti, & à morte ſignificantur, etiam hoc loco de ipſis mentionem facere conueniens eſſe putaui. Virginem ducere, ægrotanti mortem ſignificat. quæcunq; enim uxorem ducẽti, eadem etiam mortuo contingunt. Bonum eſt autem ei qui nouam negotiationem aggredi propoſuit, propoſitum enim aſſecuturum eſſe ſignificat. & ſperanti alicunde utilitatem, acceſſuram eſſe promittit. Omnino enim accipit bona aliqua, quæ ſponſa adducit, is qui uxorem ducit. Reliquis perturbationes & diuulgationes ſignificat. Non enim ſine turbatione nuptiæ perficiuntur. Si uero quis mulierem deuirginatã in uxorem duxerit, non noua ſed uetera negotia, nulla pœnitentia aggredietur. Si autẽ quis ſuam uxorem alteri nuptam uiderit, immutationem actionum, aut ſeparationem ſignificat. Si uero mulier uirum habens, ſibi uideatur alteri nupſiſſe, quemadmodum multi produnt, uirum defodiet, aut aliter quo-

modocunq;

modocunq; ab ipſo ſeperabitur. Verum ut ego obſeruaui, hoc non ſemper contingit, ſed quum aut uterũ non geſtat mulier, aut liberis caret, aut nihil uenale habet. Si uero nihil horum fuerit, ſi quidem filiolam habuerit, eam ipſam uiro collocabit. Si uero grauida fuerit, filiam pariet, quam educatam uiro in matrimonium dabit, atq; ſic nõ ipſa, ſed quæ eius naturæ particeps eſt alteri nubet. & quæ aliquid uenale habet, communicationem & contractum, uelut in nuptijs, circa uenditionem cum aliquo faciet.

De Hirundine & luſcinia. Cap. LXXI

QVandoquidem de hirundine in ſermone de auibus non memini, ſed libenter reliqui, hic ſanè eius mentionem faciam. Aiunt enim animal hoc mortem ſignificare intempeſtiuorum corporum, & luctum, & magnam aliquam triſtitiam. Ab huiuſmodi enim malis etiam auem hanc natam eſſe ferunt. Etenim Alexander Myndius hiſtorijs fidem habere oportere dicit, cui conſentit etiam Dionyſius Heliopolites. Aiunt enim quod etiamſi

mendax ſit hiſtoria quædam, tamen propter præſumptam de ea opinionem, quod ſic habeat, quum ſimile quid eius argumento euenturum eſt, atq; id anima prædicere uelit, tunc illam ipſam hiſtoriam in medium adducit. Ego uero in plurimis quidem hiſtorijs hunc ſermonem conſonum reperi, uerũ nequaquã in omnibus. Quare in omni ſermone, nõ ueriſimilitudini eorũ quæ dicuntur addictus, eam ſequor, ſed experientiam euentuũ amplector. Et nũc de hirundine dico, quod nõ eſt mala, niſi quid abſurdi faciat, aut permutetur in aliũ colorem pręter naturã ipſi exiſtentem. Eſt enim uox eius, non lamentatio, ſed cantilena remiſſa, & exhortatoria ad operas obeundas. Quod autem hoc uerũ eſt, uel inde cognoſci poteſt. Quod hyeme hirũdo neq; uolat, neque canora eſt, ſed & ipſa terra, & mare quieta ſunt, & homines & alia omnia animalia ſub tecto & in luſtris ſuis degunt, & nihil aliud operantur. Vbi aũt uer acceſſerit, prima hirũdo apparet, ſubindicãs, ut ita dixerim, ſingula opera aggredienda. et ſanè ubi apparuerit, nunquam ueſpere canit, ſed mane

mane ſole emergente, eos quos uiuẽtes deprehenderit operum admonens. Eſt igitur commoda & ad opera, & ad actiones, & ad muſicam, & maxime omnium ad nuptias. Fidam enim & domus cuſtodem futuram uxorem promittit, eamq́ ferè græcam, aut muſicam. Nam ipſa Hirundo eodem cum nobis tecto uiuit. Atqui luſcinia eadẽ quæ hirũdo ſignificat, ſed minora. Minus enim nobis familiaris eſt.

De dentibus Cap. LXXII

DE dentibus exacte tradidi lib. primo. Verum etiam hic breue quiddam ex his quæ iſthic relicta ſunt dicã. Dentes in manus ſumere ex ore elapſos, aut etiam in proprium ſinum colligere, depoſitionem filiorum futuram ſignificat, aut non permanentium aut non educandorum. Dentes lingua ſua eijcere, ſignificat ea quæ in uita dura & aduerſa ſunt, propria eloquentia diſſoluere. Deinceps uero de uolatu, & de fidedignis dicemus, & de tempore uitæ.

De Vo-

De uolatu Cap. LXXIII

VOlare ſibi uideri paululũ à terra diſtanti, figuráque recta, bonum eſt ſomnianti. Quantum enim abfuerit à terra; tanto altior eſt his qui utrinq; circumambulãt. Semper autem feliciores altiores appellamus. Bonum eſt autem non in ſua patria hoc facere, quoniam tranſmigrationem ſignificat, propterea quod terrã non contingat. Quodam enim modo dicit ſomnianti ſomnium, quod patriam contingere & accedere non poſſit. Volare alas habentem, ex æquo omnibus bonum eſt. Nam ſerui ob hoc ſomnium manumittuntur, quoniam omnes uolantes auiculæ, neque dominum habent, neq; ducẽ aliquem ſequũtur. Pauperes autem multas pecunias acquirunt. Quemadmodum enim pecuniæ portant ac uehunt homines, ſic etiã alæ aues. Diuitibus uero & ualde potentibus principatus portẽdit. Quemadmodum enim ea quæ uolant ſuperueminẽt ea quæ per terram repunt, Sic principes priuatos præcellunt. At uero abſque alis uolare, & multum à terra diſtare, periculum & timorem ſomniãti ſignificat. Sed & circum tegulas

gulas uolare, ac domos, & biuia, ſeditiones ac turbationes animæ præſagit. Verum uideri ſibi in cœlum euolare, ſeruos quidem in maiores domos tranſituros eſſe ſignificat, & ſæpe in regiam aulam peruenturos. Liberos autem etiam inuitos ſæpe obſeruaui, ob hoc ſomnium in Italiam profectos. Quemadmodum enim cœlum domus eſt deorum, Sic Italia regum. Eos uero qui latere cupiunt, & occultantur reuelat. Omnia enim quæ in cœlo ſunt, manifeſta & cōſpicua omnibus ſunt. Volare cum auibus, ſignificat cum alijs gentibus & externis conuerſationem fore. Maleficis autem malum eſt, ſceleſtos enim punit. Sæpe uero & per crucē uolare, ita ut neq; multum à terra quis diſtet, neq; rurſus ualde humilis uolet, ſed ut ea quæ in terra ſunt cognoſcere poſſit, peregrinationem quandam ac tranſmigrationem ſignificat. Qualia autem obuentura ſint in peregrinatione ipſi ſomnianti, ea omnia promptum eſt diſcere ex his quæ in terra uidet. Campi enim & arua, & urbes, & uillæ, & agri, & omnia hominum opera, & fluuij pulchri, & prata, & ſtagna, & portus, & mare tranquillum, &

portus

portus arte parati, & naues ſecundo uento utentes. Hæc omnia ſi uidentur bonam peregrinationem præſagiunt. Valles autem & conualles, & ſaltus, & petræ, & feræ, & fluuij torrentes, & montes, & rupes, omnia mala in peregrinatione futura prædicunt. Semper autem bonum eſt ubi quis à uolatu ſurſum facto rurſus deuolet, & ſic expergeſiat. Omnium uero optimũ eſt, uolentem uolare, & non inuitum in aerem ferri, & rurſus ultro quieſcere. Multam enim facilitatem & promptitudinem in rebus agendis prædicit. Verum ſi quis perſequentibus feris, aut homine, aut dæmone uolet, minime bonum eſt. Timores enim ingentes & pericula magna inducit. Nam in ſomnis tantus erat timor, ut non ſufficere ad fugam terram putaret, ſed cœlum peteret. Bonum eſt ſeruo intra heri domum uolare, Multis enim in domo præminebit. Si uero extra domum uolarit, poſt proſperitatem è domo exibit, mortuus quidem ſi per atrium domus euolauerit, uenditus uero ſi per ianuam, fugitiuus, ſi per feneſtram. Supinum uolare, nauiganti aut nauigare uolenti, non

eſt

eſt malum. Vt plurimum enim etiam in naui, ubi non tempeſtas, ſupini homines ſunt. reliquis ocium prædicit. Supinos enim ocioſos dicimus. ægrotos autem occidit. Omnium porrò peſsimum & ſiniſtimum, uolare uelle & non poſſe, aut etiam uolantem caput ad terram habere, & pedes uerſus cœlum. Multam enim infelicitatem ſomnianti ſignificat. Quomodocunq; autem uolarit homo ægrotus, morietur. Aiunt enim etiam animas à corporibus ſeparatas in cœlum abire, ſuperexcellenti uelocitate utentes, & ut ita dicam, uolucrium ſimiles. Qui uero ſedentarias exercent artes, ex hoc ſomnio ab operis ceſſant, quo mobiles reddantur, & in ſellis non maneãt, propter uolatum. Vincti aũt ſoluũtur. Eſt enim & pedibus & manibus exolutus qui uolat. Multi uero etiã cœci facti ſunt. Similes eñ ſunt uolantibus cœci, propter timorẽ caſus. In curru, aut ſella, aut lecto, aut ſede, ſiue aliquo alio fulcri aut fundamenti loco ſubiecto ſedentem uolare, magnũ morbum aut reſolutionem ſiue paralyſim ſignificat, aut crurũ uſum interceptũ iri, & ſic curru portari, ꝓpterea ꝙ terrã cõtingere nõ poſsint.

At

At uero ſi quis peregrinari uelit, ei hoc ſomniũ non ita malum eſt. Nam cum tota domo, omniq; inſtrumento domeſtico profiſciſcetur, aut etiam uehiculis perferetur.

De fide dignis. Cap. LXXIIII

EX his qui fide digni dicuntur, quibus aliquid per ſomnium dicentibus credere oportet & obedire, primos eſſe deos ſentio. Nam alienũ à deo eſt mentiri. Deinde ſacerdotes: eundẽ enim quem dijs honorem homines ipſis habent: poſtea reges, & principes. Quicquid enim dominatur uim habet dei. Deinde parentes & præceptores. Nam hi ſimiles ſunt dijs, illi ad uitam inducentes, hi quomodo uiuere oporteat docentes. Deinde Vates, & ex uatibus non deceptores, neq; uanos uates. Quæcunq; enim dixerint Pythagorici, phyſiognomonici, talorũ uates, igniũ uates, circulorum uates, cribrorum uates, formiſpices, manuſpices, peluium uates, mortuorum uates, ea omnia falſa & nullo fundamento nixa putare oportet. Nã ipſorum artes tales ſunt, atq; ipſi ne minimum quidem Vaticinationis ſciunt, uerum præſtigijs illudentes & defraudentes, obuenientes

nientes exuunt ac denudant. Reliquũ itaq; eſt ſolum ea uera eſſe, quæ ab his dicuntur, ueluti ſunt Augures, Aſtrorum inſpectores, ſomniorum interpretes, & hepatiſpices. Verum de mathematicis genealogiarum ac natiuitatum rationem inquirentibus, ſuſpenſa ſententia cõſiderabimus. Inſuper autem fide digni ſunt mortui, quoniam omnino uera dicunt. Duæ enim cauſæ ſunt propter quas mentientes decipiũt, aut quod aliquid ſperent, aut quod timeãt. Atqui neq; ſperantes quid, neq; timentes, meritò uera dicunt. Tales autem ſunt uel maxime mortui ipſi. Amplius uero & pueri uera dicunt, Neq; enim adhuc nouerunt mentiri & fallere. Et omnino Senes, Nam fide dignum per ſenectutem indicatur. Sed & alia animalia penitus uera dicunt, propterea quod ſermonis rationem nõ tenent. Reliqui autẽ, ut ne ſingula recenſendo ſermonem extendã, omnes, quicquid tandem dixerint, mentiũtur, exceptis his qui uitam in ſeceſſu degunt, & bonos mores habent. At uero theatris ſeruientes, & in pulpita et orcheſtras aſcendentes, inde adeò propter ſimulatas perſonas apud omnes fidem per-

dunt, item ſophiſtæ, & pauperes, & galli, & exſecti & ſpadones. Hi enim etiam non dicentes quicquam, uanas ſpes eſſe ſignificant, propterea quod natura neq; inter uiros, neq; inter fœminas numerari poſſunt. Oportet igitur fide dignis de omnibus quę dicunt fidem habere.

De temporibus uitæ. Cap. LXXV

HVmana ætas iuxta aliquos, annos ſeptem habet. Vnde & medici dicunt, nemini duarum ætatum uenam ſecandam eſſe, decem & quatuor annos natum ſignificantes, tanquã qui adhuc ampliore ſanguine opus habeat, & ſuperfluũ ſanguinem nõdum habeat. ſecundum quoſdã annos triginta habet. Vnde & Neſtorem aliqui ſexaginta annos trãſgreſſum eſſe uolunt, & in tertia ætate fuiſſe, atq; ad nonaginta annos perueniſſe, de quo ſanè poeta ait: Aetatis qui hominũ duo ſecula uixerat, ætas Tertia ſed regem cernebat. Cæterum apud nos centum anni perfectum uitæ humanæ tẽpus cenſentur, quandoquidem plurimos tam diu uiuere uidemus

mus, aut paulò minus annorum implẽtes, aut paulo amplius tranſgredientes, & alio qui rationem euẽtuum ad hunc numerum correſpondentẽ ipſa experientia oſtendit, & propterea etiam nos ætate uſi ſumus uelut centũm annos cõplectente. Quicunq; igitur per integras literas ſcripti numeri, calculum intra cẽtenarium perficiunt, eos ſcribere & computare oportet, & opinari tot annos ſignificare, quot uidelicet ipſe numerus indicat. Sunt autem hi ſoli apud Grecos. ἕν, μία. ἕξ. δέκα. ἕνδεκα. δεκάκι δέκα. ſignificat quidem ἕν, quinquaginta quinq;. ſcribitur enim per ε quinarij numeri notam, & per ν quinquagenarij. Verum μία, quinquaginta unum ſignificat, ſcribitur enim per μ quadragenarij numeri, & per ι denarij, & per α unitatis notam.

ἕξ deinceps ſexaginta quinque ſignificat. Scribitur enim per ε quinarij, & ξ ſexagenarij numeri notam. Similiter & δέκα, & ἕνδεκα, & δεκάκι δέκα, iuxta eundem intellectum & ſcribere & ſupputare oportet. Reperientur enim in δέκα uoce, triginta, in ἕνδεκα, octoginta quinque, in δεκάκι δέκα, nonaginta, ita ut compoſitas

literas ſingulatim ſingulas excerpamus, atque ſic numeros ex ipſis colligamus. Quicunque uero numeri per integras literas ſcripti & computati, humanam ætatem excedunt, uelut δύο, quod efficit quadringenta ſeptuaginta quatuor, iuxta eos neque poſsibile eſt, neque rationi conſentaneum, ut aliquis tot annos uiuat. hos igitur numeros iuxta aſcenſum elementorum accipimus hoc modo. Ad ſignificans elementum ac numerũ progreſſi, ſingulorum præcedentium elementorum numerum ſupputamus, ueluti δύο quæ indicantur per β appoſita α, dicimus eſſe tria. τρία uero cõnumeratis uno & duobus, dicimus eſſe ſex. Similiter τέσσαρα cum præcedentium elementorum numero fiunt decem. πέντε ſimiliter fiunt quindecim. Verum ἕξ in ſuperiore ſermone indicauimus eſſe ſexaginta quinque. At uero ἑπτὰ cum præcedenti numero, ἕξ non connumeratis, propterea quod priuatim ſexaginta quinque ſignificent, & per elementum non iudicẽtur, ſed per integram characterum ſcripturã, fiunt uiginti duo. Amplius aũt ὀκτὼ fiunt triginta. Eademque ratione ἐννέα fiunt triginta nouem

nouem. δίκα uero propriam aiunt habere rationem, Nam qui per integras literas ſcripti ac ſupputati ſunt numeri, ſingulatim & per ſe ſignificãt. Et rurſus, quia non per ſcripturam characterum, uelut ἓξ, ſed per elementum ſignificantur, δίκα fiunt quadraginta nouem, ſecundum aſcenſum præcedentium elementorum numero ſimul ſupputato. Quo uero omnis ambiguitas remoueatur, Siquidem audieris uocem alicuius dicentis δίκα, ſignificat triginta, propter ſupputationem quæ colligitur ex δίκα uoce ſcripta. Si uero ι alicubi uideris ſcriptum, accipies per ipſum quadraginta nouem, iuxta prædictum intellectũ, ut præcedentium elementorum numerus ſimul cum denario complicetur. Atque hoc modo εἴκοσι ſexaginta nouem fiunt, & τριάκοντα nonaginta nouem. Cæterum τεσσεράκοντα non amplius iuxta eundẽ modum accipere oportet. Neq; enim centum triginta nouem annos ullus aliquis uixerit. Quæ ratio etiam in πεντήκοντα, & adhuc maioribus numeris eſt obſeruanda. Oportet igitur hos, non iuxta aſcenſum numeri elementorum, ſed iuxta poſitionẽ elemẽto

rum accipere ac interpretari. Velut πεσσαράκοντα notantur per elementũ μ quod ipſum indicabit duodecim. Eſt em̃ duodecimũ elementũ μ quod πεσσαράκοντα ſignificat. Quando autẽ ſequiť exordinem conſequens eſt ut quandoquidẽ ipſum μ duodecimum eſt elementũ. & ν decimũtertium, ſiue tredecim, fiat ſanè & ξ decimumquartum & ſignificet quatuor & decem, & reliqua eodem modo. Sunt porro & quidam compoſiti numeri, quos diuidere oportet; uelut in primis quidem ſic, decem bis dicta ſignificant uiginti, & decem ter, triginta & quater decem, quadraginta, & quinquies decẽ, quinquaginta,, & ſexies decẽ, ſexaginta, & ſepties decẽ, ſeptuaginta, & octies decẽ, octoaginta, & nouies decẽ, nonaginta. Et rurſus, uiginti bis, quadraginta. Viginti ter, ſexaginta. Viginti quater, octoaginta. Viginti quinquies, centum. Sic & triginta bis, ſexaginta, triginta ter, nonaginta. Et quadraginta bis, octoaginta, & quinquaginta bis, centũ. At uero in alijs pluriũ annorum numeris, uelut ſi quis audiſſet aliquem dicentẽ, uiues annos uiginti ſex, diuidere oportet; & uiginti quidem ut uiginti

accipere, uerũ ꝯ id eſt ſex, iuxta ſuperiorẽ rationẽ accipere. fiunt igitur oẽs anni octoginta quinq;. Si uero uiginti ſeptẽ, uiginti quidẽ per ſe, ſeptẽ uero iuxta priorẽ rationẽ uiginti duo accipere oportet, fiũt igitur oẽs quadraginta duo. Sic & uiginti octo, quinquaginta, & quicunq; alius numerus cum uicenario coniunctus, ſupra quinq;, per ſe calculum & ſupputationem ſubeat. Simili ter & quicunq; numerus cum tricenario copulabitur, ſupra tria, & quicunq; cum quadraginta, ſupra duo, & quicunq; cum quinquaginta, ſupra duo, uelut exempli gratia. Si quis audiſſet aliquẽ dicentẽ, uiues annos quinquaginta ſeptem, ſtolidũ eſſet ſperare hominẽ ſepties quinquaginta annos uicturum eſſe, qui eſſent trecenti quinquaginta. Sed ſanè ſeptẽ per ſe iuxta ſuperiorẽ rationem, unà cũ quinquaginta ſupputati, fiunt ſeptuaginta duo anni. Quum tamen quis fuerit intra prædictũ numerũ, uelut ſi quis annorũ exiſtens triginta, putaret aliquẽ ſibi dicere, uiues annos quinquaginta, hic uiuet in poſterũ uiginti, quo unà cũ priorib. triginta annis, uiginti ſucceſſura quinquaginta fiant. Si uero quis annos habẽs ſeptuaginta

uideatur ſibi quendam ipſi dicere, uiues an nos quinquaginta, hic de cætero tredecim annos uiuet. Neq; enim de primis ipſi dicit, propterea quod primi plures q̃ quinquaginta ſint, neq; tamen alios quinquaginta annos ſupra ſeptuaginta uiuere poſſibile eſt, aut cõtingens. Proinde reliquos tredecim annos uiuet, quoniam *v* elementum quinquaginta ſignificans, decimũ tertiũ ex ordine locũ obtinet. Conſimilis autẽ & in alijs ſimilibus ratio obſeruetur, quũ numerus qui alicui denunciatur, prius tranſacto tempore fuerit minor, ad futurũ uero tẽpus impoſſibilis. Inſuper uero & dies, & menſes, & annos ut plurimum ſic dijudicare oportet. Neq; enim ſemper æqualis penitus ualoris reperiunt̃. Nam & per annos, menſes ac dies indicãtur, & per menſes, anni ac dies, & per dies, menſes ac anni. Ne uero & hic in ambiguitatẽ delabamur, ubi quis annos dixerit, ſiquidem fuerint moderati et poſſibiles, pro annis iudicent̃. Si uero multi, pro menſibus. Si aũt penitus modũ exceſſerint, pro diebus. Reuertit autẽ ratio à diebus. Si enim multi fuerint, pro diebus iudicentur. Si uero moderati, pro menſibus.

Sin pauci

Sin pauci, pro annis. Similiter & menſes iuxta poſsibilitatem accipere ac interpretari oportet, poſsibilitatem aũt & impoſsibilitatem iudicabit, quod ad temporis uitæ rationem attinet, ipſa ſomniãtis ætas. In alijs uero præfinitis temporibus, expectatio & reſpectus neceſsitatũ. Quin & huius meminiſſe oportet. Quod dij ſæpe pronunciant quidem ut de temporibus uitæ, ſignificant autem non ſemper de tempore uitæ, ſed aliquando de permutatione rerũ, & ſeruis de libertate, & de alijs, quæ ſermo ſupra de morte relatus cõplectitur. Hæc quidem igitur quantum poſsibile fuit pro uiribus noſtris, citra defectũ, & ut mihi uidetur ex integro, omnia dicta ac enumerata ſunt tibi Caſsi Maxime uir ſapientiſsime. Si uero quiſpiam ex his quibus hi libri obuenient, ex relatis quicquam ab alio aliquo acceptũ eſſe, & non à me per experientiam cognitum putat, is uanam & temerariã alit ſuſpitionem. Verum ubi inciderit in huius libri præfationem, eamq; diligentius expenderit, intelliget ſanè meum propoſitum ac uoluntatem. Inſuper ſi cuipiam ad cõtrarium uergere uidetur aliquid ex relatis, ut mihi

uidetur propterea quod ab aliqua probabi-
li ratione commoueatur, is ſciat quod inue-
niet quidem quæ dicat, & quæ credibilia fi-
ant, ad quæ inuenienda neq; mihi facultas
deerat. Verum non his qui in theatris ap-
plauſum captant, & uerborum negociatio
nem exercent, unquam placere uolens cō-
uerſatus ſum, ſed ſemper experientiam &
regulam teſtes meorum ſermonum aduo-
co. Ego itaq; ad omnium experientiam iam
perueni. Neque enim quicquam aliud fe-
ci, uerum ſemper & noctu & interdiu cir-
ca ſomniorum iudicationem ac interpre-
tationem uerſatus ſum. Tibi uero non eſt
neceſſe ut tempus expectes, ſed mox iſthuc
per teipſum (quæ tua ſapientia atq; excel-
lens prudentia eſt) de ſingulis ipſis iudi-
care poteris, num recte an ſecus habeant.
Eſt autem exiguum quiddam, quod rogo,
omnes qui in hos libros inciderint, nimi-
rum, ut neq; adponant quicquam, neque
ex præſentibus quid adimant. Siue enim
quis poterit meis aliquid addere, facilius
utique propria fecerit. Si uero quædam ex
ſcriptis in his libris ſuperflua iudicauerit,
his tantum quæ ſibi placent utatur, reliquis
ex li-

ex libris non exemptis, deum inſpectorem & cuſtodē omnium reueritus Apollinem, à quo perſuaſus ego, ut qui patrium numē mihi exiſtat, ad hanc tractationem progreſſus ſum. Sæpe enim me cohortatus eſt, & maxime nunc manifeſte inſtitit mihi, quando tibi notus factus ſum, et tantũ non iuſſit me hæc cõſcribere. Nihil igitur miri eſt Apollinem in Daldia, quem nos patrio nomine Myſten uocamus, ad hæc prodenda me cohortatum eſſe, ut qui uirtuti & ſapientiæ tuę conſultum uelit. Nam Lydis quandam hoſpitij neceſsitudinem cum Phœnicibus eſſe, hi qui patriæ res ac hiſtoriam prodiderunt narrant.

Finis ſecundi libri Artemidori Daldiani de ſomniorum interpretatione, Iano Cornario Medico phyſico interprete.

Quæ in tertio libro Artemidori Daldiani de ſomniorum interpretatione contineantur

Hic liber cõgregatio & collectio eſt eorum quæ in prioribus duobus libris ſunt relicta. Quare neq; proprie tertius inſcribitur, ſed philalethes, hoc eſt ueritatis amator, aut ἐνόδιος hoc eſt inuitatorius ſiue Mercurialis in uia poſitus

De ludo cuborum ſiue teſſararũ. Cap I
De furto II
De ſacrilegio III
De mendacio IIII
De coturnicibus & gallis pugnacibus V
De formicis VI
De pediculis & lumbricis VII
De cimicibus & culicibus VIII
De pugna & odio IX
De mactatione ſiue cæde X
De crocodilis & fele XI
De Ichneumone & Viuerra XII
Deum factum eſſe XIII
Deum ſuſcipere, aut dei habitum habere XIIII
De gralis XV
De deambulatione ſuper mari XVI

Homines

Homines fingere XVII
Vehiculo ſubiugatum eſſe XVIII
Vehi in curru XIX
De uaticinatione XX
Vatem factum eſſe XXI
De morbo XXII
Suas ipſius carnes edere XXIII
Siniſtre amictum eſſe XXIIII
Siniſtra ſcribere XXV
De nouerca & uitrico XXVI
De prædeceſſoribus & ſucceſſoribus XXVII
De mure & muſtela XXVIII
De luto XXIX
De pelui XXX
De imagine XXXI
Do obſtetrice XXXII
De ſpina & aculeis XXXIII
De litera ρ & numero centenario XXXIIII
De catena XXXV
De tela & auxiliaribus inſtrumentis XXXVI
De coticula XXXVII
De etymologia & originatione nominum XXXVIII

De con

De conſolatione XXXIX
De uulneribus & cicatrice XL
De debito, & creditore, & locatore do
mus XLI
De inſania & ebrietate XLII
De timore XLIII
De epiſtola XLIIII
De hernia XLV
De plantis in corpore naſcentibus XLVI
De ſcabie, & lepra, & elephante corporis
uitio XLVII
Lapidibus iacere aut ici XLVIII
De cicadis XLIX
De ſcilla & haſtula regia L
Eadem cum alio pati LI
De ſterquilinio LII
De oratione LIII
De claue LIIII
De coco LV
De ludo calculorum ſiue latrunculorum
LVI
De lanio ſiue macellario LVII
De ſtabulario ſiue hoſpite publico LVIII
De publicano LIX
De leucea, & lino, & cannabe LX
Seruari LXI

De excubijs LXII
De foro LXIII
De ſtatuis LXIIII
De talpa LXV
De nocturnis auibus LXVI
De horologio LXVII

ARTEMIDORI DALDIANI DE ſomniorum interpretatione liber tertius, Iano Cornario Medico phyſico interpreprete.

PRAEFATIO.

QVandoquidem magnitudinis ſapientiæ tuæ, Caſsi Maxime reſpectu, ad hanc tractationem conſcribendam prouocatus ſum, quam in duobus libris pertractaui, ita ut promiſſum tibi ordinem & conſequentiã teneat, & nulla parte cum ueterum propoſito quicquã cõmune habeat, & ſanè quantũ poſsibile fuit, alia quidẽ ex aſſe & integro, alia uero cum quibuſdam cõcordantia, alia aũt etiã iuxta aſsimilationẽ pronunciata, prodidi & expreſſi; uidebatur autem mihi adhuc aliquid toti argu

argumento deeſſe, uerum his quæ in utriſq; libris ſcripta ſunt nihil adſcribi poſſe aut decere, quandoquidem uelut ſi ſano & formoſo corpori aliquid attextum eſſet, futurum id erat, ad formoſitatis ac prioris pulchritudinis conſeruationem, ſeorſim & ſingulatim ſingulis relictis, ſparſim & non coaptatis capitibus, coaceruatis, hũc libellum tibi feci, ut ne quis acceſſum & quaſi ſcalam nactus, ad eiuſmodi quippiam conſcribendum progrediatur.

De ludo cuborum ſiue teſſerarum. Cap. I

Vbis ludere ſibi uideri, contentionem futuram ſignificat cum aliquo de argento. Nam cubi ſiue teſſeræ numerũ continent, & calculi uocãtur, quibus ludus is perficitur. Semper autem bonum eſt uincere. Si uero quis ægrotans ſuſpicetur ſe calculis ludere, aut alium ludentem uidere, peſsimum eſt ſi ipſe relinquatur. Quoniam uictus non plures calculos habens, relinquitur. Ipſi autem cubi cõſpecti, ſeditiones & inimicitias prædicunt.

perditi

perditi uero, ſeditiones imminētes ſoluūt,
& aucti augent. At uero puerum uidere lu-
dentem cubis, aut talis, aut calculis, non eſt
malū. Eſt enim puerorum cōſuetudo ſem-
per ludere. Verum uiro perfecto & mulie-
ri malum eſt, talis ludere ſibi uideri, niſi ſa-
nè quis hoc ſomniū uideat qui alicuius hæ-
reditatem ſperet. Ex mortuis enim corpo-
ribus facti ſunt tali, quapropter pericula re
liquis præſagiunt.

De furto. Cap. II

FVrari ſibi uideri, nemini bonum
eſt, exceptis his qui aliquos decipe-
re uolunt. Furari enim, quod κλέ-
πτειν græcis hodie eſt, ueteres pro παραλογί-
ζεσθαι, hoc eſt falſa ſupputatiōe decipere u-
ſurpabant. Quanto autem maiora & pre-
tioſiora, aut ſecurius cuſtodita, quis furet̄,
tanto maius periculum ſuſtinebit. Veriſi-
mile eſt enim ut quibus periculis lex fu-
rem obijcit, ijſdem ſomnium ſomniantem
ſubijciat.

De ſacrilegio. Cap. III

SAcrilegium perpetrare, & dijs obla
ta donaria furari, omnibus natu-
ra malum eſt, ſolis autem ſacrificulis

u &

& uatibus cõducit. Etenim primitias deorum conſuetudine permiſſum eſt ipſis diripere, & quodam modo à dijs nutriuntur, & non omnes manifeſte accipiunt.

De mendacio. Cap. IIII

M Entiri non eſt idoneum, niſi his qui ad orcheſtram aſcendunt, & præſtigiatoribus, & quibus mos eſt mentiri. Minus autem malum eſt alienis mentiri, quàm proprijs & ſuis. Magnas enim calamitates ſignificat, etiam ſi ob paruas res quis mentiri ſibi uideatur.

De coturnicibus & gallis pugnacibus. Cap. V

C Oturnices his qui eas libẽter alunt, nuncios ſignificant per mare affuturos iniucundos & malos. & per mare quidem, quoniam etiamſi ipſæ quidem uernaculæ regionis incolæ ſint, tamen per mare accedunt. Iniucundos uero, quod & pugnaces ſint & breuis uitæ, & in ſodalitatibus, & amicitijs, & nuptijs, & uitæ commercijs, ſeditionum & contentionũ ſignificationẽ habent. & ægrotis ſi quidem traijciant, mortẽ ſignificant, propter uitæ breuitatem, nõ traijcientes, minus periculum.

Sed &

Sed & ad peregrinationẽ malæ ſunt, dolos enim & inſidias, & deprædationem ſignificant. Nam & ipſæ è domibus diſcedentes, in manus incidunt eorum qui ipſis inſidias ſtruunt. Galli uero pugnaces, ſeditionum & contentionũ ſolummodo ſignificatiui ſunt. Verum non ad alia ita ſimilem cũ coturnicibus euentum habent.

De formicis. Cap. VI

Formicas alas habentes uidere, nequaquã bonum eſt. perniciẽ enim et peregrinationes periculoſas prędicunt. Reliquæ operariæ appellatæ bonæ ſunt agricolis. fertilitatem enim præſagiũt. Quoniam ubi nõ ſunt ſemina, ibi nemo uiderit formicas. Bonæ ſunt eædem etiã his qui ex turba rem quærunt, & ægrotis, quãdo ſanè nõ circa corpus ſomniantis diuerſentur. Operariæ enim appellantur, & operari non ceſſant, quod proprium eſt uiuentium. Quum autem circum corpus diuerſantur, interitum præſagiunt, propterea quod terræ filiæ ſunt, & frigidæ & nigræ.

De pediculis & lumbricis VII

P Ediculos paucos habere, & in corpore aut ueſtibus inuenire, eoſq; occidere, bonũ eſt. Omni enim triſtitia ac cura liberatũ iri ſomniũ prædicit. Multos autem & copia excedẽtes, malũ. Significat enim morbũ longum, aut uincula, aut multã inopiã. In his enim malis pediculi abundant. & ſi quidẽ quis abijcit & depurgat omnes, ſpes eſt ipſi ut aliquando his liberetur. Si uero quis habens ipſos expergefiat, nunq̃ ſeruabitur. Lumbricos excernere per ſedem, aut per os, à domeſticis hominibus & cohabitantibus, & ut plurimum eadem menſa utentibus iniuria affectum, ſuos hoſtes & iniuriatores cogniturum eſſe & expulſurum ſignificat, aut iuxta alium modum ipſis priuatũ iri. Inhabitant enim corpori lumbrici, ſed nihilo minus ipſum corpus lædunt. Poſtquam autẽ excreti fuerint, excretionẽ & expulſionem huiuſmodi hominibus ſignificant.

De cimicibus & culicibus VIII

C Imices anxietates & curas ſignificant. Aequaliter enim uelut curæ etiam hi ſomniũ impediunt, inſuperq;

perq́ erga quoſdã domeſticos, & ferè erga uxores, animum auerſum et diſplicentiã inducunt. Culices autẽ & ſi quid aliud ſimile eſt, homines malos ſomniantẽ aggreſſuros eſſe ſignificant, damnũ inferentes amplius q́ diuulgantes. Cauponibus autem et uinũ uendentibus, uinum in acetũ permutatũ iri ſignificant. Gaudent enim aceto.

De pugna & odio. Cap. IX

Pugnare cum domeſticis, non eſt bonum. ſed neque cum externis, minus tamen malum eſt. Si quis ægrotans putabit ſe pugnare, delirabit. Pugnare cum potioribus, uelut dominis, regibus, magnatibus, & omnibus præminentibus potentia hominibus, male affectum iri ſignificat. peſſime enim de eo ſtatuent hi contra quos pugnauit. Odiſſe aut odio haberi, nemini conducit. Nihil autem refert nec differt quẽdam odiſſe à quo aliquis odio habetur, quandoquidem odium inimicos facit: inimici autem neq́ ſubleuant, neq́ adiuuant. Opus eſt autem hominibus auxilio, opus eſt & ſubleuãtibus. Quoniam itaque per huiuſmodi iuuantur, malum ſanè odium obſeruauimus.

De mactatione ſiue cæde. Cap. X

MActari & mori quid ſignificet, in ſermone de morte libro ſecundo prædictum eſt; Mactatos autem & cæſos uidere bonum eſt. Omnia enim propoſita completa iam ad finem perducta eſſe ſignificat. Quoniam cædes ſignum eſt finis.

De crocodilo & fele. Cap. XI

CRocodilus piratam aut homicidam, aut nihilo minus uecordem & nequam ſignificat. Quomodocunq; autem affecerit ſomniantem crocodilus, ſic afficiet etiam is qui per crocodilum ſignificatur. Feles adulterum ſignificat. Eſt enim fur auium. Aues autem aſſimilantur mulieribus, quemadmodũ in primo libro admonui.

De Ichneumone & Viuerra. Cap. XII

IChneumon & uiuerra, homines doloſos & maleficos ſignificant; qui nunquã uidẽtibus ſomnium, beneuoli eſſe poſſunt, propter feritatem, & quod ægre manſuefieri poſſint. Et Ichneumon quidem uiros ſignificat. Viuerra autem fœminas.

Deum factum eſſe. Cap. XIII

S I quis ſe deum factum eſſe putet, ſacerdos fiet aut uates. Eundem enim honorem cum ipſis dijs habent. Si uero quis ægrotans ſe deum eſſe putet, morietur. Immortales enim dij ſunt, itemq; mortui, quoniam non amplius morientur. Si uero quis in paupertate, aut ſeruitute, aut uinculis, aut calamitatibus, aut quocunq; malo conſtitutus, hoc ſomnium uideat, liberabitur à malis ipſum prementibus. Facile eſt enim deo & promptũ, ut ab omnibus malis ſeruet. At uero diuiti uiro & magnati, principatum maximum pro ratione dignitatis prædicit. Aequaliter enim dijs etiam principes aliquibus bene aut male facere poſſunt. Bonũ eſt autem & in ſcenam progredientibus, propter conſuetudinem repræſentandi perſonas, ſæpe uero etiã deorum perſonas aſſumunt.

Deum ſuſcipere, aut dei habitum habere. Cap. XIIII

D Eum ſuſcipere ſibi uideri, feliciter quidem agenti curas & triſtitias, & grauia negotia prædicit. Qui enim in calamitate conſtituti ſunt, ſacrificãt

dijs,eosq́ſuſcipiũt. Ei uero qui in paupertate aut anguſtia degit,magnum bonorum incrementũ præſagit. Tunc enim maxime pauperes dijs gratias agunt,ipſosq́ſuſcipiunt,quum fuerint ditati. Dei porrò habitũm habere,eiusq́ ornatu amictum eſſe, alterius cuiuſdam diuitis procuratorem fore ſignificat,ut apparentiam quidem diuitiarum quis habeat,uerum non ſubſtantiam. Hoc ſæpe ſic euentũ habuiſſe obſeruaui.

De gralis. Cap. XV

GRalas aſsumpſiſſe ſibi uideri,maleficis quidẽ uincula ſignificat. Nam alligantur gralę pedibus,& deambulationem alterant. Reliquis morbũ aut uagabundã apud exteros uitam prædicit,propter eaſdem cauſſas.

De deambulatione ſuper mari. Ca. XVI

SI quis ſibi uideatur ſuper mari deambulare,& peregrinari uoluerit, bonum eſt,maxime ſi nauigaturus eſt. Multam enim ſecuritatem ſomnium prẹſagit. Bonũ eſt & ſeruo,& uxorẽ ducere uolẽti,ille enim domino,hic uxori imperabit. Simile eſt enim domino ipſum mare,propter potentiã,& uxori,propter humorem.

Bonum

Bonũ eſt & litiganti, ſuperior enim iudice euadẽs uincet. neq; id diſsimile uero eſt, propterea quod iudici ſimile ſit mare, quando alios bene, alios male afficiat. Viro autẽ iuniori, amorẽ meretricũ ſignificat, & uxori ſomnium uidenti, meretriciæ uitæ uſum. Simile eſt eñ mare meretrici, propterea quod primas apparẽtias iucũdas obijciat, uerum plurimos male tractet. Omnibus uero qui uictum & rem ex turba quærũt, & rempublicam adminiſtrantibus, & tribunis plebis, cum multa gloria non uulgarem quæſtum prædicit. Simile enim & turbæ eſt mare, propter ordinis confuſionem.

Homines fingere. Cap. XVII

Homines fingere bonum eſt pædotribis & pædagogis, quorum alteri corpora, alteri animos puerorũ exercent, atq; ſic quodam modo homines fingunt, illi ad concinnitatẽ corpora ipſorum aptando, hi mentes meliores reddendo. Bonum eſt & his qui liberos non habent, quoniam genuinorum filiorum generationem prædicit. Bonum eſt & mangonibus qui ſeruorum mercaturam exercent, itemq; pauperibus, illi enim ex negotia-

tione multum & magnũ quæſtum facient, hi uero multos famulos acquirent. Maleficis autem perniciem præſagit. Nam & Prometheа ferunt ob id quod homines finxerit, ignemq́ furatus ſit, male perijſſe. Diuitibus uero & ualde potentibus, regium aliquem magnum principatum prædicit.

Vehiculo ſubiugatum eſſe.
Ca. XVIII

Vehiculo ſubiugatũ eſſe, uelut quodam animal quadrupes, ſeruitutem & laborem & morbum præſagit, etiam ſi quis ualde ſplendidæ & delicatæ uitæ ſomnium hoc uideat.

Vehi ſuper curru. Cap. XIX

Vehi ſuper curru aut lectica, hominibus ſubiugatis ad trahendum, multis imperaturum eſſe ſignificat, inſuperq́ liberos bonos ſomnianti ſomniũ hoc promittit. Verum ad peregrinationes non ualde conducit. Securitatem enim indicat, multam autem tarditatem prædicit.

De Vaticinatione. Cap. XX

AD uates proficiſci, & oraculum petere, ſiue de aliquo interrogare, curas non uulgares ſomnianti acceſſuras

ras eſſe ſignificat. Nõ enim curioſus eſt de uaticinatione qui nulla cura premitur. Quicquid autem uates uerus reſponderit, fidem habere oportet. Verum de differentia uatum, quibus credere aut non credere conueniat, in ſecundo libro, capite de fide dignis prædixi. Si uero nihil reſpondeat uates, omnem aggreſſionem, omnemq; conatum differt ac remoratur. Eſt enim apud ſophiſtas, ſilentium non reſponſio, ſed renunciatio.

Vatem factum eſſe Cap. XXI

SI quis putet ſe uatem factum eſſe, & in prædicendo celebrẽ haberi, multarũ rerum experientiã aſſequetur, & curas ſuſcipiet, partim priuatas & proprias, partim alienas. Nam uates curioſus eſt de malis nihil ad ipſum pertinentibus, quæ uidelicet afferunt ipſi qui de illis uaticinium petunt. Inducit ſæpe etiam peregrinationes & motus hoc ſomnium ei qui id uidit. Propterea quod uates uagabundam uitam agant, hinc inde circumuerſantes. Inducit & pauperibus opulentiam. Multi enim opus habent uate, itemq; opulẽto.

De mor-

De Morbo Cap. XXII

Egrotare ſolis his qui in uinculis, aut
A magna neceſſitate conſtituti ſunt, bonum eſt, propterea quod & morbus molem corporis ſoluat. reliquis magnum ocium prædicit, ocioſi enim ſunt ægroti. & rerum neceſſariarũ inopiam, Inopes enim corpore ægroti fiunt. & peregrinationibus obſtat, difficulter enim moueri poſſunt ægri. & concupiſcentias impleri non ſinit, Neq; enim appetentias ægroti explent medici, ob periculi formidinẽ. At uero ſi quis uideatur ſibi ægrotum quendam uiſitare, eadem ipſi ægroto ſignificat, ſi quidem is notus & familiaris exiſtat. Si uero ignotus, ipſi ſomnianti. Nihil enim refert, ſiue quis ipſe ægrotare, ſiue alium ignotum ægrotãtem uidere, ſibi uideatur. Imagines enim rerum ſomniantibus euenturarum ipſos propinquos eſſe dicimus. Quin & hoc obſeruaui. Quæcunq; bona aut mala ſtatim aut magis & uehementius euentura, anima ſignificare uoluerit, ea ipſa circa ipſum uidẽtem contingentia adducit. Quæ uero tardius aut minus aut debilius, ea per alienũ corpus anima uidenti oſtendit.

Suas ipſius carnes edere
Cap. XXIII

Vas ipſius carnes edere ſibi uideri,
S bonum eſt pauperi. multa enim per corporis exercitationem ac laborem acquiret, & ſic non carnes ſuas edet, ſed quæſtum per carnes partum cōſumet. Bonum eſt & opifici manuario, ab eiuſmodi maxime partibus corporis edere, per quas uictum & rem parat: alij enim utraq; manu operantur, alij altera ſola, alij ſummis tantum digitis, alij toto corpore. Philologis & eloquentiæ ſtudioſis bonum eſt, alijs exhibere os ac linguam edenda. Multo enim quæſtu ex ore & lingua facto, ſufficientes erunt etiam alijs exhibere. Si uero quis ſuum os comedat, aut ſuam ipſius linguã, ceſſabit ab eloquij uſu. Idiotis autem pœnitentiam ob ſermonum petulantiam ſignificat. Mulier ſuas carnes comedens ſcortabitur, atq; ſic à proprio corpore nutrietur. Omni autem ægrotantem habenti aut amicum, aut cognatum, aut aliũ quendam ſui ſtudioſum, luctũ prædicit. Lugentes enim ſuas carnes dilaniantes ipſas comedunt. Diuiti autẽ & omni ex animi ſui

ſententia

ſententia uiuenti, non eſt bonum de ſuis carnibus comedere. Funditus enim ſubuerſum iri uitam & ſubſtantiam bonorum eius qui ſomnium uidit ſignificat, quemadmodum euenit etiã ei qui proprium ſtercus edit.

Siniſtre amictum eſſe Cap. XXIIII

Siniſtre amictum eſſe, aut quomodocunq; ridicule et non ornate, omnibus malum eſt, & ſupra rerũ improſperum ſucceſſum, etiam detractionem ac deriſionem aliquem ſuſtinere oportere ſignificat. Solis autem his qui riſum hominum captant bonum fuerit hoc ſomnium, propter conſuetudinem.

Siniſtra ſcribere Cap. XXV

Siniſtra ſcribere, malefice quid facere ſignificat, perq; fraudulentiæ ac deceptionis uſum, aliquem circumuenire, & iniuria afficere. Sæpe etiam adulterum fore ſignificat, et ſpurios filios clàm generaturum eſſe. Noui autem quẽdam qui ex hoc ſomnio ridicularum cantilenarum poeta factus eſt.

De nouerca

De nouerca et uitrico. Cap. XXVI

N Ouercam uidere, neq; uiuentē neq; mortuam bonū eſt. Et ſi quidē moleſta ſit, aut iraſcatur, aut lædat nouerca uidentem per ſomnium, auget mala. Si uero moderate offeratur, minora mala facit. Gratificans autem tum uerbis, tum factis, uanas ſpes et expectationes eſſe ait. Neque enim ex animo, neque beneuola unquam amauerit priuignum nouerca. Vitricus porrò eadem quæ nouerca ſignificat, uerum uiribus minora. Sæpe uero et uitricus et nouerca, peregrinationis et uitæ apud exteros ſigna ſunt. Pater enim et mater ſimiles ſunt domui. Vitricus autē et nouerca externitati.

De prædeceſſoribus et ſucceſſoribus Cap. XXVII

P Rædeceſſores conſpecti, cognati ſcilicet qui ante parentes noſtros uixerunt, curas ſignificant ueterum negociorum gratia. & ſi quidem boni aut iucundi aut grati aliquid fecerint, aut dixerint, curæ ipſæ in bonum finem deſinent. Sin contra, in malum.

Succeſſores autē ſi quidē infantes adhuc et parui

parui fuerint,curarum ſignificationem habent,de quibus exactius primo libro capite de puerorum generatione dixi:qui uero iam perfecti ſunt,auxilium & opem ac præſidium ſignificant.

De mure & muſtela. Cap. XXVIII

MVs famulum ſignificat, cohabitat enim & ex iiſdem nobiſcum nutritur,eſtq́ manifeſtus. Bonũ eſt multos intus uidere mures atq; eos hilares et ludentes. Multam enim lætitiam ſignificant, & famulorũ acquiſitionẽ. Si uero quid uariegatius circa mures quis uideat,iudicationes transferre poteſt ex his quæ Melampus in libro de monſtris ac ſignis,& de muribus ſcripſit, nihil differre putans ea quæ interdiu fiunt,ab his quæ per ſomnium fieri uidentur. Eandem enim prædictionem habent,uelut nobis ſæpenumero experientia ipſa cõmonſtrauit. Per longum autem & hunc locum elaborauit,in ſecundo libro ſuæ tractationis Apollonius Attaleus. Mihi autem nunc propoſitum eſt, ea quæ ſignificantur oſtendere ſingulorum in ſuperiore tractatione relictorum. Quapropter & hunc tertium librum non ut coniunctum

iunctum & coaptatum illis duobus, ſed ut relictum, & ab illis ſeparatum feci, unde & meritò inſcriptionem adipiſcetur, non tertius illorum, ſed per ſe philalethes, hoc eſt ueritatis amator, aut ἐνόδιος id eſt Inuitatorius ſiue Mercurialis. At uero muſtela mulierem ſignificat maleficam: & malignis moribus præditam, aut litem, δίκην græcis appellatam, Nam uox δίκη parem numerum implet cum ea quæ muſtelam ſignificat, γαλῆ uidelicet, Ex iiſdem enim literis eundem numerum repræſentantibus conſtant. Significat item mortem, quicquid enim apprehenderit hoc putrefacit: & lucrum ac utilitatem, appellatur enim à quibuſdam græcis κερδώ, quæ uox lucrum ſonat, & ἰλάρεια ab hilaritatis originatione. Verum differentiam horum accipere oportet, & ex eo quod uidetur accedere, aut abire, & facere quid iucundum aut iniucundum, & prout aliquid patitur aut operatur.

De Luto. Cap. XXIX

LVtum morbum ſignificat, & contumeliam, Morbum quidem propterea q́d non eſt pura neq; aqua,

neq; terra, ſed ex utriſq; mixtum, ut neutrũ exiſtat. Eſt igit̃ mala corporis miſcella, hoc eſt morbum prædicit, atq; id rationabiliter & meritò. Cõtumeliam autem, quia inquinat. Inſuper & cinædum, propter liquiditatem & exolutionem. Bonum autem fuerit his qui ex luto rem & uictum parant.

De pelui Cap. XXX

PEluis famulam ſignificat, & ancillam fidelem. Bibere ex pelui ancillæ amorem ſignificat, quæ ſignificatio eſt etiam ſi quis in pelui edit. Peluim aureã aut argenteã habere, aut ancillam poſt manumiſsionem in uxorem ducere ſignificat, aut antea manumiſſæ cohabitare. Peluis ſi frangatur, ſerui interitum ſignificat. Pelui uice ſpeculi uti, ex famula filios procreare ſignificat. Si uero quis ſeruus hoc ſomnium uideat, qui alium famulum non habeat, iudicare oportet peluim ipſam, ſeruitutem ipſi ſignificare.

De Imagine Cap. XXXI

IMago liberos ſignificat, & uoluntatem ac mentem ſomniantis. Liberos quidem, propter ſimilitudinem, mentem

mentem autem & uoluntatem, propterea quod omnes imaginibus promittant. Imago ex materia ſolida & imputreſcibili facta, melior eſt quàm picta, aut lutea & cerea, aliæq; conſimiles. Quicquid autem patiantur imagines, hoc perpetientur etiam liberi ſomniantis, & conatus actionum. Sæpe uero & in parentes, & in fratres, & in alios cognomines, ſomnium euentum habet.

De obſtetrice Cap. XXXII

OBſtetrix conſpecta, occulta reuelat, propterea quod arcana & occulta perſcrutetur. ſignificat & damnum, & ægrotãtibus mortem, Educit eñi ex continente ſemper contentum, ipſumq; terræ committit. Eos uero qui uiolẽter ab aliquo detinentur, liberat, Nam contentum corpus à continente exoluit, atq; ſic contentum corpus à continente liberans, corpus leuius facit. Si uero ſæpe conſpicatur obſtetrix à muliere non habente in uentre, morbum ipſi denunciat. Ei uero quæ uterum geſtat nihil ſignificat, propter partus curam.

De ſpina & aculeis. Cap XXXIII

S Pinæ & aculei, dolores ſignificant propter acumen, & impeditiones, propter detentionem. & curas ac triſtitias, propter aſperitatem. Multis uero & amores, & iniurias ab hominibus malis. & amores quidem, propterea quod non ſint læti amantes. Iniurias autem ab hominibus malis, propter ſanguinis ex uulneribus per illa inflictis excretionem. Et ſpinæ quidem ex mulieribus iniurias. Aculei uero ex uiris denunciant.

De litera ρ & numero centenario. Cap. XXXIIII

E X literis ſingulis ſingulatim conſpectis, uocales quidem, & timores & turbationes ſignificant. Semiuocales uero, res quidem & actiones non impediunt, timores autem inducunt. Mutæ aũt neq; timores neq; actiones inducunt. Priuatim uero litera ρ à numero iudicat̃. Eſt igitur his qui ad actionem animum conuertunt bona, propter numeri parilitatem. Nam & ἐπ' ἀγαθὰ uox, quæ in bonum ſignificat, centenarium numerum repræſentat ac explet. Eſt & bona his qui peregrinos

nos expectant. Eſt enim numerus centenarius & in dictione ἀγγελίην, quæ ſignificat nuncium. & his qui dubitant utrum pedeſtri itinere ipſis abeundum ſit, aut nauigatione, conſulit profectionem pedeſtrem, Nam uox πεζῇ quæ pedeſtrem profectionem ſignificat, itidem centenarium numerum repræſentat. Qui uero curioſi ſunt an ipſis omnino exeundum ſit, his conſulit ut maneant, Nam uox μένε, mane ſignificãs, centum repræſentat. Maleficos autem in uincula conijcit, Nam & pedicæ Græcis πέδαι appellatæ, centenarium numerum explent, ſingularum literarum numero in πέδαι uoce ſupputato. Paſtoribus porrò & equiſonibus bona eſt litera ρ. Nam νέμε, hoc eſt paſce, ſi ſupputetur centenariũ numerum efficit.

De catena Cap. XXXV

Catena uxorem ſignificat, propter nomen, & detentionem. Sgnificat & negotiorũ nõ gratorũ, neq; iucũdorũ implicationẽ. multas enim connexiones & iuncturas habet, & uinctos nõ lætos facit. Inſuper uero remoras, cohibitionẽq; ac impeditionẽ actionũ ſignificat.

De tela & auxiliaribus inſtrumentis Cap. XXXVI

TEla recta motũ & peregrinationem ſignificat. textricẽ enim deambulare oportet. Altera uero tela detẽtionis ſignificatiua eſt. Nam deſidentes mulieres talem telam texunt. Omnibus autẽ melius eſt telam recens texi inchoatam uidere, quàm iam excidendam, ſimilis eſt enim fini uitæ. Quæ igitur nuper texi cœpit tela, longam uitam prædicit. Quæ uero iam excindenda eſt, breuem, exciſa uero, mortem. Cæterum de rerum textarum differentia, in ſermone de ueſtitu & ornatu, tũ uirili, tum muliebri, libri ſecundi principio mentionem feci. Inde ſanę iudicationes transferre oportet. Si quis nauigans telam uiderit, putet ſe malum nauis uidere. Quicquid igitur circa telam euenerit, idem etiam circa malum eueniet.

Auxiliaria autem inſtrumenta, & quæ ad telæ texturam præparantur, multas curas & negociorum confuſionem ſignificant, quorum diſcretio ſero & uix tandem continget. quàm diu enim auxiliaria ſunt, confuſa ſunt & indiſcreta. Vbi autem tela fuerit

rit abſoluta, ſingula in proprium digeſta & ordinata locum, & utilitatem ſignificant ſimiliterq́ꝫ exhibent.

De coticula Cap. XXXVII

Coticula exhortationis eſt ſignum ac lætitiæ, & quodam modo dicit, acutiores nos fieri oportere. In amicitijs autem non auxiliantes ſignificat, ſed exhortantes & incitantes. Coticula enim nihil cõmuniter facit cum ferro, acutius tamen ipſum reddit. Sæpe uero etiam uxorem coticula ſignificat.

De etymologia & originatione nominum. Cap. XXXVIII

Nomina quorum originatio explicari poteſt, non inutilia putanda ſunt ad iudicationes. Siue enim in bonis ab alijs ſignificatis nomina fuerint gratioſa, perfectiora bona erunt. Siue in malis, minora & obtuſiora mala faciunt. At uero infamia nomina cõtraria uoluntatibus, mala quidem extendunt, bona uero obtundunt. Sæpe autem & ab ipſis ſolis aliquid prędicere licet, uelut apud græcos, μένων, & μενεκράτης, et κρατῖνος, peregrinari ꝓhibẽt.

ζήνων autem & ζηνόφιλος, & θεόδωρος, ægrotos erigunt. κάρπος autem & ἐλπιδοφόρος, & εὔτυχος, lucrum & pecuniarum adeptionem ſubindicant. θρασέων autem & θράσυλος, & εὔβουλος, & θρασύβουλος, ad agendum incitant, & nō ſegnem eſſe iubent. Similiter etiā in fœmininis nominibus iudicationes facere oportet.

De conſolatione Cap. XXXIX.

Conſolatio felices quidem iniuria afficit, eos uero qui in infortunio conſtituti ſunt, iuuat. Illos enim ad hoc perducit, ut conſolatione opus habeant, propter animi abiectionem in accidētibus malis. His uero bonas ſpes ſuggerit, recte & rationabiliter huiuſmodi eueniēte. Neq; enim uidenti quiſpiam dixerit, uidebis, ſed & ueriſimile eſt oculos ſuffuſos habenti, quo ſpem & deſiderium eius excitet. Neq; ſano quiſquam dicit, conualeſce, ſed ut par eſt ægrotanti. Sic igitur quando ad aliquem progreſſus dixeris, diteſces, felix eris, fortunatus eris, facies quod uoles, non utiq; felici, neq; ex animi ſententia agenti dicis. Si uero ei qui in calamitate cōſtitutus eſt quiſpiam

piam prædicit calamitatis ſolutionem, tũc ſanè ſermonem de fide dignis reſumere ac renouare oportet, quem in fine ſecundi libri dixi: & ſi quidem fide dignus fuerit qui prædixit, credere. Sin minus, ipſum ut deceptorem contemnere.

De uulneribus & cicatrice. Cap. XL

SI in alia quacunq; parte corporis uulnus extiterit, unà cum ipſa parte, uelut læſa iudicetur. Exacte autem hic ſermo traditus eſt in primo libro, capitibus quibus de corpore corporisq; partibus ago. Si uero in pectus aut cor uulnus fuerit inflictum, iuuenibus quidem tum uiris, tum fœminis, amorem ſignificat. ſenioribus uero mœrorem. In dextram autem manum inflictum, in ipſam uolam, debitũ ſignificat, & mœrorem ob chirographum. Cicatrix porrò omnibus curarum finem ac concluſionem præſagit.

De debito, & creditore, & locatore domus. Cap. XLI

DEbitum eandem cum uita rationem habet, debemus igitur & uitam naturæ uniuerſorũ, uelut mu

tuum ei qui id in manũ dedit. Quin & creditor eandem cum debito rationem habet. Quare ægrotantibus inſtans & expoſtulans, periculum ſignificat. accipiens uero etiam mortem. Creditor moriens, à triſtitia & cura liberat. Inſuper uèro & creditor & filia, eandem rationem habent, quandoquidem & filia cum neceſsitate expoſtulat, & ubi cum multis curis fuerit educata, diſcedit dote accepta uelut creditor. Creditor famulo dominum ſignificat penſionem expoſtulantem. Eadem quæ creditor ſignificat etiam domus elocator.

De inſania & ebrietate. Cap. XLII

FVrere bonum eſt his qui ad agendum aliquid animũ conuertunt, improhibiti enim ſunt furioſi ad quodcunq; agendum concitentur. Maxime autem bonum fuerit tribunis plebis, & populi imperium affectantibus, & qui ſeipſos in turbas demittunt, maiorem enim laudem ac dignationem aſſequentur. Bonum eſt & his qui pueros erudire uolunt, quoniã & furioſos pueri ſequuntur. Sed & pauperes opulentiores fore inſania indicat, Ab omnibus eñ furioſi accipiunt. & ægrotanti

tãti ſanitatẽ prædicit, moueri eñ & de ambulare inſania permittit. & nõ decumbere neq; quieſcere, quẽadmodũ in morbo, qđ ſanitatis ſignũ eſt. Ebriũ eſſe nemini bonũ eſt, neq; uiro, neq; mulieri, multã enim deſipientiã & rerũ neceſſariarũ impedimentũ ſignificat: horũ enim etiã ebrietas eſt cauſſa. Bonũ eſt inebriari timentibus. Non eñ conuertuntur neq; timent ebrij.

De timore Cap XLIII

TImere nemini bonũ eſt, quoniã timidus ad nihil reſiſtere poteſt, uerum prodẽs & animã & corpus, inſuper aptiorẽ ſeipſum exhibet, ut citius ea patiatur quæ uel maxime timet ac formidat.

De epiſtola Cap. XLIIII

SI quis epiſtolã uideat, & quæ ſunt in ipſa ſcripta, euentus erit in id quod ſcriptũ ipſum dixerit. Si uero non uiderit quæ ſunt in ipſa ſcripta, omnino bona erit. Propriũ eſt enim omni epiſtolæ, ut ſalue ſiue gaude, & uale dicat.

De hernia. Cap. LXV

HErnia damni ſignificationem habet, partim quidem quod æqualem numerũ, uox κήλη quæ herniam

niam ſignificat, & uox ζημία quæ damnũ, repræſentẽt. partim uero quod omnia quæ corpori innaſcuntur, neq; robur neq; pulchritudinem addẽtia, ſed etiam præſentem decorem corporibus detrahẽtia, damni & curarum ſunt ſignificatiua. Quandoquidem uero uitium eſt hernia, atque hoc circa pudenda, nihilo minus & in his triſtitiam & anxietatem ſignificat quæ per pudenda ſignificantur. de quibus exactius primo libro in corporis tractatione dixi.

De plantis in corpore naſcentibus. Cap. XLVI

QVamcunq; plantam ex corpore quis produxiſſe ſibi uideatur, iuxta quorundam opinionem morietur: ex terra enim naſcuntur plantæ, & in terram reſoluuntur corpora mortuorũ. Verum ut ſentio, iudicationes facere oportet non ſolum ab ipſis plantis iſthinc enaſcentibus, ſed etiam à partibus ex quibus plantæ producuntur. Sæpe enim nõ ipſe qui ſomnium uidit mortuus eſt, ſed qui indicatur à particula in qua plãta erat. Eſt autem & aliqua circa ipſas plantas differentia, ut aliquando non mortem inducant, ſed ſectiones

ctiones & chirurgias, id quod euenire poteſt ab his quæ frequenter ſecantur, uelut uite, & ſimilibus. Itaq; ego noui quendam qui uitem ex capite ſuo produxiſſe ſibi uiſus erat, & hoc ſolū ipſi euenit, ut uua ipſi excideretur.

De ſcabie, & lepra, & elephante corporis uitio Cap. XLVII

SCabies & lepra & elephas, inſigniores & celebres pauperes faciunt, & ſpectabiles propter opulentiam. Nā & uitia hæc conſpicuos habentes ipſa faciunt. Occulta autem manifeſtant, propter eandem rationē. At uero diuitibus & multum potentibus uiris, principatus conciliant. Semper autem bonum eſt ut quis ſeipſum putet habere ſcabiem, aut lepram, aut elephantem, aut tale quoddam uitium, uelut eſt uitiligo, alphos græcis dicta, & impetigo. Si quis enim alium habentem uideat, mœrorem aut curam ſignificat. Omnia enim turpia odioſaq; & ingrati aſpectus uiſa, animas uidentium cōtrahunt & mœſtas reddunt. Verum abſurdius adhuc fuerit, ſi ex domeſticis quēdam uiderit tali uitio occupatum. Si enim famulus ſomniantis fue-

tis fuerit, inutilis ad miniſterium ipſi erit. Si uero filius, non ex ſententia patris uitam inſtituet. Si autẽ uxor, penitus ex his quæ per illam fiunt pudefiet. Cæterum his qui ex turba uictum ſibi quærunt conducit, & de alijs ſanè iuxta proportionem iudicare oportet.

Lapidibus iacere aut ici. Ca. XLVIII

LApides iacere in aliquem, malis uerbis aliquem impetere ſignificat. Verum lapidibus ab aliquo peti, male auditurum eſſe prædicit. Similes enim ſunt lapides ſermonibus indecoris & litigioſis. Sæpè uero & peregrinationem præſagit lapidibus impeti. Oportet enim ut ueriſimile eſt, eum qui impetitur fugere. Quando autem multi fuerint qui lapides iaciunt, boni obſeruati ſunt ſolis his qui ex turba uictum quærunt.

De cicadis Cap XLIX

CIcadæ uiros muſicos indicãt, propter hiſtoriã quæ de ipſis fertur. In neceſsitatibus autem, nihil iuuantes, aut ſolum de negocijs dicentes & cõmemorantes. In timoribus uero, minantes, & nihil facere potẽtes. Nihil enim ſunt

cicadæ

cicadæ, uerum uoce tantum præſtant. Aegrotantes porrò ſiti grauari dicunt, & omnino morituros eſſe. Cibo enim non fruuntur.

De ſcilla & aſphodelo. Cap. L

SCilla agricolis ſterilitatis ſignum eſt, propterea quod nihil eſui aptum habeat. Paſtoribus autē bona eſt, quod ex natura ſua uim habeat perdendi lupos. Bona fuerit etiam omnibus in curis & mœrore conſtitutis. purgatoriam enim uim habere creditur. Feliciter agentibus, terrorum inductrix itemq; curarū obſeruata eſt: neq; enim purgatione & purificatione opus eſt his qui non in calamitate aliqua conſtituti ſunt. Aſphodelus autem ſiue haſtula regia, eundem quem ſcilla euentū, & ſimiliter habet. ſolos uero ægrotos occidit, quemadmodum ſæpe obſeruaui. Cauſam autem manifeſtam nō eſt quod dicere queam, ueriſimilitudinem uero habet, ſi propterea id contingere quis dicat, quod apud inferos campus plenus aſphodelis eſſe creditur.

Eadem cum alio pati. Cap. LI

Pati ſibi uideri eadem cum alio quocunq; tandem noto, uelut eundem pedem, aut eandem manum, aut aliam quandam corporis partem, eandem pati, & omnino coægrotare, aut condolere, peccatorum illius ſociũ fore ſignificat. Nam corporis morbi & partium mutilationes ac læſiones, ſimiles ſunt animæ intemperantijs & irrationabilibus concupiſcentijs. Qui igitur eadem patitur, meritò ſimul delinquit. Noui autem quendam mutilum dextro pede, qui ſibi uiſus eſt famulum ipſius eundem pedem claudum habere, & ſimiliter claudicare, & ſanè deprehendit ipſum in amica, ex qua ipſe pendebat, atque hoc erat quod ſomnium ipſi prædixerat, famulum uidelicet ſimul cum ipſo peccaturum eſſe.

De ſterquilinio. Cap. LII

Sterquilinium uidere, bonum eſt ex turba quæſtum facientibus, & ſordida opificia exercentibus. ex multis enim ſuperfluitatibus ſterquilinia fiunt, & à multis reijciuntur. Bonum eſt & his qui publica negotia perficienda ſuſcipiunt & conducunt

conducunt. Bonum eſt etiam uiro pauperi in ſterquilinio dormire, multas enim pecunias acquiret ac coaceruabit. Diuiti aũt principatũ procurat hoc ſomniũ, aut publicum aliquem honorem, quoniã omnes populares aliquid ad ſterquiliniũ afferunt & adijciunt, quemadmodum etiã principibus cõferunt & dant. Perfundi ſterquilinio à quodã familiari, non eſt bonũ. inimicitiam enim & diſſenſionem, & iniuriã ex affundente ſignificat. Si uero aliquis ignotus ſterquiliniũ inijciat, damnũ ingens prædicit.

De oratione. Cap. LIII

ORatio & petitores, & omnes homines mendici, miſerabilesq́ & inopes, triſtitiam & curam, & tabem animæ, & uiro & mulieri prædicunt. Partim quod nullus ad orandum abit, qui non uehementer curis angat . partim quod petitores & mendici ualde turpes exiſtentes, & inopes, nihil ſani habentes, omni propoſito obſtãt & impedimento ſunt. Eſt enim hoc uniuerſale, & in omnibus infallibile, quod ignoti homines imagines ſunt rerum ac negociorum ſomniantibus euenturorũ. Mendici uero ſimiliter etiam ipſi apparen-

tias & actiones ſuas uidentibus ſignificant. Si uero numiſma aliquod acceperint, detrimentũ ingens & periculoſum prædicunt. Sæpe uero & mortẽ ipſi qui ſomniũ uidit, aut cuidam eius familiari. Similes enim ſunt morti, quoniã hi hominũ, quemadmodum mors, nihil eorũ quæ acceperunt reddunt. Mendici porrò in domũ ingrediẽtes cõtentionem quandã domus ſignificãt, & ſi quid acceperint, aut ipſi ui utentes, aut exhibẽte aliquo ultro, ſuperexcellens detrimentum quoddã ſignificãt. Quã ſignificationẽ etiã exhibent, ubi in regionẽ alicuius fuerint ingreſſi.

De claue Cap. LIIII

Clauis per ſomniũ conſpecta, ei qui uxorẽ ducere propoſuit, fidelem & cuſtodem domus, uxorem fore ſignificat, & ei qui familiã emere uult, beneuolam ancillam fore prædicit. Peregrinari autem prohibet, excluſionis & detentionis ſignificatiua exiſtens, quoniam non ad apertas, ſed ad concluſas fores clauis facta eſt. aliàs neq; opus erat claue, neq; foribus. Nũc aũt quum non adſit cuſtos, tunc ſanè clauis uſus eſt, foribus cõcluſis. Meritò igitur obſtaculo eſt peregrinari uolẽtibus. Qui uero

curare

curare & diſpenſare res alienas uolunt, his fidei & autoritatis ſignificatiua eſt.

De coco. Cap. LV

C Ocus qui in domo uidetur, bonus eſt his qui uxorem ducere propoſuerunt. opus eſt enim in nuptijs coco, & pauperibus, qui enim prolixa conuiuia habent, illi coco utuntur. Aegrotantibus autem exacerbationes ſignificat & inflammationes, propter aſſationem, & uariam intemperiem, à quibus humores fiũt acres, uelut tradunt hi qui circa artem quæ de illis tractat celebres exiſtunt. Ad finem etiam lachrymas, propter fumum qui à coco excitatur. Occulta quoq; reuelat, et quę clàm facta ſunt in mediũ producit. quoniã & opera coci in mediũ prolata conuiuantibus apponuntur, & qualia ſunt apparent.

De ludo calculorum ſiue latrunculorum. Cap. LVI

C Alculis ſiue latrunculis ludere ſibi uideri eum qui non ſcit, multã utilitatem ſignificat ex deceptione & mendacio, propterea quod multos calculos furetur, eosq; aliàs aliter oſtendat, non iuxta aliquem ſimplicem modum,

ſed malitioſe. Si uero quis alium calculis lu dentem uideat, eum deceptum ac defraudatum detrimẽtum ac damnum paſſurum eſſe ſignificat.

De lanio ſiue macellario. Cap. LVII

Qui in foro uerſantur coci, carnes conſcindentes & uendentes, periculorũ & damni ſignificatiui ſunt, & ægrotantes cito occidunt, quoniam mortua corpora contingunt, atq; hæc nõ integra, neq; ſana uelut ſunt relinquunt, ſed conſcindũt. Diuitibus autem etiam damni ſupra pericula ſignificatiui ſunt. & ut plurimum in rem pub. propterea quod eiuſmodi cocus carnes populo diſtribuat. Sed & timentib. ſolidiorem timorẽ inducit. Debita aũt et uincula ſoluit, ꝓpterea quod diſſecet et auferat.

De ſtabulario ſiue hoſpite publico. Cap. LVIII

Stabularius ęgrotantibus mortẽ ſignificat, ſimilis eſt enim morti, propterea quod omnes recipit. Reliquis omnibus tribulationes & anguſtias & pericula & peregrinationes prædicit. Eſtq; ratio manifeſta, quid enim opus eſt adeò manifeſta interpretari. Eadem autem quæ ſtabularius ſigni-

ſignificat etiam ipſum ſtabulum.

De publicano. Cap.LIX

PVblicanus bonus eſt neceſſitatem quamcunque tandem dirimere uo- lenti, à fine enim unde græcis τε- λώνης appellatur, complementum et finem omnis neceſſitatis prædicit. Bonus eſt & his qui aliquò moueri ac prodire propo- ſuerunt. ſemper enim ad exitus ſtat, & par- ua detentione denunciata, de cętero moue ri permittit, omniq́; profectione uti. Aegro tantibus autē mortem præſagit: τελευτὴν enim græci mortem, uoce eiuſdem cum ea quæ publicanū indicat originis, appellant. Ad nuptias uero & ſocietates, beneuolos quidem fore ait ſocios & uxores, uerum ſe- ditioſos & pugnaces, propter eam quæ fre quenter fieri ſolet de uectigalibus conten- tionem. Cæterum beneuolentiā & fidelita tē ex cuſtodiæ diligentia cōiectare oportet.

De leucea, & lino & cannabe. Cap.LX

LEucea timentibus quidem mala eſt, ſolidiorem enim & grauiorē timo- rem inducit, & ſeruis tormenta & tribulationes prædicit, & pauperibus liber- tatē. exceptis his qui ex ipſa, aut per ipſam

quæſtum habent. Nam & tunditur, & torquetur, & contexitur. His uero qui in delicijs uiuunt tribulationes & anguſtias ſignificat, & apud exteros degentes reducit, maxime ubi trans mare fuerint. Nam & ipſa per mare apportatur. Linum ad nuptias & ſocietates bonum eſt, propter texturã. & ad ea quæ ſperantur propter retia, & plagas ſiue nubeculas, & ſimilia, quibus homines ea quæ procul & longe abſunt uenantur. Verum ad reliqua, eadem quæ leucea ſignificat, ſed uiribus minora. Cannabis ſuper extendit, ea quæ per leuceam ſignificãtur, itemq́ per linum, & immenſa quædam tormenta ſignificat, & uincula robuſta. ſoluta tamen omnibus liberat. Sola enim ipſa poſt multũ uſum detrita reſoluitur. Cęterũ noſſe expedierit, quod ſingula hæc mercaturam exercentibus ipſorum, tum emendo, tum uẽdendo, item his qui ex ipſis, aut per ipſa operantur, nihil horrendum aut abſurdum prædicunt.

Seruari ſiue teneri. Cap. LXI

S Eruari ab aliquo detentum, impedimenta rerum neceſſariarum, & detentiones, & remoras in præfinitis

nitis temporibus, & intentionẽ ac prolongationẽ in morbis prędicit. Qui uero in extremis laborãt, his ſalutẽ denunciat. Cuſtodiam enim & conſeruationẽ & permanentiam rerum, uitam uocamus. Contrarium uero huius, ſolutionẽ & perditionem, hoc eſt mortem. At uero in carcerẽ & uincula ingredi uolentem, aut per uim ab aliquibus induci, morbum fortem, aut mœrorem ingentem prædicit. Lictores autem & carnifices, detentionis & mœroris ſignificationẽ habent. Malefactoribus aũt & occulta manifeſtant. Deprehenſos enim, & eos quorum crimina manifeſta facta ſunt, accedũt.

De excubijs. Cap. LXII

EXcubiæ & feſtiuitates nocturnæ, & lætitiæ cum peruigilio, ad nuptias & ſodalitates bonę ſunt, & pauperibus opulentiæ ac acquiſitionis ſignificatiuæ. quemadmodum & mœrentibus & timentibus, timorem & triſtitiam eximere obſeruatæ ſunt. Neq; enim totã noctem peruigilarint, qui nõ in multa lætitia cõſtituti ſint. Adulteros aũt & adulteras manifeſtos quidem faciũt, nequaquã uero puniũt. quoniã quæ in peruigilijs aguntur, nota quidem

ſunt ſimul conuerſantibus, etiamſi ſint impunita, & quodam modo cõceſſa, propter ebrietatem. His uero qui opulenti ſunt, & quorum uita ſplendida eſt, turbationes & diuulgationes inducunt, quarum tamen finis triſtitia carebit.

De foro. Cap. LXIII

FORũ turbationis & tumultus ſignificatiuum eſt, propter turbam quæ in ipſo congregari ſolet. Verum hominibus in foro uiuentibus bonum eſt, ſi & turba plenum, & tumultu refertum conſpiciatur. Deſertum uero & tumultu deſtitutum, his quidem ociũ & rerum ſucceſſum impeditum, alijs uero multam ſecuritatem prædicit. Forum conſitum penitus utiq; imperuium exiſtit, quicquid tandem fuerit in ipſo conſitum. Verum aliqui tradunt eiuſmodi forum in fertilitate quidem famem ciuitati, in fame uero fertilitatem portendere. Theatra porrò & ſuburbia, & plateæ, & delubra, & deambulacra, & omnia cõmunia, eãdem cum foro rationem habent.

De ſtatuis Cap. LXIIII

STatuæ æreæ ualde magnæ ſi moueantur, opulentiæ & redditus, & poſſeſsionis ac acquiſitionis æris ſignificatiuæ ſunt, propter æris motum. Verum quæ magnitudinis ſunt ſuperexcellentis, hæ ipſæ quomodocunq; moueantur, terrores & pericula non uulgaria inducunt. horrendus eſt enim & animũ percellens horũ motus uidentibus. At uero lapideæ & ex alia materia, iuxta eundem modum uelut deorum ſtatuæ iudicentur. Inſuper & primates ciuitatis per ſtatuas ſignificantur. Quicquid igitur faciunt aut patiuntur, eadem urbis principes facturos aut paſſuros eſſe ſignificant.

De Talpa Cap. LXV

TAlpa hominem ſignificat cœcum, ab accidente, & irritũ laborem, propter uanum animalis conatum. Significat & eum qui occultus eſſe uult à ſeipſo proditum eſſe. Nam talpa ex proprijs operibus manifeſta deprehenditur.

De auibus nocturnis Cap. LXVI

N Octua, aluco, bubo, ulula, aſio, nycticorax, inſuperq; ueſpertilio, & ſi quæ eſt alia auicula nocturna, ad actiones quidem oẽs ſunt inefficaces, uerum ad timores, pauores eximunt, quoniã neq; uenantur, neq; carniuoræ ſunt nocturnæ aues. Sola ueſpertilio mulieribus prægnantibus bona eſt. Non enim oua parit quemadmodũ aliæ aues, ſed animal gignit, & lac in uberibus habet, et proprios filios educat. Quamcunq; aũt harum auium quis uiderit nauigans, aut pedes iter faciẽs, in magnam tempeſtatem, aut prędones incidet. Si uero in domũ aliquã inhabitandam immigrent, omnem domum deſertam fore pręſagiunt.

De horologio Cap. LXVII

H Orologium, actiones, & impetus, & motus, & inſidias rerum neceſſariarũ ſignificat. Omnia enim ad horas reſpiciendo homines faciunt. Quare ſi collabatur aut frangatur, malum ſanè fuerit & pernicioſum, maxime ægrotantibus. Semper autem melius, horas ante ſextam horam præcedentes, hoc eſt antemeridionales, numerare eſt, quàm eas quæ poſt ſextam

ſextam ſequuntur. Quæ quidem igitur in complemẽtum eorum quæ deſunt, & quæ prioribus libris adſcribere non conueniebat, in proprium locum & alienam regionem collocanda eſſe duxi, neq; enim intacta relinquere par erat, ut ne quem acceſſum, uelut dixi, & quaſi ſcalam ad ſcribendum alicui relinquam, abunde mihi relata eſſe uidentur. Verum noſſe operæpreciũ eſt, quod nihil ita graue & difficile eſt, uelut temperaturam & mixturam eorum quæ in ſomnis uidentur intelligere, & unũ ex omnibus pronunciatum ac ſententiam facere, quandoquidem ſæpe contraria inter ſe, & nihil ſimile habentia uidere datur. Impoſſibile eſt autem ea quæ ſignificantur inter ſe pugnantia eſſe, ſi quidem omnia futura præſagiunt ſomnia. Sed quemadmodũ aliarum rerũ ordo eſt et conſequẽtia, ſic & in ſomnijs ueriſimile eſt ordinem aliquẽ conſequi & eſſe. Quãdo igitur aliquis uiderit ſimul bona & mala, in animo cõcipere oportet, utra prius, bonáne an mala uidit. Etenim in rebus humanis aliquando bonæ ſpes apparentes, malum euentum habuerunt, aliquando expectati timores,

bonorum

bonorum cauſa fuerunt, Interdum uero & pro magnis malis conducibile eſt parua pati, & rurſus apparuit quandoque parua aliqua expectatio bonorum aut malorum falſa exiſtens & uana. Eodem igitur modo & ſomnia mixta, meritò ſunt uaria, & à pleriſque ægre ac difficulter exponi poſſunt. Ego uero quo ſingula quæ ſignificantur quiſq; facile aſſequi poſſet, ordinate & ornate ſingula, & quantum poſſibile fuit, plano docendi modo conſcripſi. Quemadmodum autem grammatici ubi elementorum uires pueros docuerint, inde etiã quomodo omnibus ſimul uti oporteat admõnent: Sic & ego parua quædam & quæ facile eſt aſſequi documenta, ad ea quæ relata ſunt accumulabo, quo procliue ſit omnibus hos libros intelligere & diſcere. Nam qui experientia & multo uſu exercitati ſunt, his expoſitus eſt & intellectu facilis ſermo, & qui per ſe ſufficiat ſingula abunde docere quemadmodum habent. In primo quidem libro caput diximus eſſe patrem eius qui ſomnium uidit. In ſecundo uero leonem diximus eſſe regem aut morbum, & in capite de morte, pauperibus

mori bonum & conducibile eſſe demon-
ſtraui. Quando igitur pauper uir patrem
habens diuitem, per ſomnium ſibi uidetur
caput per leonem auulſum eſſe & mori, ue
riſimile eſt patrem ipſius moriturũ, ipſumq́
hæredem relicturum eſſe, atque hoc modo
& mœrorem deponet, & opulentus eua-
det, quum neq; oneroſum amplius habeat
patrem, neque à paupertate prematur. Eſt
enim caput, pater, ablatio ſiue auulſio, pri-
uatio patris. Leo, morbus, quo pater ægro-
tans moriturus eſt. Mors uero permutatio
uitæ, & quod ob diuitiarum acceſſionem
non amplius inops futurus eſt. Hoc ſa-
nè modo etiam in omnibus uarijs ſomnijs
iudicationes facere oportet, ita ut ex ſingu-
lis capitibus collectis & coactis, unum cor-
pus faciamus. Sententiam porrò ferre &
pronunciare oportet imitatione ſacrificu-
lorum uictimariorum, qui ſingula ſigna ri-
mantur, & ſciunt ad quid ſingula conue-
niant, & tamen pronunciata ac ſententias
nihil magis ex uno quoq; quàm ex omni-
bus faciunt ac proferunt. Cæterum opto
ut mihi contingant lectores, qui cum mul-
ta beneuolentia hos libros legere concu-
piſcant

piſcant, & non ante quàm exacte didice-
rint criminentur, alioqui iureiurando affir-
mare audeam, quod eos qui diligenter le-
gent, non permittent hi libri à ſermonibus
ſuis diſcedere & auelli. Et nunc ſane ea
quæ utilia ſunt, quemadmodum conueni-
re putaui, Caſſi Maxime, omnia ex inte-
gro in hos libros relata ſunt. At uero de in
ſcriptione ne mireris, quapropter Artemi-
dori Daldiani, & non Epheſij inſcriptum
legis, quemadmodum multos iam alios li-
bros diuerſis argumentis à me conſcriptos
habere uidiſti. Etenim Epheſum contigit
ipſam per ſeipſam celebrem eſſe, inſuperq;
multos præclaros & fidedignos præcones
nanciſci: Daldia autem Lydiæ oppidulum
non ualde clarum, prqpterea quod eiuſmo-
di uiros non eſt nactum, uſque ad me pe-
nitus ignobile permanſit. Quapropter ip-
ſi quod mihi à matre patria exiſtit,
hæc in nutriciorum uicem
rependo.

Quæ in quarto libro Artemidori Daldiani de ſomniorum interpretatione contineantur.

Diſſertatio docens, quod ſomnia iudicare oportet, ex natura, aut lege, aut conſuetudine, aut arte, aut tempore, aut nominib. Quæ uero ex cõtrarijs iudicant̃, non ſunt bona Cap. I
De differentia ſomniorum II
De elementis III
De diuinitus immiſsis ſomnijs IIII
De moribus localibus V
De ſuppellectile texta VI
De hominum obuentione VII
De priore fortuna VIII
De differentia hominum qui in ſomnis uidentur IX
De opificum obuentione X
De pueris, iuuenibus, & ſenibus XI
De plantis cito aut tarde naſcẽtibus, itemq́ animalibus XII
De muris, fundamentis, arboribus XIII
De uehiculis omnis generis XIIII
De adulatione XV

De uen-

De uenditione	XVI
De emptione	XVII
De acquiſitione	XVIII
De paupertate	XIX
De his quæ præter ætatem infantibus acci- dunt	XX
De cauſarum ratione	XXI
De aratro	XXII
De his qui dicunt quod mala ſomnia citius eueniunt, bona uero tardius	XXIII
De medicamentorum compoſitionibus	XXIIII
De literarum retextu	XXV
De his quæ æqualem numerum im- plent	XXVI
De partibus corporis	XXVII
De uomitu	XXVIII
Sæpe eadem ſomnia uidere	XXIX
De uaſis & inſtrumentis	XXX
De cognatione	XXXI
De rebus nos cōplectentibus	XXXII
De rege	XXXIII
De coruis	XXXIIII
De his quæ dicuntur in ſomnis & eue- niunt	XXXV
De foco	XXXVI

De com-

De compoſitis ſomnijs XXXVII
De immobilibus ueſtibus XXXVIII
De comœdo & tragœdo XXXIX
De coloribus XL
De myſterijs XLI
De operando XLII
Faciem cœlare & inungere XLIII
Quod non omnia ſomnia iudicationem habeant XLIIII
De ſomnijs ſecundum hiſtoriam XLV
De eo q̃d nemo eſt cõtemnendus XLVI
De medicis XLVII
De proprijs locis XLVIII
De monſtroſis & hiſtorijs XLIX
De ſimilibus & cognatis L
De permutatione in melius LI
De inimicis & amicis LII
De ſemiperfectis operibus LIII
De coronis non iuxta naturã ſitis LIIII
De mari LV
De his quæ ex corpore naſcuntur LVI
De his quæ iuxta copiam aut magnitudinẽ diuerſimode eueniunt LVII
De moribus animalium LVIII
De arboribus & plantis LIX
De uaſis & inſtrumentis LX

De moribus humanis LXI
De ciuitatibus LXII
Quæ in ſomnijs uiſa eueniant LXIII
De uaſis lactis LXIIII
Non eſſe magna ænigmata ſomnijs ammiſcenda LXV
De beneficijs aut factis poſsibilib. LXVI
An poſsibile ſit eodem tempore bona & mala ſomnia uidere LXVII
De ponte LXVIII
De exercitatione excogitãdi ſimilia LXIX
De his quæ ſimiliter mouentur LXX
Quod dei eandem cum dominis rationem habent LXXI
Quod fratres pro hoſtib. iudicant LXXII
Quod uera ſint quæ dei dicunt LXXIII
De dijs improprium habitum habentibus LXXIIII
De dijs inter ſe inimicis LXXV
De dijs & artibus LXXVI
De dijs maribus & fœminis LXXVII
De dijs nudis LXXVIII
De dijs ſenſibilib. & ſenioribus LXXIX
De heroibus LXXX
De draconibus transformatis LXXXI
De originationibus nominũ LXXXII

Demor-

De mortuorum cœnis, epuliſq; funebribus LXXXIII
De reuiuiſcendo LXXXIIII
De malis & bonis in corpore LXXXV
Quāto tēpore ſomnia eueniunt LXXXVI

ARTEMIDORI DALDIANI DE ſomniorum interpretatione liber quartus, Iano Cornario Medico phyſico interprete.

Præfatio, ſiue diſſertatio. Cap. I

Artemidorus Artemidoro filio gaudium

QVandoquidē numinis impulſu, & optimi uiri Caſſij Maximi ſtudio, ad libros de ſomniorum interpretatione conſcribendos excitatus ſum, & progreſſus, quo & amico gratificarer, & ſapientiā meam non ſilentio & pigriciæ deditam, fruſtra inſumerem, & ſanè hos libros quantum uires meæ tulerunt, & pro ſcientiæ meæ facultate, neque magnitudine artis inferiores, neque ad ſufficientiam inopes & mancos, ſi quis modo non penitus rudis exiſtat, feci, ſingulis ſomnijs

quæ uideri poſſunt & quæ in uſu ſunt collectis, uſus ad hoc ordine quodam & conſequentia ſimili uitæ humanæ, à natiuitate uſq; mortem ſingulis quæ fiunt digeſtis, ita ut ad quod referri, & in quod euenire unũquodq; ſomnium poſſit oſtenderim, atque hoc non nuda coniectura & ueriſimilitudine, ſed experientia & euentuum teſtimonijs confiſus. Quin & ea quæ ueteres ſparſim, & uelut ſeminibus tantum iactis, & non elaborata conſcripſerunt, in ſubtilem & ueram diſtinctionem digeſſi, & quæ nouos euentus habent, aut quæ etiam per ſe noua ſuccurrunt, ſimul comprehendi: & uidebatur mihi hæc ipſa tractatio ſufficienter eſſe abſoluta, duobus nimirum libris circumſcripta & comprehenſa. Poſtea tamen inuenta ſunt quædam quæ hoc opus effugerunt, parua quidem & non multa opera digna, ſed quæ tamen ab his inquiruntur qui ſingula ad unguem exigunt, & nihil inexploratum relinquere conantur. Quare plurimis & memorabilibus, quantum poſſibile erat, coaceruatis, non ex unius argumenti ſermone (neque enim poſſibile erat ea quæ ſic inuicem ſeparata ſunt

in

in unum cogere, & quaſi unum corpus facere) ſed uelut in incurſione ſermonum tertium librum feci, amatorem ueritatis aut inuitatorium ſiue mercurialem inſcriptũ. Erat porrò quis inter homines Momus deorum ac dæmonum exagitator, nemini bonus ac æquus, cui pro potentia reſiſtere oportet, ita ut non ignoremus quod pluribus armis præſtantiora opera inuadit. Etenim nunc tandem ſentio eſſe aliquos criminantes hos libros, tanquam hæc quæ in ipſis ſcripta ſunt à ueritate quidem nulla parte deficiant, Verum non penitus elaborata ſint, neq; cauſis abunde munita, Quin & relicta quædam eſſe argumento tractando neceſſaria in crimen uertunt, Quapropter & meiipſius & tui gratia, re ipſa multa agitatione mecum perpenſa, ad hunc librum conſcribendum progreſſus ſum, ut habeas unde poſſis felici coniectura ſomnia iudicare, ſi hoc ipſum ſaltem à te expetatur, & his qui ineptis quæſtionibus libenter moleſti ſunt hominibus, expedite reſpondere. Memineris autem tibi inſcriptũ ac præfatione dicatum hunc librum eſſe, quo ſcilicet ipſe eo utaris, & exemplar non

multis communices. Quæ enim hic conſcribentur, ſi apud te manſerint, omnibus ſuperiorem, aut certe nulli inferiorem te facient ſomniorum interpretem. Si uero alijs communicaueris, nihil quicquam te magis alijs ſcientem iudicabunt. Satis enim noſti quod pleriq; omnes rationibus noſtris ſunt inferiores, & ferè omes quibus ſtudio fuit, ut pro uiribus ſuis uaticinationem collapſam emendarent ac reſtituerent. Regulariter itaque & definite de ſingulis quæſtionibus, iuxta propoſitum ſuperiorum librorum rurſus ex integro adſcribam. Ad eos igitur qui non omnia cauſis abunde munita eſſe dicunt, recte dices illud ex præfatione primi libri repetitum, Nimirum manifeſtas demonſtrationes & quæ ab omnibus facile comprehendi queant, me ex ſimplicibus adeò feciſſe, niſi ſane quid aliâs ita euidens ſit, ut ſuperfluum exiſtimauerim eius apponere interpretationem. Ad eos uero qui non omnia elaborata eſſe dicunt, & eos qui aliqua relicta eſſe criminantur, dices, Quod aliqua quibuſdam ſimilia exiſtentia, uelut facile cognobilia relicta ſunt, aut non elaborata, uelut faſcia diademati

mati, & lepus ceruo, & camelus elephanto, & crocus unguentis, & quæcunq; alia ſunt odorata, & quod porcus & aues non eandem habent carnium ſuarũ rationem. Cæterum his qui de ſomnij & inſomnij differentia percunctantur, ſerio iam ante prædixi, quod aliud à ſomnio diuerſum inſomnium exiſtat, & alicubi non idem, ſed etiam contrarium recte dixeris. Quando etenim artificioſe quis loquitur, ſingula proprie appellare oportet, & id quod nihil ſignificat, nihilq; prædicit, ſed in ſolo ſomno uim habet, & ab irrationali concupiſcentia, aut ab excellenti timore, aut repletione, aut alimenti inopia productum eſt, Inſomnium uocare oportet. Quod uero poſt ſomnum euenturum eſt, manifeſte exiſtens bonum aut malum, ſomnium propter cauſas quas etiã iſthic prædixi. Quum uero communiter quis loquitur, nominibus abuti licet, uelut etiam poeta fecit, ubi inquit:

κλῦτε φίλοι θεῖός μοι ἐνύπνιον ἦλθεν ὄνειρος, id eſt.

Scite uiri diuus dedit hæc inſomnia ſomnus.

Habet enim hunc morem ut æquipollentibus nominibus & uerbis utatur, & omnibus adeò orationis partibus, uelut etiam, ἀμφὶ περὶ κρήνην inquiens, id eſt: Circum circa fontem. Et alibi: εἰ δ' ὀδυσεὺς ἔλθοι τε καὶ ἵκοιτο, id eſt, Aſt ubi uenerit, & præſens ſtatuetur Vliſſes, & alia quædam multa, ſic etiã ait; Diuus dedit hæc inſomnia ſomnus.

Porrò meminiſſe oportet, quod hi qui res aliquas ex inſtituto aggrediuntur & exordiuntur, bona & propoſito accommoda inſomnia non habent, neq; alias quaſdam irrationales imaginationes, ſed omnia ſomnia, & ut plurimũ ſpeculatiua. Neq; enim turbatur ipſorum anima, neq; ſpe, neq; timore, & ſanè etiam corporis uoluptatibus imperãt & ſuperiores exiſtũt. Et ut in ſumma dicam, in uiro graui & ſerio inſomnium nõ apparet, neq; alia aliqua irrationalis imaginatio. Quo uero nunquam decipiaris, inſomnia tum uulgo, tum his qui ipſa dijudicare poſſunt, apparent. Et uulgus quidem qualia uult, aut qualia timet, talia etiam in ſomno uidet. Verum ſapientes & ea iudicare potentes, qualia uolũt, taliũ ſignificatiua cernunt

cernunt. Si uero quis inexpertus talia uiderit, credere oportet nõ ut inſomnijs, ſed uelut ſomnijs. Velut exempli cauſa. Qui talia dijudicare poteſt, aut propterea q̃d libros de ſomniorum interpretatione contigit & legit, aut quod cum ſomniorum interpretibus conuerſatus eſt, aut quod felici ad iudicandum coniectura utitur, ſi quidem contigerit ipſum amare mulierem aliquam, non ipſam quam amat uidebit, ſed equum, aut ſpeculum, aut nauem, aut mare, aut animal fœmininum, aut ueſtem muliebrem, aut aliud quiddam ex his quæ mulierem ſignificant. Si uero animo peregrinationi dedito fuerit, non uehicula uidebit, neq; naues, ſed ſtrata colligata, aut ſuppellectilem conuolutam, aut peregrinationis apparatum, aut etiã ſibi uolare uidebitur, aut terræmotum, aut bellum, aut fulmen uidebit. Et ſi quidem timuerit quis ipſorum aliquem, aut fugerit, non illum ipſum uidebit, ſed feram aliquam effugere ſe putabit, & uincula dirumpere, & prædones occidere, & dijs ſacrificare, & facere quæcunq; alij homines faciunt, quo timore & turbatione ſe eximant. Quemadmodum pictor in Corin-

tho qui domini ædes perfringere ſolebat, multoties ſibi uidebatur, partim quidem tectum propriæ domus in qua degebat periſſe, partim uero etiam ſuum caput abſciſſum eſſe. Et nihilominus aderat ipſi dominus, & adhuc nunc ſupereſt. Verum quoniam iudicandi de huiuſmodi artē nouerat, anima ipſi artificioſius colluſit. Hæc enim ipſa ſi alius uidiſſet, domini mortem ipſi præſagiuiſſent. Quo uero minime dubius circa hæc hæreas, ſcias quod multi quidem & ferè plurimi, ut ne dicam oēs, ſunt qui communia inſomnia uidāt. Omnino aūt pauci, & ſoli ſomniorum interpretationem docti homines, qui alia, de quibus præſcriptus ſermo mihi habitus eſt.

De differentia ſomniorum.

Cap. II

SOmniorum omniū alia ſpeculatiua, alia allegorica, id eſt aliorū ſignificatiua dicimus. Et ſpeculatiua quidem quæ ſic eueniunt quemadmodum uidentur. Allegorica uero quæ ea quæ ſignificantur per ænigmata oſtendunt. Quandoquidem uero & in his error quidā accidit dubitantibus, utrū uiſa ipſa expectare oporteat

teat,aut aliud quid ex his euenturũ,non facile fuerit & hic tibi dijudicare poſſe. Primum igit̃ quęcunq; ſpeculatiua ſunt,eueſtigiò & ualde ſtatim eueniũt. Quæ uero allegorica, omnino tẽpore aut multo aut modico intercedente,aut ad ſummũ die una. Poſtea aũt ſtolidum utiq; fuerit, monſtroſa & quę impoſsibile eſt uigilanti contingere,ea ipſa ſic ut ſpeculatiua accipere ac expectare. Velut ſi quis ſibi uideat̃ deus factus eſſe,aut uolare aut cornua habere, aut ad inferos deſcẽdiſſe,aut à cane morſus eſſe, aut depoſitũ accipere, aut amicum uidere aut ſolem, aut fugitiuum reperire, aut apud ſe cœnã parare, aut bibere, aut aliquo intentionem dirigere, aut aliquid perdere. Hæc enim & quæcũq; his ſimilia, alicubi quidẽ ſic eueniunt uelut uidentur, alicubi uero allegorice & ſignificatiue. Siquidem igitur ſtatim eueniunt, ſuperfluum eſt ipſa iudicare. Si uero non,ſingulis conuenientẽ iudicationem ex prioribus libris adaptare oportet. Quę tamen rara ſunt,& ſemel alicubi fiunt, ea uelut monſtroſa & præter ordinem & naturam harum rationũ exiſtentia, ſuſcipienda quidẽ ſunt;ut quę fieri poſſint,

uſur

uſurpanda uero non ut penitus & omnino uniuerſalia. Etenim Druſon Laodicenſis qui ſibi uidebatur amici domum emiſſe, poſt triennium tãdem emit. Verum hoc quidem ſpeculatiuum ſomnium mihi allatum eſt, ſeri & non repentini euentus. Porrò propriorum & communium, & alienorum & publicorum, & mundanorum ſomniorum rationem, ualde ſanè exacte traditam in primo libro habes. Attamen & in hac ſpeculatione illud adijciemus, quod hi qui eaſdem cum aliquibus artes habent, & ſi ualde fuerint noti, ipſarũ artium ſunt ſignificatiui. Proinde grammaticus nihil aliud fuerit, quàm ipſa grammatica ars, & rhetor rhetorice. Atq; ſic etiam in artibus mechanicis faber ferrarius & lignarius, artem fabrilem ferrariam & lignariam ſignificant. Velut, Philagrius rhetor, Varum rhetorẽ ægrotantem in ſomnis uidit, & diu præter propoſitũ ſuũ cõſiluit. Et in Cyzico faber qui fabrum uicinum ſibi mortuum efferri uidit, exurgens ab officina, diſceſſit, ac urbem deſeruit.

De

De elementis. Cap. III

Aeterum aduerſus eos qui inuidio‑
C ſe & non abunde de elementis di‑
ctum eſſe putant, hic ſermo conue‑
niet, quo habeas quod ipſe reſpõdere poſ‑
ſis, & non ab his qui plura eſſe dicunt deci‑
piaris. Eorum quæ ſunt, alia natura ſunt,
alia ſolennia & recepta exiſtunt. Sunt autẽ
prima hæc & principalia duo elementa.
Quæ igitur natura exiſtunt, eodem modo
& ſimiliter habere oportet. Eorũ uero quæ
ſolennia ſint & recepta, alia quidem ipſi ho
mines inter ſe conſtituentes ſibijpſis faciũt,
& appellatur huiuſmodi cõſuetudo: eſt au‑
tem ut fama fert, lex nõ ſcripta. alia autẽ ob
timorem tranſgreſſionis conſcribentes, le‑
ges appellant. propterea quod lege ſanci‑
ta hæc ita habere oportet. In communi qui
dem igitur paciſcuntur inter ſe, de myſte‑
rijs, de feſtiuitatibus, de nundinis, de certa‑
minibus, de militia, de agricultura, de urbi‑
bus inhabitandis, de nuptijs, de puerorum
educatione, et de alijs his ſimilibus. Verum
ex ſua quiſq; ſententia & profeſſione, inter
omnes utitur proprio ueſtitu, & calciatu,
& uictu, et tonſura, & reliquo circa corpus
ornatu

ornatu, & ſtudio ac exercitio, & propoſito quod omnium maxime probat. Nam

Alia alijs, legitima ſua ſingulis exiſtunt, Pindarus inquit. At uero ſcriptarum legum eadem potentia eſt. Facienti autem iuxta ſcripturam, laudes & honores, & celebritas magna, multáque ſecuritas adeſt. Tranſgredienti autem ſcriptas leges, damna, pœnæ, & pericula inſtant. Quod igitur lege ſancitũ eſt, indiuiſibile eſt, præterquã temporis reſpectu. Conſuetudo uero ſegmenta habet, & temporis, & artis, & nominum. Omnia enim quæ fiunt tum ſecundum legem, tum ſine lege, omnino in tempore quodã fiunt, aut facta ſunt, aut erunt. Temporis autem ſegmenta ſunt occaſiones & horæ. Faciunt autem ſingula homines aut artificioſe, aut inartificioſe. Artificioſe quidem ſcientes & docti. Inartificioſe uero, qui non collectionem meditationum & ſententiarum apprehenſarũ ad aliquem finem utilem, artem eſſe diffiniunt. Opus autem eſt arti inſtrumẽtis & machinis, & his quæ unicuiq; commoda & propria iudicata ſunt. Quod uero nihil eorum quæ exiſtunt ſine nomine ſit, ſuperfluũ eſt

dicere. Ex nominibus aũt alia gratioſa, alia
infamia ſunt. Quare ſi quis aliquid dixerit
præter ipſa ſex elementa, potentia quidem
horũ alicuius propriũ dicet, uoce autẽ non
proprium, uelut gaudiũ, triſtitia, & inimici
tia & amicitia, & morbus & ſanitas, & col
lapſio & profectus corporum, & pulchritu
do & turpitudo, & augmentum & decre-
mentum, & generatio & finis, & quæcũq;
alia his ſimilia, ſecundum naturam omnia
ſunt, neq; ẽm alia ſunt à natura, neq; ut ele-
menta. neq; enim eſt nudũ nomen natura,
ſed eorum quæ penitus & omnino futura,
& nõ futura ſunt circumuolutio, natura ap
pellatur. Sic etiã lex & cõſuetudo, non ipſa
iuxta ſeipſa nomina ſunt ueluti uox βείτυ-
ει & σκινδαψός, ſed alicuius lex, & alicu-
ius conſuetudo. Quare ubi quis dixerit nu-
ptias, & adulterium, & latrocinium, & de-
poſitum, & iniuriã, & rurſus tonſuram, &
ueſtem, & aliquẽ cibũ, ſeipſum latet quod
legis aut conſuetudinis nomen dicit, uelut
aliud quoddam elementũ. Sic etiam quum
uas, aut machinam aliquam, aut inſtrumen-
tum, uelut elementum aliquod dicit, aut ar-
tem dicit, aut nomen, aut tempus. Artem
quidem quum opificium per inſtrumenta

indicat, nomen uero quum machinã ipſam aut uas. Tempus autem quum utraq;, uelut falcem aut ligonem, meſſem & agriculturam. In definitis enim temporibus & falce & ligone hominibus opus eſt. Cõmunis quidem igitur ſermo eſt quod omnia quæ ſecundum naturam, aut legem, aut conſuetudinem, aut tempus, aut artem, aut nomina uidentur, bona ſunt, uerum his contraria, mala & incommoda. Memineris autem quod non omnino uniuerſalis eſt hic ſermo, ſed utplurimũ magis ſic habet. Multa enim etiam iuxta rerum ſubſtantias, naturæ & alicui aliorum elementorum conuenienter uiſa, bona fiunt. uelut uerbi gratia, uiſus eſt ſibi quidam matrem uerberare; eratq; factum ipſum præter legem, ſed nihilo minus utile ipſi fuit, quandoquidem figulus erat: matrem autem terram ipſam uocamus, quam figulus uerberans operatur. proinde multum operatus & lucratus eſt. Meminiſſe autem & eius oportet, quod maior cõſuetudo minorẽ ſuperat. Velut Ariſtides legiſperitus conſuetudinem habens in albis ueſtibus prodire, ægrotans uiſus eſt ſibi albas ueſtes ferre, & nihil profuit ipſi

conſue-

conſuetudo. Non enim ita diu poſtea mortuus eſt. Maior enim erat conſuetudo urgens, iuxta quã mortui in albis ueſtibus efferuntur. Quin & artium poteſtates ſimiles ſunt, atq; etiã ſi actione ſint diſsimiles, eundem euentum habẽt. Velut, Apollonides Chirurgus putauit ſe in theatrum ad conflictum uulnerariũ progreſſum eſſe, & multos ſauciare, & ſanè multos per chirurgiam curauit. nam & qui uulnerariũ conflictum exercent, homeriſtę græcis appellati, uulnerant quidem & cruentant, ſed non occidere uolunt. Sic etiam chirurgus. Inſuper uero & modis in libro relatis ut ueris, animũ aduerte, & non delinques neq; aberrabis. Quum autem manifeſte iſthic & bono dicendi genere ſint declarati, ſuperfluum eſt hic de ipſis rurſus uerba facere. Porrò curioſa ſomnia eſſe opinor, de rebus & negocijs quorum curioſi ſunt homines irrationali impetu & cõcupiſcentia utentes, ſi ſomnia de his uideant. eadem uero etiam petitoria uocari, propterea quod petant à dijs uidere aliquid earum rerum quæ præ manibus ſunt. Memineris autem quum ſomnium à dijs petis, ut neq; thus ſuffumiges,

A neq;

neq; nomina arcana dicas, & in ſumma, nihil curioſius deos interroga. Ridiculũ enim ſit, ſi homines graues his qui cum neceſsitate & uiolenter petũt, nihil præbent, manſuetis autem largiuntur: Deos eos qui uiolenter expetunt aliquid exaudire. At uero poſt ſomniũ uiſum, & ſacrifica & gratias age. Inſuper & ridiculi ſunt qui dijs leges præſcribũt, de his dico qui ſic petũt, ſi mihi faciendum hoc eſt, ſi mihi hoc continget, & ſi nunc uiderem Cereris fructum, ſin minus, Bacchi. &, ſi quidem conduceret mihi & utile eſſet, acciperem aliquid. Si uero non, darem. In eiuſmodi enim multus error contingit. Nam deus ad id quod euenturum eſt ſomnia ſuggerit animæ uidentis, quæ natura uaticinatrix exiſtit, etiam ſi eſt alia ſomniandi cauſa. Qui uero ad ſuam ipſius interrogationem in ſomnis uiſa excipit, ſi contraria fuerint, ſeducitur. uelut ægrotanti panes crudi, quamuis Cereris fructus ſunt, ſed tamen propterea quod aſſabuntur, uehementiorem febrem inducunt. Ei uero qui uxorem ducere & ſodalitatem contrahere uult, uitis & uinũ, illa quidem propter pampinos, hoc uero propter tempera-

peraturam, conuenientiora ſunt quàm triticum aut hordeum. Et ei qui de profectu & promotione ſua curioſus eſt, donare & dare aliquid melius eſt quàm accipere, niſi ſanè à præſtantioribus accipiat. Qui enim multa habet, etiam elargiri poteſt: qui uero non habet, accipere non uerebitur. Quare petendum quidē eſt à dijs ſomniū, de his rebus quarū aliquis eſt curioſus. Quomodo autem prædicere oportet, permittēdum eſt ipſis dijs, & ſuæ ipſius animæ.

De diuinitus immiſsis ſomnijs Cap. IIII

Diuina autē ſomnia, ea quæ derepente inſtant & apparent, quemadmodum etiam omnia inexpectata, diuina, & diuinitus immiſſa, uocamus. Iudicare autem oportet ea quorum memoria ex integro reſtat, & quorum exactam comprehenſionem ſomniator ipſe habet, & quorū exacte meminit. Quoniā ſi uiſa euenient, tu autem reperiaris non uiſa iudicaſſe, erroris reprehenſionem incurres. Oportet autē omnibus modis ignorantiæ opinionem fugere & uitare.

De moribus localibus Cap. V

MOres porrò locales, & locorum proprietates ſi non noſti, percũctare. Peregrinatiões autem & lectiones uel maxime habitum tibi horum inducent. Neq; enim ſoli libri de ſomniorũ interpretatione ſcripti hanc cõmoditatẽ de ſe præbent, ſed & qui aliam materiam ac argumentum tractant. Mulier quędam exiſtimauit ſe in templum ſiue domum Dianæ Epheſiæ ingreſſam eſſe, iſthicq; cœnare. Ipſa uero non ita diu poſtea mortua eſt. Mors enim pœna eſt ingreſſæ eò mulierculæ. Meretricula autem quædam uiſa eſt ſibi in Dianæ ſacellum ingreſſa eſſe, & libertatem adepta eſt, & ſcortationem exercere deſiit. Non enim prius in ſacellum ingredi poterat, niſi à meretricatu deſtitiſſet. Proinde etiam de alijs moribus iuxta ſingulas ciuitates aut regiones, ſecundum cõſuetudinem localem iudicabis. Minime uero negliges diligenter percunctari ſingula que in ſomnijs uiſa ſunt. Nam aliquando ob paruã aliquam appoſitionem aut detractionem euentus diuerſi fiunt, etiam circa ipſam animi diſpoſitionem ac effectionem. Velut, quidam

Quidam ægrotantem filium habens, uiſus eſt ſibi ipſum inire, & lætari, cõualuit puer. Nam initus uerbum grecis περαίνειν, habere & perficere ac nanciſci etiam ſignificat, Sumptum aũt eſt huiuſmodi ſomnij iudicium, ab eo quod lætatus eſt. Alius uero rurſum ęgrotantem filium habens, uiſus eſt ſibi inire ipſum, & triſtari & pœnitere. Mortuus eſt puer. Corrumpi enim & mori, itidem uerbum initus περαίνειν ſignificat. Verum iudiciũ ab eo quod triſtatus eſt acceptum eſt. Quoniam aũt ipſe pater erat actor, ipſe adeo erat etiã puero mortis cauſſa, qui nõ debito morbi tempore ipſum nutrierat. De his quidem igitur quæ in præfatiõe et ab initio primi libri ſcripta ſunt, hæc ſufficiũt. Alia uero quę te ſcire oportet hoc modo habent.

De ſupellectile texta. Cap. VI

Quæcunque texta ſunt & plicata, non ſolum lina & retia, & ſportę, & nubeculæ ſiue uela, ſed & caniſtra & corbes, & calathi, & uittæ, & monilia aurea, & omes catenæ ac coronę & quęcunq; ſimiles ſpecies, ad nuptias, & amicitias &

tias & ſodalitates bona ſunt, propter com-
plicationem. Verum ad peregrinationem
& curſum & fugam, impedimẽto ſunt, pro
pter ligationes, & ad actiones inefficacia
ſunt, exceptis his qui cum dolo aliquid faci
unt. Sunt etiam timentibus horrenda, pro
pter uim detinendi.

De hominum obuentione. Cap. VII

Q Vicunque obuiam ueniunt, & qui-
cunq; uidentur tum uiri, tum mulie
res, amici quidem & benefactores,
& in uniuerſum qui non nocent, aut nõ no
cuerunt, & uiuentes & mortui, boni ſunt.
Imagines enim rerum eos qui uidentur re-
putare oportet, bonarum quidem amicos,
malarum uero inimicos.

De priore fortuna Cap. VIII

Q Vas olim quis poſſedit opes aut
poſſeſsiões, aut quos olim quum
diues erat, habebat homines, eos
nunc habere indigus aut pauper ſi ſibi ui-
deatur, bonum eſt ipſi. Eius enim fortunæ
quæ tunc fuit, reuerſionem ſignificat. Quę
olim quis poſſedit, aut quos olim homines
habuit, quum erat egenus aut pauper, ſi
nunc diues habere uideatur, multorum ma
lorum

lorum & paupertatis ipſi ſignum eſt.

De differentia hominum qui in ſomnis uidentur. Cap. IX

EX hominibus qui in ſomnis uidentur, bonas inſequentes dies faciunt, qui ſunt iucūdiſsimi aut chariſsimi, aut qui uidentes amant, etiam ſi ipſos non noſcant. malas uero inimiciſsimi aut odioſi, aut qui uidentes odio habent, etiam ſi ipſos qui illi ſunt lateat. Quo uero minime dubius circa hūc ſermonem hæreas, quum aliquem amicorum uideris, & malum diem tranſegeris, ſcito quod odio habet te, ſimulat autem erga te amorem. Et quum quendam inimicum uideris, & bona dies ſucceſſerit, ſcito quod immeritò ipſum odio perſequeris.

De opificum obuentione. Cap. X

QVicunq; opifices obuiam fiunt & uidentur, ſimiles cum artibus euentus habent. Conſimiles autem tum ipſis [illegible] artibus, officinæ ipſorum conſpectæ eu[illegible] habent, excepta meretrice & lupanari. Ipſa enim per ſe meretrix bona eſt, Officina uero ipſius mala. Quorū cauſas in ſermone de coitu relatas habes.

De pueris, iuuenibus, & ſenibus. Cap. XI

EX pueris maſculi boni ſunt. fœminę malæ. ambo autem curarum ſignificationem habent. Pueri & iuuenes conducibiliores ſunt quàm ſenes. Verum ad fidem faciendam uiri & ſenes conſpecti pueris & iuuenibus ſunt meliores, prætereꝗ ſi quid abſurdi fecerint aut dixerint.

De plantis cito aut tarde naſcentibus, itemq; de animalibus Cap. XII

QVæcunq; tarde naſcuntur, & tarde augeſcunt, ex plantis quidem quercus, olea, cupreſſus, & ſimiles. Ex animalibus uero elephas, cornix, ceruus & ſimilia: tum bona, tum mala tardius inducunt. Quæcunq; autem cito naſcuntur, & cito augeſcũt, ex plantis quidẽ uitis & perſica. Ex animalibus uero porcus & ſimilia, cito etiam tum bona, tum mala inducunt. Atq; hæc etiã in præfinitis temporibus eandem rationem habent. Similiter etiã omnia quæ in agro naſcunť ad cõparationem hortenſiũ accipienda ſunt. & agricolã conſpectum ſimiliter ut hortulanũ. Proprie autem hortus lenonibus conducit, propter multa

ſemin

ſemina, & tempeſtiuam culturam. Omnes autem mulieres criminatur, uelut impudicas & meretrices. Quæcũq; longa ſunt, uelut cupreſsi, & pinus, & perticæ, & uiri longi, & quæcunq; ſimilia, omnia longanimũ eſſe iubent, & nõ fruſtra feſtinare. Verum mutila & breuia, feſtinare iubent.

De muris, fundamentis, & arboribus Cap. XIII

QVæcunq; ſolida, muri, & fundamenta, & arbores uetuſtæ, & ferrea & adamantina, timentibus bona ſunt, ſi quis non ab ipſis contineatur. propter ſecuritatem enim, timorem eximũt. Sin minus, fugiendum eſſe ſignificãt. Quæcunq; mollia & robuſta, bona ex æquo omnibus ſunt. Quæcunq; mollia & debilia, timentibus bona ſunt. Quæcunq; grauia, detentionis & paupertatis ſunt ſignificatiua. Cito ẽm deorſum repunt.

De uehiculis omnis generis Cap. XIIII

VEhicula quæcunq; in uſum recepta ſunt, uelut equorum, aſinorum, mulorum, quibuſdam bona, quibuſdam mala ſignificant. Oſtendemus autem de his

rationem, ubi ad ſermonem de animalibus peruenerimus. Quæ uero nō ſunt recepta, uelut luporum, pardorum, canum, & aliarum beſtiarum, ſolis his bona ſunt qui potentes inimicos timēt, propterea quod ſubiecta ſunt aurigæ animalia in his ſubiugata. Cæterum hominibus impoſitum uehi, ſolis his qui alicui imperare uolunt bonum eſt, & ſophiſtis, & doctoribus, & pædotribis, & mancipibus. Reliquos ad diuulgationem & perniciem deducit.

De adulatione. Cap. XV

A Dulari ſolis his qui id in conſuetudine habent cōducit, reliquos humiliores facit. Minores enim ſunt adulantes quàm qui non adulantur. Adulatorem ferre aliquem, non conducit, maxime familiarem, proditionem enim ex illo expectare oportet.

De uenditione Cap. XVI

V Enum proponi, bonum eſt his qui præſentem ſtatum permutare uolunt pauperibus & ſeruis. Malum autem opulentis, & ægrotantibus, & autoritate ac potentia præditis. Multi uero etiam rapti ſunt & uenditi. At uero uenditum

ditum eſſe à uenum propoſitum eſſe hac ratione differt, qua perfecte factũ eſſe quid, à non perfecte factum eſſe. aut quod uendi tum eſſe, penitus & omnino euenit, Venũ propoſitum eſſe, aliquando etiã nõ euenit. Poſſibile eſt enim uenum propoſitum non diuendi. At uero in alijs omnibus ſomnijs, quæ fiunt omnino eueniunt.

De emptione Cap. XVII

EMere & ſuperacquirere omnia quæ homines in uſum emũt, & theſauri loco reponũt, bonum eſt. Verum ea quæ in alimentum & uictum emuntur, pauperibus aptiora ſunt. Opulentis autem ſumptus & impenſas ſignificant.

De acquiſitione Cap. XVIII

ACquirere, & bona precioſiora & multa ſupellectile inſtructa habere, et his quę prius nobis ſunt ſumptuoſiora, aut etiam mediocriter meliora, bonum eſt. Verum non penitus ſupra uires diteſcere. Eſt eñ hoc abſurdũ, et damni ſignum. Oportet autẽ diteſcentẽ ſumptus facere, & inſidijs ac inuidiæ expoſitũ eſſe.

Nam

Nam & inſidiæ diuiti ſtruuntur, & inuidiã multorum ſuſtinent. At uero iuxta uel ſupra uires diteſcere, ad uniuſcuiuſque potentiam ac animi magnitudinem referre oportet.

De paupertate Cap. XIX

P Aupertas nemini conducit, maxime tamen rhetoribus & omnibus philologis qui ſermonis ſtudio tenentur incommoda eſt. Nam inopiæ uerbum ἀπορεῖσθαι, ex ęquo pauperem eſſe, & loqui non poſſe ſignificat.

De his quæ præter ætatem infantibus accidunt Cap. XX

Q Væ præter ætatem infantibus contingunt, mala ſunt. Velut maſculis barba & canicies, fœminis nuptiæ & partus, & alia omnia ante tempus mala ſunt, excepta loquela. Merito autem reliqua prius quàm ſolitum eſt contingentia mortem ſignificant, quia propinqua eſt ſenecta, poſt quã omnino ſequitur mors. Loquela autem bona eſt, quia natura animal ſermonis facultatem habens eſt homo.

Grammaticus quidam uiſus eſt ſibi filium ſuum quinquemeſtrem integre & clare loqui

qui, & expectabāt quidem aliqui puerum moriturum eſſe. Verum uixit, & multi alij pueri ex hoc ſomnio. Cæterū de alijs præter ætatem contingentibus in his qui non ſunt amplius infantes, in capite de alteratione libro primo exacte explicatum eſt.

De cauſarum ratione Cap. XXI

Conaberis autem de omnibus cauſas reddere, & ſingulis rationibus probabiles quaſdam demonſtrationes annectere, ut ne, etiamſi ualde uera dicas, & tum nudas, tum diſtractas res proponas, minus expertus eſſe uidearis, & ut ipſe ne decipiaris, quum cauſarum relatio uelut domina euētuum, fidem & autoritatē ipſis faciat. Multa enim aliquibus aſſidue eueniunt, & quod iuxta rationem eueniūt ſcimus, ex eo quod ſemper ſimiliter eueniunt. Verum cauſas ob quas ſic eueniunt inuenire non poſſumus. Vnde ſanè putamus euentus quidem ab experientia inuentos eſſe, cauſarum autem rationes à nobis ipſis iuxta uniuſcuiuſq; uires excogitari. Inſuper porrò & hoc obſeruabis. Quæcunq; penitus & omnino cōſequuntur ad quædam contingentia, ea etiam in

ſomnijs

ſomnis conſequi neceſſe eſt, uelut, pictor quidam uiſus eſt ſibi nouercam ſuam inire, poſtea inimicitiam cum patre ſuſcepit. Conſequitur enim ad omne adulterium æmulatio & inimicitia. Hoc uero etiam in alijs omnibus ſomnijs obſeruabis, & non aberrabis. Quęcunq; autem ſomnia puerorũ generationem aut nuptias ſignificant, ea ipſa etiam filios apud exteros degentes reducunt. Vxorem itẽ ademptam & liberos reſtituunt.

De aratro Cap. XXII

VIſus eſt ſibi quis arare & triticum ſerere, & redierunt ipſi filij ex peregrinatione, item uxor quæ ab eo diſceſſerat.

De his qui dicũt quod mala ſomnia citius, bona uero tardius eueniunt. Cap. XXIII

AT uero ad eos qui dicunt, quod mala ſomnia citius eueniunt, bona uero tardius, aut etiam non eueniunt, dicere potes quod non eſt uerum huiuſmodi quod dicunt. Cauſa autem erroris hæc eſt. Aut mala uident ſomnia habentia imaginationes bonas, & quum mala eueniant, putant ſe à bonis ſomnijs deceptos eſſe:

qua-

quapropter propones ex modo ſpeciali ſomnia, quæ intus quidem bona, extra uero mala exiſtunt. Aut homines in præſens infeliciter agentes, & mala ſomnia uident, ſignificatiua inſtantium malorum, & bona, præſagientia futura bona, ad animi conſolationem, quo uidelicet ſpe futurorum bonorum, non deſpondeant animum ob improſperum rerum ſucceſſum: quum uero nondum eueniant bona, putant ſe deceptos eſſe. Apparent autem & feliciter agentibus mala ſomnia, & quum nondum eueniant contemnuntur, ſed tamen omnino eueniūt. Cæterum ex ueris ſomnijs, alia omnibus mala ſunt, unicuiq; autem iuxta uires aliquale malum ſignificantia omnia, quæ & intus & extra mala ſunt, quorū in primo libro mentionem feci: alia ex æquo omnibus bona ſunt, quæ & intus & extra omnibus bona ſunt: alia iuxta alteram partem bona, iuxta alteram mala ſunt, & alijs quidem bona, alijs uero mala fiunt. Cognoſces autem quando bona aut quando mala fient, à fortuna, aut actionibus, aut cura, aut ætate eorum qui ſomnia uiderunt.

De medi-

De medicamentorum compoſitio-
nibus Cap. XXIIII

Aeterum de medicamentorũ com-
C poſitionibus, quod dij quidem homi-
nibus componunt medicinas, & cu-
rationes conſtituunt, uanum eſt quærere.
Multi enim & in Pergamo, & in Alexan-
dria, itemq́ alibi, compoſitionibus diuinis
curati ſunt. Sunt autem qui etiam medici-
nam ex huiuſmodi compoſitionibus inuen-
tam eſſe dicunt. Quod uero quidam per-
ſcribant tales compoſitiones multo riſu di-
gnas, etiam his qui aliquantulum modo ſa-
piunt manifeſtum eſſe puto. Non enim ui-
ſa ſcribunt, ſed quæ ipſi finxerunt. Quum
enim quis dixerit, facilium iuſculorũ com-
poſitionem hyeme quibuſdam datam eſſe,
uidetur mihi chelas peloridum ſelectas me-
liores ducere, & pelorij cerebellum, ipſius
galli: Et Indos mordaces, piperis nigri
quoddam genus indicat, quod mordet: Et
lac uirginis, & ſydus cruore roſcidum, &
ouem creticam, malum cydonium: propte-
rea quod μῆλον uox, id eſt malum ſiue po-
mum, etiam ouem id eſt πρόβατον ſignifi-
cet græcis, & quæcunq; huiuſmodi, ut ne
longius

longius ſermonem extendam. Neq; enim decet alienas nugas calumniando à propo ſito abſcedere, Satis eſt autem exempli gra tia per pauca hæc, talia redarguiſſe. Quum igitur huiuſmodi abſurda præſcribant, uidentur mihi habitũ ſuum oſtendere, quod uidelicet poſsint ſomnia fingere, magis quàm deorum erga homines benignitatem intelligere. Nam ne unum quidem re uera eiuſmodi uiſum ad nos peruenit. Sed uide tamen his adhuc magis ridicula. σκέπαρνον quæ uox aſciam græcis ſignificat, quidam dixit pellem agninam, iuxta ætymon uocis græcæ, quoniam agnum tegit. Sic enim & diaulodromos gallus fit, per aulam enim currit. Quin & alia quædam ſimilia his dicere quis poterit, aut etiam magis ridicula. Opinor autẽ & ipſos deos, quibus hæc tribuunt, merito indignari talia effingentibus, quoniam & ineptos imitatores, & malignos, & inſipientes deos criminantur. Multi uero etiam ex libris Ariſtotelis de animalibus, & Archelai, itémque libris Xenocratis Aphrodiſienſis edocti, ex qua re unumquodq; animal curetur, & quid ſingula timeant, & quo ma-

xime gaudeant, inde compoſitiones & curationes confinxerunt. Et ſanè quidam etiam nunc compoſitiones & curationes effingit, qui maxime abunde in tertio ſui operis huiuſcemodi prodit, Verum ego etiamſi probe mihi cognitum ſit eius nomen, ipſius non faciam mentionem. At uero compoſitiones deorum, aut ſimplices & nullum ænigma habentes reperies, Vngenta enim aut emplaſtra, aut cibos aut potus, iiſdem nominibus quibus etiam nos appellamus, dii componunt & indicant. Aut quum etiam obſcure loquuntur dii, ualde manifeſte inſinuant. Velut, mulier circa mammam inflammationem habens, uiſa eſt ſibi ab ouicula exſugi, & arnogloſſum herbam, plantaginem latinis dictam, cataplaſmatis modo imponens ſanata eſt. Propterea quod plantæ nomen græcis ex lingua ouilla compoſitum, plantaginem herbam indicabat. Qualemcunq; autem curationem repereris, ſiue ipſe iudicaueris, ſiue alio iudicante euentum didiceris, ſi perſcrutatus fueris reperies aliquid medicamenti complectentem, & non extra rei medicæ rationem traditam. Quemadmodum

dum Fronto Arthriticus curatione à dijs petita, uiſus eſt ſibi in ſuburbijs deambulare, & ignis admotione uſus, multum alleuatus eſt: tanquam compar res eſſet medicamento & curationi. Quapropter quantum tibi poſsibile fuerit, rei medicæ experimenta diligenter inueſtigato, quemadmodum iam ſæpe te exhortatus ſum. Quin & eius uelut ridiculi & uani memineris, quod non ęgrotantes, neque omnino quid dolentes, ſi dixerint ſi accipiant compoſitionem aut à ſacerdotibus, aut ab expertis, & acceptam geſtent, profuturam prius quàm ærgotent aut aliquam corporis partem doleant. Non enim ſanis, ſed ægrotis opus eſt curationibus. Inſuper etiam mearum iudicationum, & meæ aggreſsionis ad cognoſcenda ſomnia memineris, & non ineptas quorundam iudicationes imitaberis, etiamſi ab aliquibus inde laudem ſperaueris. Neq; etiam ab una prima ſyllaba ſomnia iudicabis, ne erroribus implicatus inglorius fias. Cuius rei exemplum recenſebo. Quidam ægrotans uiſus eſt ſibi, quendam Piſonem appellatum uidere, hoc ſomnium quidam multam ſecuritatem, & an-

nuam fertilitatem ſignificare reſpondit, in ſuperq; ægrum nonaginta annos uicturum eſſe dixit, coniectura ex prima ſyllaba nominis piſonis græcis literis ſcripti facta, & nihilo minus mortuus eſt is qui ſomnium uidit in eo ipſo morbo. Nam Piſo ungenta ferre ſibi uiſus erat, ægrotanti autem ungenta mala ſunt, propterea quod unà cum mortuis inferuntur. Cæterum ne putaueris naucleri ſomnium huic ſimile eſſe. Interroganti enim ipſi, num aſcenſurus eſſet Romam, quidam reſpondit non, græca particula οὐ, quæ non ſignificat uſus, & in quadringentis ſeptuaginta diebus eo peruenit. Nihil enim intererat, ſiue numerum ipſi diceret, ſiue nomen elemẽti quod eum ipſum numerum ſignificaret.

De literarum retextu
Cap. XXV

Circa literarum retextum Ariſtarchus, quantumuis optimus ſomniorum interpres, & alij quidam ueteres, omnino ridiculum quiddam admiſerunt. In præfationibus enim docent quid eſt literarum retextus, anagrammatiſmus gracis appellatus, ſed planè uidentur

tur eo nunquam ipſi eſſe uſi, neq; tranſponentes ſyllabas, neq; reijcientes, neq; literas apponentes. Ego uero & in principio mei operis eius mentionem feci, & nunc admoneo, ut literarum retextu utaris, quum ſomnium alicui iudicas & interpretaris, ſi uelis hac parte alio ſapientius iudicare uideri. At uero ubi tibi ipſi iudicabis non ita utaris, quoniam decipieris.

De his quæ æqualem calculum, ſiue numerum implent.
Cap. XXVI

PORRÒ æqualem numerum implentibus uteris, quum ea quæ uidentur, etiam citra ea quæ æqualem calculum repræſentant, hoc quod æqualem numerum implentia comprehendunt ſignificant. Velut apud Græcos γραῦς id eſt anus, ægrotantibus uiſa mortis ſignum eſt. Etenim γραῦς ſeptingenta & quatuor repręſentat, quem numerum implet etiam elatio, græce ἡ ἐκφορά appellata. Sed & citra æqualis calculi utriuſque uocis reſpectum, & ipſa anus elationis eſt ſignificatiua, utpote quæ non ita diu poſtea ſit moritura

tura. Si uero aliquando ſomnium in nulla ſomniorum iudicandorum ſpeculatione ſubiacens repereris, & iudicare non poſsis, ne animo abiecto triſteris. Nam ſunt quædam quæ ante euentum iudicari non poſſunt, quæ tamen ſi forte iudicaueris, felix & fortunatus eſſe mihi uideberis.

Sin minus, non propterea artis rudis. Velut, uiſus eſt ſibi quidam exercitus Imperator, in machæra ſua ſcriptas eſſe tres literas græcas ι κ ϑ. gerebatur autem bellum Iudaicum in Cyrene, & is qui ſomnium uidit fortiter ſe gerens in bello uictor euaſit, atque hoc erat quod diximus, per ι enim Iudæis, per κ uero Cyrenæis, per ϑ mors hoc eſt ϑάνατος ſignificabatur. Verum ante euentum, ſomnium à nemine iudicari poterat. Vbi autem euentus contigiſſent, etiam ualde bene iudicabile apparebat. Videtur autem mihi & Ariſtander Alexandro Macedoni Tyrum obſidenti, & propter temporis moram triſti & anxio, & per ſomnium ſibi uiſo, in ſcuto ſuo ſatyrum ludentem uidere, feliciter ſomnium hoc iudicaſſe. Nam & in Tyro fuerat, & debellanti regi Tyrios aderat.

Etenim

Etenim nomen Satyros græcis literis ſcriptum, in σὰ τύρ⊙ diſtinguens, regem ad bellum alacrius urgendū concitauit, Quare & urbem cœpit, uelut ex diſtinctione Ariſtander ei promiſit. σὰ τύρ⊙ enim, tua Tyros eſt, ſignificat. His ſimile eſt & ſubſcriptum. Syrus Antipatri ſeruus uiſus eſt ſibi infernas pedum ſuorum partes, ipſas uidelicet plantas non habere, & uiuus exuſtus eſt, Nam quod ab aliquo ſignificatur, rurſus illius ſignificatiuum eſt, à quo ſignificatur. Velut, mulier quædam uiſa eſt ſibi oculos dolere, ægrotauerunt eius filij. Alia mulier exiſtimauit filios ſuos ægrotare, & ex oculis ægrotauit. Diogenes Nauclerus nauis faciem ſiue proram uiſus eſt ſibi perdidiſſe, & non longe poſt proreta ipſius mortuus eſt. Et in Mileto quidam proretam efferre ſibi uiſus & ſepelire, nauis faciem ac proram ipſam perdidit. Et qui patrem ægrotare putabat, caput doluit. Quod uero caput patris ſignificantiuum ſit in primo libro didiciſti.

De partibus corporis. Cap. XXVII

I N uniuerſum autem ex corporis partibus, ſuperiores ad potiores & præſtantiores refer, omnes autem infernas ad minores & minus præſtantes. Sunt autem in capite tales, palpebræ, dentes, labra & lingua. In toto uero corpore, quæ ſupra cingulum & infra cingulum exiſtunt. Dextras autem partes, ad uiros aut ſeniores. Siniſtras ad fœminas, aut iuniores tum mares, tum fœminas referes. Verum de ſingulis ſpeciatim, ex diuiſione de corpore eiusq́ partibus libro primo tractata iudicabis.

De uomitu. Cap. XXVIII

O Mnem uomitum & ſanguinis, & cibi, & pituitæ, indigentibus quidem, in utilitatem iudicabis, opulentis uero, in detrimentum. Illi enim non utique perderent quid, ſi non prius poſsiderent. Hi uero habentes aliquid, id ipſum perdunt.

Sæpe eadem ſomnia uidere
Cap. XXIX

S Omnia quæ ſæpe uidentur, ſiquidem ex paruis interuallis uideantur & con-

& cõtinenter, ſemper idem ſignificare putato. Ea gratia autem ſæpe uideri, ut magis ipſis animum aduertas & credas. Nam & nobis mos eſt, quum quid ſerium dicamus, ut id ſæpe repetamus. Sic igitur & anima quando ſeria præſagit, & memorabilia ac non præter rem exiſtentia, ſæpe ipſa oſtendit, aut quod multo ante tẽpore quàm eueniant ipſa uidere cœpit, & non deſtitit, nec relinquit. Quãdo autem magna fuerint interualla, quibus idem ſomnium ſæpe uidetur, aliàs alia ſignificare putato. Quemadmodum enim ſi multi idem ſomnium uiderint, diuerſimode unicuique eueniet, propterea quod non omnes in iiſdem negocijs uerſantur: Sic etiam, ſi in diuerſis temporibus idem ſomniũ quis uideat, diuerſimode ipſi eueniet, propterea quod non ſemper in iiſdem negocijs uerſetur. Velut uerbi cauſſa, Viſus eſt ſibi quiſpiam naſum perdiſſe, erat autem unguentarius, & perdidit merces naui impoſitas, & ceſſauit unguenta uendere, propterea quod naſum non habebat. non habebat enim amplius inſtrumentum quo unguenta probaret, in arte quã exercebat. Idẽ igitur quum iam nõ am

plius unguentarius eſſet, rurſus uiſus eſt ſibi naſum nō habere, & criminis falſi reus peractus, fugitiuus patriæ ſuæ factus eſt. Quicquid enim faciei deeſt, indecoram & ignominioſe turpem ipſam facit. Eſt autē facies pudoris & reuerentiæ ac autoramenti imago. Merito itaqꝫ etiam ille ignominioſus factus eſt. Idem ille uiſus eſt ſibi rurſus naſum non habere, & non longe poſt mortuus eſt. Nam caluæ mortuorum naſum non habent. At uero primum ſomnium uelut mercatori, in ungenta euentum habuit. Secundum ut uiro ſtatus & autoramenti integri, in ipſam dignitatem. Tertium autem ægrotanti, in ipſum corpus euenit. atque ſic idem ſomnium in uno & eodem homine, ter non ſimiliter euentum ſortitum eſt.

De uaſis & inſtrumentis. Cap. XXX

Vnumquodqꝫ uas & inſtrumentum, aut artem ſignificat, aut id quod in ipſo continetur, Velut dolia, uinum aut oleum. & acerui, triticum, aut hordeum. aut iuxta proportionem ſimile quiddam quod in uſu eſt. Quemadmodum inſtrumenta

ſtrumenta omnia, amicos & liberos ac parentes. & penus, queſtorem penuarium. et ciſtę & theſauraria, uxores & œconomos. Quidam equeſtris ordinis uir, expeditionem exercitus à rege petens, uiſus eſt ſibi, uocatus ab aliquo exire è domo ubi erat, et quum deſcendiſſet duos gradus, accipere ab eo qui uocarat coronam oleagineam, talem qualem in pompis equites Romani geſtare ſolent. & ualde quidem lætus erat. Confidebant autem ſomnio & hi qui circa ipſum erant. Verum petitionē non eſt aſſequutus. Accipiebat enim coronam non aſcendens, ſed deſcendens de gradibus. dicimus autem profectus & ſucceſſus, aſcēſus. Cæterum corona fecit ipſum in uxorē ducere uirginem, propter ligationem. Hoc ſomnium propterea tibi conſcripſi, ut diſcas quod primis ſomniorum imaginationibus animum adhibere non oportet, ſed ſimul ordini omnium uiſorum. Qui enim à ſola corona iudicauerunt, nulla deſcenſus ratione habita, omnes decepti ſunt.

De

De cognatione Cap. XXXI

OMnes à genere, totum genus ſignificant, maxime pueri. Nã quicquid tandem aliud ſignificent, ſimul etiam genus indicant. Velut, Viſus eſt ſibi quis ſuam filiam gibboſam uidere, mortua eſt ſoror illius qui ſomnium uidit, recte & ſecundum rationem. erat enim ipſi genus non ſanum.

De rebus nos complectentibus Cap. XXXII

OMnia contentiua & complexiua noſtri ipſorum, eãdem rationem habent. ueſtis, domus, murus, nauis, & ſimilia. Velut, uiſus eſt ſibi quiſpiam lignea ueſte amictus eſſe. Nauigabat, & nauigatio ipſi tarde proceſſit. Erat eñ lignea ueſtis ipſa nauis. Viſus eſt ſibi quis ueſtem mediam ſciſſam eſſe, contrita eſt ipſius domus. Nan quod ipſum cõtinebat, non erat integrum. Tegulam domus putauit quis ſe perdidiſſe, perdidit ueſtes. Nam quod tegeret ipſum non amplius erat. Murũ putauit quis diffractum eſſe, erat autem nauclerus, & parietes ac latera nauis ipſi rupta ſunt. Impetũt enim murum hoſtes, nauem mare

mare & tempeſtas. Verũ hæc omnia etiam ad corpus relationem habent, Qui itaq; uidit ueſtem per ſomniũ ruptam, merito uulneratus eſt, & iuxta illam partẽ, iuxta quã circundatæ ueſtis fiſſura erat. Quemadmodum enim ipſi ueſtis, ſic animæ corpus circundatum erat. Cæterum ſimul cum alijs euentibus, ſerui etiam ad corpus dominorum referuntur. Qui igitur uiſus eſt ſibi, famulum febricitantem uidere, merito ipſe ægrotauit. Quam enim rationem habet famulus ad uidentem, eandem habet corpus ad animam. Exiſtimauit quis equi calciatum ſe habere, militauit & factus eſt eques. Nihil enim intererat aut ipſum, aut equum ipſius geſtatorem, calciatum habere. Multi enim euentus & in ſimiles, & in ſanguine iunctos, & in cognomines eueniunt. Velut, uiſa eſt ſibi mulier quædam uirum habens, alteri nupſiſſe. Neq; autem uir ipſius ægrotabat, ut ipſo defoſſo alteri nubere poſſet. Neq; quicquam uenale habebat, ut quemadmodũ nupta cum alio commutationem & contractũ faceret. Neq; ſanè filia ipſi erat nubilis, ut illam in matrimonium alicui collocaret, & ſic nõ ſeipſam, ſed filiam

filiam uideret alteri nuptam. Neq; ipſa ægrotabat, ut moreretur. quoniã & nuptiæ, & mors eandem rationem habẽt, quia quæ ad utrunq; conſequuntur ſimilia exiſtunt. Erat autem ipſi ſoror cognominis, quæ ægrotabat & mortua eſt, & quod ipſi euenturũ erat ubi ægrotaſſet, hoc ſorori cognomini euenit.

De rege Cap. XXXIII

Rex, templum, et miles, & epiſtola regis, & argentum, & quæcunq; eiuſmodi, ſe mutuo ſignificant. Stratonicus putabat ſe regem calcitrare, & progreſſus inuenit aureum numiſma quod calcauerat. Nihil enim differebat ſiue regem, ſiue ipſius imaginem, calcitrare aut calcare. Zenon ſibi uiſus eſt centurio factus eſſe. & progreſſus accepit cẽtum regias epiſtolas. Cratinus noſter argẽtei templi pręfectus eſſe ſibi uiſus, argẽtei regij pręfectus & diſpenſator factus eſt. Quicquid ex ore dederit rex, per ſentẽtiam latam proderit accipienti. Chryſippus Corinthius ex ore regis duos accipiens dentes, in una die duabus ſententijs latis coram rege litigans uicit. Porrò uocabulum βίος id eſt uita, bifariam

fariam à te accipiatur, aliquãdo ut bona & poſſeſsiones, aliquando ut ipſum uiuere.

De coruis. Cap. XXXIIII

Mulier opulenta uiſa eſt ſibi, tres coruos ipſi inſtare, & impudenter intueri, unum autem ex ipſis etiam uoce rupta dicere, ego te exuiuam faciam, & eos coruos poſtquam ter circumuolaſſent ipſam auolare. Hæc poſt nonum diem mortua eſt, recte & ſecundum rationem. Nam exuiuam te faciam, ſimile erat uelut ſi dixiſſet, extra uitam te faciam, hoc eſt occidam. Tres uero ter circumacti, nouem dies indicabant.

De his quæ dicuntur in ſomnis, & eueniunt. Cap. XXXV

Quæcunq; quis dicit alteri non ex arte ſuſpſius, in ſeipſũ eueniũt. Quæcunq; uero ex arte, in illum reſpiciunt, nequaquam uero in ipſum dicentem. Cæterũ uelut in mechanicis artibus, quæcũq; quis didicit ſi fecerit, bonũ eſt. Sic etiã in reliq̃s. Quæcũq; enim medici legalia, aut legiſperiti medica, aut medici uatidica dicũt, hæc in ipſos dicẽtes eueniũt. Quæcũq; uero legiſperiti, legalia, aut Medici medica,

aut uates uatidica dicunt, hæc ab ipſis uelut egregium in artibus ſuis documentum præbentibus accipere oportet. Viſus eſt ſibi quidam medicus cuidam dicere, Rhomanus quum ſis, græcam uxorem ne ducas: ipſe ducta uxore, multa mala ab ipſa paſſus eſt. Ex quibus quis commoditatem percipit, his benefacere ſibi uideri, aut nequaquam ſanè lædere ipſos, cõueniens eſt. quoniam aliàs non fruetur utilitate ex ipſis reſultante. Heraclides Thyaterenus tragœdus, Rhomæ certaturus tragœdorum certamẽ, uiſus eſt ſibi ſpectatores trucidare, & iudices, & amicos. ſuperatus eſt certando. Neque enim ſolet quis amicos occidere, ſed inimicos. Quodam igitur modo dicebat ipſi ſomnium, ſpectatores fore inimicos, itemq; iudices. & ſanè aliàs etiã ipſi ſuffragari non poterant trucidati. Alexander philoſophus uiſus eſt ſibi morti adiudicatus, & excuſationibus prætentis, uix à cruce ſolutus eſſe. Quum autẽ eſſet uir philoſophiæ ſtudijs deditus, non nuptiarum, non ſodalitatis, non diuitiarum, non aliarum rerum quæ per crucem ſignificantur, curioſus erat. Sequenti die in contentionẽ

cum

cum Cynico quodam peruenit, & ligno caput percuſſus eſt, atq; hoc erat quod anima ipſi præſagiuerat, parũ abfore ut ligno percuſſus moreret. & cito ſanè mortuus eſſet, niſi liberatus fuiſſet. Hoc ſomnium docebit te, quid quærere oporteat, etiam de his quæ poſsibile eſt euenire. Vxor fullonis nigras ueſtes habere ſibi uiſa, & in his cõtempta induere albas, filiũ perdidit, & poſt triduum ipſum reperit. Sic etiam ſunt alba nigris meliora. Quidã in Pergamo fragmenta panis, & integros panes excacare ſibi uiſus, decollatus eſt. quemadmodum enim caput ipſi non eſſet quod commanducare poſſet, anima ipſi præſagiuit.

De foco. Cap. XXXVI

FOcum apud exteros ædificare, ei qui non propoſuit uxorem ducere, aut iſthic habitare, mortẽ præſagit. Bithynus adoleſcens Romæ focum extruere ſibi uiſus, mortuus eſt.

De cõpoſitis ſomnijs Cap. XXXVII

COmpoſitorũ ſomniorum capita diuides, & unumquodq; ſeorſim iudicabis. Velut, ſi uiſus eſſet ſibi quis nauigare, deinde è naui egreſſus ſuper mare

deambulare, hoc modo iudicabis. nauigationis quidem in ſecundo libro, deambulationis uero ſuper mare in tertio libro iudicationes accipies.

De immobilibus ueſtibus.
Cap. XXXVIII

NIhil immobilium circum corpus ſitum cõmodum eſt. Quidam in Magneſia ſibi uiſus æreis ueſtibus amictus eſſe, recte mortuus eſt. Erant enim ueſtes ipſum cõplectentes immobiles, quales ſtatuis circũdari ſolent, hæ aũt non uiuunt.

De comœdo & tragœdo. Ca. XXXIX

VIſus eſt ſibi quis fabulã docere ſemiuiri, androgynon græci appellant, & ægrotauit ipſi pudendum. & primum quidem propter nomen, ſecundum uero propter id quod accidit conſpectis. Et ſanè Androgynus quid ſignificet noſti, itemq; quid Gallus. Memineris autẽ quod ſiue comœdiã, ſiue tragœdiam quis agere ſe putet, eiusq; recordatur, iuxta argumentum dramatis euentus iudicantur.

De

De coloribus Cap. XL

Q Væ colore ſimilia ſunt, in idem eueniunt. Aethiopem quis per ſomniū muneri accipiens, poſtridie uas carbonibus plenum accepit.

De myſterijs Cap. XLI

Q Vicquid myſteria in ſe continent, ſimiles euentus faciunt, & in tanto tempore conſpecta, in quanto abſoluuntur. Erat feſtiuitas & myſteria Dionyſii ſiue Bacchi, uiſa eſt ſibi fœmina, inebriata Baccho tripudiare, & proprium filium trium annorū occidit. Nam fabula quæ de Agaue & Pentheo fertur, eiuſmodi eſt. & deo ipſi Trieterica ſacra celebrantur tertio quoque anno.

De operando Cap. XLII

Q Vod autem operari eandem quam uiuere rationem habet, hoc ſomnium edocere poteſt. Viſa eſt ſibi mulier quædam telam texuiſſe, poſtridie mortua eſt. Non enim amplius quod operaretur habebat, hoc eſt non amplius habebat uiuere.

Faciem cælare & inungere.

Cap. XLIII

NEque occultare, neq; oblinere ali quo faciem, bonum eſt. Nō enim inſontem & à peccatis alienū eſſe aiunt eum qui ſomniū uidit. Paphius adoleſcens uiſus eſt ſibi faciē oblini, uelut mulieres. In adulterio deprehenſus eſt, & damnatus turpiter ſe geſſit. Quæcūq; in aliud commoda ſunt, in aliud impenſa incommoda fiunt, & non ſunt ſomnianti utilia. Creticus mercator uiſus eſt ſibi uino lauari, & dixit quiſpiā ipſi ex his qui artis interpretandi ſomnia magnam famam obtinebat, quæſtum facies ex uino, & ęs alienum quo obſtrictus es ablues. Verum res minime ſic habebat. ſed uinum ipſi corruptū eſt. Nam ipſum uinum lauacrū de cætero abſurdum & inutile erat.

Quod non omnia ſomnia iudicationem habeant Cap. XLIIII

SVnt quędam quæ in ſomnijs ipſis ornatus gratia uidētur, quæ relinquere oportet. Quemadmodum enim ſi quis in domum ingreditur, omnino & porticum & poſtim & ſuperiorem ia

nuæ

nuæ partem uidet, ſed non propter hæc ingreditur: ſic non ex his iudicationem facere oportet, ſed ab ipſa domo. Viſus eſt ſibi quidam uidere uxorem ſuam in lupanari purpureis ueſtibus amictã ſedere. fecimus iudicationem non à ueſtibus, neque à deſeſſu, neque ab alio qnopiam, ſed à ſolo lupanari. Erat qui ſomniũ uidit publicanus, & exercebat quæſtum ſordidũ ac turpem. Artem enim aut negociationem, aut opus ſomniantis, uxorem eſſe putamus. Quemadmodum igitur natura non neceſsitatis ſolius gratia omnia facit, ſed etiam ornatus, uelut pãpinos in uitibus: Sic etiam ipſa anima multa ornatus gratia contemplatur, & ſæpe à parte totum demonſtrat. Velut, exiſtimauit quidam ſe ſororis ueſtes habere & indutus eſſe. hæres ſororis factus eſt. Quod autem lux commodior eſt tenebris, ſi quis non uelit latere, uel inde condiſcere potes. Menippus Magneſius non diu ante Rhomanũ certamen, uiſus eſt ſibi dum pancratium decertaret, noctem factam eſſe, & nõ ſolum ſuperatus eſt in certamine in urbe Rhomana, ſed etiam manum ſauciatus artem deſiuit.

De ſomnijs ſecundum hiſtoriam
Cap. XLV

Q Vod non penitus effugiant ſomnia hiſtoriarum rationem, inde ſanè cōdidiceris. Mulier quædam uiſa eſt ſibi Herculis labores perfeciſſe, non ita longe poſtea incendio correpta, finiuit uitam. Aiunt enim Herculem corpore igni conſumptum eſſe. Quando tamen hiſtorijs animum aduertere oportet, & quando non, ubi ad eum ipſum locum peruenero, etiam hoc te docebo.

De eo quod nemo eſt contemnēdus.
Cap. XLVI

C Ontemnere neq; unum aliquem priuatum, neq; multos, neq; populum conducit, quemadmodum neq; contemnentis opera facere aut pati, niſi his ſolum qui principes agere poſſunt. Exiſtimauit quidam uxorem ſuam reductis ueſtibus oſtendere ipſi pudendum. Multorūq; malorum cauſſa ipſi uxor fuit. Etenim uelut contemptibili denudatū pudēdum obiecit. Viſus eſt ſibi quis in conuictu & ſodalitio, ſublatis ueſtibus ſingulos urina aſpergere. expulſus eſt è ſodalitio uelut ignominioſus.

Par

Par eſt enim eos qui per uiolentiã ſe tam petulanter & probroſe gerũt, odio haberi & expelli. Viſus eſt ſibi quis in theatro populo referto lotiũ egerere, is in leges deliquit. meritò, principes enim & præfectos legũ, uelut iſthic ſpectatores, contempſit. Cæterum principes & magiſtratus ſibi uideri inferiores contemnere, nihil abſoni eſt.

De medicis. Cap. XLVII

AT uero de medicis, quod omnibus benefactoribus & opem ferentibus eandem rationem habent, in ſecũdo libro diximus. Nunc uero documento quodam confirmabo eum ſermonem à ſomnij euentu. Quidam litem habẽs, uiſus eſt ſibi ægrotare, & medicos non habere, contigit ut aduocatis deſtitueretur. Morbus enim litem indicabat, iudicari enim utroſq; dicimus, & litigantes & ægrotantes. Medici autem aduocatos ſignificabant.

De proprijs locis. Cap. XLVIII

INſuper & huius memineris, ꝙd quæ non in proprio loco uidentur, contrariũ ei quod aliàs ſignificatur præſagiunt. Velut, uiſus eſt ſibi quidam uirum aliquẽ familiarem & amicũ, cum cuius filia

ſtupri conſuetudinē habebat, equū ipſi mittere, equiſonem autem per duos gradus adductū equū, in cubiculū ubi ipſe decumbebat inducere, & nō lōge poſt prohibitus eſt ab acceſſu ad amicā. Equus enim mulierem ſignificabat, locus aūt, quod non permanſura eſſet. Neq; enim poſsibile erat equū ultra duos gradus ſub tertiæ cōtignationis cœnaculum perductum, iſthic permanere.

De monſtroſis & hiſtorijs. Cap. XLIX

Quæcunq; monſtroſa ſunt, & nequaquā poſsibilia ut exiſtant, uelut Hippocētaurus & Scylla, uanas fore expectationes ſignificant, uelut in ſecundo libro eſt prædictū. Aliquando autē ſpes quidem ipſas non perficiunt. propoſitas uero res ſibijpſis ſimiles faciūt. Viſus eſt ſibi quidam uir cupiens ſibi liberos gigni, uxorem habens prægnantem, hippocentaurum ſibi natum eſſe. gemini ipſi nati ſunt infantes, duo enim ſunt corpora hippocentauri, ſed neuter puerorum educatus eſt, nequaquā enim poſsibile eſt hippocentaurū eſſe, aut naſci, ſi uero etiam naſcatur, impoſsibile eſt educari. Quæcunq; hiſtoriæ duplicē habēt rationem, alijs quidem ſic habere dicentib. alijs

alijs uero aliter, harum utram tandem inſequeris ut ſimiliter euenturam, recte feceris, etiamſi ſucceſſus non reſpondeat. Præſtat autem utraſq; opiniones & ſcire, & narrare, uelut eſt ſomnium ab Aegyptio relatum. Viſus eſt ſibi quis phœnicem auem pingere. Interpretatus eſt Aegyptius, quod is qui ſomnium uidit ad paupertatem tantam peruenturus eſſet, ut patrem mortuũ, ob multam inopiam, ipſe humeris impoſitum elaturus eſſet. Etenim Phœnix auis patrem ſuum ſepelit, & abiectum eſſe non ſinit. An quidem igitur ſic euenit ſomnium haud ſcio, certe ille ſic expoſuit, & ſanè iuxta hanc hiſtoriæ partem uериſimile erat ſic euenturum eſſe, uerum dicunt aliqui, quod phœnix non ſepelit patrem, neq; omnino ipſi ſuperſtes eſt pater, neq; alius quiſpiam progenitorum. Sed quum ipſum fatum ducit proficiſcitur in Aegyptum, unde non ſanè eſt hominibus notum, & ipſe ſibiipſi ex ex caſia & myrrha conſtruens rogum uita decedit. At uero ubi exuſta eſt pyra, poſt tempus ex cinere uermiculum generari aiunt, qui incrementũ adeptus tranſmutatur, & rurſus phœnix euadit, & auolat ab

Aegypto, eò unde prior phœnix uenerat. Quare ſi quis eum qui ſomnium uidit parentibus deſertum fore dixerit, iuxta hanc hiſtoriæ partem ſucceſſu non carebit. Memineris autem quod ſolis his hiſtorijs animum aduertere conuenit, quarum ex multis & magnis coniecturis fides firmata & recepta eſt, quod ueræ exiſtant, uelut bello perſico, & quod hoc præceſsit Troiano, & ſimilibus. Horum enim tentoria oſtenduntur, & præliorum loci, & exercitus ſedes, & urbium ac ararū ædificationes, & quæcunque alia ad hæc ſequi ſolent. Quum igitur tale quoddam quis uiderit, omnino ſimile quid ipſi euenturum eſt. Inſuper & diuulgatis hiſtorijs mentem adhibere conuenit, & his quæ à plurimis creduntur, uelut ſunt quæ de Prometheo, & Niobe feruntur, & ſingulæ quæ in tragœdijs conſcribuntur. Hæ enim etiamſi non ita habeant, tamen propterea quod à plurimis creduntur, conſimiles narrationi ſuæ euentus habent. Quæcunque uero exilis fidei, nugarumq́ ac deliramentorum plenæ ſunt, uelut quæ de Gigantum pugna, & de Spartis tum in Thebis, tum in Colchis feruntur, ac ſimi-

les

les: aut penitus non euenient, aut iuxta ſuperiorem ſermonem, omnem expectationem irritam faciunt & obliterant, & uanas ac inanes ſpes prædicunt. Niſi ſanè ex phyſicis aliqua, phyſicam & naturalem ſuſcipiant expoſitionem. Velut, uiſus eſt ſibi quis Endymion factus eſſe, & à luna amari: contigit ipſi multa celebritas, & nominis gloria, & quæſtus præterea inſignis & luculentus, ex ſtudio uaticinationis ex aſtris. Nam & Endymionem fabula refert quæ ſanè uulgo circumfertur, à luna amatum eſſe, & cum ipſa coiuiſſe. Verum qui talia ſtudioſius rimantur tradunt, Endymionem aſtrologiæ cognitione maxime omnes homines præcelluiſſe, & noctu excubantem, putatum eſſe cum luna coire, ac conſuetudinem habere.

De ſimilibus & cognatis
Cap. L

QVicquid uiderit quis ſimile aut cognatum aut familiare, hoc ſi cum familiari ſimul & cognato uideatur, minus malum fuerit. Velut, uiſus eſt ſibi quidam dolium uini plenum habẽs, uitem ex dolio enatam eſſe. Eſt autem & apud

Phœbum

Phœbum Antiochenum tale ſomnium. Viſus eſt ſibi quis dolium uino plenum habens, è doleo oleam excreuiſſe, & ait Phœbus, quod omnes qui de uino biberunt mortui ſunt, Vipera nimirum uino immortua. At uero ei qui ſibi uiſus eſt, è dolio ſimiliter uitem productam eſſe, erat quidem ſimiliter uipera mortua in dolio, & uinum ſimiliter corruptum erat, non tamen aliqui id biberunt, neq; mortui ſunt. placuit enim ipſis excolare uinum prius, ut antea quàm rurſus biberent, quod accidiſſet diſcerent. Repertis autem feræ oſsibus, effuderunt uinum. Veriſimile autem erat illos non morituros eſſe. Non enim ſi quid uitis eſt, hoc ſtatim eſt & uinum. Vnde ſanè impotabile factum eſt uinum. Quoniam autem familiaris eſt uitis uino in dolio, minus malum ſomnium erat, quapropter etiam mortui non ſunt.

De permutatione in melius Cap. LI

Omnis tranſmutatio in melius, bona eſt diuitibus, etiamſi quis in deum tranſmutetur. Oportet autem nihil defectuoſum habere. Velut, uiſus eſt ſibi quis

quis, Sol factus eſſe, & per forum progredi, habens radios undecim. Dux exercitus factus eſt ipſius urbis, & undecim tranſactis menſibus in principatu, mortuus eſt. Propterea quod non haberet perfectum radiorum numerum. Multa autem & de ſeipſis addũt euentibus loci ipſi, quod uel inde cognoſcere potes. Videri ſibi crucifixum eſſe, gloriam et opulẽtiam ſignificat, gloriam quidem, propterea quod altior reliquis crucifixus exiſtit, opulẽtiam autem, quod multas aues nutriat. Menander in Græcia uiſus eſt ſibi crucifixus eſſe, ante templum Dioſpolis urbis, & ſacerdos illius dei factus, ſplendidior & opulentior euaſit.

De inimicis & amicis Cap. LII

1 Nſuper & eius meminiſſe te oportet. Quod amici ſimul cum inimicis conuerſantes & congregati, in inimicitiam cum eo qui ſomnium uidit ueniunt. Felenus uiſus eſt ſibi, quoſdam amicorum ſuorum ſimul cum inimicis parare profectionem, & in hoſtilitatem cum amicis ſuis uenit, ob quaſdam alias cauſas nihil ad inimicos pertinentes.

De ſemi

De ſemiperfectis operibus
Cap. LIII

SEmiperfecta opera, penitus improſperum ſucceſſum & inefficaciam ſignificant, et ne principia quidem exhibent. Cilix fratris hæreditatem à rege petens, uiſus eſt ſibi ouiculam tōdere uſq; ad medietatē, & accepta plurima uelleris parte, quod reliquum erat detōdere nō potēs, expergefactus eſt. Et expectabat quidē dimidium hæreditatis ſe accepturum eſſe, uerum accepit omnino nihil.

De coronis non iuxta naturam ſitis
Cap. LIIII

QVæcunque coronæ bonum quid ſignificant, hæ ipſæ non circa caput exiſtentes, ſed circa aliam quandam corporis partem, ſupra hoc quod nihil boni ſignificant, inſuper etiam malę exiſtunt. Zoilus ad Olympia ducens proprios filios certaturos, alterum lucta, alterum pancratio, uiſus eſt ſibi talos pedis coronatos eſſe olea, & oleaſtro, & ualde hilaris erat, tanquam ſacræ & uictoriales eſſent coronæ, & quæ in olympijs darentur. Verum mortui ſunt ipſi filij ante certamen, Nam

coronæ

coronæ circa talos ſitæ non procul abſunt à terra.

De Mari Cap. LV

QVæ mare ſignificat, & ſcopuli circa ipſum, itemq́ portus, & ſubterfugia, & littora, & nauigia, ipſumq́ nauigare, in ſecundo libro antea audiuiſti. Et tamen etiã nunc quid tibi eiuſmodi quod accidit narrabitur. Viſus eſt ſibi quis in mare cadere, & ad profundum deferri, & ſentire quomodo diu deferretur, & tandem præ timore expergeſactus eſt. Is ducta in uxorem meretrice, ſimul cum ipſa tranſmigrauit, & magnam uitæ partem apud exteros homines detriuit. Horum cauſas referre ſuperuacaneum exiſtimo.

De his quæ ex corpore naſcuntur Cap. LVI

QVæcunq́ aſsidue circa partem aliquam corporis ſunt, hæc eandem cum enatis rationem habent. Velut, uiſus eſt ſibi quidam ligna habere ex digitis enata. Et rurſus, uiſus eſt ſibi quis lanas habere ex pectore enatas itemq́ ſcapulis, & hic quidem tabe conſumptus, phthiſicus perijt, Ille Gubernator nauis factus eſt.

Huic enim ſemper ligna erant in manibus, gubernaculorũ uidelicet. Alteri lanæ ſemper circa thoracẽ erant, propter morbum.

De his quæ iuxta multitudinem aut magnitudinem, diuerſimode eueniunt Cap. LVII

INſuper & hoc obſeruabis; Quod ſomnia & iuxta multitudinem, & rurſus iuxta magnitudinem aliter eueniunt. Iuxta multitudinem quidem, uelut in cepis, ſi quis ægrotans uideatur ſibi ſemel cepas edere, ſi quidem multas, conualeſcet, alium autem quendam lugebit. Si uero paucas, morietur. Lachrymantur enim qui cepas edunt, lachrymãtur autem & morientes. Neq; enim ſine lachrymis aliquis uita decedit, Modice autem ipſi lachrymantur, ut aliquando etiam uicinos lateãt, ſolis palpebris humectis. Verum qui lugent, multum. Nam diu lachrymantur. Iuxta magnitudinem autem, uelut in capris & hedis. Capras enim neq; albas, neq; nigras uidere, bonum eſt, excepto ipſo caprario. Hedi autem omnes boni ſunt. Hæc tibi in omnibus ſomnijs obſeruentur, nũc exempli tantum gratia in his ſolis relata.

Quædam

Quædam uero eandem habent rationem, & in multitudine, & in magnitudine, & in paucitate ac paruitate, uelut ouiculæ. Hæ enim & multæ & paucæ conſpectæ, itemq́ una ſola, eandem habent rationem.

De moribus animalium.

Cap. LVIII

Portet autem & animalium mores ad humanos conferre, & mentem ac uoluntatem uniuſcuiuſq́, iuxta ſimile animal conſiderare. Velut uerbi cauſa, magnanima, & libera, & actualia, & horrenda, eiuſmodi homines prædicunt. Velut, leo, tigris, pardalis, elephas, aquila, harpe. Et uiolenta & aſpera, & implacabilia, & temeraria, ſimiles ſibijpſis homines præſagiunt, uelut aper & urſus. Et timida ac fugacia & illiberalia, timidos & fugitiuos nobis exhibent, uelut ceruus, lepus, canis. Segnia & ignaua ac malefica, uelut hyæna, ſegnes & ignauos, ſæpe uero etiam ueneficos adducunt. Et ex iaculantibus uenenum, ea quæ horrenda ſunt & robuſta ac potentia, magnos uiros exhibent, uelut draco, & baſiliſcus, & dryinas. Quæ uero multum uenenum habent, diuites uiros &

mulieres, uelut aſpis, & uipera, & ſeps. Maiora uero, imaginationem & apparentiã potentiæ habentia, arrogantes & incõſtantes homines, uelut pareas, & phyſſalus, & typhlenis. Verum parua, ut phalangia, & hydri, & lacerti, paruos quidem & contemptiles, ſed ad male afficiendum ſufficientes homines exhibent. Quæ palàm rapiunt, prædones, & raptores, uelut accipiter, et lupus. Quæ uero rapiunt quidem, non autem palàm, inſidiatores, uelut miluus & uulpes. Formoſa & gratioſa, honeſtatis & pulchritudinis amatores, uelut pſittacus, & perdix, & pauo. Muſica & iucundam uocem habentia, philologos, & muſicos, & gratioſos, ut hirundo, & luſcinia, & regulus, & ſimilia. Imitatoria, præſtigiatores & maleficos, uelut ſimia, merula, & pica. Varia & interpuncta, non ſimplici mente præditos, ſæpe uero & flagris cæſos ac notatos. Operaria laboris tolerantia, operarios & ſubditos, uelut aſini & boues. Sunt enim hæc operaria. Verũ operaria quidem, non autem ſubdita, rebelles & ſuperbos, uelut tauri, & bos armentarius, & equi græganij, & equæ armentariæ, & onagri. Quæ uero

ro gregatim paſcũtur, homines ſociales & gregales exhibent, unde etiam ad ſodalitatem cõmoda exiſtũt, uelut ciconię, grues, ſturni, graculi, & columbæ. Horum aliqua etiam tempeſtates prædicunt, uelut graculi & ſturni, & prædones ac hoſtes, uelut grues & ciconiæ. Quæ uero morticinijs inſident, & non uenãtur, ſegnes & pigros homines, aut ueſpillones & mortuorũ funeratores ac ſepultores, aut coriarios, aut aliâs ex urbibus emotos ſignificant, uelut uultures. Nocturna & nihil interdiu facientia, adulteros aut fures, aut eos qui nocturnum quæſtum faciunt, uelut noctua, & nycticorax, & ulula, & cornix. & ſimilia. Quæ multis utũtur uociferationibus, multarum linguarum peritos & multarum rerum ſcientiam habentes, uelut coruus & cornix, & ſimilia. Regionis amantia & uernacula, prope habitãtes & prope fores, ut hirũdo & lepus. Hęc uero etiã fugitiuos in domũ redire ſignificant, natura liberos exiſtẽtes. Memineris aũt ꝙ quæcunqꝫ animalia in multa iudicari poſſunt, ea in omnia iſta iudicanẽ, uelut pardalis, & magnanimũ ſignificat ob mores, & uariũ ob colorẽ.

Similiter & perdix, formoſum & uerſutū ac ſceleſtum. Et in uniuerſum quum habeas exempla & de his, & de alijs quæ non ſunt hic connumerata, in primis libris, inde ratiocinationem facito. Inſuper uero & hoc conſidera. Quæcunq; animalia dijs dicata ſunt, illos ipſos deos ſignificant. In communi autem omnia manſueta & nobis familiariter connutrita, ad familiares refer, agreſtia uero ad inimicos, aut ad morbum, aut tempus iniucundum, & improſperum rerum ſucceſſum. Quemadmodum enim feræ homines lædunt, ſic etiam inimici, & morbi, & improſperi ſucceſſus. Manſueta quidem igitur animalia habere, bonum eſt, itémque ſana uidere, & à nobis ipſis teneri, & ab inimicis, & à feris. Verum agreſtia, etiam morientia, & non capta à nobis, bona fuerint, item ſi à noſtris & familiaribus nobis animalibus teneantur. Si uero ab hoſtibus teneantur, aut ſuperiora uidentibus fiant, aut mala aliqua diſpoſitione affecta ſint, abſurda utique fuerint, & ſiniſtra omnia.

De arbo

De arboribus & plantis Cap. LVIIII

D E arboribus porrò & plantis ſpeciatim in ſermone de agricultura libro ſecundo tractatum eſt. Memineris autem quod arbor eandem cum fructibus rationem habet, & cum dijs quibus unaquæq; ſacrata eſt. In communi autem omnes frugiferæ ſylueſtribus ſunt meliores, & ex frugiferis quæ folia non amittunt, excepta olea et lauro. Harum autem alteram, oleam ſcilicet, in ægrotantibus mortiferam eſſe obſeruatum eſt, & ipſam, & fructus eius, & folia. Laurus uero ſalutaris eſt. Et ualde quidem uериſimiliter hoc contingit. Nam cum mortuis oleas ſimul efferunt. Nequaquam uero laurum. Infructuoſæ arbores ſunt peiores, exceptis his qui ex ipſis, aut per ipſas quæſtum faciunt. Et annoſæ quidem, in præfinitis temporibus dilationis ſigna ſunt. In morbis autem, ſalutares ſunt. Reliquos euentus tardius inducũt. Similiter etiam quæ tarde naſcuntur & augeſcunt. Contrariæ his contrariorum ſignificationem habent. Spinæ porrò & pali, & paliuri, & rubi, & glandes, ad ſecuritatem quidem omnia commoda exiſtunt,

propterea quod ſepes inde fiant, & regiones includantur. Verũ ad explicationes nõ ualde cõmoda ſunt, propter cohibendi facultatẽ. Publicanis aũt & cauponibus, & prædonibus, & libripendis, & hominibus fraudulentis, cõmodiora aliјs ſunt, propterea, quod uiolenter aliena inuadãt, & ab aliјs etiã non uolentibus abſtrahant.

De uaſis & inſtrumentis. Cap. LX

INſuper & à uaſis ac inſtrumentis, non ſolum artes, & quæſtum ex artibus accipere oportet, ſed etiam ipſos artifices, aut uaſis utentes. Velut, uiſus eſt ſibi quis frenum equi perdidiſſe, mortuus eſt ipſius equiſo. Rurſus, uiſus eſt ſibi quidam cyathũ ipſius derepente fractum eſſe. Mortuus eſt ipſius pincerna. Eadẽ ratio à te in omnibus uaſis ac inſtrumẽtis ſeruetur. Amplius aũt quæcunq; nullatenus poſsibile eſt perdere, ea ſi in ſomnîјs perdantur, mortẽ ei qui ſomnium uidit, aut oculorũ detrimentũ præſagit. Velut, uiſus eſt ſibi quis mundũ perdidiſſe, & mortuus eſt. Queadmodũ enim perditis nemo uti poteſt, ſic etiã hæc quibus quis non utitur, quantum ad ſe pertinet, perdidit.

De mo

De moribus humanis
Cap. LXI

Quin & hominũ mores prius diligenter explora, hoc eſt curioſe percunctare, & ſi non tutum ſit ab ipſis percunctari, dilatione in præſens facta, ab alio interroga quomodo hac parte ſe habeant, ut ne aberres. Velut, uiſus eſt ſibi quis ab uxore ſua fellari, & per multum tempus nihil euenit ipſis eorum qui in tali uiſione ſignificantur, quæ ſanè alijs hominibus euenire ſolent. Quum autem non eſſet manifeſta cauſa, mirabar, & mihi præter rationem eſſe uidebatur, nihil ipſis euenire. Poſtea autem temporis progreſſu didici, quod ſanè utriſq; mos eſſet id facere, & ora non pura habere, quapropter & meritò nihil ipſis euenit, uerum ad quæ pauidi & conſternati erant, ea uidebant. Cuius exemplum habes eos qui ſibi uidentur furari, occidere, ſacrilegium facere, & ſimilia. Sæpe enim hæc ipſis animo obuerſantur. Et ſi quis hæc uelut ænigmata aliquid futuri ſignificantia aggrediatur, errat & decipitur circa artes. Inhibebis autem & eos qui putant, quod ſomnia ſecundũ uniuſcuiuſq; natiuitatem

& bona & mala uidentur. Dicunt enim ſtellas benignas, quum nõ poſsint bonum aliquod facere, per ſomnia tamen lætificant & exhilarant. Malignas contra ſtellas, quum non poſsint mali quid facere, propter aliarum ſtellarum reluctationem, per ſomnia ſanè conturbant & perterrefaciunt. Etenim ſi hoc uerum eſſet, ſomnia euentum non haberent. Nunc uero & bona & mala ſomnia eueniunt, unumquodque ſecundum propriam rationem. Et ſomnia eruditiora idiotæ homines nequaquam uident: de his dico qui indocti ſunt idiotæ: ſed quicunque doctrinam & philologiam amant, & qui non ſunt ineruditi. Vnde quis uel maxime diſcere poteſt, quod ipſius animæ opera ſunt ſomnia, & non ab aliquo externo fiunt. Porrò ex uerſibus, aut iambis, aut epigrammatis, aut alijs ſermonibus in ſomnis oblatis, quæcunque perfectam ſententiam exhibent, ea ipſa euentum exhibent. Velut, uiſus eſt ſibi quis, quendam fidedignum ipſi dicere Heſiodicum carmen hoc,

Ne male lucreris, mala lucra æqualia damnis.

Hic

Hic ſanè prædationibus deditus, captus ac punitus eſt. Quædam uero ad poematis argumentũ remittunt ſui iudicationẽ, quæcunq; ſcilicet non perfectã ſententiam exhibent. Velut, uiſa eſt ſibi ſerua quædã, dominã ipſi dicere Euripidis iambicum hunc.

Aſſas edas carnes meas, te te expleas.

Hæc æmulatione ob zelotypiam à domina infeſtata, infinita mala pertulit. Veriſimile enim erat euentus ipſi conſimiles ſucceſſuros argumẽto Andromaches, quod ab Euripide tractatur. Rurſus uir pauper uiſus eſt ſibi, quempiam hunc iambicum dicere.

Venere cũcta præter ſpem primũ ſemel.

Theſaurũ reperit & ditatus eſt. Mulier quædam uiſa eſt ſibi dicere quendam.

Patroclus iacet, at nudata & mortua ꝑpter
Corpora decertãt, Hector fert ſplẽdidus ar(ma.

Huius uir apud exteros peregrinus mortuus eſt, & bonis ipſius in fiſcũ relatis in contentionẽ uenit, & litibus diuexata nihil tamen profecit, ſed dum adhuc litigaret mortua eſt. Vides quòd ex his aliqua quidẽ euentum abunde exhibuerunt, nihil opus habentia poematũ argumentis. alia uero iuxta hiſtorias poematum euenerunt.

De ciuitatibus Cap. LXII

IN ſuper & ex urbibus præſtat familiariores uidere, quàm alias. uelut patrias, aut in quibus quis feliciter uixit. Peregrinas autem & non familiares aut non conſuetas uidere, minus bonum eſt. Simul uero omnes bonum eſt uidere uiris refertas, & probe habitatas, & ciuibus plenas & alijs rebus affluẽtes, ex quibus urbis magnitudo aut felicitas oſtenditur. Verum deſolatas aut confractas uidere urbes non eſt bonum, ſiue familiares ſint, ſiue peregrinæ. Significant autem patriæ etiam parentes. Velut, uiſus eſt ſibi quis patriam terræmotu corruere. & pater ipſius morti adiudicatus perijt.

Quæ in ſomnis uiſa eueniãt Ca. LXIII

QVæcunq; conſequuntur interdiu ad quædam in ſomnis uiſa, ea ipſa eueniunt, Maxime uero adulterare, inimicitiam aduerſus uirum conſtupratæ ipſi ſomnianti inducit. Sequitur enim odium adulteri ex marito adulteræ ſiue conſtupratæ. Quæcunq; uero non conſequuntur interdiu, ea ipſa neq; in ſomnis prima uiſione eueniunt. Velut, uiſus eſt ſibi quis, dominum

minũ ſuũ proſtituere & acclinare ipſi pro-
priã uxorẽ, & inimicitia penitus nulla inter
ipſum & dñm oborta eſt. Verũ & pecunias
& oĩa bona heri ſibi cõmiſſa diſpenſauit, &
uniuerſæ domui præfectus eſt. Veriſimile
eñ erat nullã fore æmulationẽ aduerſus eũ,
qui propriã uxorẽ ſuã ipſi proſtituiſſet.

De uaſis lactis Cap. LXIIII

INſuper quędam circa uaſa diuerſimode eueniunt, uelut lac in mulctra, quę ſtuoſum eſt, in pelui uero, dãni ſignũ.
Necę enim utatur ipſo quiſpiã in cibo. Cõ-
trarium autem eſt, eo quod ad uſum paratũ
eſt non uti, atcę inde damnũ oritur.

Non eſſe magna ænigmata ſomniјs ammiſcenda Cap. LXV

EOs porrò qui magna ænigmata ſo-
mniјs applicãt perſpuito & reiјcito,
tancę non habẽtes intellectũ aut ſo-
mniј imaginationẽ, aut tancę dij uerſutias
& malignitatẽ non reprobẽt & damnent,
ſi ſanè in tantas nugas coniјciant eos qui ſo
mnia uident, qui pro eo quod futura per ſo-
mnia diſcant, inſuper etiam non quæ ſunt
ipſis neceſſaria quærunt. Satis enim noſti,
quod aliqua ſomnia nequacę poſsibile eſt
uidere. Quale eſt huiuſmodi quòd dicunt.

Quidam perdiderat ſeruum, et uiſus eſt ſibi quendã ipſi dicere: In expeditionis immunibus eſt ſeruus tuus. inuentus eſt in Thebis ſeruus, quoniam ſoli Bœoticorũ Thebani ad Ilium non militauerunt. Et rurſus dicunt quod ægrotans quis uiſus eſt ſibi, quendam ſibi dicere: Monocrepidi, hoc eſt unam crepidam habenti ſacrificato, & curaberis. ſacrificauit is Mercurio. aiunt eñ hũc deum, Perſeo ad Gorgonis caput amputandum abeunte, alterum tantum calciamentum habuiſſe. multa aũt etiam alia huiuſmodi referunt, quæ magis hiſtoriæ inexpertes, & quibus res ipſa peregrina eſt, redarguere uidentur, ꝙ ipſos ſomniorum interpretes. Omnia uero eiuſmodi facile eſt uolenti tibi diſcere, quo de his probe reſpõdere poſſis. Sunt enim & apud Lycophronem in Alexãdra, & apud Heraclidẽ ponticum in fabulamentis, & apud Partheniũ in Elogijs, & apud alios multos hiſtoriæ peregrinæ & non uulgares.

De beneficijs aut factis poſſibilibus. Cap. LXVI

Animaduerſionẽ præterea habe & beneficiorũ aut factorum, quę ab aliquibus

quibus fieri poſſunt, aut non. Viſus eſt ſibi quis ab hero occiſus eſſe, ab occiſore manumiſſus eſt. quoniam mors hoc ſignificabat. qui uero mortis, idem etiã libertatis autor erat. poterat enim hoc. Qui uero à conſeruo uiſus eſt ſibi occidi, liber quidem non euaſit, neque enim potens erat conſeruus ipſum manumittere. in inimicitiam autem cum ipſo deuenit. Non enim ſunt amici occiſores his qui occiduntur.

An poſſibile ſit eodem tempore bona & mala ſomnia uidere. Cap. LXVII

PORRÒ ad eos qui interrogant an poſſibile ſit eodem tẽpore bona & mala ſomnia uidere, & utris fidem habere oporteat quærunt, malis'ne an bonis, & num altera altera tollant, aut confirmẽt, dicere potes, Non modo eodem tempore, uerum etiam eadem nocte, & eodem ſomnio, & bonum & malum poſſibile eſſe ſæpe uidere. & appones ſomnia quæ multa per pauca ſignificant, aut multa per multa. atque nihil ſanè miri eſt, ſi unicuiq; homini & negocia, & uita, talia exiſtunt. Sæpe enim eodem tẽpore, & bonum & malum quippiam patiuntur, faciuntq;, & uiciſsim & ſi-

& ſimul. Ne credas aũt his quæ euenerunt, tanq; rurſus ſimiliter euenturis. Exiſtimato uero aliquid recẽs ipſa tibi portẽdere, & ſic tibi eueniet. Nec ſolis ueteribus euẽtibus acquieſcas, ſed etiã ſemper quid prioribus ſimile adinuenire coneris. quoniã ridiculũ planè fit, uulgi more ſola ea quæ ſcripta aut dicta ſunt in memoriã reuocare. qualè quid aliquãdo Antipatro ſomniorum interpreti cõtigit. Viſus eſt ſibi quidã cum ferro coire, uelut cum muliere. Contigitq; ipſum in ſeruitutẽ adiudicari ac damnari, & ſemper cum ferro conuerſari. Verũ bonus Antipater hoc ſomniũ in memoriã reuocans, alteri cuidã ſibi uiſo cum ferro coire, interpretatus eſt damnationẽ in gladiatoriũ duellum. Hoc autem non ſic euenit, ſed qui ſomniũ uidit uirilibus priuatus & exectus eſt.

De ponte Cap. LXVIII

INſuper & hoc apud Phœbũ relatũ, multos in errorẽ inducit. Viſus eſt ſibi quis pons factus eſſe, & factus eſt fluminis tranſmiſſor, idẽ enim opus cũ ponte habebat. atq; hoc ſolũ Phœbus ipſe perſcribit. Nunc uero diues quidã uir uiſus eſt ſibi pons factus eſſe, & à populi multitudinè con

ne contemptus, uelut pons cõculcatus eſt. Viderunt autẽ aliquando hoc ſomnium & mulier, & puer formoſus, & in ſcortationẽ collapſi, multos ſuſcipient ac tranſmittent. Quin & litigans quiſpiam ob ſomnium ſuperior inimicis ſuis euadet, atq; ipſo etiã iudice, ſimile enim flumen iudici, propterea quod impune quæ uult facit. Pons autem ſuperne ſupra fluuium exiſtit.

De exercitatione excogitandi ſimilia Cap. LXVIIII

C Aeterum ad exercitationem excogitandi ſimilia, ſufficiẽs fuerit tibi hoc propoſitum ſomnium. Mulier uterum ferens uiſa eſt ſibi, draconem genuiſſe. Qui ex ipſa natus eſt rhetor optimus & celebris euaſit. Duplicem enim linguam draco habet, quemadmodum & rhetor. Erat autem & opulenta mulier. Viaticum enim eruditionis ſunt diuitiæ. Alia idem ſomnium uidit, & qui ex ipſa natus eſt, ſacerdos factus eſt. Sacer enim eſt draco, & myſtes, & omnibus myſterijs præſens aderat, nam & ipſa quæ ſomnium uidit ſacerdotis uxor erat. Alia idem ſomnium uidit, & qui ex ipſa natus eſt, uates optimus factus eſt.

Eſt enim

De his quæ ſimiliter mouentur.
Cap. LXX

QVæcunqꝫ ſimiliter mouentur, in ſomnis uiſa eandem rationem habent. Velut, uiſus eſt ſibi quis à dracone in alterum pedem commorſus eſſe, & à rota percuſſus eſt in uia in eundem pedem, quem cõmorſum ſibi per ſomniũ putabat. Etenim rota dũ uoluitur toto corpore mouetur, quemadmodum graditur draco.

Quod dei cum dominis eandem rationem habent. Cap. LXXI

QVod dei dominis eandem rationem habent, etiam in ſermone de dijs prædiximus, & euentus nihilominus te docebunt. & nunc eius rei demonſtrandæ gratia, ſimile ſomniũ tibi proponatur. Seruus quidam uiſus eſt ſibi cum Ioue pila ludere, & cum domino in contentionem peruenit, & liberius eum alloquens odio habitus eſt Iupiter enim dominum ſignificabat, pilæ luſus, ex æquo collatum ſermonem & contentionẽ. Contentioſe enim ludunt qui pila ludunt. Quoties enim acceperint pilam toties repellũt. Et in uniuerſum domini, parentes, præceptores,

mines, quibuſdã ipſis dictis, & nõ euenientibus, deceptos ſe eſſe putant, retractabitur tibi & hic ſermo, Qd ſanè dij fide dignicꝗ oẽs, omnia quidẽ uera dicunt, ſed aliquando ſimpliciter loquuntur, aliquãdo per ænigmata inſinuant. Quum igitur ſimpliciter dixerint, nullum negociũ exhibẽt, neqꝫ nugantur, propter dictionis ſimplicitatem. Vbi uero per ænigmata loquuntur, & non ſimpliciter dixerint, ænigmata ſunt interpretanda. Etenim ueriſimile eſt deos multa per uerborum inuolucra dicere. quãdoquidem & ſapientiores nobis ipſis exiſtentes, nihil uolũt nos abſqꝫ tortura aſſequi ac cõdiſcere. Velut, uiſus eſt ſibi quis Pana ipſi dicere, uxor tua uenenũ tibi dabit, per quẽdam notũ & familiarẽ. Huius uxor uenenum quidẽ nõ dedit, uerũ per adulteriũ ab illo ipſo cõſtuprata eſt, per quẽ dixerat Pan ipſam uenenũ exhibiturã eſſe. Nã & ueneni exhibitio, & adulteriũ, clandeſtine fiunt, & ambo inſidiæ uocãtur. & neqꝫ adultera, neqꝫ uenefica, amãt uiros. Inſupercꝗ nõ ita longe poſtea uxor ipſi morte adempta eſt. Omnia enim mors ipſa diſſoluit. Venenũ aut eandem cum morte rationem habet.

De dijs improprium habitum habentibus. Cap. LXXIIII

I. Nſuper & dij ubi proprium habitum non habuerint, neque in loco iuſto, neq; in figura conuenienti fuerint, quicquid ſanè dixerint mendacia dicunt & decipiunt. Quare omniũ ſimul animaduerſionem habere oportet, dicẽtis, dicti, loci, figuræ & habitus dicentis. Chryſampelus Lyriſta cauſam habens ſuper puero in ſeruitutem acto, uiſus eſt ſibi, uidere Pana in foro deſidentem, Romanam ueſtem & calciatũ habentem, & percunctãti ipſi de negocio dicere, uinces: cauſam perdidit & ſuperatus eſt. & merito certe hoc ipſi ſic euenit. Etenim deus deſerti amator & negocijs nullis impeditus, & ſolam hinuli pellem habens, & fuſtem ligneum, & fiſtulam, in foro in ueſte ciuili ſedebat. Ad eundem igitur modũ etiam iudicationes ſomniorũ in ſomnis obuenientes, ſi quidem ſimplices fuerint & non ęnigmate inuolutæ, per ſe iudicandas eſſe putabis, & ipſas iudicationes in ſeipſis habere, neque temere conaberis dicere in ea quę per ſomniũ ſunt iudicata. Quũ uero ipſæ iudicationes ab ali

quibus

quibus in ſomnijs factæ, nõ fuerint ſimplices, tentabis etiam ipſas iudicationes interpretari & dijudicare. Velut, Plutarchus in cœlum aſcendere duce Mercurio ſibi uidebatur. & ſequenti nocte per ſomniũ interpretatus eſt ipſi quis ſomnium, & dixit, felicem ipſum fore. atq; hoc eſſe, in cælũ ipſum aſcẽdere, ſuperexcellentẽ uidelicet felicitatem. Aegrotabat aũt Plutarchus, & à morbo male afficiebat̃, & nõ longe poſtea mortuus eſt, atq; hoc erat quod & ſomniũ, & interpretatio ipſi ſignificabat. Etenim aſcẽſus in cœlũ, ægrotanti interitus, & magna felicitas, mortis ſignũ eſt. Solus eñ is felix eſt, qui nullius incommodi aut infelicitatis particeps eſt, talis aũt eſt uita defunctus

De dijs inter ſe inimicis Cap. LXXV

Dii qui inimici inter ſe eſſe credunt̃, ſimul conſpecti inimicitiæ & ſeditionis ſunt ſignificatiui. Velut Mars et Vulcanus ſimul uiſi, & Neptunus ac Minerua, & Iupiter ac Saturnus. Et olympij dij ſimul cum gigantibus conſpecti.

De dijs & artibus Cap. LXXVI

Quicunq; dij artibus uidentiũ cõueniũt, eos uidere præſtat q̃ cõtrarios.

Malí enim ſunt qui artibus non opitulanť: uelut adaquatoribus Vulcanus, & fabris ferrarijs Achelous, & lenonibus Diana.

De dijs maribus & fœminis.

Cap. LXXVII

Q Væcunq; maſculi dij uiris ſignificãt, eadem etiã deæ fœminæ fœminis. Maſculi dij uiris magis quàm fœminis conducunt, & fœminæ deæ mulieribus quàm uiris. Maſculi dij fœminarũ ueſtitũ aut indumenta habentes, aut alia quædam geſtamina, mulieribus magis q̃ uiris conferunt: fœminæ deæ habitũ indutæ uirilem, uiris magis q̃ fœminis cõducunt.

De dijs nudis Cap. LXXVIII

Dij abſq; armis & donarijs cõſpecti, mali ſunt.

De dijs ſenſibilibus & ſenioribus.

Cap. LXXIX

N Vllus ſenſibiliũ deorum ulli pauperi cõducit. Et maiores dij, ac ſeniores, & ordine prælati, præſtantioribus magis q̃ uilioribus conferunt. Sol ſimul cum aſtris conſpectus, iniucundus eſt & abſurdus, niſi imperet aſtris ipſaq; præcedat. Verum circũuentus ab aſtris, ab inferioribus male affe

le affectum iri ſomniantem prædicit. Imperans autem aſtris ipſaq; præcedens, inimicis ſuperiorem fore ſignificat, & præſentē fortunam corroborat, & ad præſentia bona etiam alia acquiſiturum eſſe ſignificat. Simile eſt enim maius & potentius, uidenti ſomnium. Minora uero & inferiora, inimicis & ſubditis.

De heroibus Cap. LXXX.

H Eroes & heroides eandem cum dijs rationem habent, præterquam quantum potentia inferiores ſunt. Nam & bona & mala minora ſignificant. Semper autē humiles & ſubtriſtes ac parui conſpecti, heroes ſignificant prope uidentis dómum locatos, aut nondum conſecratos, aut conſecrationem & feſtiuitatem petentes, aut à quibuſdā cōtumelia affectos, aut ſub terra adhuc ſepultos. Oportet igitur ipſos perquirere, ac inuentos conſecrare & colere. Quodcunq; uero malum fecerint heroes in domum ingreſsi, inimicorū aut latronum incurſum ac irruptionem ſignificant.

De draconibus transformatis.
Cap. LXXXI

D Racones in uiros trāsformati, heroas ſignificāt, in mulieres uero heroidas.

De originationibus nominum.
Cap. LXXXII

Q Vod multa ſomnia etiā ex nominū originationibus & etymologijs iudicanda ſint, hinc condiſcere licet. Menecrates grāmaticus ſomniū huiuſmodi retulit. Quidā filios ſibi naſci cupiens, uiſus eſt ſibi occurrere debitori, & debitum accipere, & debitori apochen & receptæ debitæ pecuniæ teſtimonium dare. atq; ſomnium quidem ſic habebat. Narrat autem quod, quū ſomniorū interpretes in Alexandria ipſum iudicare non poſſent, dubius homo quidnam ſomniū ſignificaret, ſupplicauerit Serapidi, ut ipſi ænigma interpretaretur. Et ſane uiſus eſt ſibi, Serapin ipſi dicere, nō erūt tibi filij, qui enim apochen exhibuit, uſurā non accipit. Appellatur autē græcis omnis partus ac prognatus filius τόκος, qua uoce etiam uſura ſignificatur. Memineris aūt quòd gratioſorū nominū inconſtantes ſunt ſucceſſus & etymologiæ, ſi non etiā ea quibus impo

bus impoſita ſunt nomina, in idem uergãt. Quare non nominis ſolum etymologiã, ſed eius qui in ſomnis nominatur actum ac ſtatum etiam reſpicere oportet. Velut, Paulus Iurisperitus litem habens coram Imperatore, uiſus eſt ſibi, Niconem quendã, hoc eſt uictorem appellatum, ipſi adeſſe ac patrocinari. Erat autem Nicon olim coram Imperatore in cauſa quadam condemnatus. Et Paulus quidem nominis ſolum animaduerſionem habuit. Verum ſomnium ipſi condemnationis ſignificatiuum erat, recte & iuxta rationem, quia erat etiam Nicon uictus ac condemnatus.

De mortuorum cœnis ac epulis funebribus Cap. LXXXIII

Quæ in mortuorum cœnis funebribusq́ȝ epulis, quibuſdam apponuntur, neqȝ uidere, neqȝ comedere bonum eſt, neqȝ etiam epulum funebre apponere. Aegrotanti enim mortem præſagit, ſanis uero alicuius familiaris interitum prædicit. Syrus uiſus eſt ſibi, funebre epulum hero apponere, & non ita longe poſt dominum ſepeliuit. Quemadmodum & qui à patrono rurſus liberatus ac manumiſſus,

ſibi in ſomnis uidebatur, patronũ per mortem amiſit.

De reuiuiſcendo Cap. LXXXIIII

QVin & in his qui ſibi mori uidentur, conſiderare oportet, an ne reuiuiſcere aliquis ſe putet. Non enim amplius ea quæ per mortem ſignificantur eueniunt. Leonas Syrus luctator decertaturus Rhomæ certamen, uiſus eſt ſibi mortuus eſſe & efferri, uerum aliptã quendam ſiue unctorem obuiã ipſi factum, indignari aduerſus efferentes, quod confeſtim & nimis feſtinabunde ipſum efferrent, poſſe enim ipſum reuiuiſcere, Deinde ubi oleo calido ac lanis ipſum circa pectus illeuiſſet, rurſus uiuentem ipſum feciſſe. Hic feliciter decertauit, & illuſtrem luctam perfecit. Iamiam uero coronandus, prohibitus eſt ab Alipta, proponente ac obijcientecoronæ lucellum. accepto enim argento non permiſit ipſum pro corona luctantem decertare. Menander Smyrnæus, ad olympia proficiſcens uiſus eſt ſibi, in ſtadio in olympijs ſepultus eſſe, & olympij certaminis uictor euaſit. Quæcunq; mortuo dicantur, ea neq; dare mortuo, neq; accipere à mortuo

à mortuo bonum eſt. Aut enim ipſi qui ſomnium, aut alicui ex cognatis eius, mortẽ prædicit. Accipere autem omnia & ſimul & ſingulatim à mortuo, conducit, maxime cibos, & argentum, & ueſtes, & uaſa.

De malis & bonis in corpore
Cap. XXXV

Quæcunq; mala ac bona circa corpus, non tota, ſed ex dimidio uidentur, & bona & mala minora faciũt. Velut, Diognoſti uxor uiſa eſt ſibi, in dextra ſolum gena barbam habere, & quum ſignificet ſomnium omnibus mulieribus non innuptis, neq; liberis carentibus. inſuperq; non geſtantibus uterũ, uiduitatẽ, cõtigit ut ipſa, neq; cũ uiro eſſet, neq; tamẽ ipſo ſpoliata eſſet, ſed multo tẽpore domũ aſſeruaret relicta in patria, uiro apud externos populos peregrinãte. Nihil aũt refert, ſiue mulier barbam habere ſibi uideat, ſiue uiri pudenda, ſiue ueſtitum, aut tonſuram, aut aliud quid uirile habere ſibi uideatur, eadem enim euenient. Similiter & in uiris. Nihil enim refert, ſiue totum corpus in mulierem tranſmutatum eſſe ſibi uideantur, ſiue ſolam muliebrẽ naturam habere,

ſiue

ſiue ueſtitum, aut calciatum, aut implicamenta muliebria. Hæc enim euenient, non ſimiliter ſemiperfectis operibus, nec ſomnio Cilicis, qui ſibi uidebatur ouem tondere uſque ad medietatem. Porrò euentuum ſummam & caput inuenire tibi curæ ſit, & conſeque͠tes acceſſiones conare quidem inuenire, uerum ſucceſſu deſtitutus ne doleas, neque triſteris. Syrus ſomnium propoſuit contentioſi euentus. Somnium autem huiuſmodi erat. Mulier uterum gerens, uiſa eſt ſibi anſerem peperiſſe, iudicatum eſt, ſi quidem ſacerdotis uxor fuerit, partus uiuet. Sacri enim ſunt anſeres, & in templis diuerſantur. Si uero non, ſi quidem puella fuerit, uicturam quidem, ſed meretritiam uitam inſtituturam eſſe, propter eximiam anſerum pulchritudinem; ſi uero maſculus, non uicturum eſſe, quia anſer ſolidos & planos pedes, homo uero fiſſos. Quæ uero non eiuſdem generis, aut eiuſdem ſpeciei ſunt, ea contraria ad filiorum educationem exiſtunt. Alius dixit, maſculum genitum in aqua periturum eſſe. Si quidem igitur non penitus & omnino anſer in aqua eſſet, ſed ſolum ipſi immoreretur, & non infini

infinitę eſſent ipſi mortes, meritò reprehen deretur ſomnij interpres, quod non dixit puerum in aqua moriturum eſſe. Si uero oportebat quidem breuis uitæ ipſum naſci, coïncidit autem ipſi, quod in aqua periturus eſſet, ſufficiens & ex abundanti hæc iudicatio erat. Etenim non diſcernere utrum mas an fœmina in lucem proditus eſſet, rationabiliter contigit, poſſibile eſt enim & maſculum & fœminam anſerem eſſe.

Quanto tempore ſomnia eueniant Cap. LXXXVI

C Aeterum his qui interrogant quanto tempore ſomnia eueniunt, meritò ſic reſpondebis. Quæcunque in definitis temporibus fiunt ex rebus quæ exiſtũt, ea etiam in ſomnijs uiſa, in ijſdem temporibus eueniunt, uelut certamina, conuentus, magiſtratus, & exercituum duces, & ſimilia. Quæcunque uero ex rebus exiſtentibus, in indeterminatis & non fixis temporibus fiunt, indeterminate etiã eueniunt, uelut concubitus, & cibi, & excretiones, & præexcretiones, & his conferentia, exceptis animalibus. Hæc enim quanto tem-

to tempore gignunt,hoc eſt,quanto in ute ro geſtantur, tanto etiam eueniunt. Inſuper di, & reges, & parentes, & domini, nō in determinatis temporibus eueniunt. Accipies autem moderatos euentus & tempora, ex adiacentibus ſingulis eorum quæ uidentur, aut ab ipſis expectationibus. Ridiculum enim fuerit ei qui de craſtino timet aut ſperat, & ſomnium uidit, in anni horas futura iudicare.

Amplius autem & quorum inuentio ad dies expoſita eſt, diebus eueniunt, quorum uero diuturnior, longiori tempore. Et quæ à longe uidentur, uelut quæ circa cœlum, propter diſtantiam ſerius eueniunt. Quin & hoc obſeruabis, Quod & bona & mala ſomnia, magnis quidem uiris aut mulieribus, magna & bona & mala inducunt. Mediocribus uero, mediocria, pauperibus & inopibus, penitus parua, & maxime bona ſomnia. Nam & hoc uериſimilitudinem habet, quum hi etiam quodcunque obtigit arripiunt, boniq; conſulunt, & ualde lætantur. Recte itaque Callimachium hoc habet.

Semper enim paruis parua dedere dei.

Hæc

Hæc quidem igitur ó fili abunde ac minime defectuoſe habent, omnibus dubijs in arte interpretandi ſomnia ſolutis, atq; ita ſupinis iacētibus ac facile cognobilibus tibi futuris. Noſti autem quòd non ſomniorum euentus tibi referre mihi propoſitum erat, ſed ſegregatim ad unamquamq; quæſtionem ſolutiones cōtrahere ac congregare. Euentus autem ſingulorum exempli gratia ſunt adiecti. Porrò hiſtoriæ gratia, quo poſsis minori labore exercitationibus uti, collectis quàm plurimis ſomnijs quomodo euenerūt, conabor tibi alium adhuc librū facere.

Finis quarti libri Artemidori Daldiani de ſomniorum interpretatione. Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

ARTEMIDORI DALDIANI de ſomniorum euentibus liber quintus

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

Artemidorus Artemidoro filio gaudium.

N On immeritò fortaſsis ó fili de tarditate noſtra conquereris, ſi ob ſegnicẽ admiſſa eſſet. Quando uero propoſitũ erat hiſtoriã ſomniorum quæ euenerũt tibi in unum coaceruare, difficile ſanè & operoſum id erat, quum propoſuiſſem ſaltem ea quæ perſcriptione digna eſſent ſomnia colligere. Nam uulgaria quidem & facile, & in breui tempore, quàm plurima perſcribere potuiſſem, Verum talia ex qualium relatione non ſolum quis non pudefiat, ſed etiam ſibi placere ac gloriari queat, non citra laborem ac temporis moram poſsibile eſt congregare, maxime ſi quis nõ ſupinam operam præſtare, ſed bona fide rem tractare uelit. Proinde & ad conuentus Græciæ, & in Aſia, & rurſus in Italia, de induſtria digreſſus

digreſſus, & optima quæq; quantũ poſsibile fuit ſomnia adeptus, hunc librũ tibi poſt laborẽ mihi in præcedentibus libris exantlatũ, utiliſsimũ futurũ, tũ tibi ipſi, tũ ſi cui cõmunicare libuerit, exemplarem feci. Reperies autẽ in ſingulis ſomnijs nudos euentus, uelut euenerunt, citra ſcenã & tragœdiam perſcriptos. Nihil enim aliud quàm fidem ab experiẽtia ſimulq; utilitatẽ colligere, conſiliũ fuit. Quapropter his quæ in omnia ab ijſdẽ poſsibile eſt euenire, ſecundum uidentiũ fortunas, & propoſita, ætatesq; ac alias circũſtantias, relictis, quandoquidẽ primus quidẽ liber, & ſecundus, & tertius his maxime ſunt referti, quartus uero tibi in hoc dicatus, artificialẽ continẽs ſpeculationẽ, & intrepidã quæſitorũ interpretationẽ exacte abſolutus eſt, & tamen tibi amplius opus eſſe arbitratus exercitatione, qua tu teipſum exercere poſſes, quemadmodũ in fine quarti libri promiſi, nunc promiſſum meũ ratum habẽs ac cõfirmans, fidem meã libero, ac promiſſum præſto. Som. I

Viſus eſt ſibi quis, ad firmamentum templi Neptuni, catena alligatus eſſe. Factus eſt ſacerdos Neptuni, oportebat ẽm ipſum

F inſepara

inſeparabilem ſacerdotem eſſe. II

Viſus eſt ſibi quis, propriam uxorẽ productã uelut uictimã mactare, & carnes concisas uendere, & quęſtũ ualde magnũ facere, Inſuper uero gaudere ſibi uidebatur, & collectã ex diuendita carne pecuniã occultare conari, ut circũſtantẽ inuidiã uitaret. Hic uxorẽ ſuã produxit ac turpiter proſtituit, & erat quidẽ factũ ipſum utile ad quæſtum, dignũ autẽ quod occultaretur. III

Viſus eſt ſibi quis, in gymnaſiũ quod in patria ipſius erat ingreſſus, uidere imaginem ſuam, quæ ſanè inerat iſthic ſuſpenſa. Deinde uidebatur ipſi tota compages externa imaginis diſſoluta eſſe: percunctanti autem cuidam quid circa imaginem accidiſſet, reſpondere ſe putabat. Imago quidem mea integra manet, compages uero ſoluta eſt. Claudus factus eſt utrunq; pedem. Meritò, Gymnaſium enim ſignum erat bonæ habitudinis totius domus. Imago uero ea quæ circa faciem ſunt ſignificabat, Externa autem compages, reliqua corporis membra erant. IIII

Viſus eſt ſibi quis, culum ſuũ thure extergere, impietatis dãnatus eſt. Nã id quo deos

deos colimus, ille contumelia affecit. odor aũt iudiciũ fuit, rem non fore occultã. V

Viſus eſt ſibi quis contritũ liquidũ ſinapi bibere, lis ipſi intendebatur, & cædis accuſatus, dãnatus eſt ac capite plexus, Erat eñ neq; conſuetus, neq; omnino potabilis potus & ſane prius dijudicatus ab eo ꝙ dici ſolet, Quis unq̃ ſinapi bibit? A iudice igitur ad mortẽ damnatus. VI

Viſus eſt ſibi quis Xanthũ fluuiũ Troianæ regionis ſanguinẽ factũ eſſe, magnum quidem & uix credibile id erat, ſed tamẽ ſic aliquando accidiſſe legimus. Sanguinem is per integrũ decenniũ reiectauit, nõ tamẽ mortuus eſt, quod & ueriſimile erat ꝙ immortalis fluuius exiſtat. VII

Viſus eſt ſibi quis, in Nemea uirorum luctam decertare, & uincere & coronari. Lis erat ipſi de agro in quo maxima inerat palus, & ſane uictor euaſit iuxta uiſionis rationem, propterea quod uictores in Nemea apio coronantur. VIII

Viſus eſt ſibi quis, in puluinari triticum pro tomento habere. Erat ipſi uxor quæ nunquam antea cõceperat, ea hoc ipſo anno grauida facta puerum maſculũ peperit.

Nam puluinar uxorē pariturā eſſe ſignificabat, triticū uero maſculum ſemē. IX

Quidam Aeſculapio gallū ſe oblaturum eſſe uouit, ſi per annū à morbis liber maneret. Deinde paucis diebus interiectis, rurſus Aeſculapio uouit alterū adhuc gallum, ſi non lippitudine uexaretur. Et ſanè in noctem uiſus eſt ſibi, Aſculapium ipſi dicere, unus gallus mihi ſufficit. A morbis igitur liber permanſit, ſed lippitudine fortiter uexatus eſt. Vno enim uoto contentus deus, alterum renuit. X

Viſus eſt ſibi quis iniuriarum accuſatus, literas ac libellos iuſtificatiōis ſuæ perdidiſſe, & ſequenti die lite intenta ab omnibus actionibus liberatus eſt, atq; hoc erat quod ſomniū ipſi ſignificabat. Nimirum remiſſis actionibus, non amplius opus fore libellis iuſtificationis. XI

Viſus eſt ſibi quis, à luna lucernam accēdere, cœcus factus eſt. unde enim impoſſile erat accipere, inde lumen accipiebat. Et aliâs aiunt lunam proprium lumen non habere. XII

Viſa eſt ſibi fœmina quædam, in luna tres proprias imagines uidere, peperit ter-

geminas

geminas puellas, quæ eo ipſo menſe perie-
runt. Erãt enim imagines ipſæ puellę, unus
aũt cõtinebat ipſas circulus. Nã in una pel-
licula ſecunda appellata aiunt medici conti
neri infantes ac fœtus in utero materno.
Non uixerunt autem longiori tempore,
propter lunam. XIII

Viſus eſt ſibi luctator quidã de iudicio ſo
licitus, Aeſculapiũ iudicẽ eſſe, & profectus
cum alijs adoleſcẽtibus, ante eductionẽ lu-
ctatorũ ad certamẽ, à deo reprobatus eſſe,
& ſanè ante certamẽ mortuꝰ eſt. Deus eñ
non certaminis, ſed magis uitæ, iudex eſſe
credit̃. Merito igit̃ ipſum eiecit. XIIII

Viſus eſt ſibi quis, in luna ſuam faciem
uidere, peregre profectus eſt in longinquas
regiones, & plurimum tempus errabũdus
apud exteros tranſegit. Perpetuus enim lu
næ motus, ipſum ſimiliter diuagaturum
eſſe indicabat. XV

Viſus eſt ſibi quis, ferreum pudendum
habere, natus eſt ipſi filius, à quo occiſus
eſt. Ferrrum enim à rubigine, quæ ex ipſo
naſcitur conſumitur. XVI

Viſus eſt ſibi quis nauclerus, in beatorũ
inſulis eſſe, ac inibi ab heroibus detineri, &

poſtea à ſuperueniente Agamemnone li-
berari. In coactam ſeruitutē illapſus, ab im-
peratorijs procuratoribus detentus eſt. Po-
ſtea cum rege colloquutus, è ſeruitute libe
ratus eſt XVII

Viſus eſt ſibi quis à domo ſua peregre ꝓ-
fectus, clauem domus perdidiſſe, reuerſus
reperit filiam corruptam, Quodammodo
enim dicebat ipſi ſomnium, res domi non
adeo in tuto eſſe. XVIII

Viſus eſt ſibi quis, ex capite ſuo oleā ena
tam eſſe, fortiter philoſophiæ ſtudia ſecta-
tus eſt, & doctrina ac exercitatione conſe-
quenter uſus. Sēper uirēs enim eſt planta,
& ſolida, & Minerux dicata. Ipſa autē dea
ſapientia eſſe putatur. XIX

Viſus eſt ſibi quis, cum ſole exoriri, & cū
luna pariter currere: ſtrāgulatus eſt, atq; ſic
& ſol & luna exoriētes, uidebāt ipſum ſub
limē ac pendentem. XX

Viſus eſt ſibi quis, ſeruū ſuū quē præ alijs
multi faciebat, facē factū eſſe, eius generis
quæ pharus appellatur. Cœcus factus eſt,
& à ſeruo manuducebatur, atq; hoc modo
per illum lucē uidebat. XXI

Viſus eſt ſibi quis, in tripodis circulo ma
gnum

gnũ mare pernauigare: iniuriarum criminis accuſatus, cõuictus, & in inſulam relegatus eſt. Nã quod ipſum cõtinebat, alluebatur, & circulus figura inſulæ erat. XXII.

Viſus eſt ſibi quis, propriũ filiũ excoriare, & utrem facere, poſtridie filius ipſius in fluuio illapſus ſuffocatus eſt. Etenim à mortuis carnibus detractis corijs utres fiũt, quibus liquores excipi ſolent. XXIII

Viſus eſt ſibi quis, ſtellam è cœlo decidere, & aliã ſtellã à terra in cœlũ aſcendere. Is ſeruus cuiuſdã erat, deinde dominus ipſius mortuus eſt. Arbitratus autẽ ſe liberum & ſine domino eſſe, filiũ reperit prioris heri, cui ſeruire cogebatur. Stella itaq; cadẽs, moriturum dominum ſignificabat, Quę uero in cœlum aſcẽdebat, filiũ ſub cuius dominio rurſus ſeruiturus eſſet. XXIIII

Viſus eſt ſibi quis, in chœnicem aluum exonerare, coitus cum ſorore ſua manifeſtus factus ac damnatus eſt. Eſt enim Chœnix menſura. Menſura aũt legi ſimilis eſt. Quodam igitur modo legem uiolabat, utpote qui pręter leges toti gręciæ communes faciebat. XXV

Viſus eſt ſibi qs, amicã ſuã uidere in urna

teſtacea ardentem. Mortua eſt amica ipſius occiſa à publico ſeruo. Mortem enim merito ſignificabat mulieri, quod in fictili uaſe eſſet, à publico aũt ſeruo, quoniã etiã urna publica eſt, & omnib. ſubſeruiẽs. XXVI

Viſus eſt ſibi quis, nomen Serapidis æreæ laminæ inſcriptũ circũ collũ obligatũ, uelut lorum geſtare, Angina apprehenſus in ſeptem diebus mortuus eſt. Nam terreſtris deus eſſe putatus eſt, & eandem cum Plutone rationem habet, & nomen eius ſeptem literas habet, & iuxta quam partem lorum obligatum habebat, iuxta illam ægrotans mortuus eſt. XXVII

Viſus eſt ſibi quis, focum apud exteros ubi degebat, extruere, Mortuus eſt apud exteros ubi ædificauit focum. Erat enim ſignum totius diſſolutionis ac finis focus ipſe, quem apud exteros extruens finẽ habiturus erat. XXVIII

Viſus eſt ſibi quis apud exteros degens, focũ extruere, & pro lapidibus proprios libros luto oblinere, & incruſtare, deinde mutato conſilio ſtructurã deieciſſe, & ab ædificando ceſſaſſe. ægrotauit morbo maligno, & ubi ad extremum perueniſſet ſer-

uatus

uatus eſt. Horũ cauſſas manifeſtas exiſtentes ſuperfluũ puto adſcribere. XXIX

Viſus eſt ſibi quis, à muliere quã ex multo tempore nouerat, perſecutionem pati, quæ geſtiebat ipſi penulas circumnectere, in medio ex cõmiſſuris ac ſuturis diſſolutas, & tandem inuitus coactus eſſe. Hunc amãs mulier ipſi inuito nupſit, & poſt paucos annos morte ipſi adempta eſt, propterea quod penulæ eſſent diſſolutæ. XXX

Viſa eſt ſibi quædam mulier ægrotans, prægnãs eſſe, iãq; ex partu laborare, ac prope tẽpus pariendi eſſe. Inſuper uero mulierem quandã circa has res non inexpertã, attingere ipſam, ac dicere. Nũc quidẽ nõ pariet, uerũ poſt menſes ſeptẽ puerũ edet pulchrum ualde & amabilẽ, Decubuit morbo ualde periculoſo, unde nõ putabat quiſpiã ipſam ſeruatum iri, & ſanè nihil remittente morbo quo ſanitatẽ conſequeretur, poſt ſeptẽ dies mortua eſt. Meritò, depoſitura em̃ erat onus & curas poſt ſeptẽ menſes. Verũ pulcher puer, mors ipſa erat, quę amabilior erat & præeligenda, propterea quod morbos & erumnas uitæ aufert. XXXI

Viſus eſt ſibi quidam non obſcurus, ſe-

ipſum inire,publicanus mercium ingentiũ ad id calamitatis deuenit,ut per deſperationem,ob inopiã & æris alieni frequentiam, ſeipſum uita priuaret. Meritò,aderat enim ipſi tãtus alterius corporis defectus, & ſumptuum inopia per ſomnium,ut etiam appetentiam ab ipſis auerteret: aut quod non eſſet aliud corpus quo uti poſſet,aut quod neque coire poſſet, neque quod inſumeret haberet. XXXII

Viſus eſt ſibi quis,anulum ſuũ quo omnia obſignabat,eieciſſe,deinde quærens,lapidẽ qui in ipſo erat in multas partes comminutum reperiſſe,ita ut de cætero inutilis eſſet. annihilata ſunt ipſi oĩa negocia, per quinq; & quinquaginta dies. XXXIII

Viſus eſt ſibi quis,ubi proſpexiſſet male olẽtes circa podicẽ & umbilicũ locos,medicamentũ lethale ultro inuenire. ebibit igĩ ſubſtinẽs infortuniũ fatorũq; neceſſitatem. Hic ob timorẽ ne neceſſariæ & abſcõditæ ipſius partes olidæ fierẽt,præter rationẽ & decorũ ſeipſum deſperãs dãnauit, & uſturã citius admiſit & interijt. XXXIIII

Viſus eſt ſibi quis,faces à foco domeſtico accendere nõ poſſe, & de cœlo accendere

re. crucifixus eſt, atq; hoc modo ab igne cœleſti concalfactus eſt. XXXV

Viſus eſt ſibi quis, ſororē habens diuitē ſimulq; ægrotantē, ante ſororis domū ficū enatā eſſe, & decerptas ex ipſa ficus nigras ſeptem numero comedere. mortua eſt ſoror, hærede relicto eo qui ſomniū uidit, ubi ſeptem ſuperuixiſſet dies. Rationes ſunt euidentes. XXXVI

Viſus eſt ſibi quis, à duce exercitus ſuæ urbis, & è domo eijci, & ex gymnaſio, hūc pater ædibus expulit. Quam enim rationē dux exercitus in urbe habet, eādem habet pater domi. XXXVII

Viſa eſt ſibi quædā mulier, in dextra māma oculū habere, ea filiū habebat unice dilectū, quē non longe poſt plāxit. qua ratione eñ is qui aliquādo uiſus eſt ſibi in humero oculū habere, humerū perdidit, quodam modo enim dicebat per ſomniū; reſpice humerū, animaduerſionē habe humeri. Eadē ratione & mulier, non māmam, ſed ſimilē mammæ filium amiſit. XXXVIII

Viſus eſt ſibi quis, ſuū ipſius ſtercus cum pane comedere, ac delectari. pręter legē hæres factus eſt, citra culpā tamen, propterea quod delectari ſibi uidebatur eo epulo, nō

autem extra ſuſpitionem, propter ſtercus. Veriſimile enim erat hoc lucrum turpitudine plenum eſſe.

XXXIX

Viſus eſt ſibi quis duas filias uirgines habens, priorem quidem habere auream Venerem in capite alligatam, alteram uero uitis ſtipitem indidem enatam. Harum prior nupſit, altera mortua eſt. Nam Venus nuptiarum & generationis liberorũ ſignum erat, iuxta illud Homericum:

Tu iucunda obeas genialis factaq; lecti:

& materiæ precioſitas, iucunditatẽ nuptiarum ſignificabat. & aliâs conueniẽs eſt Veneri aurũ quod illigatũ habebat. & liberorũ procreatio, indiſſolubiles nuptias ſignificabat. At uero uitis, mortis ſignum erat alteri filiæ imminentis, propterea quod è terra naſcatur, in terrã aũt corpora etiã reſoluuntur. & quod ſummo uigoris tempore, uitis fructu priuetur.

XL

Viſus eſt ſibi quis, ex carnibus exire, uelut ſerpens depoſita ſenecta & exuuio ſe exerit, poſtridie mortuus eſt. Nam anima corpus relictura tales imaginationes ipſi exhibebat.

XLI

Viſus eſt ſibi quis per ſomniũ in Iſthmo

eſſe

eſſe, & propriũ filiũ quęrere. Periјt filius ipſius, propter fabulã Melicertæ. XLII

Viſus eſt ſibi quis tres filios habẽs, à duobus cõciſus eſitari, et iuniorẽ re cognita aliis indignari ac triſtẽ eſſe, & rem indignam auerſatũ dicere, Ego de parente non edam. Cõtigit iuniorem filium ipſius mori, ſolus enim non eſurus erat, non de carnibus, ſed de bonis paternis, prior parente uita decedens, & non aſſequens hæreditatem. Verũ reliqui qui eſitarunt, ſucceſſores bonorum paternorum facti ſunt. XLIII

Viſus eſt ſibi quis, ſororem ipſius à patre, uiro abſtrahi, & alteri nuptũ dari. Contigit eum qui ſomniũ uidit mori. Etẽ pater merito ſignificabat Iouem deũ uitę autorẽ ipſi ſomnianti. Soror uero eandem cum anima rationẽ habens, abſtracta à uiro, de corpore abſtrahẽda erat à dæmone, & in aliјs cõuerſationibus ac ſedibus futura. Quemadmodum hominũ opinio eſt, mortuorũ animas corporibûs ſeperatas, in aliјs conuerſationibus eſſe. XLIIII

Viſus eſt ſibi quidam ahtleta, uterũ geſtare, & duas nigras infantes fœmellas parere. cæcus factus eſt. & pupillæ ipſius prolapſæ

lapſæ nigræ factæ ſunt. XLV

Viſus eſt ſibi uir quidam pancratiaſtes, ad certamen peperiſſe, & infantem puerũ ſuum comediſſe, eo certamine inferior factus & ſuperatus eſt, & de cætero athleticam deſiuit. Non enim uiri, ſed mulieris opus ſibi ſuſtinere uidebatur. XLVI

Viſus eſt ſibi qs, à ſua matre rurſus gigni. Ab exteris reuerſus in patriã inuenit matrẽ ęgrotãtẽ, et hęres ipſi ſucceſſit. atq; hoc erat rurſus ab ipſa gigni, nimirũ ex paupertate ad opulẽtiã redigi à matre. Nã in multa inopia ac paupertate cõſtitutus erat. XLVII

Viſus eſt ſibi quis, barbam ſuam ardere ſplendido ac pure igne, huius filius nobilis & ſplendidus factus eſt in uaticinatione, non tamẽ diu ſimul uixerunt, ſed per incõmoditatẽ quandam ſeparati, ſeorſim uixerunt. Etenim nobilem faciebat filium barba ardens, nam filius ornamentũ eſt patris, quemadmodum barba faciei. Quãdoquidẽ uero ignis omnẽ materiã minuere ſolet, nõ permanſit apud ipſum filius. ſeparatus eſt aũt, nõ mortuus, propterea ꝙ citra fumum ignis purus arderet XLVIII

Vir quidã Pançratiaſtes in Olympijs de certa-

certaturus lucta ſimul & pancratio, uiſus eſt ſibi, utraſq; manus ipſius aureas factas eſſe, neutram coronã adeptus eſt. Nam aureis manibus uelut ocioſis ac immobilibus uſurus erat. XLIX

Viſus eſt ſibi quis, transformatus urſæ manus habere, damnatus ad mortem, cum beſtijs depugnauit, & ad palum ligatus ab urſo corroſus eſt. Hoc enim & manui contingit: quum enim intra ſpeluncam latitat urſa, ori manũ inſerit, & uelut adedens exugit, indeq; nutritur. L

Viſus eſt ſibi quis apud exteros legati munus obiens, per ſomnium ad domũ redijſſe, deinde adſtantem uxorem ipſi dicere, muſa parua mortua eſt. literas accepit ab uxore, quod minimus natu ex liberis ipſius mortuus eſſet, ſuauis enim puer erat & deſiderabilis, uelut muſæ. LI

Viſus eſt ſibi quis, audire quendam dicentem, baculum ipſius confractum eſſe. ægrotauit, & paralyſi reſolutus eſt. firmamentum enim corporis à baculo indicabatur, hoc eſt robur & bona habitudo. Idem anxius & moleſte ferẽs paralyſim diutius perſeuerantem, uiſus eſt ſibi, baculum ipſius

ipſius confractum eſſe, & ualde ſtatim ſanitatem adeptus eſt. Non enim amplius ipſi fulcro opus fore ſignificabat, quoniam ipſo de cætero ad ambulandũ uſurus erat. LII

Viſus eſt ſibi quis fratrem habens apud exteros degentem, & ſignificantẽ ſubinde de aduẽtu ſuo, fratrem ipſius cæcũ factum adeſſe. Mortuus eſt qui ſomniũ uidit. Meritò, quoniã impoſsibile erat ut frater ipſum uideret. LIII

Viſa eſt ſibi mulier quædã, ancillam eius imagine ipſius, quam in tabula depictã habebat, & ueſtib. ipſius ab ipſa acceptis uti, ueluti ad põpam acceſſura eſſet. Ea ipſa ancilla ſtatim uirum ab ipſa: falſis criminationib. intentis: abduxit, & dãni atq; pomparũ itineris faciẽdi, ipſi cauſſa fuit. LIIII

Viſus eſt ſibi quis, alterum humerum uidere uolens, nõ poſſe, unoculus factus eſt. atq; hoc modo, iuxta illum humerum oculum non habens, neq; humerum ipſum uidere potuit. LV

Curſor in Olympia ſtadio decertans coronatus, aliud certamen parabat decertare, & uidebatur ſibi in corona Olympica, uelut in pelui pedes lauari, inferior factus eſt

eſt eo certamine, & ſtadij quoq; gloriã obfuſcauit. Nam prioris coronæ decus confuſione affecit. LVI

Viſus eſt ſibi quis ſuper boue nigro uehi, bouem uero inuitum ipſum ferre, aut aliud quid mali perpetrare. Nauigabat, & illa ipſa die in magno periculo fuit, & non poſt multos dies in naufragium collapſus, naue pereunte, uix ſeruatus eſt. Quomodo autẽ inter bouem ac nauem ſimilitudo ſit, in ſecundo libro relatum eſt. LVII

Viſus eſt ſibi quis, aquilam uiſcera ipſius unguibus correpta per urbem in theatrũ, multa turba refertũ ferre, & oſtendere ſpectatoribus, atq; ipſius patri filijs carenti, in hoc ſomnio natus eſt ipſi filius inſignis & clarus in urbe. etenim aquila græca ſui appellatione ἀετὸς, ſignificabat hunc annũ, in quo filius ipſi naſci deberet, uiſcera uero filium, ſic enim & filium uocare conſuetudo obtinuit. Delatio autem in theatrũ filij celebritatem ſignificabat LVIII

Viſus eſt ſibi quis, in alueolo panario, (qui & Mactra, & Cardopus gręcis appellatur) ſanguine humano referto, à quibuſdã portari, & congelatũ ſanguinem edere, de-

inde obuiã uenientẽ ipſi matrem dicere, O fili, ignominioſam me feciſti. Poſtea uero deponẽtibus ipſum geſtatoribus, ad domũ perueniſſe ſibi uidebatur. Duello ac monomachiæ nomina dedit, & multis annis crudelem pugillatũ decertauit. Nam humanũ ſanguinem edere, ab humano ſanguine crudele & impium alimentũ ipſi ſignificabat, & matris uox, ignominiam uitæ præſagiebat. Portari autẽ à baiulis & alueolo panatio, perpetuũ ac aſsiduum periculum ſignificabat. Quæ enim iſthic ponũtur, omnino inſumuntur, & fortaſsis in monomachia periiſſet tandem niſi depoſitus in domũ ſuã perueniſſet. Sero enim à quibuſdã fauentibus ipſi permotus ac perſuaſus, à monomachis & gladiatoribus liber euaſit. LIX

Viſus eſt ſibi quis, iaculum cœlitus delapſum ipſum ſauciaſſe in alterũ pedem, hic à ſerpente cõmorſus eſt, qui Acontias à iaculo græcis appellatur, & pede illo carie ac putredine conſumpto, mortuus eſt. LX

Viſus eſt ſibi quis, ſub iugum actus eſſe, & ſimul cũ fratre ſubiugatus eſſe, qui iam diu uita defunctus erat, & ſanè à matre ſic ſubiugatus ſibi uidebatur, & uelut iumentum

tum impelli, matre habenas moderante. Is uenit ad matrē ægrotās, & mortuus eſt, & ſepultus ſimul cum fratre, atq; has bigas miſera mater coniunxit. LXI

Viſus eſt ſibi quis, ab Aeſculapio gladio percuſſus in uentrem uita decedere, Hinc abſceſſus in uentre factus eſt, & medicus ipſius Aeſculapius fuit, ſectione in ipſo uſus. LXII

Viſus eſt ſibi quis, pudendū ſuū pane ac caſeo, uelut animal quoddam cibare, male interijt. Cibum enim quē ori offerre oportebat, pudendo obtulit. Velut obſcure & in ænigmate ſignificans, quod neq; faciem, neq; os haberet. LXIII

Viſa eſt ſibi mulier quædam, ex pectore ipſius tritici ſpicas enatas eſſe, & in naturā ipſius refractas rurſus immergi. Hæc per caſum aliquem ignara cum filio ſuo coiuit, deinde ſeipſam interfecit, & male perijt. Spicæ enim filium ſignificabant, Verū immerſio ſpicarum in naturā ipſius, coitum. At uero interitum ipſius, ſignificabant ſemina ex corpore ipſius enata. propterea quod è terra, & non è uiuentium corporibus enaſcantur. LXIIII

Viſus eſt ſibi quis, in tunica propria cimices ualde multos ac magnos reperire, ac abominari, & ipſos abijcere uelle, ſed non poſſe. Poſtridie didicit uxorẽ ſuã ſtupri conſuetudinem cum quibuſdam habere, & ex eo quidem triſtatus eſt, ſed ab ipſa nõ diſceſſit, impedimento quodã prohibitus. Significabant enim tunicæ, uxorẽ ipſi circumplicatam, cimices uero turpitudinem. quoniã autem non poterat ipſos pro uoluntate ſua auferre ac reijcere, neq; ab uxore iuxta propoſitũ ſuum diſcedere potuit. LXV

Viſus eſt ſibi quis, pudẽdũ ſuum uſq; ad extremũ circulũ piloſum factum eſſe, & hirſutum ac ualde denſis pilis obſitum eſſe, de repẽte enatis. manifeſtarius palàm cinædus factus eſt, omni corporis uoluptate intemperãter uſus, effœminatus exiſtẽs & androgynus, uerũ ſolo pudendo iuxta ritum uirilem non eſt uſus. Proinde adeo ocioſam hanc partem habebat, ut propterea quod ad aliud corpus non affricaretur, etiam pilos produceret. LXVI

Viſus eſt ſibi quis, aliquẽ ipſi dicere, ſacrifica Aeſculapio. Poſtridie in magnam calamitatẽ incidit. delapſus enim à uehiculo

ſubuerſo

ſubuerſo, dextrã manum attriuit. atq; hoc erat quod ille ſignificabat, cauere uidelicet oportere, & deo malorũ depulſori, ac diras amolienti ſacrificare. LXVII

Viſus eſt ſibi quis, ſpeculum habere tonſoris, & ſtare in platea prope forum, & magni facere ſpeculo uti poſſe. poſtea conceſſo ſibi ſpeculo, ſe contemplatus eſt, uiditq; imaginem ſuam totam maculis refertam. Amore tenebatur hic amicæ, & nullo permittẽte ipſi eam ducere, ui duxit, & natus eſt ipſi filius uituperabilis, nõ ſolum ob factum, ſed q etiã diſtortos oculos haberet. Verum ſpeculũ tonſoris, cõmunem uxorem ſignificabat. & quę omnibus expoſita eſſet, & quæ nõ facili adultero uteretur. prohibebatur enim ipſam ducere in uxorem. Quoniã uero uidit imaginẽ ſuam, natus eſt ipſi filius, in reliquis ſimilis, non aũt irreprehenſibilis, propterea quod maculas haberet. LXVIII

Viſus eſt ſibi quis, in podice os habere, & dentes magnos ac pulchros, & uocem per ipſum edere, ac cibum capere, & quæcunque per os fieri ſolent, omnia ſimiliter habere. ob petulantiam linguæ patriam

ſuam reliquit, & in exilium expulſus eſt. prætermitto dicere cauſas, ueriſimiles enim & rationabiles erant euentus. LXIX

Viſus eſt ſibi quis Romæ degens, circũ urbẽ uolare prope tegulas, & exultare ob uolãdi ſucceſſum, & admirationi eſſe omnibus ſpectantibus. Verũ à dolore quodã & cordis morſu ceſſare à uolando, & præ pudore occultari. Hic admirandus uir & excellens ac nobilis uates erat, & in urbe degẽs multas opes acquiſiuit, unaq; in magna omniũ admiratione fuit, nullã tamen utilitatẽ, neq; ex uaticinatione, neq; ex diuitijs percepit. Verũ uxor ipſum prodẽs auertit, ut præ pudore aliò cõmigraret. LXX

Viſus eſt ſibi quis, ad uolandum ſe accingens, ab amico quodam prohibitus eſſe, ex dextro pede detentus. Nomen autem amici Iulius erat. Hic à Roma tranſmigraturus erat, & ſanè ea quæ ad profectionem requirunt, præparauerat. Iam uero inſtante Iulio menſe, ob incõmoditatem quandam prohibitus eſt, & remoratus. Non tamẽ ea mora ad finem durabat, quia amicus erat à quo detinebatur. LXXI

Viſus eſt ſibi quis ægrotans, in templum Iouis

Iouis profectus eſſe, & interrogare deũ his uerbis, Melius'ne habebo & uicturus ſum? Et Iupiter quidem reſpondit ipſi nihil, annuit autem prono capite. Poſtridie is mortuus eſt, & ualde meritò, in terrã enim proſpiciebat deorſum pronuens deus. Quod uero non præter rationem hoc euenerit, ex alio ſomnio cognouimus. LXXII

Mulier quædã ægrotans, uiſa eſt ſibi Venerem interrogare per ſomnium an uictura eſſet, & dea abnuit ſurſum moto capite, & nihilominus uixit mulier. Cõtraria enim priori figura, in cœlum uidelicet reſpicientis, ſalutaris erat. LXXIII

Viſa eſt ſibi mulier quædã quæ filios ſibi gigni optabat, ſellas uidere obſtetricarias, quibus mulieres in puerperio utũtur, mari innatantes. Prægnãtem quidem ipſam eſſe contigit, mater aũt non eſt facta, uerum ſeptem quos peperit filios, mori uidit ante tẽpus, faſcijs adhuc inuolutos. LXXIIII

Viſus eſt ſibi quis, transformatus arbor magna factus & bifida, & alteram quidem partẽ eſſe populum albã, alterã uero pinũ. Deinde populo quidem aues omnis generis inſidere, pinui uero laros & mergos,

& quæcunq; aliæ ſunt marinæ aues. Nati ſunt ipſi filij duo, quorum alter athleticam & laborioſam uitam duxit, propter populum albam, & multam terram peragrans, omnis generis homines & minime cognatos ptulit. Alter tametſi agricolę filius eſſet, nauclerus factus eſt, & nō ignobilis nauta. Ipſe uero q ſomniū uidit, ad longā ſenectā peruenit, & feliciter uitā finiuit. LXXV

Viſus eſt ſibi quis qui filiū pancratiaſten ad olympia perduxerat, filium ipſum morti adiudicatum eſſe, & mactandum à longe ad aram Iouis. Ipſe autem multum lamentans, & plurimis precibus fuſis, impetraſſe ſibi amplius uidebatur, ut filius morti non traderetur. Huius filius ſelectus eſt ad certamen, ac decertauit, & quum in magna ſpe uictoriæ aſſequendæ eſſet, inferior factus ac ſuperatus eſt. Meritò, neq; enim in fine, hoc eſt complemento uictoriæ erat, neq; ſanè publicum adeptus eſt honorem. Quemadmodum enim ueriſimile eſt, ut qui magno animo ac ſtudio ad aliquod perficiendum incumbunt, etiam publice magnis honoribus digni cenſeantur, Eodem modo & Olympionicæ. LXXVI

Viſus

Viſus eſt ſibi quis qui filiũ ad olympia luctatorem perduxerat, filiũ à græcis iudicib. mactatũ in ſtadio ſepultum eſſe. Huius filius Olympionices, hoc eſt uictor in Olympico certamine euaſit. Nam conſequens eſt, ut mortuo ſepulchralis inſcriptio & epitaphiũ ſtatuat, quemadmodũ Olympionicæ ut beatus dicatur. LXXVII

Viſus eſt ſibi quis, dicere ipſi aliquẽ, Mortem quiden ne timeas, uiuere autẽ non potes. Cœcus factus eſt, recte & iuxta rationẽ hoc ipſo eueniente, Non moriebatur enim inquãtũ & quatenus uiuebat. Nõ uiuebat aũt quatenus lucẽ nõ uidebat. LXXVIII

Curſor ſacrũ certamen decertaturus, uiſus eſt ſibi amphorã habens ad fontem perueniſſe, hauſturus aquã: & donec peruenerat ad fontem, aqua fluebat, adhuc autẽ adeunte ipſo, & uolẽte capere, ceſſauit aqua. Poſtq̃ uero interiecto tempore rurſus adiret, ſimiliterq́ flueret, iam ipſo adeunte rurſus ceſſauit, & tertio eodẽ modo, ad finem uero etiam in totũ defecit, adeò ut is iratus proijceret ac confringeret amphorã, quam ferebat. Hic in certamine curſus ex æquo alteri ferebatur, & quamuis uictoriæ lanx ad

ipſum magis inclinaret, tamen rurſum currere cogebatur, & quũ ſecundo ad metam ſimul cum aduerſario perueniſſet, tertio cucurrit, & quũ non parum multa lancis inclinatio ſecundũ ipſum eſſet, corona priuatus eſt. Promouebat eñ aduerſariũ is qui certamen celebrabat. In ſomnio itaq; aſsimulari poterat, fons certamini. Canalis aũt certaminis præfecto. Aqua coronæ, amphora exercitio. Priuatio aquæ, canali ipſam per tempus exhibente, priuationi coronæ, propter præfectum aduerſario fauentem. Exercitiũ fruſtra factum, amphoræ quam poſtremum indignatus confregit. LXXIX

Curſor ſacrũ certamen decertaturus, uiſus eſt ſibi canalem aquæ cœno ac ſtercore refertum ſcopis expurgare, ac multa aqua eluere, quo amplum ac probe perfluum & purum redderet. Poſtridie admoto clyſteri, & eductis ex uentre induratis ſtercoribus, quamuis propinquũ eſſet certamen, tamen leuipes ac promptus ad curſum factus, coronatus eſt. LXXX

Viſa eſt ſibi mulier quædam, amatorem ipſius porcinum caput ipſi donaſſe. Odio habuit amatorem, ipſumq; reliquit. Veneri

neri enim ingratus eſt porcus. LXXXI

Viſus eſt ſibi quidam circularis tibicen, plantas pedum ſuorum in tibias excauatas eſſe. Deſiuit tibia canere, & à certando quieuit ac ceſſauit, atque ſic tibijs uſus eſt pedibus, uelut in tibias excauatis, non amplius uidelicet progrediẽs ad ſcenarum opera. LXXXII

Viſus eſt ſibi quis, conuictores & ſuæ tribus phratoras ipſi inſtantes derepente dicere, ſuſcipe nos & cœnam para. Ipſe uero dicere ſibi uidebatur, Ego certe æs non habeo, neque unde uos conuiuio excipere poſſim, atq; his uerbis illos à ſe ammouiſſe. Poſtridie in naufragium collapſus, & ad extremũ periculum deuolutus, uix ſeruatus eſt. Meritò & pro ſomnij ratione ipſi hoc eueniente. Mos enim conuictoribus, etiam in defunctorum ædes ingredi ac cœnare. Epulum autem à defuncto exhibitũ eſſe dicitur, pro honore quem conuictores defuncto habent. Verum ille qui ipſos nõ excepit, meritò periculũ ſignificabat. quia uero ipſe non promiſit epulũ, merito ſeruatus eſt. Nã inſtantes, & expectantes ſui ad cœnã exceptionẽ, à ſe repellebat. At uero

naufra

naufragium ſignificabat, quod ob penuriã pecuniæ ipſos repulit. LXXXIII

Viſus eſt ſibi quis, panem in melle tinctum edere. ad ſermones ac diſciplinas philoſophiæ animũ adiecit, & ſapientiam ipſorum ſibi cõparauit, multasq; opes acquiſiuit. Significabat enim mel ſapientiæ ſuauiloquentiam ut uериſimile eſt, panis uero opulentiam. LXXXIIII

Viſus eſt ſibi quis, ex pectore ipſius tritici ſpicas enatas eſſe, deinde acceſſiſſe aliquem ac ſpicas euulſiſſe, tanq; ſibi indecoras. Habebat filios duos, & mortui ſunt ambo in calamitatẽ malã delapſi, Latronibus enim irrũpentibus in ædes ipſorũ, quas in agris habebant, perierunt. Significabant enim ſpicæ filios, erat enim maſculum ſemẽ. Ablatio uero ſpicarum, puerorũ occiſionẽ & ſublationem. LXXXV

Viſus eſt ſibi ſeruus quidam, ouum ab hera accipere coctum, & putamen quidẽ abijcere, ouo uero uti, Huius hera prægnans erat, & poſtea filiolum genuit, atq; ipſa quidem mortua eſt, Qui uero ſomniũ uidit infantẽ accepit & educauit, à uiro heræ id facere iuſſus, atq; hoc modo circumambiens

& com

& complectens reiectile, & nullius pretij erat, contentum uero, alimẽti occaſionem ſomnianti dedit. LXXXVI

Viſa eſt ſibi mulier quædam pudendum mariti à reliquo corpore reſectum, in manibus habere, eiusq; curam agere, ac multam prouidentiam adhibere, ut ſeruaretur, Natus eſt ipſi filius ex marito, quem educauit. Nam uiri pudẽdum, filij ſignũ erat; ex ipſo enim filius natus fuerat. Quandoquidem uero ipſum à reliquo corpore ademptum erat, filium educauit, uiro autẽ per mortem ſpoliata eſt. LXXXVII

Viſus eſt ſibi quis, à Marte iniri, affectio ipſi facta eſt circa ſedẽ & meatũ, & quum nõ poſſet alio aliquo modo curari, ſectione uſus curatus eſt. Significabat em̃ Mars ferrum, queẽadmodũ etiã cõſuetudine tranſnominatiue per Metonymiã appellamus. Verum uoluptas in coitu, non lethalem fore ſectionem indicabat. LXXXVIII

Viſus eſt ſibi quis, argentum non habere, atq; ideo triſtis eſſe. Contigit ut in ſtuporem attonitum collaberetur, & moreretur. Meritò, non enim ſumptus uitæ ipſi ſuppetebant, neq; unde uitæ ſuſtentandæ neceſſaria

ceſſaria accipere,habebat. LXXXIX

Viſus eſt ſibi quis ſtomachum ęgrotans, et ab Aeſculapio auxiliarē compoſitionem medicamenti precatus, per ſomniū in templum dei ingredi, & deum extentis dextræ manus ſuæ digitis exhibere ipſi ad edendū palmulas quinq;. Has itaq; comedit ac curatus eſt. Nam palmæ glandes bonæ & gratioſiores, digiti Græcis, hoc eſt dactyli uocantur. XC

Viſus eſt ſibi quis,aurū multū ac ſplendidum ſupra humeros ferre. Cœcus factus eſt ob ſplendorē auri, Nam ut uerisimile eſt,uiſum ipſius obſcurabat. XCI

Viſus eſt ſibi quis, tria pudenda habere, ſeruus erat,& manumiſſus eſt,& tria nomina pro uno acquiſiuit,duobus ex manumittente aſſumptis. XCII

Quidam ægrotās precatus eſt Serapim, ut ſi conualiturus eſſet,dextrā manū ipſi in ſomnijs cōcuteret,ſin minus,ſiniſtrā.& ſanè uiſus eſt ſibi,in tēplū Serapidis ingredi, & cerberū abrepta manu ei9 dextra ipſum concutere.Sequenti die mortuus eſt. Meritò, ablata enim dextera, expeditior erat cerberus ad ipſum ſuſcipiendum, qui alias

mors

mors eſſe putatur. XCIII

Viſus eſt ſibi quis, à Serapide in calathũ, quem in capite ſitum habebat, coniectus eſſe, Mortuus eſt. Pluto enim deus ille eſſe creditur. XCIIII

Quidam ſectionem circa ſcrotũ admiſſurus, precatus eſt Serapim, ut ſomniũ ipſi immitteret de ſectionis ſucceſſu, & uiſus eſt ſibi, deũ ipſi dicere, Cõfidens ſectionẽ admitte, ſectus curaberis. Mortuus eſt, Erat enim uelut ſanatus, citra dolorem futurus. Veriſimile autẽ erat, hoc ſic ipſi euenturum eſſe, quoniã non Olympius neqꝫ Aetherius eſt deus, ſed ſubterraneus. XCV

Viſus eſt ſibi quidam Athleta, reſectis pudendis, & ſimul uincto capite coronatus eſſe, factus eſt ſacrorũ certaminũ uictor, & non ignobilis. & quouſqꝫ ſanè incorruptus erat, ſplendide & inſigniter athleticã exercebat. poſtquam autẽ rebus ùenereis uſus eſſet, inglorius artem deſiuit.

Baſileæ per Hieronymũ Frobenium
& Nicolaum Epiſcopium,
menſe Ianuario, Anno
M. D. XLIIII

FRO BEN

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

coll. compl.

A.

Digitized by Google